1998 අංක21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත

ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ කාර්ය සංග්‍රහය

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුවේ

හිමිකම් විමර්ශන කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව,
අංක 1200/ 6, මිහිකත මැදුර,
රජමල්වත්ත පාර, බත්තරමුල්ල.

මෙය දෙපාර්තමේන්තුව සතු වත්කමකි - එය සුරැකීම ඔබගේ වගකීමකි.

සම්මත කාර්ය පටිපාටි සංග්‍රහය සකස් කිරීම සඳහා පත් කරන ලද කමිටුව

පී.සී.ඩී. සිගේරා මිය	-	හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල්
එන්.පී. අමරතුංග මයා	-	කොමසාරිස් (විමර්ශන)
එල්.ජී.පී. ප්‍රසාද් මයා	-	නියෝජ්‍ය කොමසාරිස් (විමර්ශන)
ඩී.එම්.ඩී.බී.බී. දිසානායක මයා	-	සහකාර කොමසාරිස් (උඩුනුවර)
යූ.ජී.ටී.ඩී. ජයරත්න මයා	-	සහකාර කොමසාරිස් (විමර්ශන)
ඒ.එස්.එන්. සිල්වා මිය	-	නීති නිලධාරී
කේ.අයි.ජී. පෙරේරා මිය	-	නීති නිලධාරී
එච්.එම්. එස්. බණ්ඩාර මෙය	-	හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී/අතිරේක රෙජි.
ටී.පී.සී. ජානකී මිය	-	හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී/අතිරේක රෙජි.
ටී.කේ.ඩී.ජී. ගුණසිංහ මිය	-	හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී/අතිරේක රෙජි.
බී.ඒ.ඒ.පී.එස්. බාලසූරිය මයා	-	හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී/අතිරේක රෙජි.
එච්.එම්.ආර්.පී. හෙන්නායක මයා	-	හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී/අතිරේක රෙජි.
කේ.ජී.ආර්.බී.කේ. කටුකුරුන්ද මයා	-	හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී/අතිරේක රෙජි.
එස්. විජේනායක මයා	-	හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී/අතිරේක රෙජි.
ඒ.බී.ඒ.කේ. කුමාර මයා	-	හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී/අතිරේක රෙජි.
ආර්.කේ. සුමනසිරි මයා	-	හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී/අතිරේක රෙජි.

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකාව තුළ පෞද්ගලික ඉඩම් ගණුදෙනුවක නිත්‍යානුකූල ක්‍රමවේදය ලෙස 1863 අංක 8 දරන ලේඛන ලියාපදිංචි කිරීමේ ආඥා පනත හා 2022 දක්වා වූ සංශෝධන පනත් මගින් හඳුන්වා දෙන ලද ලේඛන ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රමය වර්ථමානයේ දී භාවිතා කරනු ලැබේ. මේ යටතේ ප්‍රසිද්ධ නොතාරිස්වරයෙකු විසින් ලියා සහතික කරන ලද ලේඛනය (ඔප්පුව) රෙජිස්ට්‍රාර් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් දිස්ත්‍රික් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයෙහි ලියාපදිංචි කරනු ලැබේ. මෙම ඔප්පු ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රමයෙන් ඉඩමේ හිමිකම සඳහා වූ අව්‍යාජ හා අන්‍යාකාර අයිතිය තහවුරු නොවීමත්, ඉඩමේ පිහිටීම භෞතිකව භූමියේ හඳුනා ගැනීමක් සිදු නොවීමත් හේතුවෙන් ඉඩම් ගණුදෙනු වලදී ඉඩමේ හිමිකම පිළිබඳ මෙන්ම පිහිටීම පිළිබඳව ද ගැටළු ඇති වේ. මෙම අඩුපාඩු හා දූර්වලතා,ඉඩම් ආරවුල්, ඉඩම් නඩු වැඩි වීමෙන් අධිකරණ පද්ධතිය වෙත වැඩි වැඩියෙන් නෛතික කටයුතු පැවරීමත්,සමාජ විරෝධී ක්‍රියාවන් වර්ධනය වීමෙන් සමාජය පරිහානියට ලක් වීමත් මෙන්ම සීමිත සම්පතක් වූ භූමියෙහි ඌණ භූමි පරිභෝජනය හා දේශීය විදේශීය ආයෝජන අවස්ථා ගිලිහී යාමෙන් පුද්ගල මෙන්ම රටෙහි සමස්ථ ආර්ථිකය කෙරෙහි සෘණාත්මක බලපෑම් ඇතිවීමත්, ඉඩම් ආශ්‍රිත නීතිරීති හා පරිපාලනමය කටයුතු සංකීර්ණ විමටත් හේතු වි ඇත. මෙවැනි තත්ත්වයක් යටතේ සෑම බිම් කොටසකම අයිතිය තහවුරු කිරීමේ වැඩ පිළිවෙලක අවශ්‍යතාවය 1927,1955හා 1985 යන වර්ෂවලදී පත්කරනු ලැබූ ඉඩම් කොමිෂන් සභා වාර්තා මගින් නිර්දේශ කර තිබුණි. ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ පාර්ලිමේන්තුව මගින් 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත සම්මත වීම කෙරෙහි මෙම නිර්දේශයන් ද බලපා ඇත.

හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීම, ශ්‍රී ලංකාවට නව අත්දැකීමක් වුවත් යුරෝපය, ඕස්ට්‍රේලියාව මෙන්ම ඉන්දුනීසියාව වැනි ආසියාතික රටවලද හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීම ක්‍රියාත්මක කර දැනටමත් සාර්ථක ප්‍රථිඵල අත්කරගෙන තිබේ. මෙම ක්‍රමය තුළ සෑම ඉඩම් කොටසක් සඳහාම නිශ්චිත මායිම, හැඩය, ප්‍රමාණය හා අනන්‍ය වූ අංකයක් සහිත පිඹුරක් සැකසීම, හිමිකම තහවුරු වීම, රජයේ වගකීමක් සහිතව ඉඩම් ලියාපදිංචි කිරීමත් සිදුවන අතර ඉන් ගණුදෙනු පහසු වීම වැනි වාසි රසක් ද හිමිවේ.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමෙහි සමාරම්භය සනිටුහන් කරමින් 1998 වසරේ දී ගම්පොළ, දිවුලපිටිය සහ බලංගොඩ යන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ තුන තුළ මෙම නව ක්‍රමය හඳුන්වාදෙන ලද අතර මෙම ක්‍රමය තුළින් ලේඛන ලියාපදිංචි කිරීමේ ආඥා පනත යටතේ රෙජිස්ට්‍රාර් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ලියාපදිංචි කරන ලද ඔප්පු හා රජය විසින් ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත හා ඉඩම් ප්‍රදාන විශේෂ විධි විධාන පනත යටතේ පුද්ගලයන් වෙත නිකුත් කරන ලද දීමනා පත්‍ර හා නියාදන සාධන පත්‍ර වෙනුවෙන් අව්‍යාජ හිමිකම තහවුරු වූ ඉඩම් හිමියන්ට රජයේ වගකීමක් සහිතව පිඹුරක් ඇතුළත් කරන ලද විධිමත්, ආරක්ෂා සහිත හිමිකම් සහතිකයක් ලබාදීමට හැකි විය.

හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය 2002 මාර්තු මස සිට විදේශ ආධාර මත පදනම් වූ ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීම හා ආශ්‍රිත සේවා ව්‍යාපෘතිය යටතේ “ඉගැනුම් හා අත්හදා බැලීම්”ව්‍යාපෘතියක් ලෙස ඉඩම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව, මිනුම්පති දෙපාර්තමේන්තුව හා රෙජිස්ට්‍රාර් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව යන රාජ්‍ය ආයතනවල සම්බන්ධතාවය මත 2006 දෙසැම්බර් 31 දින දක්වා ව්‍යාපෘති කාලය අවසාන වන තෙක් ක්‍රියාත්මක විය. මෙම කාලසීමාව තුළදී තඹුත්තේගම හා හෝමාගම යන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ බල ප්‍රදේශ, වැඩසටහනට අළුතින් එක්වූ අතර ව්‍යාපෘතියේ අවසාන කාල පරිච්ඡේදය තුළදී ලුණුගම්වෙහෙර ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ බල ප්‍රදේශය දක්වා වැඩසටහන ව්‍යාප්ත විය.

2010 වසර වන විට ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීම සඳහා සමස්ථ ශ්‍රී ලංකාවම ආවරණය වන පරිදි පනතේ පළමුවන වගන්තිය යටතේ ගැසට් නිවේදනය නිකුත් කළ ද සීමිත මානව හා භෞතික සම්පත් හමුවේ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීමට හැකි වූයේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 18ක පමණි. කෙසේ වුව ද 2023 වසර අවසානය වන විට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 87ක ද 2024 වසර අවසානයේ දී ප්‍රාදේශීය

ලේකම් කොට්ඨාශ 112ක් දක්වා ද 2025 වසර වනවිට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 115ක් හා ප්‍රාදේශීය කාර්යාල 57ක් දක්වා ද වර්ධනය කර තවදුරටත් ක්‍රියාත්මක වේ.

පසුගිය වසර 27ක කාල සීමාව තුළ දී ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචිය ආශ්‍රිත ජාතික වැඩසටහන මගින් මෙම දෙපාර්තමේන්තුවේ ක්ෂේත්‍ර කාර්ය මණ්ඩලය වෙත 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත යටතේ වූ නෛතික විධි විධාන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා නියෝග, චක්‍රලේඛ,උපදෙස් හා මාර්ගෝපදේශ වරින්වර ලබා දී ඇත. වඩාත් ප්‍රශස්ත මට්ටමින් මෙම වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා 2008 මැයි 01 දිනැතිව එවකට හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් පී.ඒ. මුතුකුමාරණ මහතාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් සකස් කරන ලද කාර්ය සංග්‍රහය ආශ්‍රයෙන් වඩාත් විධිමත් මාර්ගෝපදේශයන් ලබාදීම මෙම කාර්ය සංග්‍රහය සකස් කිරීමේ අරමුණ වේ.

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත හා 1998.10.21-1050/10, 2003.08.19-1302/16, 2009.08.24-1616/23, 2014.10.31-1886/58, 2015.04.27-1912/14 සහ 2022.12.01 -2308/27 දරන රෙගුලාසි හා නිකුත් කරනු ලැබූ චක්රලේඛන මාර්ගෝපදේශ පදනම්ව සකස් කරන ලද මෙම කාර්ය සංග්‍රහය ක්ෂේත්‍ර කටයුතු වඩාත් පහසු හා සුනම්‍ය ලෙස ඉටු කිරීම සඳහා සියළු නිලධාරින් වෙත දායාද කරවීමේ අරමුණෙන් නිර්මාණය කරන ලද අතර ඒ සඳහා කැපවුනු හිටපු කොමසාරිස් ජනරාල් පී.එම්.එච්.ප්‍රියදර්ශනි මිය, කොමසාරිස් (විමර්ශන) ප්‍රභාත් අමරතුංග මහතා, නියෝජ්‍ය කොමසාරිස් (විමර්ශන) එල්.ජී.පී.ප්‍රසාද් මහතා, සහකාර කොමසාරිස්(විමර්ශන) තරින්ද්‍ර ජයරත්න මහතා, හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරි සුජීවා බණ්ඩාර මෙනවිය, ටී.පී.සී. ජානකී මහත්මිය, රෝෂිණි ජයරත්න මහත්මිය යන අයගේ සුවිශේෂී කැපවීම අගය කරමි.

ක්ෂේත්‍රයේ කටයුතු කිරීමේ දී විමර්ශන කටයුතු සාර්ථකව ඉටුකිරීමට අවශ්‍ය දැනුම, කුසලතාවය හා ශක්තිය වර්ධනය කර ගැනීමට මෙම කාර්යය සංග්‍රහය ඉමහත් පිටුවහලක් වනු ඇතැයි විශ්වාස කරමි. එසේම මෙය අවසානාත්මක නොවන අතර කාලානුරූපීව ප්‍රගමණයට අවස්ථාව සලසමින් මෙම කාර්ය සංග්‍රහය සකස් කර ඇති බවද සතුටින් සඳහන් කරමි.

පී.සී.ඩී. සිගේරා
ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල්.
2025.10.30

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුවේ දැක්ම

හිමිකම් සුරක්ෂිතභාවය සහ භූමියේ ඵලදායීතාවය නැංවීම තුළින් ශ්‍රී ලාංකීය ජනතාවගේ සමාජීය, ආර්ථික හා පරිසරාත්මක තත්ත්ව වර්ධනය කිරීම.

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුවේ මෙහෙවර

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුවේ මෙහෙවර වනුයේ ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාදාමය තුළින් රජයේ හා පෞද්ගලික ඉඩම් අයිතිය තීරණය කිරීමත්, ඉඩමේ අයිතිය හා ප්‍රමාණය පිළිබඳ රජයේ වගකීමක් ඇති ශක්තිමත් ඉඩම් අයිතියක් තහවුරු කිරීමෙන් ලංකාවේ දියුණු ඉඩම් කළමනාකරණ ක්‍රමයක් ඇති කිරීමත්ය.

අගයන්

I. නිරවද්‍යතාවය හා විශ්වාසවන්ත කම(Accuracy & Reliability) / සම්පූර්ණත්වය, සත්‍යාපනය හා ද්වි පරීක්ෂාවෙන් හිමිකම තීරණය කිරීම / (Thorougness, Varification, Double checking)

II. කාර්‍යක්ෂම බව හා කාලීන බව(Effciency& Timeliness) / අනුකූලවීම්, තාක්ෂණය හා නිශ්චිත දින ලබාදීමෙන්කටයුතු කිරීම(Streamlining, Technology, Deadline)

III. නීතියට අනුකූල වීම(Leagal compliance)/ පනතේ හා රෙගුලාසි ප්‍රතිපාදන ආචාරධර්ම අනුගමනය කිරීම(Adhere to Law, Ethical consideration)

IV. හිමිකම්ලාභීන්ගේ තෘප්තිය(Customer Satisfaction)/ පැහැදිලි ක්‍රමවේදයකින්, විනිවිද භාවයකින් කටයුතු කිරීම(Clarity, Transparency, Responsiveness)

V. ආරක්ෂාව හා රහස්‍යභාවය(Security & Confidentiality) /දත්ත ආරක්ෂිතව, කාලීන ප්‍රවේශයන් හා නීතිරීති රෙගුලාසි වලට යටත්ව (Data Protection, Access control, Regulation)

VI. අඛණ්ඩ දියුණු කිරීම්(Continuous Improvement)/ විශ්ලේෂණය,පසු විපරම් හා තොරතුරු තාක්ෂණය යොදා ගැනීම(Analysis, Feedback, Technology)

පූර්විකාව

සෑම ශ්‍රී ලාංකික පුරවැසියෙකු වෙතම ඉඩමක අයිතිය දැරීම සම්බන්ධයෙන් අයිතිවාසිකමක් පවතින අතර, අත්කර ගැනීමෙන්, උරුමයෙන්, භුක්තියෙන් හා රජයේ ප්‍රදාන මගින් ඉඩමක් හිමිකර ගැනීම සඳහා සදාචාරාත්මක අයිතියක් පුරවැසියන් සතු වේ. මිනිසා සහ ඉඩම අතර අවියෝජනීය බැඳීමක් පවතින අතර එය ඇතැම් අවස්ථාවල දී සමාජීය හා ආර්ථිකමය වශයෙන් හිතකර මෙන්ම අහිතකර ප්‍රතිවිපාකයන් ඇති කිරීමට ද හේතු වී ඇත. ඉඩමක හිමිකම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ අතීතයේ සිට වර්ථමානය දක්වාම බොහෝ වූ නීතිරීති සම්පාදනය වී ඇත. එසේ වුව ද ඒ එක් එක් නීතිරීති හා ක්‍රමවේදයන් මතින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඉඩම් හිමිකාරිත්වයෙහි පවතින අවිනිශ්චිතතාවයන් අපේක්ෂිත ලෙස සමථයකට පත් කර ගැනීමට නොහැකි වී ඇති බැවින් නව ක්‍රමවේදයක අවශ්‍යතාව ඇති විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ නවීන ක්‍රමවේදය, ¨1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත¨ ලෙස ශ්‍රී ලංකාවට හඳුන්වා දෙන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඉඩම් හිමිකම සහ එහි ඓතිහාසික සන්දර්භය

නීතිමය වශයෙන් අයිතිය යනු නීත්‍යානුකූලව දේපලක් මත පුද්ගලයෙකුට ඇති අයිතිවාසිකමයි. එය හිමිකමෙන් වෙනස් වන අතර හිමිකම යනු එකී අයිතිවාසිකමේ පිළිබිඹුවයි. අතීතයේ සිටම ශ්‍රීලාංකිකයාට ඉඩම යනු සමාජ වත්කමකි. නින්දගම, විහාරගම, දේවාලගම වැනි රාජකාරී ක්‍රමයන් බොහෝ විට පන්සල් හෝ රාජකීය ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාත්මක විය. මෙහි දී ඉඩමේ අයිතිය ඉඩමේ වාසිකයා විසින් කරනු ලබන සේවයට හෝ රාජකාරියට බැඳී පවතින්නකි. යටත් විජිත සමයේ දී විධිමත්ව ඉඩම් හා දේපළ පැවරීම සඳහා රෝම-ලන්දේසි නීතිය හඳුන්වා දෙන ලදී. පැරණි ඔප්පු සහ අනෙකුත් හිමිකම් ලේඛන, ලියාපදිංචිය අනිවාර්ය කරමින් 1866 දී අංක 06 දරන සන්නස් සහ පැරණි ඔප්පු ආඥා පනත ඉංග්‍රීසින් විසින් පනවන ලදී. ඉඩම ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් 1877 වසරේ දී ආරම්භ කර එය දෙහිවල, වැල්ලවත්ත හා කිරුළපන යන ප්‍රදේශයන්හි ක්‍රියාත්මක කළ ද එය අසාර්ථක වී ඇත. ඉන් අනතුරුව 1927 අංක 23 දරන ලේඛන ලියාපදිංචි කිරීමේ ආඥා පනත මගින් නිශ්චල දේපළවලට අදාළ ලේඛන ලියාපදිංචි කිරීම ආරම්භ කරන ලදී. ලේඛනයක් ලියාපදිංචි කිරීමේ දී එම කාර්ය ඉටු කරන නිලධාරින්ට භෞතික භූමියෙහි ඉඩමක් පවතින්නේ ද යන්න හා ලේඛනයෙහි අව්‍යාජත්වය පිළිබඳව පරීක්ෂා කර බැලීමේ කාර්ය පටිපාටිමය අවශ්‍යතාවයක් නොමැති බැවින් සාවද්‍ය, නීත්‍යානුකූල හෝ සාධාරණ නොවූ ඉඩම් ගනුදෙනුවකට අදාළ ලේඛනයක් ලියාපදිංචි කිරීමට බාධාවක් ලේඛන ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත තුළ නොමැත. මෙම ඌණතාව නෛතික ගැටළු වලට පදනම සපයමින් ඉඩමේ වටිනාකම අවප්‍රමාණය වීමට හේතු විය.

ගෝලීය වශයෙන් ඉඩම් හිමිකම

ජාත්‍යන්තර මට්ටමින් ඉඩම් හිමිකම වෙත අවධානය යොමු කිරීමේ දී 1858 දී ඔස්ට්‍රේලියාවේ සර් රොබට් ටොරන්ස් විසින් හඳුන්වා දෙන ලද **'ටොරන්ස් හිමිකම් ක්‍රමය'** පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලය පුරා ආදර්ශයක් බවට පත් විය. ලේඛන ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රමයේ දී ලේඛනයක් ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රමය වෙනුවට මෙම ක්‍රමයේ දී ගණුදෙනුව මෙන්ම හිමිකම ද ලියාපදිංචි කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන ලදී. මෙහි දී සෑම ඉඩම් කැබැල්ලක් සඳහා ම අනන්‍ය වූ අංකයක් ඇත. ඉඩම් කොටස සම්බන්ධයෙන් විනිවිදභාවයෙන් කටයුතු කරමින් එහි හිමිකාරත්වය රජය විසින් සහතික කරනු ලබන අතර පරිපාලන දෝෂයක් වෙනුවෙන් වන්දි ලබා දීමේ ක්‍රමයක් ද මෙහි ඇතුළත් විය. සෑම හිමිකම් පැවරීමක්ම හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර්වරයකු විසින් අනුමත කර යාවත්කාලීන කළ යුතු ය. මෙම ක්‍රමය තුළ වංචනික ගනුදෙනු අවම වන අතර ගනුදෙනු වඩාත් විනිවිදභාවයෙන් යුක්තව විධිමත්ව සිදු කළ හැකි ය. මෙම ක්‍රමය මගින් ඉඩමේ හිමිකාරිත්වය තහවුරු කරගැනීම සඳහා ඉඩමේ ඉතිහාසය පරීක්ෂා කිරීමේ අවශ්‍යතාව ඉවත් විය. මෙම ක්‍රමය Mirror, Curtain, Insurance යන මූලධර්ම තුන මත පදනම් වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීම

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත.

ඉඩම් කොටසක් පිළිබඳව හිමිකම් විමර්ශනය කිරීමේ හා ලියාපදිංචි කිරීම සඳහා ද, එසේ ලියාපදිංචි කරන ලද ඉඩම් කොටස්වලට අදාල ගණුදෙනු විධිමත් කිරීම සඳහා ද, ඒ හා සම්බන්ධ හෝ ඊට අනුෂාංගික කාරණා සඳහා ද විධිවිධාන සැලස්වීම පිණිස 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත සම්මත කරන ලදී.

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව මෙම පනතේ බලධාරියා වන අතර මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව හා රෙජිස්ට්‍රාර් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව ඒකාබද්ධ ක්‍රියාදාමයක් මගින් මෙම පනත ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ.මෙම පනත වගන්ති 75කින් සමන්විත වන අතර,එහි 67වන වගන්තිය යටතේ මේ වන විට රෙගුලාසි 29 ක් පනවා ඇත.

මෙමගින් ශ්‍රී ලංකාවේ සෑම බිම් ඒකකයක් (කැබැල්ලක්) සඳහාම අනන්‍ය වූ අංකයක් සහිත රජය විසින් හිමිකම තහවුරු කරනලද අවසානාත්මක ඉඩම් හිමිකමක් (TenureSecurity) තහවුරු කරනු ලැබේ. නිශ්චිත ඉඩම් කොටසක හිමිකම් විමර්ශනය සහ ලියාපදිංචිය සිදුකිරීමත්, ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සරළ කිරීමත් සහ පැහැදිළි හිමිකාරිත්වය සහතික කිරීමත් මෙහි අරමුණයි. මෙම වැඩසටහන යටතේ, ඉඩම මැන, කඩයිම් සිතියම් ගතකොට, හිමිකාරිත්වය සත්‍යාපනය කර, රජය විසින් වග කියන හිමිකම් සහතිකයක් අදාළ ඉඩමට නොමිලේ නිකුත් කරනු ලැබේ.

එමගින් ජනතාව ආර්ථික සහ මානසික වශයෙන් සවිබල ගැන්වීමත්,ඉඩම් සංවර්ධනය සඳහා වැඩි අවස්ථාවක් ලබා දීමත්, විද්‍යාත්මක ඉඩම් කළමනාකරණයක් තුලින් රටේ සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය වේගවත් කිරීමත් සිදු වේ. හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රමය ඉඩම් ගනුදෙනුවක විනිවිදභාවය සහ කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණු කරයි. එය දෝෂ සහිත හිමිකම නිවැරදි කරයි. දේපල වටිනාකම වැඩි කරයි. උකස් කිරීමේ හැකියාව හරහා මූල්‍ය ආයතන වෙත ප්‍රවේශ වීමට පහසුකම් සපයයි. හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සරළ වේ. තවද ඉඩම් ආරවුල් අඩු කරන අතර ඉඩම් වෙළඳපොළ විධිමත් කරයි. එසේම ශ්‍රී ලංකාවම ආවරණය වන පරිදි ඉඩම් තොරතුරු පද්ධතියක් නිර්මාණය කිරීමටද අවස්ථාව උදා කරයි.

අරමුණ

ශ්‍රී ලංකා ද්වීපයෙහි සෑම බිම් ඒකකයකම හිමිකම තහවුරු කිරීම 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අරමුණ වන අතර එහි අවසානාත්මක නෛතික ලේඛනය හිමිකම් රෙජිස්ටරය වන අතර අවසානාත්මක නෛතික සාක්ෂිය හිමිකම් සහතිකය වේ. මෙම පනත මගින්, මෙම නෛතික ලේඛනය සකස් කිරීම දක්වා වූ භාරධූර කාර්යය ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පවරා ඇති අතර එය නීත්‍යානුකූලව ද කාර්යක්ෂමව ද මානවහිතවාදීව ද ඉටු කිරීම මෙම දෙපාර්තමේන්තුවේ සෑම නිලධාරියකුගේම පරම වගකීම වේ. මෙම වගකීම වගවීමෙන් හා සුනම්‍යව ඉටු කිරීම සඳහා **1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස පනවන ලද නියෝග, චක්‍රලේඛ, උපදෙස්, අනුසාරයෙන් නිත්‍යානුකූලවූද නිවැරදිවූද හිමිකම් සහතිකයක් වඩා කාර්යක්ෂමව ඉඩම් හිමිකරුවන් වෙත ලබාදීම වෙනුවෙන් දෙපාර්තමේන්තුවේ සෑම නිලධාරියෙකුම සවිබල ගැන්වීමේ අරමුණ පෙරදැරි කරගනිමින් ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ කාර්ය සංග්‍රහය සකස් කරන ලදී.**

පටුන

අනු අංකය			පිටු අංකය		
		හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියා මාර්ග සහ පියවර.	1	-	3
01.		මූලික ක්ෂේත්‍ර තොරතුරු සමීක්ෂණය.	4		
02.		දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවත්වීම.	5	-	9
	2.1	දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ නිලධාරීන්, ආයතන හා පුද්ගලයන් දැනුවත් කිරීම.	5		
	2.2	ප්‍රාදේශීයලේ කම්කොට්ඨාශ මට්ටමේ නිලධාරීන්, ආයතන හා පුද්ගලයන් දැනුවත් කිරීම.	6		
	2.3	ග්‍රාමීය මට්ටමේ ඉඩම් හිමි ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීම.	6	-	9
03		සමගි මණ්ඩල පත් කිරීම හා ඔවුන්ගේ කාර්යයභාරය.	10	-	11
04.		මැනුම් ඉල්ලීම් යොමු කිරීම, ඒකාබද්ධ විමර්ශනය හා කැඩැස්තර සිතියම් සකස් කිරීම.	12	-	13
05		කැබලි ගොනුවක් සකස් කිරීම, පවත්වා ගෙන යාම, සුරක්ෂිත කිරීම හා ඇතුළත් කළ යුතු ලේඛන.	14	-	15
06.		පනතේ 12 වගන්තිය යටතේ දැන්වීම් ප්‍රසිද්ධ කිරීම හා ඒ හා සම්බන්ධිත රාජකාරී ඉටු කිරීම.	16	-	17
07.		පනතේ 13වන වගන්තිය යටතේ හිමිකම් විමර්ශනය පැවැත්වීම.	18	-	36
	07.1	ක්ෂේත්‍ර විමර්ශනය.	18		
	07.2	ලේඛන විමර්ශනය.	20		
	07.3	ඉඩමක හිමිකම අයිති වන ආකාරය.	22		
	07.4	පනතේ 13 වන වගන්තිය ප්‍රකාරව හිමිකම් විමර්ශන සිදු කරන ආකාරය හා අනුගමනය කළයුතු ක්‍රියාමාර්ග.	23		
	07.5	ඉහත 14 (ඇ) වගන්තිය පරිදි ගනු ලබන තීරණයන් හැර සම අයිතිය යටතේ හිමිකම් තීරණ ලබා දීමේ දී අවධානය යොමු කළ යුතු කරුණු	25		
	07.6	බෞද්ධ විහාර දේවාලගම් ආඥා පනත (1931 අංක 31) යටතේ ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම.	26		
	07.7	කඩයිම් සිතියමෙහි මාර්ගය ලෙස නිරූපිත බිම් කොටසක හිමිකම තීරණය කිරීම.	28	-	36
08.		පනතේ 14වන වගන්තිය යටතේ ගැසට් නිවේදනයේ එළ කිරීම හා 19, 26 වගන්ති යටතේ ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය වෙත උපලේඛන යොමු කිරීම	37	-	40
	08.1	ගැසට් සංශෝධන/ හිමිකම් තීරණ සංශෝධනය කිරීම.	40		
09.		හිමිකම් සහතික නිකුත් කිරීම.	41		
10.		පනතේ 21 වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම.	42		
11.		පනතේ 22 වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම.	42		
12.		පනතේ 23 වන වගන්තිය යටතේ නැවත මැනුම් සම්බන්ධව කටයුතු කිරීම.	43		
13.		පනතේ 31 වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම. (දෙවන පන්තියේ	44		

		හිමිකම් තීරණ පලමු පන්තියට පරිවර්තනය කිරීම)			
14.		පනතේ 50 සහ 51වන වගන්ති යටතේ කටයුතු කිරීම(සහාධිපත්‍ය පනත යටතේ ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීම)	45		
15.		පනතේ 55 වන වගන්තිය ප්‍රකාරව කටයුතු කිරීම	46	-	47
16.		පනතේ 58වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම	48		
17.		පනතේ 64 වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම	48		
18.		ස්වේච්ඡා ඉල්ලීම් මත හිමිකම් සහතික නිකුත් කිරීම	49		
19.		ඉඩම් හිමිකම් විමර්ශනයේදී සම්බන්ධ වන වෙනත් අණපනත් හා නීති	50	-	71
	19.1	1931 අංක 20 දරන ඉඩම් නිරවුල් කිරීමේ ආඥා පනත	51	-	52
	19.2	1950 අංක 4 දරන ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත	53		
	19.3	1969 අංක 16 දරනඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත	54	-	56
	19.4	1947 අංක 08 දරන රජයේ ඉඩම් ආඥා පනත	57	-	59
	19.5	1972 අංක 01 දරන ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව සතු ඉඩම්	60		
	19.6	1946 අංක 57 දරන පොදු සුසාන සහ පුද්ගලික සුසාන භූමි පිළිබඳ ආඥා පනත	61		
	19.7	1981 අංක 22 දරන කාලාවරෝධි ආඥා පනත ආඥා පනත	62	-	63
	19.8	1931 අංක 19 දරන විහාර දේවාලගම් ආඥා පනත	64		
	19.9	දේපල උරුමය හා අනුප්‍රාප්තිය	65	-	70
	19.9.1	සාමාන්‍ය නීතිය			
	19.9.2	උඩරට නීතිය			
	19.9.3	මුස්ලිම් නීතිය			
	19.10	පළාත් පාලන ආයතන සතු ඉඩම්	71		
20.		පොදු උපදෙස්	72		
		ඇමුණුම්	**73**	**-**	**112**
01.		රෙගුලාසි හා චක්‍රලේඛ	73		
02.		ආකෘති පත්‍ර	74	-	111
03.		ඉඩම් සම්බන්ධ විවිධ මිණුම් ක්‍රම	112		
04.		කෙටි යෙදුම්	113		
05.		උඩරට නීතිය යටතේ දේපළ අනුප්‍රාප්තිය (සටහන)	114		

හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියාමාර්ග සහ පියවර

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත හා ඊට අනුශාංගික රෙගුලාසි අනුව ඉඩමක හිමිකම ලියාපදිංචි කිරීම සිදු කිරීමේ දී එහි ආරම්භක අවස්ථාවේ සිට අවසානය දක්වා අනුගමනය කළ යුතු පියවරයන් සහ ක්‍රියාමාර්ග රාශියක් පවතින අතර එම පියවරයන් හා ක්‍රියාමාර්ගයන් කවුරුන් විසින් කෙසේ කුමන අවස්ථාවන්හි දී ඉටු කළ යුතු ද යන්න පිළිබඳව මෙහි සඳහන් කරුණු මගින් පැහැදිළි කර පෙන්වා දී ඇත.

ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ සමස්ත ක්‍රියාවලිය

හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය - හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පහත රූප සටහනේ දක්වා ඇති පරිදි පියවර 21 කින් ක්‍රියාත්මක වේ.

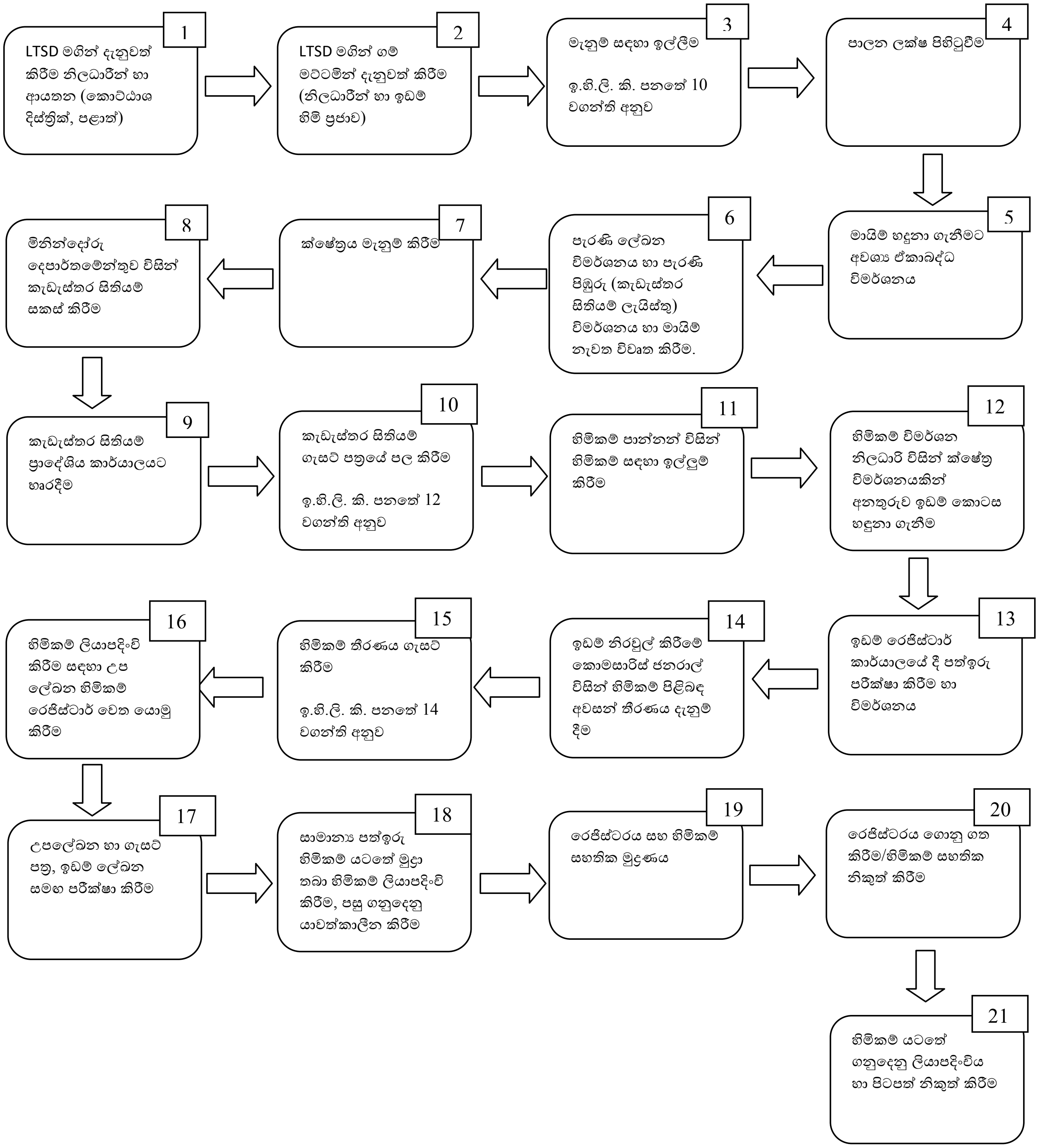

මෙහි ⇨ ගලායාම අධ්‍යනය කිරීමෙන් සමස්ථ ක්‍රියාවලිය අවබෝධ කර ගත හැකිය.

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත ප්‍රකාරව

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුවේ ක්‍රියාවලිය.

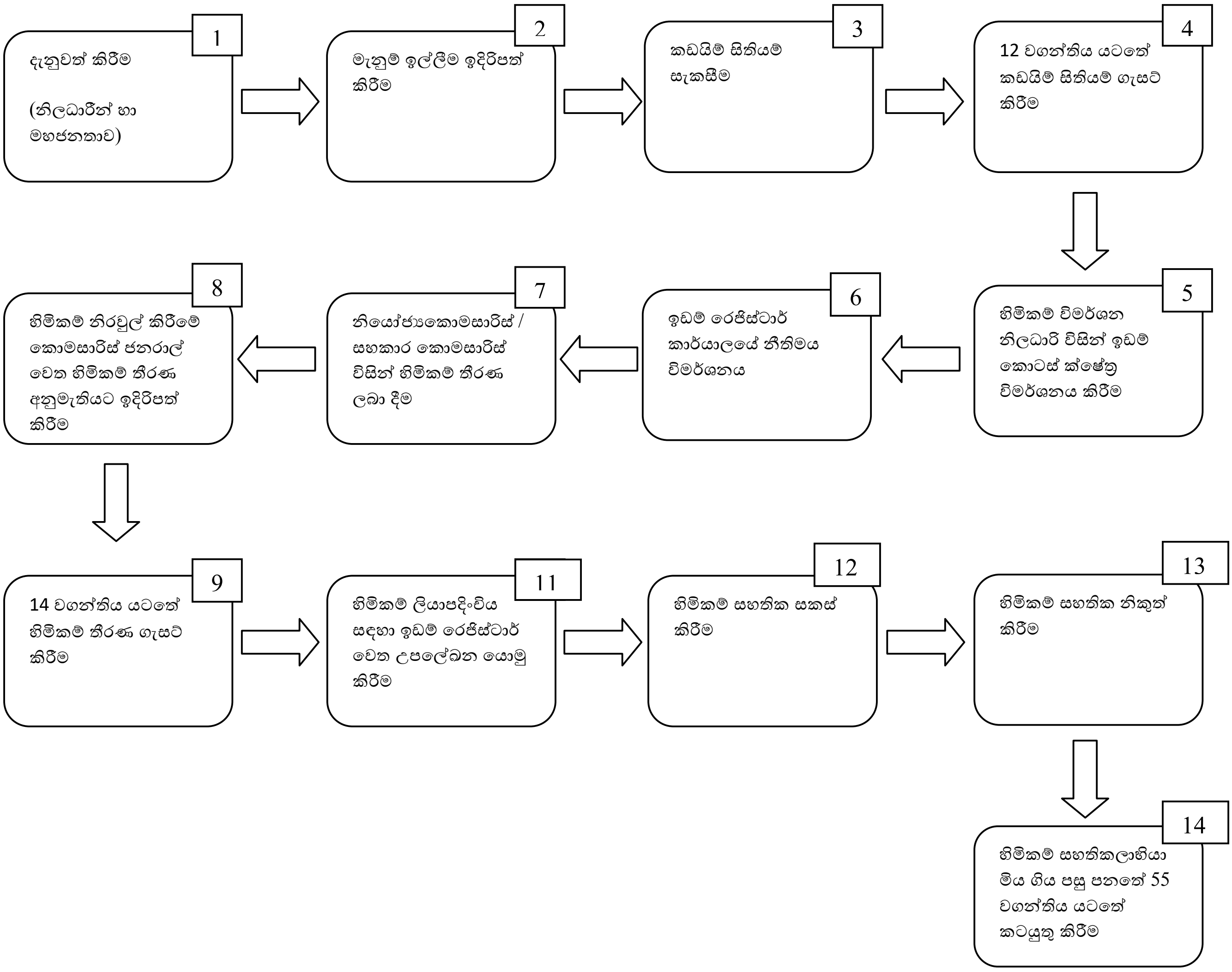

මෙහි ⇨ ගලායාම අධ්‍යානය කිරීමෙන් සමස්ථ ක්‍රියාවලිය අවබෝධ කර ගත හැකි ය.

01. මූලික ක්ෂේත්‍ර තොරතුරු සමීක්ෂණය.

දිස්ත්‍රික්කයක් තුළ ඇති ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ හා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයක් තුළ ඇති ග්‍රාම නිලධාරි කොට්ඨාශ/ගම් අතරින් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ වැඩසටහන ආරම්භය සහ අවසන් කරන කොට්ඨාශය දක්වා වැඩසටහන සැලසුම් කළ යුතු, ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ආකාරය හඳුනාගැනීම සඳහා මූලික ක්ෂේත්‍ර තොරතුරු සමීක්ෂණය සිදුකළ යුතු ය. නියෝජ්‍ය කොමසාරිස්/සහකාර කොමසාරිස් විසින් ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ මට්ටමේදී ද ග්‍රාම නිලධාරි කොට්ඨාශ/ග්‍රාමීය මට්ටමේදී හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී ද මෙම කාර්යය සිදුකළ යුතුය. ඒ සඳහා,

- ප්‍රාදේශීය ලේකම් හා ග්‍රාම නිළධාරී සමඟ සාකච්ඡා කර අවශ්‍ය මූලික තොරතුරු ලබා ගැනීම.

- ප්‍රාදේශීය ලේකම් හා ග්‍රාම නිළධාරී කාර්යාලයේ සම්පත් පැතිකඩ මගින් මූලික තොරතුරු ලබා ගැනීම(පවුල් සංඛ්‍යාව, ඉඩම් ප්‍රමාණය,වගාවන්, නිවාස ගණන ආදිය).

- රජය හා පුද්ගලික ඉඩම්, ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණය, විහාර දේවාලගම්, තේසවලාමේ හා උඩරට නීතිය වැනි ප්‍රාදේශීය නීති බලපාන ඉඩම් පිළිබඳ තොරතුරු එක් රැස් කිරීම.

- නිරවුල් කරන ලද ප්‍රදේශයක් ද යන්න හා හිමිකම් පිඹුරුවල සම්බන්ධතාවය, පැරණි පිඹුරු සබඳතා හඳුනාගැනීම.

- ප්‍රදේශයට/වසමට අදාල රජයේ නිළධාරීන් හඳුනා ගැනීම - ග්‍රාම නිළධාරී, කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ හා නිෂ්පාදන සහකාර, ආර්ථික සංවර්ධන නිළධාරී, විදානේ, ගොවි සංවිධාන, ප්‍රජා සංවිධාන, සමථ මූල මණ්ඩල ප්‍රධානීන්.

- පවතින ඉඩම්වල ස්වභාවය හඳුනා ගැනීම - නිවාස, ගොඩනැගිලි, කුඹුරු, මාර්ග, කඳු හෙල්,ජලාශ, වැව්, අමුණු ආදී භෞතික ලක්ෂණ සම්බන්ධව.

02. දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීම.

බිම්සවිය වැඩසටහන පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

බිම්සවිය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් මගින් අපේක්ෂා කරනුයේ ඉඩම් හා ඒ හා සම්බන්ධිත සියලු පාර්ශවයන් දැනුවත් කිරීමත්, එමගින් වැඩසටහන සඳහා එම පාර්ශවයන්ගේ දායකත්වය උපරිම වශයෙන් ලබා ගැනීමත් ය. එබැවින් මෙම දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් මනාව සැලසුම් කර සංවිධානාත්මකව සිදු කළ යුතු ය. මෙම දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ප්‍රධාන වශයෙන් ආයතන, නිලධාරීන් හා ප්‍රජාව ඇතුළත් වන පරිදි කාණ්ඩ තුනක් යටතේ සිදු කරනු ලැබේ. එනම්,

2.1 දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ නිලධාරීන්, ආයතන හා පුද්ගලයන් දැනුවත් කිරීම.
2.2 ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ මට්ටමේ නිලධාරීන්, ආයතන හා පුද්ගලයන් දැනුවත් කිරීම.
2.3 ග්‍රාමීය මට්ටමේ ඉඩම් හිමි ප්‍රජාව දැනුවත් කිරීම.

දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ දැනුවත් කිරීමෙන් අනතුරුව හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කළයුතු ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ සැලසුම් කිරීමත් සහ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ මට්ටමේ දැනුවත් කිරීමෙන් අනතුරුව ග්‍රාම නිලධාරි කොට්ඨාශ/ගම් සැලසුම් කිරීම සඳහාත් අදාල කොට්ඨාශයේ මූලික ක්ෂේත්‍ර තොරතුරු සමීක්ෂණය සිදුකළ යුතු ය.

2.1 දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ නිලධාරීන්, ආයතන හා පුද්ගලයන් දැනුවත් කිරීම.

මෙම දැනුවත් කිරීම සඳහා ඉඩම් කටයුතු හා සම්බන්ධිත දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ ආයතන, ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් හා පුද්ගලයින් සම්බන්ධ කර ගත යුතු අතර එහි දී මොවුන් වෙත ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීම පිළිබඳව පූර්ණ දැනුවත් බවක් ලබා දිය හැකි වන පරිදි, ඉඩම් අමාත්‍යාංශයේ ද සහය ඇතිව ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන්ගේ මූලිකත්වයෙන් මෙම වැඩසටහන මනාව සංවිධානය කළ යුතු වේ. මෙහි දී ඉඩම් අමාත්‍යාංශ, ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව, මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව හා ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව යන ආයතනයන් හි විෂයානුබද්ධ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් සම්පත් දායකයන් ලෙස යොදා ගත හැකි ය. මේ අනුව පහත සඳහන් ආයතන හා නිලධාරීන් සුදුසු පරිදි සම්බන්ධ කරගත හැකි ය.

i. දිස්ත්‍රික් ලේකම්
ii. අතිරේක දිස්ත්‍රික් ලේකම්
iii. පළාත් පාලන කොමසාරිස්
iv. පළාත් ඉඩම් කොමසාරිස්
v. නාගරික කොමසාරිස්
vi. ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන්
vii. මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය
viii. දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව
ix. වාරි මාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව
x. වන සංරක්ෂණ හා වනජීවී දෙපාර්තමේන්තුව
xi. බැංකු හා මූල්‍ය ආයතන
xii. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය
xiii. බෞද්ධ කටයුතු පිළිබඳ කොමසාරිස් ජනරාල්/නියෝජ්‍ය කොමසාරිස්/ සහකාර කොමසාරිස්
xiv. ගොවිජන සේවා නියෝජ්‍ය කොමසාරිස්/ සහකාර කොමසාරිස්
xv. ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවේ පළාත් අධ්‍යක්ෂ/ දිස්ත්‍රික් අධ්‍යක්ෂ
xvi. ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරියේ පළාත් අධ්‍යක්ෂ/ දිස්ත්‍රික් කළමනාකරු
xvii. මහවැලි සංවර්ධන අධිකාරිය

2.2 ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ මට්ටමේ නිලධාරීන් ආයතන හා පුද්ගලයන් දැනුවත් කිරීම.

මෙම දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයන් හි නියොජ්‍ය කොමසාරිස්/ සහකාර කොමසාරිස් විසින් ඔහුගේ/ ඇයගේ ප්‍රධානත්වයෙන් හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරීන්ගේ ද සහය ඇතිව සංවිධානය කළ යුතු වේ. මෙහි දී ප්‍රථමයෙන් ප්‍රාදේශීය ලේකම් සමඟ සම්බන්ධ වී සාකච්ඡා කර අනතුරුව ප්‍රාදේශීය ලේකම්ගේ ද සහයෝගය ලබා ගනිමින් ඉඩම් කටයුතු හා සම්බන්ධිත ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ ආයතන, නිලධාරීන් හා පුද්ගලයන් ද දැනුවත් කළ යුතු සියලු පාර්ශවයන් ද සම්බන්ධ කර ගත යුතු වේ. ඒ අනුව පහත සඳහන් නිලධාරීන් සුදුසු පරිදි සම්බන්ධ කර ගත හැකි ය.

i. ග්‍රාම නිළධාරීවරුන්
ii. ඉඩම් නිළධාරීවරුන්
iii. සමෘද්ධි කළමනාකරුවන්
iv. කෘෂිකර්ම උපදේශකවරුන්
v. ගොවිජන සංවර්ධන නිළධාරීන්
vi. ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවේ දිස්ත්‍රික් අධ්‍යක්ෂවරුන්
vii. ජාතික නිවාස සංවර්ධන අධිකාරියේ දිස්ත්‍රික් කළමනාකරුවන්
viii. අන්තර් පළාත් නියෝජ්‍ය ඉඩම් කොමසාරිස්වරුන්
ix. නේවාසික ව්‍යාපෘති කළමනාකරු ශ්‍රී ලංකා මහවැලි සංවර්ධන අධිකාරිය
x. සමථ මූල මණ්ඩලයේ නිළධාරීන්
xi. කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ හා නිෂ්පාදන සහකාර නිළධාරීන්
xii. ප්‍රාදේශිය ලේකම් විසින් හඳුනාගන්නා ලද නිළධාරීන්
xiii. ප්‍රාදේශිය සභාව
xiv. නොතාරිස්වරු

මෙම වැඩසටහන්හි සම්පත් දායකයින් ලෙස ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයේ නි.කො./ස.කො., හි.වි.නි., ස. මි. අ., ඉ. රෙ. (හිමිකම්) යන නිලධාරින්ට කටයුතු කළ හැකි ය. එහි දී මොවුන් විසින් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමට අදාළව සිය දෙපාර්තමේන්තුව සතු කාර්යභාරය පියවරයන් වශයෙන් මැනවින් පැහැදිළි කළ යුතු වේ.

2.3 ග්‍රාමීය මට්ටමේ ඉඩම් හිමි ප්‍රජාවදැනුවත්කිරීම.

මෙම වැඩසටහන් ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයන් හි, නි.කො./ ස.කො. විසින් ඔහුගේ/ ඇයගේ ප්‍රධානත්වයෙන් හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරීන් විසින් සංවිධානය කළ යුතු අතර මෙම දැනුවත් කිරීම් සිදු කරනුයේ භෞතිකව භූමිය තුළ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ප්‍රදේශ කේන්ද්‍ර කර ගනිමින් බැවින්, එම ප්‍රදේශයන් හි ඉඩම් හිමිකරුවන් ඉලක්ක කරමින් වැඩසටහන් සැලසුම් කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. මෙම දැනුවත් කිරීම් සංවිධානය කිරීමට පෙර ප්‍රාදේශීය මිනින්දෝරු කාර්යාලය සමග සාකච්ඡා කර පූර්ව සැලසුමක් සකස් කිරීම සුදුසු වේ. ප්‍රථමයෙන් ප්‍රදේශයේ ග්‍රාම නිලධාරී සමඟ සම්බන්ධ වී ඔහුගේ සහය ලබා ගැනීමත්, එසේම එම ප්‍රදේශය තුළ ඉඩම් ආශ්‍රිත රාජකාරී ඉටු කරන රජයේ නිලධාරීන්ගේ සහය හා සහභාගීත්වය ලබා ගැනීම වැඩසටහන් සාර්ථක කර ගැනීමට හේතු වේ. මෙහි දී ප්‍රදේශයේ විශාලත්වය, භෞතික පිහිටීම, ජන සංඛ්‍යාව හා ජන ව්‍යාප්තිය මෙන්ම කලාප වෙන් කිරීම, මැනුම් කිරීමට අපේක්ෂිත අනුපිළිවෙල ආදී කරුණු වෙත අවධානය යොමු කරමින් පැවැත්විය යුතු වැඩසටහන් සංඛ්‍යාව සහ පැවැත්වීමට සුදුසු ස්ථාන පිළිබඳව තීරණය කළ හැකි වේ. මෙහි දී,

- දැනුවත් කිරීමේ රැස්වීම් පැවැත්වීමට සතියකට පමණ පෙර අදාළ දැන්වීම්, පෝස්ටර් ප්‍රසිද්ධ කිරීම, දැනුවත් කිරීමේ ලිපි, දැනුවත් කිරීමේ අත් පත්‍රිකා බෙදා හැරීම සිදු කිරීම වැදගත් වේ.

- ශබ්ද විකාශන යන්ත්‍ර මගින් නිවේදනය කිරීම, වීදි නාට්‍ය රඟ දැක්වීම වැනි ක්‍රියාකාරම් මගින් වඩාත් ආකර්ෂණීය ලෙස පූර්ව දැනුවත් කිරීම් සිදු කළ හැකි වේ.

- ආගමික සිද්ධස්ථාන, ස්වේච්ඡා සංවිධාන ආදිය ද පූර්ව දැනුවත් කිරීම සඳහා යොදාගත හැකි ප්‍රායෝගික මාධ්‍යන් වේ.

මෙම වැඩසටහන්හි සම්පත් දායකයන් ලෙස ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයේ නියෝජ්‍ය කොමසාරිස්/ සහකාර කොමසාරිස්, හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරීන්, සහකාර මිනින්දෝරු අධිකාරී, ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් (හිමිකම්) යන නිලධාරීන්ට කටයුතු කළ හැකි ය. එහි දී මොවුන් විසින් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමට අදාළව තම දෙපාර්තමේන්තුව සතු කාර්යභාරය මෙන්ම ඒ සඳහා ප්‍රජා දායකත්වය ලබා දිය යුත්තේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳව ප්‍රජාවට මැනවින් අවබෝධ වන පරිදි පියවරින් පියවර පැහැදිළි කිරීම ඉතා වැදගත් වේ.එහි දී මතු සඳහන් කරුණු අවධාරණය කිරීමට සම්පත් දායකයින් වග බලා ගැනීම වැදගත් වේ. එනම්,

2.3.1 හිමිකම් සහතිකයක් ලබාගැනීමෙන් ඉඩම් හිමිකරුවන් වෙත හිමි වන සුවිශේෂී ප්‍රතිලාභ (මෙය ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන් විසින් සිදු කිරීම වඩා සුදුසු වේ)

(මෙම අවස්ථාවේදී බිම්සවිය වැඩසටහන සම්බන්ධයෙන් සැකසූ පොත් පිංච බෙදා හැරීම කළ යුතු ය.)

- 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත අනුව 1998 වසරේ සිට මේ දක්වා අඛණ්ඩව සමස්ත දිවයිනම ආවරණය කරමින් මෙම පනත ක්‍රියාත්මක බව,
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපාදනයෙන් ඉඩම මැන, හිමිකම තහවුරු කර රජය වගකීමෙන් බැඳී සිටින ඉඩමේ හැඩය, ප්‍රමාණය, මායිම් තහවුරු කරන ලද ඉඩම් හිමිකමක් පිඹුරු පතක් ද සමග සෑම ඉඩමක් සඳහාම ලබා ගත හැකි බව, ඒ සඳහා සෑම විටම වැඩි පිළිගැනීමක් පවතින බව,
- හිමිකම් සහතිකයක් සහිත ඉඩමක් සඳහා ඉඩම් වංචා සිදු කිරීමට ඇති හැකියාව අවම බව,
- ඉඩම පාදකව සිදුකරන බැංකු මූල්‍ය කටයුතු, ණය ගනුදෙනු ආදියේ දී හිමිකම සනාථ කිරීම සඳහා හිමිකම් සහතිකය පමණක් ප්‍රමාණවත් බව, (පත්ඉරු, හිමිකම් වාර්තා, රක්ෂණ සහතික ආදිය අවශ්‍ය නොවන බව)
- ඉඩම් ආරවුල්, ඉඩම් නඩු සඳහා යොමු විමට ඇති අවස්ථා අවම කරන බව,
- පසු ගණුදෙනු වඩා පහසු බව,
- හිමිකම් සහතිකයක් ඇති ඉඩමක් සඳහා ඉඩම් වෙළඳපොල තුළ ඉහළ පිළිගැනීමක් සහ වැඩි ආර්ථික වටිනාකමක් හිමි වන බව,
- සුහුරු හිමිකම් සහතිකයක් හිමි වීම, (අත්‍යවශ්‍ය තොරතුරු සියල්ල ඇතුලත් කර ඕනෑම අයෙකුට කරුණු අවබෝධ වන පරිදි සකස් කරන ලද සරළ ලේඛනයක් බව)
- හිමිකම් සහතිකපත් ලාභියකු අන්තිම කැමති පත්‍රයක් නොතබා මිය ගිය අවස්ථාවක දී රජයේ වියදමෙන් උරුමකරුවන් වෙත හිමිකම පවරා දීමට හැකියාව පවතින බව, (මුද්දර ගාස්තු, නොතාරිස් ගාස්තු, ලියාපදිංචි ගාස්තු, අධිකරණ කටයුතු නොමැතිව)
- නිවැරදි ඉඩම් හිමිකම, ඵලදායී ඉඩම් කළමනාකරණය හා ආයෝජන, නීතිය හා සාමය ආරක්ෂා වීම ආදිය හේතුවෙන් රටේ සංවර්ධනයට දායක වීම,
- රටේ ඉදිරි පරම්පරාව වෙත ආරවුලින් තොර නිරවුල් ඉඩම් හිමිකමක් දායාද වීම.
- සමස්ත දිවයිනම ආවරණය වන පරිදි ඉඩම් තොරතුරු දත්ත පද්ධතියක් සකස් වන බව.

2.3.2 මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යභාරය හා මැනුම් කටයුතු ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය පැහැදිළි කිරීම. (මෙය මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුවේ සම්පත් දායකයා විසින් සිදු කිරීම සුදුසු වේ) මෙහි දී,

- මැනීමට අදාළ මූලික තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුවේ හා ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන් ඉඩමට පැමිණෙන බව දන්වමින් නිශ්චිත දිනයක් සහිත ලිඛිත දැනුම් දීමක් සිදු කරන බව,
- එම දිනය වන විට ඉඩමේ අයිතිවාසිකම් සනාථ කළ හැකි සියලු ලිපි ලේඛන සූදානම් කර තබා ගත යුතු බව (ඔප්පු, දීමනා පත්‍ර, පිඹුරුපත් ආදී)
- ලිඛිත දැනුම් දීම පරිදි නිලධාරීන් පැමිණෙන අවස්ථාවේ දී නිවැරදිව මායිම් පෙන්වා දිය හැකි වන ලෙස එළිපෙහෙළි කර මායිම් පිහිටුවා තිබීම අනිවාර්යයෙන් සිදුකළ යුතු බව,
- මායිම් පෙන්වා දීම සඳහා හිමිකරු ඉඩමේ රැඳී සිටීම ඉතා වැදගත් බවත් හා එසේ නොහැකි වන්නේ නම් සුදුසු අයෙකු වෙත ලිඛිතව බලය පැවරීම සිදු කළ යුතු බව,
- සිතියම්ගත කිරීම නිවැරදිව සිදු කිරීම සඳහාත්, රජය විසින් දරනු ලබන වියදම් අවම කර ගැනීම සඳහාත් භූමියෙහි පැවැතිය යුතු මාර්ග, මාර්ග රක්ෂිත, කාණු, වටරවුම්, රථවාහන හැරවුම්, වාරි රක්ෂිත, ආදිය සඳහා වෙන් කරන ලද බිම් කොටස් මැනුම් කිරීමට හැකි වන පරිදි ඉඩමෙන් වෙන් කර මායිම් පිහිටුවා තිබිය යුතු බව හා නිවැරදි මායිම් පෙන්වා දීම ඉතා වැදගත් බව,
- ඉඩම් හිමිකරුවන් විසින් පෙන්වා දෙනු ලබන මායිම් අනුව මැනුම් සිදු කරන බවත්, ඒ අනුව කැඩස්තර සිතියම් සකස් කරන බවත්, එබැවින් කැඩස්තර සිතියමෙහි යම් දෝෂ සහිත බවක් නිරූපනය වේ නම් ඒ සඳහා ඉඩම් හිමිකරු වෙත ද යම් වගකීමක් පැවරෙන බව ද අවධාරණය කළ යුතු වේ.
- කැඩස්තර සිතියම් සකස් කරන ලද ඉඩම් නැවත මැනීමේ දී කැඩස්තර සිතියම් ක්‍රමවේදයම අනුගමනය කළ යුතු බවත් අවධාරණය කළ යුතු වේ.
- ඔබගේ ඉඩමට මේ දක්වා නොමැතිව තිබූ ප්‍රමාණය, මායිම්, දිශාව, හැඩය නිවැරදි වූ සිතියමක් නොමිලයේ සකස් වන බව කිව යුතු ය.

2.3.3 ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යභාරය හා ප්‍රජා දායකත්වය ලබා ගැනීම පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම. (මෙය ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන් විසින් සිදු කිරීම වඩා සුදුසු වේ) මෙහි දී,

- මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන් සමග හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරීන් ද ක්ෂේත්‍රයට පැමිණෙන බවත්, එහි දී ඉදිරිපත් කරන ලේඛන පරීක්ෂා කරන බවත්, යම් ගැටළු සහගත තත්වයක් ඇති වුව හොත් එම අවස්ථාවේ දී ම නිරාකරණය කරගැනීමට අවස්ථාවක් සැලසෙන බව,
- මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සකස් කරන ලද කැඩස්තර සිතියමේ පෙන්වා ඇති ඉඩම් කොටස් සඳහා හිමිකම් පෑම් ඉදිරිපත් කරන ලෙස දන්වමින් මෙම දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පනතේ 12වන වගන්තිය අනුව දැන්වීමක් ගැසට් නිවේදනයේ පළ කරන බව හා වැඩිමනත් වශයෙන් එම දැන්වීමෙහි පිටපත් අදාළ ප්‍රදේශය තුළ ප්‍රදර්ශනය කරන බව,
- එම දැන්වීම අනුව ඉඩම් කොටස් සඳහා අයිතිය ඇති පුද්ගලයින් හිමිකම් පෑම් ඉදිරිපත් කළ යුතු බව,

- එම හිමිකම් පැම්වල අයිතිවාසිකම් තහවුරු කරගැනීම සඳහා පනතේ 13වන වගන්තිය යටතේ හිමිකම් විමර්ශනයක් සිදු කරන බව,

- එම විමර්ශනය අනුව හිමිකම තහවුරු වන ඉඩම් කොටස්, පනතේ 14වන වගන්තිය අනුව ගැසට් නිවේදනයක් මගින් ප්‍රසිද්ධියට පත් කරන බව,

- එම ගැසට් නිවේදනයේ සඳහන් කරුණු සම්බන්ධයෙන් විරෝධතා ඉදිරිපත් කිරීමට මාසයක කාලයක් ලබා දී ඇති බව,

- එසේ විරෝධතා ඉදිරිපත් නොවන සෑම ඉඩම් කොටසක්ම හිමිකම් රෙජිස්ටරයේ ලියාපදිංචි කර හිමිකම් සහතිකය නිකුත් කිරීම සඳහා ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව වෙත යොමු කරන බව,

- ඉහත 13වන වගන්තිය යටතේ හිමිකම තහවුරු නොවන ඉඩම් කොටස් හි හිමිකම තහවුරු කිරීම සඳහා එම ඉඩම් කොටස් පනතේ 21වන වගන්තිය යටතේ අධිකරණය වෙත යොමු කරන බව,

- 14වන වගන්තිය යටතේ ලබා දුන් තීරණයකට අතෘප්තියට පත් යම් පාර්ශවයකට, පනතේ 22වන වගන්තිය යටතේ ප්‍රදේශයේ දිසා අධිකරණය වෙත අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කළ හැකි බව,

- ඉඩම් හිමිකරුවන් විසින් දැනුවත්වම නිලධාරීන් නොමග යැවීම සඳහා සාවද්‍ය තොරතුරු ඉදිරිපත් කර තිබේ නම් පනතේ 64වන වගන්තිය අනුව ඔවුන් අධිකරණය වෙත යොමු කර සුදුසු දඬුවම් පැමිණවීමට හැකි බව,

- මෙහි සුවිශේෂී කරුණක් ලෙස මෙම හිමිකම ලබා ගැනීමෙන් අනතුරුව කිසිවෙකුටත් ඔබගේ ඉඩමට කාලාවරෝධී අයිතියක් කියාපෑමට නොහැකි බව.

2.3.4 රෙජිස්ට්‍රාර් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යභාරය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ දී අවධාරණය කළ යුතු කරුණු. (මෙය ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයේ සම්පත්දායක විසින් සිදු කිරීම වඩා සුදුසු වේ.)

- ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ලියාපදිංචි කිරීම සඳහා යොමු කරන සියලුම ඉඩම් මෙම පනත අනුව ආරම්භ කරන ලද හිමිකම් රෙජිස්ටරයේ ලියාපදිංචි කරන බවත්, එසේ ලියාපදිංචි කිරීමට පෙර ලේඛන ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත යටතේ ඔප්පුව ලියාපදිංචි කරන ලද පත් ඉරුව අවලංගු කරන බව,

- පසු ගනුදෙනු අනුව හිමිකම් රෙජිස්ටරය යාවත්කාලීන වන බව,

- හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රිය පරීක්ෂා කිරීමට අදාල මුදල් ගෙවා පිටපත් ලබා ගැනීමට හැකි බව,

- හිමිකම ලියාපදිංචි කරන ලද ඉඩමක් නැවත ඔප්පු ක්‍රමය යටතේ ලියාපදිංචි කිරීමට නොහැකි බවත් හා ඒ සඳහා වෙනම සාධනපත්‍ර හඳුන්වා දී ඇති බවත්, සඳහන් කළ යුතුය.

03. සමඟි මණ්ඩල පත් කිරීම හා ඔවුන්ගේ කාර්යභාරය.

කිසියම් ප්‍රදේශයක දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීමෙන් හා මූලික තොරතුරු හඳුනා ගැනීමෙන් අනතුරුව සමඟි මණ්ඩල පිහිටුවීම හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරින් විසින් මූලික තොරතුරු රැස්කිරීමෙන් අනතුරුව සිදු කළ යුතුය.

1. 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත ක්‍රියාත්මක වන යම් ප්‍රදේශයක් තුළ එක් එක් ග්‍රාම නිළධාරී කොට්ඨාසයක යම් ඉඩම් කොටසකට අදාල ආරවුලක් විසඳීම සඳහා සමඟි මණ්ඩලයකට යොමු කළ යුතු බව එම පනතේ 8වන වගන්තියේ සඳහන් වේ.

2. ඉඩම් කොටසකට අදාල ආරවුලක් විසඳීම සඳහා එක් එක් ග්‍රාම නිළධාරී කොට්ඨාශයකට සමඟි මණ්ඩල පත් කිරීමේ බලය පනතේ 7(1) වගන්තිය ප්‍රාකාරව හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්වරයා සතුව ඇත. (වර්තමානයේ හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල්)

3. පනතේ 7 (2) (අ) වගන්තිය ප්‍රකාර සමඟි මණ්ඩල සමාජික සංඛ්‍යාව ග්‍රාම නිළධාරී කොට්ඨාශයක් තුළ පදිංචිව සිටින ඉඩම් හිමියන් අතුරින් තෝරාගත යුතුව ඇත. සාමාජික සංඛ්‍යාව තුන්දෙනෙකුට නොඅඩු හා හත්දෙනෙකුට නොවැඩි විය යුතුය. මේ සඳහා සුදුසු පුද්ගලයින් නම් කර එවන ලෙස දන්වා ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා වෙත ලිපියක් යොමු කළ යුතුය.

4. පනතේ 7 (2) (ආ) වගන්තිය ප්‍රකාරව එක් එක් ග්‍රාමනිලධාරී කොට්ඨාශයක ග්‍රාම නිලධාරීවරයා ද සමඟි මණ්ඩල සාමාජිකයෙකු විය යුතු ය.

5. සමඟි මණ්ඩල සාමාජිකයන් අදාල ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයේ පදිංචි පුද්ගලයන් අතුරින් තෝරා ගනු ලබන වැදගත්, අවංක හා අපක්ෂපාතී පුද්ගලයන් විය යුතුය. මේ සඳහා ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාගේ අනුමැතිය අවශ්‍ය වේ.

6. පනතේ 7(3) වගන්තිය ප්‍රාකාර සමඟි මණ්ඩල පත් කිරීමෙන් අනතුරුව ඔවුන් අතුරින් සභාපතිවරයෙකු හා ලේකම්වරයෙකු තෝරා පත් කර ගත යුතු ය.

   සහකාර කොමසාරිස් විසින් ප්‍රාදේශීය ලේකම් අමතා ඒ ඒ ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයන්හි ග්‍රාම නිලධාරී මගින් සමඟි මණ්ඩල සඳහා සුදුසු පුද්ගලයන් නම් කරවා ගෙන (1) ආකෘතිය මගින් ගෙන්වාගෙන පත්වීම් ලිපි නිකුත් කිරීම සඳහා හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් වෙත යොමු කළ යුතුය.

7. හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ නියෝගමාලාවේ (1050/10 - 1998.10.21) 22 (අ) වගන්තියට අනුව සමඟි මණ්ඩල සාමාජිකත්වයට පත්කිරීමෙන් පසු එම තැනැත්තන්ට පත්වීම් ලිපි නිකුත් කිරීම හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් කළ යුතු ය. එම නාම ලේඛනය අදාල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ ප්‍රාදේශීය ලේකම් වෙත යවා ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයේ ප්‍රසිද්ධ කිරීමට කටයුතු කළ යුතු ය.(2 - ආකෘතිය)

8. පනතේ නියෝග මාලාවේ 22(ආ) නියෝගය පරිදි ඉඩම් කොටස් සම්බන්ධ ආරවුලක්, නිශ්චිත දිනයකට පෙර පරීක්ෂා කර වාර්තා කිරීම සඳහා සමඟි මණ්ඩලය වෙත දැනුම් දිය යුතු ය. (1050/10 පිටු 8A) කොමසාරිස්වරයාගේ බලතල පැවරීම යටතේ නි.කො. හෝ ස.කො. ට සමඟි මණ්ඩලය වෙත ආරවුලක් විසඳීම සඳහා දැනුම් දීම කළ හැකිය.

9. සමඟි මණ්ඩලය වෙත ආරවුලක් පරීක්ෂා කිරීම සඳහා යවනු ලබන ආකෘතිය (1050/10 නියෝග මාලාවේ පළමු උපලේඛනයේ 6 වන ආකෘතියේ පිටු 10A)අනුව විය යුතු ය.(3 - ආකෘතිය)

10. පනතේ නියෝග මාලාවේ 22(ඇ) වගන්තිය ප්‍රකාර සමඟි මණ්ඩලය විසින් ආරවුල් පරීක්ෂාකර ආරවුල් විසඳාගැනීමට සහය වී ඔවුන්ගේ වාර්තාව සභාපති හෝ ලේකම් ඇතුළු සාමාජිකයින් බහුතර සංඛ්‍යාවක් විසින් අත්සන් කර හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් වෙත යොමු කළ යුතු ය.

11. පනතේ නියෝග මාලාවේ 22 (ඇ) වගන්තිය ප්‍රකාර සමඟි මණ්ඩලයේ වැඩ කඩාකප්පල් වීමට අවකාශ ඇති පැවැත්ම හෝ පිළිවෙලින් මණ්ඩලයේ රැස්වීම් වාර තුනකට නොපැමිණීම හෝ පක්ෂපාතීත්ව හෝ වංචනික හේතු මත සාමාජිකයා සමඟ මණ්ඩලයේ සේවයට නුසුදුසු බවට හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් සෑහීමකට පත් වූ විටක සාමාජිකත්වය වහාම ඉවත් කිරීම සිදු කළ යුතු ය.

12. සාමාජිකත්වය මියයාම, ඉල්ලා අස් වීම හෝ නිල කාලය අවසන් වීම මත එම පුද්ගලයන් වෙනුවට වෙනත් සාමාජිකයෙකු පත් කිරීම ද හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් විසින් සිදු කළ යුතු ය.

04. මැනුම් ඉල්ලීම් යොමු කිරීම, ඒකාබද්ධ විමර්ශනය හා කැඩස්තර සිතියම් සකස් කිරීම.

මෙම පනතට අනුව කැඩස්තර සිතියම් සකස් කිරීමේ වගකීම ශ්‍රී ලංකා මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පැවරී ඇත. පනතේ පළමුවන වගන්තිය අනුව විෂය භාර අමාත්‍යවරයා විසින් ගැසට් නිවේදනයක් මගින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ප්‍රදේශ සඳහා (මේ වන විට සමස්ථ ශ්‍රී ලංකාවම ගැසට් කර ඇත) පනතේ 11වන වගන්තිය පරිදි කැඩස්තර සිතියම් සකස් කර දෙන ලෙස ඉල්ලමින් මැනුම්පති වෙත මැනුම් ඉල්ලීම් යොමු කළ යුතුය.

ඒ අනුව ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයේ නි.කො./ස. කො. විසින් ආකෘති පත්‍ර 04 අනුව සකස් කරන ලද මැනුම් ඉල්ලීම වාර්ෂික මැනුම් සැලැස්මේ පිටපතක් සහිතව මි.අ.වෙත යොමු කළ යුතු ය.(මැනුම් කටයුතු සංවිධානය කිරීමේ දී ජ්‍යෝෂ්ඨ මිනින්දෝරු අධිකාරී හා සහකාර මිනින්දෝරු අධිකාරී සමඟ සාකච්ඡා කර සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීම ඉතා වැදගත් වේ)මෙම අවස්ථාවේ දී,

- නි. කො./ස. කො. විසින් නම් කරන ලද රා.ක.සේ. නි. හෝ බලය පැවරූ නිලධාරියා විසින් කාර්යාලයේකැඩස්තරසිතියම් සම්බන්ධ ප්‍රධාන පොදු ගොනුව ආරම්භ කළ යුතු ය.

- ග්‍රාම නිළධාරී කොට්ඨාසයට සමඟි මණ්ඩල පත් කිරීම සිදු කළ යුතු ය.

- හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ කටයුතු ආරම්භ කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගන්නා ලෙස හි. රෙ. වෙත දැන්වීම සිදු කළ යුතු ය.

- වාර්ෂික මැනුම් සැලස්මට අනුව ඒ ඒ කලාප මැනීමට නම් කරන ලද මිනින්දෝරු නාම ලේඛනය ලබා ගත යුතු අතර ඒ අනුව සෑම හි. වි. නි. ම සාධාරණව කැඩැස්තර සිතියම් බෙදී යන පරිදි කලාප බෙදීම නි. කො./ස. කො. විසින් සිදු කළ යුතු ය.

- එක් එක් කලාපය සඳහා නම් කරන ලද හි. වි. නි. හා මිනින්දෝරුවරයා සාකච්ඡා කර ඉදිරි ක්ෂේත්‍ර කටයුතු සංවිධානය කර ගත යුතු ය. විශේෂයෙන් **ඒකාබද්ධ විමර්ශනය** සඳහා දෙදෙනාටම සහභාගී විය හැකි දින වෙන් කර ගැනීම වැදගත් වේ. ඒ අනුව S/6 ආකෘතිය යටතේ මිනින්දෝරුවරයා විසින් ඉඩමට පැමිණෙන දිනය සඳහන් කරමින් ක්ෂේත්‍රයේ ලිපි බෙදීම සිදු කරනු ලැබේ.

- ඒකාබද්ධ විමර්ශනයේ දී හි. වි. නි. විසින් එක් එක් ඉඩම් කොටස සඳහා හි.නි.කො.ජ. 01 ආකෘති පත්‍රයේ ඉඩමේ තාවකාලික අංකය සඳහන් කර, එහි අනු අංක 01 සිට 09 දක්වා තොරතුරු සටහන් කර ගැනීම සිදු කළ යුතු ය.

- විවිධ ගැටළු හේතුවෙන් මැනීමට නොහැකි වූ ඉඩම් කොටස්, කඩයිම් සිතියමට ඇතුලත් කර ගැනීම සඳහා, කලාපයේ මැනුම අවසන් වීමට පෙර, අදාළ පාර්ශවයන් හා සුදුසු නිලධාරීන්, සමගි මණ්ඩල සාමාජිකයන් කැඳවා සාකච්ඡා කර පවතින ගැටළු හැකිතාක් දුරට නිරාකරණය කිරීමට ක්‍රියා කළ යුතු වේ.

- මැනුම් අවසානයේ ජෙ.මි.අ. අමතා යෝජිත කැඩැස්තර සිතියම ලබා ගැනීමටත්, විමර්ශන නිලධාරීන් කණ්ඩායමක් යෙදවීමෙන් ඉතා කෙටි කාලයක් තුළ (දින 5 - 6 ක් පමණ) එහි නිරවද්‍යතාව භෞතික භූමිය තුළ පරීක්ෂා කිරීමටත් සැලැස්විය යුතු අතර ඒ අනුව එහි නිරීක්ෂණ වාර්තාවක් නි.කො./ස.කො. විසින් ජ්‍යෝෂ්ඨ මිනින්දෝරු අධිකාරී වෙත යොමු කළ යුතු ය. (වඩාත් නිවැරදි කඩයිම් සිතියමක් සකස් කර ගැනීම මෙමගින් අපේක්ෂා කරයි.)

- මැනුම් ඉල්ලීම් යොමු කර සැලකිය යුතු කාලයක් තුළ (මාස 3 - 4 පමණ) ඒකාබද්ධ විමර්ශනය සඳහා කැඳවීම් නොකරන අවස්ථාවක දී මැනුම් කටයුතු සිදු නොවන්නේ යැයි හැඟෙන අවස්ථාවක දී හි.නි.කො.ජ. හා මැනුම් සමායෝජක වෙත පිටපත් සහිතව මැනුම් ඉල්ලීම පිළිබඳ සිහි කැඳවීමක් යොමු කළ යුතු ය.

ඒකාබද්ධ විමර්ශනය

කැඩස්තර සිතියමක් සකස් කිරීමට අදාළව, භෞතික භූමිය තුළ ඉටු කරනු ලබන රාජකාරීන් අතරින්, මිනින්දෝරුවරයා හා හිමිකම් විර්ශන නිලධාරී එක්ව, අදාළ ප්‍රදේශය තුළ එක් එක් ඉඩම් කැබල්ල පිළිබඳව ක්ෂේත්‍රයේ දී සිදුකරන අධ්‍යයනය **"ඒකාබද්ධ විමර්ශනය"**ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. නිවැරදි කැඩස්තර සිතියමක් සේම නිරවුල් හිමිකමක් තීරණය කිරීම සඳහා ද මෙම විමර්ශනයේ තොරතුරු පාදක කරගන්නා බැවින් මෙම කාර්යය ඉතා නිවැරදිව ඉටු කිරීම සෑම නිලධාරියකුගේම වගකීම වේ. මෙම විමර්ශනයේ දී පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳව විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතුය. එනම්,

- ඉඩම පිළිබඳ තොරතුරු ලබා දෙන්නා ඒ සඳහා සුදුසුකම් තිබේ ද යන වග. (ඉඩමේ හිමිකරු, බලය පැවරූ අයෙකු, කායික මානසික සුවය ඇත්තෙකු ද ආදී)

- බැලූබැල්මට ලබා දෙන තොරතුරු හා ලේඛනයන්හි සත්‍යාසත්‍ය බව,

- ඉදිරිපත් කරන ලේඛන අනුව එම ලේඛන පරීක්ෂා කරනු ලබන ඉඩමට අදාළ ලේඛන ද යන වග, මෙහිදී ඉඩමේ ප්‍රමාණ, අයිතිය, ස්වභාවය ආදි කරුණු පසුව විමර්ශනය කිරීමෙන් තහවුරු කර ගැනීමටට යටත්ව,

- හිමිකම ඉදිරිපත් කරන ලේඛනයන් හි පිටපත් ඉදිරිපත් කරන්නේ නම් එය ලබා ගැනීමට,

- මැනුම් සිදු කරනුයේ මායිම් පෙන්වා දෙන්නන් විසින් පෙන්වා දෙන ආකාරයට බවත්, මායිම නිවැරදිව පෙන්වා දීම ඔවුන්ගේ වගකීම බවත්, (1050/10 නියෝග (5) අනුව) සිතියම් සකස් කිරීමෙන් පසුව වංචනික තොරතුරු ලබා දී ඇති බව තහවුරු වන්නේ නම් හිමිකම් සහතිකයක් ලබා ගැනීමේ දී ගැටළු වලට මුහුණ දීමට සිදු වන බවත්, පෞද්ගලික මුදල් යොදවා ඒ සඳහා මැනීම් කිරීමට සිදු වන බව පැහැදිළි කිරීමට,

- ඉදිරිපත් කරන ලේඛන, පෙන්වා දෙන මායිම් හා භෞතිකව භූමියෙහි පිහිටීම වෙත,
  - මාර්ග පිහිටීම, ඒකාබද්ධ කිරීම් හා වෙන් කිරීම් සිදු කර ඇති ආකාරය,
  - රජය සතු, පළාත් පාලන ආයතන සතු, පෞද්ගලික පරවශතා අයිතිය සතු, පෞද්ගලික අයිතිය සතු මාර්ග,හැකිතාක් වෙන් කර හඳුනා ගැනීමට,
  - මාර්ග රක්ෂිත, රථ වාහන හැරවුම්, මාර්ග වටරවුම්, පොදු කාණු, වාරි රක්ෂිත, පොදු ඉඩම් (ක්‍රීඩා පිටි, ඇවිදින මංතීරු වැනි), රජය සතු ඉඩම්, ඇළ දොළ වැනි භෞතික භූ ලක්ෂණ ආදියට අයත් ඉඩම් කොටස් සලකා බලන ඉඩම් කොටසට ඒකාබද්ධ කර තිබේ ද යන්න පරීක්ෂා කිරීමටත්, එසේ ඒකාබද්ධ කර ඇති අවස්ථාවන් හි දී, මැනුම් සිදු කිරීමට පෙර එම බිම් කොටස් වෙන් කර තබන ලෙසට තොරතුරු සපයන්නා දැනුවත් කිරීමට,
  - තාප්ප, ආධාරක තාප්ප, වැට ආදිය මායිම ලෙස යොදා ඇති විට එම මායිම ඉදි කළ තැනත්තා සහ එය අයත් ඉඩම් කොටස හඳුනා ගැනීමට.

05. කැබලි ගොනුවක් සකස් කිරීම, පවත්වා ගෙන යාම, සුරක්ෂිත කිරීම හා ඇතුළත් කළ යුතු ලේඛන.

හිමිකම්පෑම් ඉදිරිපත් කරන ලද සෑම ඉඩම් කොටසක් සඳහාම හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී විසින් කැබලි ගොනුවක් සකස් කළ යුතු අතර එහි දී ඒකාබද්ධ විමර්ශන අවස්ථාවේ දී සකස් කරන ලද තාවකාලික ගොනුවෙහි එම ඉඩමට අදාලව ගොනුගත කර ඇති සියලු ලේඛන නිවැරදිව ඇතුලත් කළ යුතු ය. ගොනුවේ කවරයේ දකුණු පස ඉහළින් කඩයිම් සිතියම් අංකය, කලාප අංකය, පත්‍ර අංකය හා කැබලි අංකය පැහැදිළිව සඳහන් කළ යුතු වේ. සෑම කැබලි ගොනුවක් සඳහා ම සටහන් පත්‍රයක් ඇතුළත් කිරීම අනිවාර්ය වේ. ගොනුවට අදාළව උපදෙස් ඉල්ලීම් හා යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීම්, සටහන් පත්‍රයේ සටහන් තබමින් නි.කො/ස. කො. වෙත යොමු කළ යුතු අතර ඔවුන් විසින් ලිඛිතව උපදෙස් ලබා දිය යුතු වේ.

යම් ඉඩම් කොටසක් පනතේ 14වන වගන්ති යටතේ ගැසට් කිරීමෙන් අනතුරුව එම ඉඩමට අදාළ කැබලි ගොනුව විමර්ශන නිලධාරි භාරයේ සුරක්ෂිතව පැවතිය යුතු අතර එම ඉඩම සඳහා පනතේ 26වන වගන්තියට අනුව ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය වෙත උපලේඛන යොමු කිරීමෙන් අනතුරුව ගොනුව කාර්යාල ලේඛනාගරයේ තැන්පත් කළ යුතු ය. ගොනු ලේඛනාගාර ගත කිරීමත් එම ගොනු ලේඛනාගාරයෙන් බැහැරට ගැනීම හා නැවත තැන්පත් කිරීමත් සඳහා විධිමත් ලේඛනයක් පවත්වා ගත යුතු අතර නි.කො./ස.කො. විසින් ඒ සඳහා රා.ක.සේ.නි. පත් කළ යුතු ය. එසේම තාවකාලිකව පසෙක තැබුව ද කැබලි ගොනු ලේඛනාගාරයේ විධිමත්ව තැන්පත් කළ යුතු ය.

කැබලි ගොනුවක මතු සඳහන් ලේඛන ඇතුළත් විය යුතු අතර ලේඛනය ආරම්භයේ සිට ලැබෙන අනු පිළිවෙළට ගොනු ගත කර අංකනය කළ යුතු ය.

- හි.නි.කො.ජ. 05 ආකෘති පත්‍රය - ඉඩම් හිමිකම් අයදුම් පත්‍රය.
- හිමිකම තහවුරු කිරීමට ඉදිරිපත් කරන ලද ලේඛන.
- හි.නි.කො.ජ. 01 ආකෘති පත්‍රය - දේපල විමර්ශන වාර්තාව.(ඒකාබද්ධ විමර්ශනයේ දී තාවකාලික අංකයක් යටතේ මෙහි කොටසක් සම්පූර්ණ කරන බැවින් මෙම අවස්ථාවේ දී එය ඇතුළත් කරන්න)
- හි.නි.කො.ජ. 04 ආකෘති පත්‍රය - ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලීය ලේඛන පරීක්ෂණ සටහන් (එක් කොළයකට වැඩි ප්‍රමාණයක සටහන් කර ඇති විට හිමිකම සාරෝපණය වීමේ පිළිවෙලට අනුව ගොනු ගත කළ යුතු ය)
- 26 සහ 31(2) වගන්තිය යටතේ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීම සඳහා යොමු කරන ලද උපලේඛනයේ ඡායා පිටපත
- 23වන වගන්තිය යටතේ මැනුම් ඉල්ලීම් යොමු කරන ලද්දේ නම් අදාළ ලිපිලේඛන.
- ඉඩමට අදාළව පවත්වන ලද විශේෂ දැන්වීම්, සාකච්ඡා, විමර්ශන ආදිය සඳහා යොමු කරන ලද ලිපි ලේඛනයන්හි කාර්යාල පිටපත,
- එම සාකච්ඡා, විමර්ශන අනුව සකස් කරන ලද වාර්තා.
- ගොනුව පසෙක තබන අවස්ථාවක දී එය ඉඩම් හිමිකරු වෙත දන්වන ලද ලිපියේ පිටපත - හි.නි.කො.ජ. 13 ආකෘති පත්‍රය.
- පනතේ 21වන හා 22වන වගන්ති අනුව කටයුතු සිදු කරන්නේ නම් එයට අදාල ලේඛන.

කැඳවීම් නිවේදනයේ (ලිපියේ) රැගෙන ඒම සඳහා ඇතුළත් කළ යුතු ලිපි ලේඛන

අයිතිය සහ භුක්තිය තහවුරු කර ගැනීම සඳහා අවස්ථාවෝචිත පරිදි මෙම ලේඛන පරිශීලනය කරමින් හිමිකම් තීරණ ලබා දීමට සියළු නිලධාරීන් වගබලා ගත යුතුය.

මූලික ලේඛන

- අනන්‍යතාවය තහවුරු කිරීමේ ලේඛන
- ඔප්පු
- පිඹුරුපත්
- උපත්, මරණ හා විවාහ සහතික

සාක්ෂිමය ලේඛන

- ඇටර්නි බලපත්‍ර
- දිවුරුම් ප්‍රකාශ
- පදිංචිය සනාථ කළ හැකි ජල, විදුලි, වරිපනම් බිල්පත් ආදිය
- හිමිකම් වාර්තා
- පවුල් වාර්තා ආදිය
- පත්ඉරු
- නඩු තීන්දු/ නියෝග
- බාලවයස්කරුවන් හෝ සිහි විකල් තැනැත්තෙකු වෙනුවෙන් හිමිකම්පෑම් කරනු ලබන අවස්ථාවලදී භාරකරු වශයෙන් දිසා අධිකරණය මගින් පත් කරන ලද ලේඛනය. (1050/10 හි 05(1) නියෝගය පරිදි)

විමර්ශනයක දී අනන්‍යතාව තහවුරු කිරීම සඳහා පරීක්ෂා කළ හැකි ලේඛන

- ජාතික හැඳුනුම්පත
- වලංගු රියදුරු බලපත්‍රය
- වලංගු විදේශ ගමන් බලපත්‍රය
- ජ්‍යෙෂ්ඨ පුරවැසි හැඳුනුම්පත
- විශ්‍රාමික හැඳුනුම්පත

06. පනතේ 12වන වගන්තිය යටතේ දැන්වීම් ප්‍රසිද්ධ කිරීම හා ඒ සම්බන්ධිත රාජකාරී ඉටු කිරීම.

කඩයිම් සිතියමක පෙන්වා ඇති යම් බිම් කොටසක් වෙනුවෙන් හිමිකමක් ඇති පුද්ගලයන් වෙත එම හිමිකම වෙනුවෙන් ඉදිරිපත් වන ලෙස දැන්වීමේ අරමුණ ඇතිව පනතේ 12වන වගන්තිය යටතේ එම සිතියම් රජයේ ගැසට් පත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධියට පත් කරයි. ඒ අනුව,

- මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සහතික කරන ලද කැඩස්තර සිතියම ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය වෙත ලබා දීමෙන් අනතුරුව එහි ඇතුළත් සියලු මූලික තොරතුරු නිවැරදිවේ ද යන්න පරීක්ෂා කර නි. කො./ ස. කො. විසින් එම සිතියම පනතේ 12වන වගන්තිය යටතේ ගැසට් නිවේදනයේ එල කිරීම සඳහා 1050/10 නියෝග මාලාවේ ආකෘති පත්‍ර අංක 01 අනුව ප්‍රධාන කාර්යාලය වෙත කඩිනමින් යොමු කළ යුතු ය. (5 - ආකෘතිය)

- ප්‍රධාන කාර්යාලයේ ප්‍රකාශන අංශය විසින් මෙම ආකෘති පත්‍ර භාර ගත යුතු අතර නි.කො./ ස. කො. නිර්දේශය සහිතව 12වන වගන්තිය යටතේ ගැසට් පත්‍රයේ එල කිරීම සඳහා කොමසාරිස් ජනරාල් වෙත යොමු කළ යුතු වේ.

- කැඩැස්තර සිතියම පනතේ 12වන වගන්තිය යටතේ ගැසට් වීමෙන් පසුව නි.කො./ ස. කො.විසින් එහි එක් පිටපතක් ඉදිරි කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා කලාපය බාර හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී වෙත නිකුත් කළ යුතු අතර එක් පිටපතක් ප්‍රාදේශීය කාර්යාල ලේඛනාගාරයේ තැන්පත් කළ යුතු වේ. එසේම ග්‍රාම නිලධාරී වෙත පිටපත ලබා දීම වැදගත් වන අතර සුදුසු පරිදි රාජ්‍ය ආයතන (ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය, පළාත් පාලන ආයතන ආදි) වෙත පිටපත් ලබා දීමෙන් ඉදිරි කටයුතු වඩා පහසු වනු ඇත)

- කැඩස්තර සිතියම පනතේ 12වන වගන්තිය යටතේ ගැසට් වීමෙන් අනතුරුව එම සිතියමට අදාළ දැන්වීම 1050/10 රෙගුලාසියේ ආකෘති පත්‍ර අංක 02 අනුව හි. වි. නි. විසින් අදාළ ග්‍රාම නිලධාරී කාර්යාලයේ (ප්‍රසි ධ කළ බවට ග්‍රා. නි. විසින් සහතික කරන ලද ලේඛනය කාර්යාලීය ලිපි ගොනුවට ඇතුලත් කළ යුතු ය.) ද, කලාපය තුළ ද, ප්‍රසිද්ධ ස්ථානයන්හි ද ප්‍රදර්ශනය කිරීමට සැලැස්විය යුතු වේ. (අවම වශයෙන් ස්ථාන 05ක වත්)(6- ආකෘතිය)

- පරිගණක අංශයේ තාක්ෂණ නිලධාරි විසින් 12වන වගන්තිය යටතේ වූ දැන්වීම දෙපාර්තමේන්තු වෙබ් අඩවිය තුළ ද ප්‍රසි ධ කළ යුතු ය.

- හිමිකම්පාන්නන් වෙත හි.නි.කො.ජ. 05 ආකෘතියට අනුව හැකි සෑම විටම හිමිකම්පෑම් ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාව සලසා දිය යුතු ය. (ග්‍රාම නිලධාරී වෙත ද හි.නි.කො.ජ. 05 ආකාති පත්‍ර නිකුත් කිරීමෙන් මෙය වඩා සාර්ථක කර ගත හැකි ය)

- හිමිකම්පෑමත් සමඟ ඉදිරිපත් කරන ලේඛනයන් (ඔප්පු, දීමනා පත්‍ර, පිඹුරු ආදී) තමා විසින් භාර දුන් බවට අයදුම්කරු වෙතින් සටහන් සහිතව එම ලේඛනය මත අත්සන් ලබා ගැනීම කළ යුතු ය.

- හිමිකම් පෑම් ඉදිරිපත් කර ඇති සෑම ඉඩම් කොටසක් සඳහාම හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී විසින් කැබලි ගොනුවක් සකස් කළ යුතු ය. එක් ඉඩමක් සඳහා එක් හිමිකම් පෑමකට වඩා වැඩි හිමිකම් පෑම් සංඛ්‍යාවක් ඉදිරිපත් වන්නේ නම් එවැනි අවස්ථාවක දී ඒ ඒ හිමිකම් පෑමට අදාළ තොරතුරු ඇතුළත් කර උප ගොනු සකස් කළ යුතු අතර එම ගොනු සියල්ලම ඒකාබද්ධ කර තැබිය යුතු වේ.

- අයදුම්පත ඉදිරිපත් කරනු ලබන අවස්ථාවේ දී ම කැඩස්තර සිතියම හා ඉඩම් විස්තර ලැයිස්තුව (TL)ද හිමිකම්පාන්නා වෙත පරීක්ෂා කිරීමට අවස්ථාව සැලසීමෙන් ඔහුගේ හිමිකම් පැමෙහි නිවැරදි බව තහවුරු කර ගැනීමට හැකි වන අතර එම අවස්ථාවේ දී කඩයිම් සිතියමට අනුව මායිම් හා ප්‍රමාණ එකඟතාවය ලබා ගැනීම ද සිදු කළ හැකි ය.(වැඩි මනත් කරුණු සඳහා අනු අංක 06යටතේ 13වන වගන්තිය විමර්ශනය බලන්න)

- මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව වෙතින් යොමුවන ප්‍රධාන කාර්යාලය වෙත 12වන වගන්තිය යටතේ යොමු කරනු ලබන කඩයිම් සිතියම් පිළිබඳ ලේඛනයක් සෑම ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයක් විසින්ම යාවත්කාලීන කරමින් පවත්වා ගැනීමට නි. කො./ ස. කො. විසින් කටයුතු කළ යුතු ය.

- හි. වි. නි. විසින් එක් එක් කඩයිම් සිතියම් සඳහා තොරතුරු ගොනුවක් බැගින් විවෘත කර එයට 12 වගන්තිය යටතේ ගැසට් පත්‍රයේ පිටපතක්, දැන්වීමේ පිටපතක් ඇතුළත් කළ යුතු ය. සිතියමෙහි එක් එක් ඉඩම් කැබැල්ල සඳහා ගනු ලබන ක්‍රියාමාර්ගයන් සටහන් කළ හැකි වන පරිදි ලේඛනයක් ඇතුලත් කර එය යාවත්කාලීන කළ යුතු ය. (උදා:- 14වගන්තිය යටතේ ගැසට් කිරීමට, හිමිකරු විදේශගතයි, අංක 12 ඉඩමේ හිමිකරුගේ නැවත මැනීම ලැබෙන තුරු අත්හිටුවා ඇත, නැවත මැනීමට අනුමැතිය ලබා දී ඇත, ස.මි.අ. වෙත යොමු කර ඇත. ආදී වශයෙන්)

- මෙම සිතියමට අදාල ඉඩම් කොටස් සම්බන්ධයෙන් පළාත් පාලන ආයතන වෙතින් අවම බෙදුම් ඒකක ප්‍රමාණය, නේවාසික හා වාණිජ වශයෙන් අවශ්‍ය තොරතුරු ගෙන ගොනුවට ඇතුලත් කළ යුතු ය.

- යම් අවස්ථාවක කඩයිම් සිතියම් අංකය, කලාප අංකය හෝ පත්‍ර අංකය පිළිබඳව යම් සැකයක් හෝ නොගැලපීමක් දුටු වහාම මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුවේ අදාල ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය වෙත දැනුම්වත් කළ යුතු ය.

- සෑම කඩයිම් සිතියමක්ම ආරක්ෂා කළ යුතු අතර ඒ මත කිසිවක් ලිවීම, වෙනස් කිරීම නොකල යුතු අතර, අමතර පිටපත් ගෙන කාර්යය පහසු කිරීමට යොදා ගත යුතු ය.

(වැඩිමනත් කරුණු සඳහා 1050/10 නියෝගඅංක 04 යටතේ ඇති දැන්වීම් ප්‍රසිද්ධ කිරීම බලන්න)

07. පනතේ 13වන වගන්තිය යටතේ හිමිකම් විමර්ශන පැවැත්වීම.

පනතේ 12වන වගන්තිය යටතේ ගැසට් නිවේදනයේ එළ කරන ලද දැන්වීමට අනුව හිමිකම් පෑම් ඉදිරිපත් කරන ලද සියලුම ඉඩම් කොටස් සඳහා එම හිමිකම් පෑම්වල අව්‍යාජත්වය හෝ අන්‍යාකාර බව තීරණය කිරීම පිණිස ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් පනතේ 13වන වගන්තිය යටතේ හිමිකම් විමර්ශනයක් සිදු කළ යුතු වේ.

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත ප්‍රකාරව කඩයිම් සිතියමෙහි දැක්වෙන ඉඩම් කොටසක හිමිකම සම්බන්ධයෙන් ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් දෙනු ලබන තීරණය අතිශය වැදගත් නෛතික තීරණයක් වන බැවින් මෙම විමර්ශනය මනා සැලසුමකින් හා ඉතා සුපරික්ෂාකාරී ගවේෂණාත්මක හා විශ්ලේෂණාත්මක අධ්‍යනයක් මත විධිමත්ව සිදු කිරීම සෑම නිලධාරියකුගේම වගකීම වේ. එබැවින් 13වන වගන්තිය යටතේ විමර්ශනය සිදු කරනු ලබන සෑම අවස්ථාවක දීම පහත සඳහන් කරුණු මනාව අවබෝධ කර ගනිමින් ඒ අනුව කටයුතු කිරීමට සෑම නිලධාරියෙකුම වගකීමෙන් බැඳී සිටී. එසේම මෙම විමර්ශනය විචක්ෂණශීලිව, කඩිනම්ව, විනිවිදභාවයෙන් ද අපක්ෂපාතීව ද විවෘතව ද පනතේ විධිවිධානයන්ට අනුකූලව සිදු කළ යුතු ය.

හිමිකම් පෑම්වල අව්‍යාජත්වය හෝ අන්‍යාකාර බව පරීක්ෂා කිරීම

කඩයිම් සිතියමක නිරූපිත යම් ඉඩම් කොටසක් සඳහා හි.නි.කො.ජ. 5 හිමිකම් ඉල්ලුම් පත්‍රය ඉදිරිපත් කරමින් හිමිකම්පාන්නකු විසින් ඉදිරිපත් කරන හිමිකමෙහි නිරවුල් බව සනාථ කර ගැනීම පිණිස හිමිකම ලැබී ඇත්තේ කෙසේද යන්න විමර්ශනය කළ යුතුය. හිමිකම සනාථ කරගැනීම සඳහා එම ඉඩම් කොටස සම්බන්ධයෙන් හිමිකම්පාන්නා වෙත අයිතිය, උරුමය හෝ භුක්තිය පවතින්නේද යන්න මෙහිදී පරීක්ෂා කළ යුතුය. ඒ සඳහා ඒකාබද්ධ විමර්ශනය, ක්ෂේත්‍ර විමර්ශනය හා ලේඛන විමර්ශනය මගින් රැස් කර ගන්නා දත්ත හා තොරතුරු පාදක කර ගත යුතු ය. ඒ සඳහා පහත සඳහන් හිමිකම පිළිබඳ මූලික කරුණු සම්බන්ධව අවධානය යොමු කිරීම අනිවාර්යය වේ.

07.1 ක්ෂේත්‍ර විමර්ශනය

කැඩස්තර සිතියමක් පනතේ 12වන වගන්තිය යටතේ ගැසට් වීමෙන් පසුව, එම සිතියමෙහි නිරූපිත එක් එක් ඉඩම් කොටස සම්බන්ධයෙන් හිමිකම් පාන්නන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද හිමිකම් පෑම් අනුව, ඔවුන් විසින් එම ඉඩම් කොටසෙහි අයිතිය, උරුම අයිතිවාසිකම්, භුක්තිය හා සන්තකය දරන්නේ ද යන්නත්, එම හිමිකම් පෑම සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලද ලේඛන, කැඩස්තර සිතියම හා සැසඳේ ද යන්න පරීක්ෂා කිරීම සඳහාත් හා භෞතික භූමියෙහි පිහිටීම, රජය සතු, පොදු ස්ථාන ආදිය පිළිබඳව පූර්වයෙහි හඳුනා ගන්නා ලද තොරතුරු (මූලික ක්ෂේත්‍ර තොරතුරු සමීක්ෂණය, ඒකාබද්ධ විමර්ශනය මගින්) කැඩස්තර සිතියම තුළ නිරූපනය කර තිබේ ද යන්න, අදාළ ක්ෂේත්‍රය වෙත පිවිස පරීක්ෂා කිරීම**"ක්ෂේත්‍ර විමර්ශනය"**ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.

මෙම විමර්ශනය හි. වි. නි. විසින් ඉටු කළ යුතු රාජකාරිය කි. එසේ වුව ද එම නිලධාරී ගේ පරීක්ෂාව පිළිබඳව නි.කො./ස.කො. සෑහීමකට පත් නොවන අවස්ථාවක දී තමන් විසින් ද ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණයක් සිදු කළ හැකි ය. හි. වි. නි. විසින් සිය ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණය පිළිබඳ තොරතුරු හි.නි.කො.ජ. 01 ආකෘතියෙහි සටහන් කළ යුතු අතර සිය අවසානාත්මක තීරණය අංක 09යටතේ සටහන් කළ යුතු වේ. මෙම විමර්ශනයේ තොරතුරු හිමිකම් තීරණ ලබා දීම සඳහා සෘජුවම පාදක කරගන්නා බැවින් මෙම කාර්යය ඉතා නිවැරදිව ඉටු කිරීම සෑම නිලධාරියකුගේම වගකීම වේ.

මෙම විමර්ශනයේ දී මතු සඳහන් කරුණු වෙත විශේෂ අවධානය යොමු කිරීම වැදගත් වේ.

- කැඩස්තර සිතියම හා ඉදිරිපත් කර ඇති පිඹුරු අනුව ඉඩමේ හැඩය,මායිම් හා ප්‍රමාණය හා දිශානතිය,
- ඉඩමට ඇති ප්‍රවේශ මාර්ගයන්හි පිහිටීම එනම්,
    - එක් මාර්ගයක් තවත් මාර්ගයකින් වෙන් විය යුතු ස්ථානය කැඩස්තර සිතියමෙහි නිවැරදිව වෙන් කර තිබේ ද, (වෙන් කිරීමේ ලක්ෂය (.) යෙදීම)
    - භූමියෙහි පිහිටා ඇති වට රවුම් හා රථ වාහන හැරවුම් සිතියම තුළ ඇතුලත් කර තිබේ ද,
    - කඩයිම් සිතියමෙහි හා භෞතිකව භූමියෙහි පිහිටුවා නොමැති එහෙත් ඉදිරිපත් කර ඇති පිඹුරුවල වට රවුම් හා රථ වාහන හැරවුම් ඇතුළත් වී තිබේ ද,
- භූමියෙහි පවතින භෞතික භූ ලක්ෂණ කඩයිම් සිතියමෙහි නිවැරදිව හඳුනාගත හැකි ද යන්න,
- කාණු, බෝක්කු, වාරි රක්ෂිත, ඉදි කළ වාරිමාර්ග ආදියෙහි පිහිටීම,
- සිතියමෙහි මායිම් තාප්ප සම්බන්ධතාවය දැක්වීමට යොදා ඇති ‘යා’ ලකුණෙහි නිවැරදි බව විමසා තහවුරු කර ගැනීම,
- සුසාන භූමි පවතින්නේනම් එය කඩයිම් සිතියමෙහි වෙනම බිම් ඒකකයක් ලෙස සිතියම් ගත කර තිබේ ද,
- කඩයිම් සිතියමෙහි හෝ පිඹුරුවල පෙන්වා ඇති ආකාරයෙන් පරිබාහිරව භෞතික භූමිය පවතී ද යන්න,
- පරීක්ෂා කරනු ලබන ඉඩම් කොටස හිමිකම් පිඹුරකට අයත් වන්නේ ද, නිරවුල් කරන ලද ඉඩමක් ද, රජයේ ඉඩමක් ද, වෙනත් ඉඩම් කොටසකින් කැඩී/ ඒකාබද්ධ වී සෑදුනු ඉඩමක් ද යන්න හඳුනා ගැනීම සඳහා ඉඩම් විස්තර ලැයිස්තුවේ වෙනත් කරුණු තීරය පරීක්ෂා කළ යුතු ය.
- පරීක්ෂා කරන ඉඩම භුක්තිය හා සන්තකය මත හිමිකම්පා ඇති අවස්ථාවක දී භුක්තිය සනාථ කරන සාධක හා සාක්ෂි ඉඩමෙහි පවතින්නේද යන්න සූක්ෂමව පරික්ෂා කළ යුතුය.
    - නේවාසික අවස්ථාවකදී - මූලික නේවාසික අවශ්‍යතා ඉදිකර තිබීම (වැසිකිළි /කැසිකිළි/ ජලය/විදුලිය/නේවාසික අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම්/ඉදිකිරීම් සඳහා රාජ්‍ය අනුමැතිය, අනුග්‍රහය, මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීම/අසල්වැසියන්ගේ සාක්ෂි ආදී)
    - ව්‍යාපාරික අවස්ථාවකදී - අදාල ව්‍යාපාරයට උචිත ඉදිකිරීම්/ පහසුකම් පවත්වා ගෙන යාම හා අදාල ව්‍යාපාරය දීර්ඝ කාලයක් පවත්වා ගනිමින් පැවැති බවට සාක්ෂි(විදුලිය/උපකරණ/ව්‍යාපාරික අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම්/ රාජ්‍ය අනුමැතිය,අනුග්‍රහය,මූල්‍ය හා ද්‍රව්‍යමය පහසුකම් ලබා ගැනීම/සේවකයින්ගේ හා අසල්වැසියන්ගේ සාක්ෂි)
    - කෘෂි කාර්මික අවස්ථාවකදී - අදාල කෘෂි කාර්මික කටයුතු දීර්ඝ කාලයක් සිදුකළ බවට සාක්ෂි (වගාවේ ස්වභාවය/ ජල පහසුකම් ලබා ගත් ආකාරය/ මෙවලම් හා උපකරණ ගබඩා කර ඇති ආකාරය/රාජ්‍ය අනුමැතිය, අනුග්‍රහය, මූල්‍ය හා ද්‍රව්‍යමය පහසුකම් ලබා ගැනීම)
- පරීක්ෂා කරන ඉඩම යම් විශේෂ නීතියකට, පනතකට, කොන්දේසියකට යටත් ඉඩමක් ද යන බව තහවුරු කර ගත යුතු ය.එක් එක් නීතියට අනුව විමර්ශන ක්‍රමවේදය වෙනස් නොවන නමුත් අදාල පුද්ගල නීතියට අනුකූලව හිමිකම පිළිබඳ තීරණය ලබා දිය යුතුය. (උඩරට නීතිය, මුස්ලිම් නීතිය,තේසවලාමේ නීතිය යටතේ ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම ඉදිරියේ දී පැහැදිළි කර ඇත)

07.2 ලේඛන විමර්ශනය

කඩයිම් සිතියමෙහි නිරූපිත ඉඩම් කොටසකට යම් හිමිකම් පාන්නකු විසින් සිය අයිතිය තහවුරු කිරීම සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලද ලේඛනයන් පාදක කරගනිමින්, එම ලේඛන අනුව හිමිකම්පාන්නා වෙත නෛතිකව ඉඩම හිමි වී තිබේ ද යන්න පරීක්ෂා කිරීම, ලේඛන විමර්ශනයේ අරමුණ වේ. ඒ සඳහා ඉඩමේ හිමිකම ඛණ්ඩනය නොවී (අඛණ්ඩව) හිමිකම්පාන්නා වෙත සාරෝපණය වී තිබේ ද යන්න, ලේඛන පරීක්ෂාව තුළ පරීක්ෂාවට ලක් කළ යුතුය. ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයීය ලේඛන, එනම් **පත් ඉරු** හා **දෙවන පිටපත්** පරීක්ෂා කිරීම මගින් මෙම අයිතිය සාරෝපණය වන ආකාරය පරීක්ෂාවට ලක් කළ හැකි අතර මෙලෙස සිදු කරනු ලබන පරීක්ෂණය මෙහි **දී 'ලේඛන විමර්ශනය'** ලෙස හඳුන්වා ඇත. මෙම විමර්ශනයේ තොරතුරු හිමිකම් තීරණ ලබා දීමේ දී අතිශය වැදගත් වන බැවින් මෙම කාර්යය ඉතා නිවැරදිව ඉටු කිරීම සෑම නිලධාරියෙකුගේම වගකීම වේ. එමෙන්ම විමර්ශනයේ දී යම් සැකයකට භාජනය වන කරුණක් වෙත්නම් ඉතා ඉක්මණින් නි.කො./ස.කො. දැනුම්වත් කළ යුතු ය.

ලේඛන පරීක්ෂාව හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරීන් විසින් ඉටු කළ යුතු රාජකාරියක් වන අතර ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයීය පරීක්ෂා කිරීමේ ආකෘති පත්‍රය නිවැරදිව සම්පූර්ණ කර අත්සන හා නිල මුද්‍රාව සහිතව ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් වෙත ඉදිරිපත් කිරීමෙන් රාජකාරිමය වශයෙන් ලේඛන පරීක්ෂා කිරීමට අවසර හිමි වේ. මෙම පරීක්ෂා කිරීම් සටහන් කිරීම සඳහා හි.නි.කො.ජ. 04 ආකෘති පත්‍රය භාවිත කළ යුතු අතර සටහන් කිරීමේ දී රතු පැහැති තීන්ත යොදන ලද කාබන් පෑනක් පමණක් භාවිතා කිරීම අනුමත කර ඇත. ලේඛන පරීක්ෂාවේ දී මතු සඳහන් කරුණු වෙත විශේෂයෙන් අවධානය යොමු කළ යුතු ය. එනම්,

- පරීක්ෂා කරනු ලබන ඉඩම ලියාපදිංචි කර ඇති ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය, කොට්ඨාශය, වෙළුම, පත් ඉරුව නිවැරදිව හඳුනා ගත යුතු ය.

- පරීක්ෂා කරන නිලධාරියා ගේ නම, දිනය, අත්සන නිල මුද්‍රාව සෑම හි.නි.කො.ජ. 04 ආකෘති පත්‍රයකම යෙදිය යුතු ය.

- ඉඩමේ අයිතිය පරීක්ෂා කළ යුතු කාල පරාසය නිශ්චිත නොවන අතර එය අවම වශයෙන් වසර 30කට වැඩි විය යුතු ය. අයිතිය තහවුරු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන්නේ නම් ඊට වැඩි කාලයක් පරීක්ෂා කළ යුතු ය. අවසන් ඔප්පුව වසර 30 කට වඩා වැඩි වන අවස්ථාවක දී පැවරුම් වාර 2-3 දක්වා පරීක්ෂා කිරීම වඩාත් සුදුසු වේ. (මෙම කාලය සහ පැවරුම් පරීක්ෂාව ඉටු කරනු ලබනුයේ සාක්ෂි ලෙස ලබාගන්නා තොරතුරු සඳහා වේ.)

- රජයේ දීමනා පත්‍ර හා ව්‍යවස්ථාපිත ආයතන විසින් ලබා දී ඇති ඔප්පු සඳහා වසර 30ක තහවුරුවක් අවශ්‍ය නොවන අතර එම ආයතනය විසින් නිකුත් කරන ලද දිනය දක්වා (නිකුත් වීමෙන් පසු සිදුකරන ලද ලියාපදිංචි කිරීම්) පරීක්ෂාව ප්‍රමාණවත් වේ.අධිකරණ තීන්දු මගින් හිමිකම නිශ්චය කරන ලද ඉඩම් සඳහා වසර 30ක ලේඛන පරීක්ෂාවක් අවශ්‍ය නොවන අතර අධිකරණ තීන්දුවට පසු ලියාපදිංචි කිරීම් පරීක්ෂා කිරීම ප්‍රමාණවත් වේ.

- පත්ඉරු පරීක්ෂාවේ දී අයිතිය සාරෝපණය වීමේ ගැටලු සහගත බවක් හඳුනා ගන්නා අවස්ථාවක දී අදාළ ඔප්පුවේ දෙවන පිටපත පරීක්ෂා කිරීම සිදු කළ යුතු ය. (අයිතිය ගලායාම ඛණ්ඩනය වීම, පත් ඉරු දිරාපත් වීම වැනි)

- එක් ඉඩම් කොටසක් සඳහා ඔප්පු කිහිපයක් ඉදිරිපත් කර ඇති විට එම සියලුම ඔප්පු සඳහා ලේඛන පරීක්ෂාව සිදු කළ යුතු ය.

- පරීක්ෂා කරනු ලබන ඉඩම් කොටස, ඒකාබද්ධ ඉඩමක කොටසක් වන විට එම සියලු ඒකාබද්ධ ඉඩම් සඳහා ලේඛන පරීක්ෂාව සිදු කළ යුතු ය.

- ලේඛන පරීක්ෂාවේ දී අදාළ ඔප්පුව ලියාපදිංචි කරන ලද පත් ඉරුව ප්‍රථමයෙන් පරීක්ෂා කළ යුතු ය. එහි දී, එම පත් ඉරුවේ සඳහන් මුළු බිම් ප්‍රමාණයම/මුළු ඉඩමෙන් කොටසක් ලැබුම්කරු වෙත හිමි වී තිබිය ද, හරස් සටහන් යොදා වෙනත් පත් ඉරු වෙත යොමු කර තිබේ ද, ඉදිරියට ගෙනගිය බවට සටහන් යොදා තිබේ ද, ඉඩමේ පෙර සටහන් යොදා තිබේ ද, යන කරුණු පරීක්ෂා කර ඒ අනුව අවශ්‍ය පෙර හා පසු පත් ඉරු පරීක්ෂා කළ යුතු ය.

- පත් ඉරු අනුව හිමිකම සාරෝපණය වන ආකාරය අදාළ ආකෘතියේ පිටපත් කළ යුතු ය. එසේ පිටපත් කිරීමේ දී පත් ඉරුවේ සටහන් ඒ අයුරින්ම සටහන් කිරීම ඉතා වැදගත් (මුළු ඉඩමේ ප්‍රමාණය, ඉඩමෙන් හිමි වන ප්‍රමාණය, දීමනාකරුවන්ගේ ලැබුම්කරුවන් ගේ නම්, ඔප්පු අංකය හා දිනය, නොතාරිස්වරයා ගේ නම, ලියාපදිංචි අංකය හා දිනය ආදිය) වන අතර රෙජිස්ට්‍රාර් විසින් නියමිත ස්ථානයේ අත්සන් කර තිබේ දයන්න පරීක්ෂා කිරීම වැදගත් වේ.

- පත් ඉරු සටහන් හි ඇතුළත් වලංගු උකස්, බදු, ගිවිසුම්, කොන්දේසි,කේවියට් තහනම් ද ලිස්පෙන්ඩන් ආදී බැඳීම් ද නිවැරදිව සටහන් කළ යුතු ය.

- පත්ඉරු පිටපත් කිරීමේ දී,'වෙනත් කරුණු' තීරයේ සඳහන් සටහන් වෙත විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතු ය. ඉඩම හා සම්බන්ධිත බැඳීම් මෙම තීරයේ සටහන් කර ඇත. (උදා:- පරවශතා අයිතිය ලියාපදිංචිය, ජීවිත භුක්තිය, නැවත මැනීම්, කොන්දේසි ආදිය) මෙම කරුණු ද පිටපත් කළ යුතුය.

- යම් බැඳීමක් ලියාපදිංචි කර ඇති විට එය වෙනස් කර තිබේ ද, අවලංගු කර තිබේ ද, යන්න විශේෂයෙන් පරීක්ෂා කළ යුතු ය.

- ඉදිරිපත් කර ඇති ඔප්පුව හා පත් ඉරු අතර යම් වෙනසක් ඇති විට එය 1050/10 නියෝග - ආකෘති පත්‍ර අංක 15හි විශේෂ සටහන් යටතේ සඳහන් කළ යුතු ය. (හිමිකම් උපල්බනය)

- හිමිකම් උපල්බනයේ දෙවන උපලේඛනය (පූර්ව ලියාපදිංචියට යොමුව) ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයේ දී පත් ඉරුවට අනුව සටහන් කළ යුතු ය.

- ලැබෙන වෙනත් ලේඛන සම්බන්ධයෙන් එම ලේඛනයට බලය ලබා දී ඇති ආයතනය වෙතින් එම හිමිකම තහවුරු කර ගත යුතු ය.

07.3 ඉඩමක අයිතිය හිමිවන ආකාරය

ඉඩමක් සඳහා අයිතිය ලැබෙන ආකාරය	අත්කර ගැනීමෙන්	මිලදී ගැනීමෙන්	අගනා ප්‍රතිෂ්ඨාවක් ගෙවා අයිතිය ලබා ගැනීම	පවතින නීතියට අනුකූල ලේඛන පරික්ෂා කිරීමෙන්	හිමිකම් නිර්ණය
		සින්න වීමෙන්	දේපල උකස් කිරීමේ කොන්දේසි මත		
		තෑගි ලැබීමෙන්	වටිනාකමක්සඳහන් කර නමුත් ගෙවීමකින් තොරව අයිතිය ලබා ගැනීම		
	උරුමයෙන්	වෛවාහක අයිතීන්	නෛතික අයිතිවාසිකම මත හිමි වීම	පවතින ලේඛන හා සාක්ෂි මත අයිතිය හිමිවන ආකාරය පරීක්ෂා කිරීමෙන්	
		පරම්පරාවෙන්	ලේ ඥාතිත්වය මත හිමි වීම		
	භුක්තියෙන්	අඛණ්ඩ,නිර්බාධිත, ප්‍රතිවිරුද්ධ අයිතිය	කලාවරෝධි අයිතිය අධිකරණය මගින් සනාථ කරන ලද	නීත්‍යානුකූල ලේඛන පරීක්ෂා කිරීමෙන්	
			භුක්තිය හා සන්තකය තහවුරු කිරීම	පවතින ලේඛන හා සාක්ෂි මත සද්භාවී සන්තකය පරික්ෂා කිරීමෙන්	
	රජයේ ප්‍රදාන	රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති හා නීතිරීති වලට අනුකූලව		අදාල ව්‍යවස්ථාපිත ප්‍රතිපාදන වලට යටත්ව	

ඉහත කරුණු පාදක කරගනිමින් තහවුරු කර ගන්නා ලද සාක්ෂි මත හි.නි.කො.ජ.05 මගින් ඉදිරිපත් කළ ඉඩම් කොටසේ හිමිකාරිත්වය පිළිබඳව සෑහීමකට පත්විය හැකි බවට හි. වි. නි. වෙත හැඟී යන අවස්ථාවක දී අදාළ සියලු කරුණු හා එම කරුණු තහවුරු කිරීමට පදනම් වූ සාක්ෂි සවිස්තරව හි.නි.කො.01 ආකෘතියේ අනු අංක 13 යටතේ ලිඛිතව දක්වමින් සම්පිණ්ඩන වාර්තාවක් සහිතව පනතේ 14(අ)වන වගන්තිය යටතේ පරම අයිතිය සහිත හිමිකමක් ලබා දිය හැකි බවට සිය යෝජනාව නි.කො./ස. කො. වෙත නිර්දේශය සඳහා ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. එසේ පරම අයිතිය සහිත හිමිකමක් ලබා දිය නොහැකි බව නිරීක්ෂණය වන අවස්ථාවන්හි දී පනතේ 13වන වගන්තිය යටතේ නැවත විමර්ශනයක් පැවැත්විය යුතු බවට නි. කො./ ස. කො. වෙත යෝජනා කළ යුතු ය.

හි. වි. නි. විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන ඉහත යෝජනාව, නි. කො./ ස. කො. විසින් මනාව පරීක්ෂාවට ලක් කළ යුතු අතර එහි දී හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී ගේ යෝජනාව, තමා වෙත ද තහවුරු වන්නේ නම් පමණක් සිය නිර්දේශය සහිතව අනුමැතිය සඳහා හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් වෙත යොමු කළ යුතු වේ. හි.වි.නි ගේ යෝජනාව පිළිබඳව සෑහීමකට පත් නොවන්නේ නම් පනතේ 13 වගන්තිය යටතේ නැවත විමර්ශනයක් පැවැත්විය යුතු බවට සිය නිර්දේශය ලබා දිය යුතු ය.

එසේම හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී විසින් පනතේ 13වන වගන්තිය යටතේ නැවත විමර්ශනයක් සිදු කළ යුතු බවට යෝජනා කර තිබුණ ද ඉදිරිපත් කර ඇති සියලු කරුණු මනාව අධ්‍යයනය කිරීමෙන් පරම අයිතියක් නිර්දේශ කිරීමේ හැකියාව පවතින බව නි. කො./ස. කො. වෙත ඒත්තු ගැන්වෙන අවස්ථාවක දී සිය නිර්දේශය සහිතව අනුමැතිය සඳහා හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් වෙත යොමු කළ හැකි ය.

එමෙන්ම හි.වි.නි. ගේ යෝජනාවක් හේතුවෙන් හෝ නි.කො/ස.කො වෙත ඉදිරිපත්ව ඇති කරුණු පිළිබඳව හෝ භූමියේ ඇති ගැටළුකාරී බව හෝ යම් අවස්ථාවක වන අවිනිශ්චිතභාවය තුළ හෝ ප්‍රසිද්ධ විමර්ශනයක් කැඳවිය හැකිය.

ප්‍රසිද්ධ විමර්ශනයක් සිදු කළ යුතු බවට හි.වි.නි.ගේ ද හෝ නි. කො./ ස. කො.ගේ ද මතය වන අවස්ථාවකදී හෝ හිමිකම තහවුරු කර ගැනීම සඳහා පනතේ 13වන වගන්තිය යටතේ ප්‍රසිද්ධ විමර්ශනයක් පැවැත්විය යුතුය.

උදාහරණ ලෙස පහත අවස්ථා සඳහන් කළ හැකිය.

- එකම ඉඩම් කොටස සඳහා හිමිකම් පාන්නන් එක් අයකුට වඩා වැඩි සංඛ්‍යාවක් ඉදිරිපත් වන අවස්ථාවක දී.
- උරුම අයිතිවාසිකම මත හිමිකම් පෑම, ඉඩම් කොටසට භුක්තිය පමණක් ඇති විට, ඉදිරිපත් කරන ලේඛනවල ගැටලු සහිත වීම, නෛතික පරීක්ෂාවේ දී අඛණ්ඩ අයිතිය තහවුරු නොවීම හෝ ලේඛන ලියාපදිංචි කාලය ප්‍රමාණාත්මකව පැහැදිලි නොවීම වැනි හේතු මත.
- සම්බන්ධතාවයක්/පරවශතාවයක් (මාර්ග) එක් අයෙකුට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකට බලපානු ලබන අවස්ථාවක

07.4 පනතේ 13වන වගන්තිය ප්‍රකාරව හිමිකම් විමර්ශය සිදු කරන ආකාරය හා අනුගමනය කළ යුතු ක්‍රියාමාර්ග.

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් වෙනුවෙන් ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයේ නි.කො./ස.කො. විසින් මෙම පරීක්ෂණය සිදු කළ යුතු අතර හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරි සිය සහය ලබා දිය යුතු වේ.

- මෙම විමර්ශනය මහජනයාට විවෘත විය යුතු බැවින් ග්‍රාම නිලධාරී කාර්යාලයේ හෝ වෙනත් යම් ආණ්ඩුවේ කාර්යාලයක හෝ යම් ප්‍රසිද්ධ ස්ථානයක පැවැත්විය යුතු ය.(1050/10 හි 6(9) නියෝගය.) ඒ අනුව ප්‍රථමයෙන් විමර්ශනය පවත්වන දිනය, ස්ථානය හා වේලාව තීරණය කළ යුතු වේ. එහි දී ජාතික ආගමික උත්සව දින, කාර්යාල දින යොදා නොගත යුතු ය.

- මෙම විමර්ශනය සඳහා පෙනී සිටිය යුතු තැනැත්තන් වෙත, විමර්ශනය පවත්වන ස්ථානය, දිනය හා වේලාව සඳහන් කර විමර්ශනය පැවැත්වෙන දිනයට එක් සතියකටවත් පෙර ලැබෙන පරිදි කැඳවීමේ නිවේදනය යොමු කළ යුතු වේ.(1050/10 හි 6(6) නියෝගය)

- මෙම විමර්ශනයේ දී හිමිකම් පෑම් ඉදිරිපත් කළ තැනැත්තන් මෙන්ම හිමිකම් පෑම් ඉදිරිපත් නොකළ නමුදු, කැඩස්තර සිතියම්වලට යා කර ඇති ඉඩම් විස්තර ලේඛනයේ නම් ඇතුළත් කර ඇති තැනත්තන් ද මෙම පරික්ෂණය සඳහා කැඳවීමට හැකි ය. (1050/10 හි 6(2) නියෝගය.)

- මෙම අවස්ථාව සඳහා සමඟි මණ්ඩල සාමාජිකයන් කැඳවා ගැනීම සිදු කළ යුතු ය.

13වන වගන්තිය යටතේ හිමිකම් විමර්ශනයක දී එය පවත්වන දිනය, ස්ථානය හා වේලාව තීරණය කිරීමේ දී ග්‍රාම නිලධාරී සමග සාකච්ඡා කර තීරණය කිරීම වඩා ප්‍රායෝගික වේ. විමර්ශනය සඳහා කැඳවීම් කළ යුත්තේ කවුරුන් ද යන්න ආරම්භයේ දී ම නිගමනය කළ යුතු වේ. (උදා:- හිමිකම් පාන්නන්, උරුමකරුවන්, විරෝධය පාන්නන්, සබඳතා පාන්නන්, රාජ්‍ය නිලධාරීන්) ඒ අනුව අදාළ කැඳවුම්කරුවන් වෙත කැඳවීම් ලිපි යොමු කළ යුතු ය. ප්‍රාදේශීය ලේකම් ගේ අනුමැතිය සහිතව ග්‍රාම නිලධාරී ද සමඟි මණ්ඩල සාමාජිකයින් වෙත ද ඉහත කරුණු ඇතුලත් කර කැඳවීම් ලිපි යොමු කළ යුතු වේ. අනතුරුව 13වන වගන්තිය යටතේ වූ දැන්වීමේ විමර්ශනය පවත්වන දිනය, ස්ථානය හා වෙලාව සඳහන් කරමින් අදාළ ඉඩමේ, ග්‍රාම නිලධාරී කාර්යාලයේ හා ප්‍රසිද්ධ ස්ථානයන්හි ප්‍රදර්ශනය කළ යුතු ය.

විමර්ශන දිනය වන විට මේ දක්වා ගොනුවට ඇතුලත් කර ඇති ලේඛන, ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණ, නෛතික පරීක්ෂණ අනුව ඉඩම පිළිබඳව මනා අධ්‍යනයක් නි. කො./ ස. කො., හි. වි. නි. විසින් සිදු කර තිබිය යුතු ය. තව දුරටත් අවශ්‍ය වන්නේ නම් විමර්ශනයට පෙර, විමර්ශනය අතරතුර හෝ විමර්ශනයෙන් අනතුරුව ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණයක් සිදු කළ හැකි ය.

විමර්ශන අවස්ථාවේ දී කැඳවන ලද පාර්ශවකරුවන් මෙන් ම දැන්වීමට අනුව ඉඩම සඳහා හිමිකම් පාන්නන්, උරුමකරුවන්, විරෝධය පාන්නන්, සබඳතා පාන්නන් ඉදිරිපත් විය හැකි ය. සහභාගී වන සියලු පාර්ශවකරුවන්ගේ අනන්‍යතාව තහවුරු කර ගත යුතු අතර පැමිණීමේ ලේඛනයක ඔවුන්ගේ තොරතුරු අතුලත් කර අත්සන ලබා ගැනීමට හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරීන් වගබලා ගත යුතු වේ. විමර්ශනය ආරම්භයේ සිට අවසානය දක්වා සියලුම පාර්ශවකරුවන් විමර්ශන ස්ථානයේ රැඳී සිටිය යුතු බවට විමර්ශනය ආරම්භයට පෙර දැනුවත් කල යුතු අතර, එම අවස්ථාවට පෙර යම් අයෙකු එම ස්ථානයෙන් බැහැර වීම පිළිබඳව කරනු ඉල්ලීම ප්‍රතික්ෂේප කළ යුතු අතර බැහැර වීමෙන් සිදුවන හානියට ඔහු වගකිව යුතු බව ද ප්‍රකාශ කළ යුතු ය.

යම් ඉඩම් කොටසකට ඇති හිමිකම් විමර්ශනය ආරම්භ කිරීමේ දී අදාළ කැඩස්තර සිතියමේ දැක්වෙන එම ඉඩම් කොටස සහ එහි ප්‍රමාණය නි.කො./ස. කො. විසින් හඳුන්වා දිය යුතු ය. (1050/10 හි 6(10 නියෝගය)) අනතුරුව හිමිකම්පාන්නන් වෙත සිය අයිතිය ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා අවස්ථාව ලබා දිය යුතු අතර එම අවස්ථාවේ දී ඉදිරිපත් කරන ලේඛනයන් හි මෙන්ම වාචිකව සිදු කරන පැහැදිලි කිරීම් වෙත නිලධාරීන් මැනවින් අවධානය යොමු කර එහි අව්‍යාජ හෝ ව්‍යාජ බව ග්‍රහණය කරගැනීම උත්සුක විය යුතු ය. එහි දී ඉදිරිපත් කරන පිඹුරුපත්,ලේඛන,කඩයිම් සිතියම හා සංසන්ධනාත්මකව පරීක්ෂා කිරීම කළ යුතු ය. ලේඛන පරීක්ෂණ සටහන් හා ඉදිරිපත් කරන ලේඛනයන් හි සඳහන් කරුණු විමර්ශනාත්මකව පරීක්ෂා කළ යුතු ය. එසේම එම කරුණු පූර්ව ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණ හා විග්‍රහාත්මකව පරීක්ෂා කළ යුතු ය. එමගින් පූර්ව අධ්‍යනයන් හි දී හඳුනාගන්නා ලද ගැටලු නිරාකරණය කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් තොරතුරු මෙම විමර්ශනය මගින් ලබා ගැනීමට ඇති හැකියාව ද අධ්‍යයනය කිරීම වැදගත් වේ.

සියලු පාර්ශවයන්ගේ කරුණු ඉදිරිපත් කිරීම, ලේඛන පරීක්ෂා කිරීම, පැහැදිලි කිරීම අවසානයේ දී ඒ ඒ පුද්ගලයන්ගෙන්, යම් තීරණයකට, නිගමනයකට සියලු පාර්ශවයන් එකඟ වූයේ නම් ඒ සියලු පාර්ශවකරුවන්ගෙන් ප්‍රකාශ සටහන් කර ගත යුතු ය. මෙම සෑම ප්‍රකාශයක් ම කියවා පැහැදිලි කරගැනීමෙන් පසුව ඔවුන්ගේ අත්සන හෝ ඇඟිලි සලකුණ ලබා ගැනීම සිදු කළ යුතු වේ. එසේම සමගි මණ්ඩලය, ග්‍රාම නිලධාරි වෙතින් අවශ්‍ය ප්‍රකාශ ලබා ගත යුතුය. මෙම ප්‍රකාශ හි.වි.නි. විසින් සටහන්

කරගත යුතු අතර නි. කො./ස.කො. එම ප්‍රකාශ තමන් ඉදිරියේ සිදුකළ බවට සටහන් යොදා දිනය, වේලාව සහිතව අත්සන හා නිලමුද්‍රාව යෙදිය යුතු ය. මෙම විමර්ශනයේ හිමිකම් පෑම් ඉදිරිපත් කරන ලද යම් ඉඩම් කොටසක් සම්බන්ධයෙන් හි.නි.කො. 01 ආකෘතියේ අනු අංක 10 සම්පූර්ණ කර හිමිකම් පාන්නාගේ අත්සන ලබා ගැනීමත්, එම අත්සන සහතික කිරීමත් විමර්ශන අවස්ථාවේ දී හි.වි.නි. විසින් සිදු කළ යුතු ය. මෙම සියලු කටයුතු අවසානයේ විමර්ශනය අවසන් කළ බවට නිවේදනය කරමින් සහභාගී වූ සියලුම පිරිසට විමර්ශන ස්ථානයෙන් බැහැර විය හැකි බව නි. කො./ස. කො. විසින් ප්‍රකාශ කළ යුතු වේ.

මෙම විමර්ශනයෙන් අනතුරුව නි.කො./ස.කො. විසින් සියලු කරුණු නැවත අධ්‍යනය කර විමර්ශනය පැවැත්වූ දිනය, වේලාව පැවැත්වූ ස්ථානය ආදි විශේෂ කරුණු සහිතව ඉඩම් කොටසට දක්වන ලද හි.නි.කො. 05හි අව්‍යාජත්වය හා අන්‍යාකාරය සම්බන්ධව විමර්ශන වාර්තාවක් මගින් සිය නිර්දේශය, අනුමැතිය සඳහා හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් වෙත යොමු කළ යුතු වේ. මෙහි දී ඉඩම් කැබල්ලේ හිමිකම තහවුරු වන ආකාරය අනුව පනතේ 14වන වගන්තියට අනුකූලව,

14(අ) යටතේ පරම අයිතිය පිළිබඳ ප්‍රථම පන්තියේ හිමිකමක් ද,

14(ආ) යටතේ හිමිකම්පාන්නාට පරම අයිතිය පිළිබඳ ප්‍රථම පන්තියේ හිමිකමකට සුදුසුකම් නොලබන නමුත්, හිමිකම්පාන්නාට ඉඩම් කොටසෙහි සද්භාවයෙන් සන්තකය ඇති බව මතය වන අවස්ථාවක පරම අයිතිය පිළිබඳ දෙවන පන්තියේ හිමිකමක් ද,

14(ඇ) යටතේ හිමිකම්පාන්නකු විසින් හිමිකම් පාන ඉඩම් කොටසින් පංගුවකට පමණක් හිමිකම්පෑමක් තහවුරු කර ඇති අවස්ථාවක්, ඒ ඉඩම් කොටසේ බෙදා වෙන් කළ කොටසකට පරම අයිතිය පිළිබඳ ප්‍රථම පන්තියේ හෝ දෙවන පන්තියේ හිමිකමක් ද,

14(ඇ) යටතේ බෙදා වෙන් කළ ඉඩම් කොටසක විශාලත්වය නියමිත ආර්ථික ඒකකයකට වඩා අඩු නොකොට ඒ හිමිකම් පෑම්වලින් එකක් හෝ වැඩි ගණනක් පිළිගැනීමට නොහැකි අවස්ථාවක, ඒ ඉඩම් කොටස්, කොටසට වලංගු හිමිකම් පෑමක් ඇති සියළු හිමිකම්පාන්නන්, ඒ එක් එක් හිමිකම්පාන්නාගේ සම අයිතියේ ප්‍රමාණයට, සම අයිතිය පිළිබඳ හිමිකමක් ද තීරණය කළ යුතු ය.

එසේ නොවන්නේ නම්,

විමර්ශනය කරගෙන යන අතරතුර හිමිකම්පෑම් වල ආරවුල් සහගත ස්වභාවය හේතුකොට ගෙන විමර්ශනය අධිකරණය විසින් සිදු කිරීම සුදුසු බව නිරීක්ෂණය වන්නේ නම් පනතේ 21වන වගන්තියට අනුකූලව කටයුතු කිරීමට නිර්දේශය ලබා දිය හැකිය. (වැඩිමනත් තොරතුරු සඳහා 21වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම බලන්න)

07.5 ඉහත 14 (ඇ) වගන්තිය පරිදි ගනු ලබන තීරණයන් හැර සම අයිතිය යටතේ හිමිකම් තීරණ ලබා දීමේ දී අවධානය යොමු කළ යුතු කරුණු

- සම අයිතිය යටතේ හිමිකම්පෑමක් ඉදිරිපත්වන සෑම අවස්ථාවකම එම ඉඩම් කොටස කැඩැස්තර සිතිමට අනුකූලව බෙදා වෙන් කර ගෙන පැමිණෙන ලෙසට දැනුවත් කළ යුතුය.
- එසේ ඉඩම් කොටස බෙදා වෙන්කර ගැනීමට අකමැත්තක් දක්වන අවස්ථාවකදී මෙම පනත යටතේ ඉඩම් කොටස හිමිකම් රෙජිස්ටරයේ ලියාපදිංචි කළ පසු සිදු කරනු ලබන පසු කටයුතු සියල්ල පනත ප්‍රකාරව සිදු කළ යුතු බවත්, බෙදුම් නඩු නීතිය මෙම ඉඩම් කොටස් සඳහා අදාළ නොවන බවත්, කිසිදු ආකාරයකින් මතුවන ප්‍රශ්නගත ගැටළුවලදී හිමිකම් සහතිකය අවලංගු කිරීමට හැකියාවක් නොමැති බවටත්, ඔවුන් දැනුවත් කළ යුතුය. (සෑම විටම සම අයිතිය ලබා දීම අකර්මන්‍ය කළ යුතුය.)

- ඉහත සඳහන් කරුණු සම්බන්ධයෙන් හිමිකම්පාන්නන් විසින් එකඟතාවක් දක්වන්නේ නම් පමණක් දිවුරුම් ප්‍රකාශයක් ලබා ගත යුතුය.ලේඛන ලබාගැනීමෙන් අනතුරුව පනතේ 13වන වගන්තිය පරිදි විමර්ශනය කර සම අයිතිකරුවන් නමින් හිමිකම් තීරණ ලබා දීමට කටයුතු කළ හැකිය.

- මුල් අවස්ථාවේ සම අයිතිය සහිතව ලබාදෙනු ලබන හිමිකමක් ඉන් අනතුරුව එක් හිමිකරුවෙකු මියගිය පසු 55 වගන්තිය යටතේ හෝ වෙනත් ආකාරයකින් පැවරුම් සිදු කිරීමේ දී සහ සාධන පත්‍ර ලියාපදිංචි කිරීමේ දී, ජීවත් වන සම අයිතිකරු/අයිතිකරුවන් සහ මියගිය අයගේ කොටස වෙනුවෙන් හිමිකම්පාන්නන් කැඳවා විමර්ශනයක් පවත්වා අයිතිකරුවන් තීරණය කළ හැකි අතර මෙහිදී ද හැකිතාක් දුරට බෙදා වෙන් කළ කොටසක් ලැබෙන සේ කටයුතු කිරීමට උපදෙස් ලබා දිය යුතු ය.

(*මේ සම්බන්ධව නිකුත් කර ඇති 01/2025 චක්‍රලේඛනය පරිශීලනය කරන්න.)*

07.6 බෞද්ධ විහාර දේවාලගම් ආඥා පනත (1931 අංක 31) යටතේ ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම

ඔබ වෙත මීට සමගාමීව ලබාදී ඇති හිමිකම් විමර්ශන ක්‍රියාවලියේ උපදෙස් ද භාවිතා කර තීරණ ලබා දීම සිදු කළ යුතු ය.

- මෙහි දී විහාර හා දේවාලගම් ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කිරීමේ දී පරිශීලනය සඳහා පහත ලේඛන ඇතුලත් පොදු ගොනුවක් කාර්යාලය තුළ පවත්වා ගෙන යා යුතු ය. විහාරගමට හෝ දේවාලගමට අදාළව 1856 අංක 10 දරන විහාර හා දේවාලගම් ලියාපදිංචි කිරීමේ ආඥා පනත ප්‍රකාරව පත් කරන ලද කොමසාරිස්වරුන්ගේ **වාර්ෂික කොමසාරිස් වාර්තා ,**(ඇත්නම්)
- මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 1856 අංක 10 දරන විහාර දේවාලගම් ලියාපදිංචි කිරීමේ ආඥා පනත යටතේ ඒ වනවිට හඳුනාගෙන තිබූ විහාර දේවාල හා ඊට අයත් ඉඩම්මැන විහාර හිමිකම් පිඹුරු (Temple Title Plan) සකස් කර ඇත. ඒ ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට අදාල වන ලෙස සකස් කරන ලද හිමිකම් පිඹුරු දැක ගත හැකිය.
- 1870 අංක 04 දරන සේවා භුක්ති ආඥා පනත ප්‍රකාරව අදාල විහාරස්ථාන නමින් ලියාපදිංචි කරන ලද පංගු ලැයිස්තුව,
- 1931 අංක 19 දරනබෞද්ධවිහාර දේවාලගම් ආඥා පනත ප්‍රකාරව විහාරස්ථානය ලියාපදිංචි කිරීමට අදාල ගැසට් නිවේදනය හා ලේඛන,(බෞද්ධ කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලබා ගත හැකිය.)

ඉහත ලේඛන අනුව විහාර දේවාලගම් ආඥා පනතයටතේ හඳුන්වා දී ඇති ප්‍රදේශයක විහාර හා දේවාලගම් ඉඩම් සම්බන්ධයෙන්/ පෞද්ගලික ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් පහත අයුරින් කටයුතු කළ යුතු ය.

ඔබ වෙත ඉදිරිපත් වී ඇති හි.නි.කො.ජ. 05 අනුව හිමිකම්පෑම් ඉදිරිපත් වී ඇති ඉඩම් කොටස විහාර දේවාලගම් පනත යටතට ගැනේ ද යන්න තහවුරු කර ගැනීම.

මූලික වශයෙන් එම කොටසට ගැනේ යැයි සලකන්නේ නම්

1870 අංක 04 දරන සේවා භුක්ති ආඥා පනත පරිදි සකස් කරන ලද පංගු ලේඛනයෙහි ඇතුලත් වේ ද යන්න සොයා බැලීම.

එම පංගු ලේඛනයේ දක්වා ඇති ආකාරයට

වෙන් වෙන් වශයෙන් හඳුනා ගැනීම

පරවේණි පංගු (රාජකාරී ඉඩම්)

මාරු වෙන පංගු (බණ්ඩාර ඉඩම්)

පරවේණි පංගුවට අයත් ඉඩමක් ලෙස හඳුනා ගනු ලබන ඉඩම් කොටස් සම්බන්ධයෙන් විහාරාධිපති / බස්නායක නිලමේ (රාජකාරියේ හිමිකරු) වෙතින් විමසා එය පංගු ලේඛනයේ තිබේ ද යන්න තහවුරු කර ගත යුතුය.

මාරු වෙන පංගු ඉඩමක් ලෙස හඳුනා ගනු ලබන ඉඩම් කොටස් සම්බන්ධයෙන් අයිතිය විහාරස්ථානය/ දේවාලය නමින් හිමිකම් නිරවුල් කළ යුතු අතර ඒ තුළ යම් පුද්ගලයෙකු උකසකට,බද්දකට,කුලියකට යටත්ව භුක්ති විඳින්නේ නම් එම සම්බන්ධතාවය පනතේ 20වන වගන්තියට අනුව (විනිශ්චයන් සහ ඉන්ජෙන්ෂන් තහනම්...) දැක්විය යුතු ය.

පරවේණි පංගුවක හිමිකම තීරණය කිරීම

අදාළ ඉඩම් කොටස හිමි (අයිතිකාරීත්වය ලේඛන මගින් ඉදිරිපත් කරන) පුද්ගලයා 14වන වගන්තිය යටතේ **හිමිකරු** ලෙස ද විහාරාධිපති / බස්නායක නිලමේ, විහාරස්ථානයේ/ දේවාලයේ නම, ලියාපදිංචි අංකය හා සෙසු සම්බන්ධතාවය පනතේ 20වන වගන්තියට අනුව (විනිශ්චයන් සහ ඉන්ජෙන්ෂන් තහනම්...) දැක්විය යුතු ය. *එනම් "..............(විහාරස්ථානයේ/ දේවාලයේ නම) පරවේණි පංගුවකට අයත් ඉඩම් කොටසකි" යන්න ඇතුළත් කළ යුතු ය.*

පංගු ලේඛනය

විහාරයට හෝ දේවාලයට කළ යුතු රාජකාරිය සහ දිය යුතු දේ පිළිබඳව මෙහි සඳහන් වේ.

පරවේණි පංගුව/ රාජකාරී ඉඩම්

පරවේණි පංගුව යන්නෙන් සිද්ධස්ථානයකට මෙහෙ කිරීමට නොහොත් අයබදු ගෙවීමට බැඳී සිටින එක් පරවේණි නිලකරුවෙකු හෝ නිලකාරයන් වැඩිදෙනෙකු විසින් භුක්ති විඳින බිම් පංගුවක් හැඟේ. පරවේණි පංගු බෙදීම, විකිණීම, බැහැර කිරීම් කළ හැකිය. එලෙස බැහැර කරන කොටස් සඳහාද මුල් රාජකාරිය බෙදී යයි. පරවේණි ඉඩමක රාජකාරි වසර දහයක් (10) සිදු නොකර සිටියහොත් ඉඩම සහ රාජකාරිය අහෝසි වේ.

මාරුවන පංගුව/ බණ්ඩාර ඉඩම්

මාරුවන පංගුව යන්නෙන් සිද්ධස්ථානයකට මෙහෙ කිරීමට නොහොත් අයබදු ගෙවීමට බැඳී ඒ සිද්ධස්ථානය යටතේ බදු ගෙවාගෙන කැමති විටක ඉවත් කරනු ලැබීමට යටත්ව සිටින එක් නිලකාරයකු හෝ වැඩි දෙනෙකු භුක්ති විඳින බිම් පංගුවක් හැඟේ. මෙම ඉඩම් බදු දීය හැකි අතර විකිණීම කළ නොහැක.

ප්‍රවේණි ඉඩම්

මෙම ඉඩම් පුද්ගලික ඉඩම් ලෙස සලකයි. පාරම්පරිකව භුක්ති විඳින ඉඩම් මීට අයත් වේ.

මුත්තෙට්ටුව - දියෙන් සාදන ධාන්‍ය මෙලෙස හඳුන්වයි (උදා - හාල්)

මුත්තෙට්ටු පංගුව දේවාලයක නම් දෙවියන්ට තුන්සිය හැටපස් දවසේම දේව දානය පිළියෙළ කරන ඉඩම් (කුඹුරු ඉඩම්) මෙලෙස හඳුන්වයි.

දේවාලගම් ඉඩම්

මහනුවර යුගයේ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා පූජා කරන ලද ගම් බිම් මේ ගණයට අයත් වේ.

ගබඩා ගම් ඉඩම්

රජු සතු රජුගේ ගබඩා සඳහා අවශ්‍ය බඩු සපයා දෙන ලද ගම් බිම් මෙලෙස හඳුන්වා ඇත.

නින්ද ගම් ඉඩම්

සන්නස් මගින් රජුගේ රදලයින්ට හෝ ඉහළ නිලධාරීන්ට ලබා දුන් ගම් බිම් මේ ගනයට අයත් වේ. මේවා රජුගේ සතුට මත ලබා දී ඇත. මෙම නින්දගම් ලබා දෙන්නේ තාවකාලිකව බැවින් රජුට අවශ්‍යනම් ආපසු ලබා ගත හැකිය.

හම්බා කුඹුරු ඉඩම්

දළදා මාලිගාවේ දළදා වහන්සේට දානය පිළියෙල කිරීම සඳහා වෙන් කරන ලද ඉඩම් හම්බා කුඹුරු ලෙස හඳුන්වා දී ඇත. බදු දිය නොහැකි අතර, අඳයට දිය හැකිය. අඳ අයිතිය ඉවත් කිරීමට ද හැකියාව පවතී.

- * සේවා භුක්ති ආඥා පනතේ AKP ලෙස දක්වා ඇත්තේ අමුණු, කුරුණි , පැල් වේ.
- * කුඹුරු ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් ගත් කල අදාල ඔප්පුවේ වී කුරුණි, කුරහන් කුරුණි ලෙස ප්‍රමාණය සඳහන් කර ඇති විට එහි දී ප්‍රමාණය තීරණය කිරීම සඳහා විශේෂිතව සලකා බැලිය යුතු ය.

07.7 කඩයිම් සිතියමෙහි මාර්ගය ලෙස නිරූපිත බිම් කොටසක හිමිකම තීරණය කිරීම.

නිශ්චිත යම් බිම් ඒකකයක සිට වෙනත් නිශ්චිත බිම් ඒකකයක් සඳහා සංචරණය කිරීම/වීම සඳහා භාවිතා කරනු ලබන භෞතික භූමියෙහි පිහිටි බිම් කොටසක භූමිය පරිහරණය කරන ආකාරය අනුව මාර්ගය, කාණුව, සිමෙන්ති කාණු, ඇළ හෝ ගඟ ආදි ලෙස කඩයිම් සිතියමෙහි නම් කර ඇත. එකී සියළු භූ දර්ශන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීම අනුව බිම් ඒකකයක් පමණක් වන බව සැලකිය යුතුය. මෙහිදී ප්‍රධාන වශයෙන් මාර්ගය ලෙස නිරූපිත බිම් කොටසක හිමිකම තීරණය කරන ආකාරය පිළිබඳව පැහැදිළි කලද, සෙසු භූ දර්ශන සම්බන්ධයෙන් ද පහත පරිදි කටයුතු කළ හැකිය.

සලකා බලන බිම් ඒකකය මාර්ගයක්ද යන්න තහවුරු කර ගැනීම සඳහාත්, එහි හිමිකම තීරණය කර ගැනීම සඳහාත්, එයට ඇති බැඳීම් හා සම්බන්ධතා හඳුනා ගැනීම සඳහාත්, එසේම යම් බිම් කොටසකට මෙම මාර්ගය හා බැඳීමක් හෝ සම්බන්ධතාවයක් පවතින්නේ ද තහවුරු කර ගැනීම සඳහාත්, එසේ තහවුරු

කරගන්නා ලද මාර්ගයක හිමිකම් තීරණය පනතේ 14වන වගන්තිය යටතේ ගැසට් කර හිමිකම් රෙජිස්ටරයේ ලියාපදිංචි කළ යුත්තේ කෙසේද යන්න පිළිබඳවත් මෙහි දී කරුණු පැහැදිළි කර ඇත.

01. සලකා බලන බිම් ඒකකය මාර්ගයක්ද යන්න තහවුරු කර ගැනීම.

01.1.ලේඛන පරික්ෂාව හා ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂාව මගින් අදාළ බිම් කොටස මාර්ගයක් ලෙස වෙන් කර තිබේද යන්න තහවුරු කර ගැනීම ප්‍රථමව සිදු කළ යුතු වේ.

01.1.1. ලේඛන පරික්ෂාව මගින්,

මිනින්දෝරුවරයෙකු විසින් මැන බෙදා වෙන් කර සකස් කරන ලද පිඹුරක මාර්ගයන් ලෙස අදාළ බිම් කොටස නිරූපණය කර තිබේද යන්න පරීක්ෂා කිරීමෙන් සලකා බලනු ලබන බිම් කොටස මාර්ගයක් ද යන්න තහවුරු කර ගත හැකි වේ. ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාල ලේඛන පරික්ෂා කිරීමෙන් එම බිම් කොටස මාර්ගයක් ලෙස ලියාපදිංචි කර තිබේද යන්න පරික්ෂා කිරීමෙන් එය තවදුරටත් නීත්‍යානුකූලව තහවුරු කර ගත හැකි ය.

01.1.2 ක්ෂේත්‍ර පරික්ෂාව මගින්,

මෙහි දී අදාළ බිම් කොටස මාර්ගයක් ලෙස භාවිතා කර තිබේද යන්න පරීක්ෂා කිරීම සඳහා උචිත සාක්ෂි පවතින්නේද යන්න අධ්‍යයනය කළ යුතු වේ.

- භෞතිකව භූමියෙහි මාර්ගයක් ලෙස වෙන් කර තිබීම,
- අදාළ භූමිය මත ඉදිකිරීම් නොමැති වීම,
- ගල්, බොරළු, වැලි, තාර, කොන්ක්‍රීට් ආදිය අතුරා මාර්ගයන් ලෙස සංවර්ධනය කිරීම,
- ජලය, විදුලිය, දුරකථන වැනි පොදු පහසුකම් ජාලයන් ගමන් කිරීම,
- රජය මගින් වීදි ලාම්පු යොදා නඩත්තු කිරීම,
- රටෙහි පොදු නීතිරීති වලට අනුකූල ක්‍රියාකාරකම් සඳහා අදාළ බිම භාවිතා කර තිබීම (උදා: නීත්‍යානුකූලව විවාහ වූ යුවලක් සිය මංගල ගමන යාම සඳහා එම බිම ප්‍රසිද්ධියේ භාවිතා කිරීම, මිය ගිය අයෙකුගේ දේහය අවසන් කටයුතු සඳහා එම බිම මතින් රැගෙන යාම)

02. මාර්ගයක් බව තහවුරු වන්නේ නම් එහි හිමිකරු කවුරුන්ද යන්න පරීක්ෂා කිරීම.

මාර්ගයක අයිතිය රජය හා පුද්ගලික යන පාර්ශවයන් දෙකට හිමි වන අතර, එම බිමට අයිතිවාසිකම් කිව නොහැකි එහෙත් එය මාර්ගයක් ලෙස භාවිතා කිරීමට අයිතිවාසිකම් ඇති (පරවශතා අයිතීන් ඇති) පුද්ගලයන් සිටිය හැකි ය.

02.1. මාර්ගයක අයිතිය (මාර්ග අයිතිය)

මාර්ග අයිතිය යනු එම බිම් කොටස සඳහා යම් පුද්ගලයෙකුට/ආයතනයකට ඇති අයිතිවාසිකම වේ. යම් පුද්ගලයෙකු විසින් මාර්ග අයිතිය වෙනත් අයෙකු වෙත බැහැර කිරීමෙන් අනතුරුව, තවදුරටත් එම මාර්ගය පිහිටි බිම් කොටස සඳහා මුල් අයිතිකරුට අයිතිවාසිකම් කිව නොහැකිය.

02.1.1රජය සතු අයිතිය - මාර්ගයක් රජය සතු වීම සඳහා පවතින නෛතික ප්‍රතිපාදන

- රජයේ ඉඩම් අනවසර අල්ලා ගැනීමේ ආඥා පනත -1840/12
- මුඩු බිම් ආඥා පනත යටතේ -1897/01
- ඉඩම් නිරවුල් කිරීමේ පනත ආඥා යටතේ -1931/20
- අත්කර ගැනීමේ පනත යටතේ - 1950/09

ඉහත ප්‍රතිපාදන යටතේ යම් බිම් කොටසක් රජය සතු වී තිබේද යන්න තහවුරු කරගැනීම සඳහා පහත සාක්ෂි පරීක්ෂා කළ හැකි ය.

- ○ රජය සතු අයිතිය ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද ගැසට් නිවේදනය,
- ○ රජයට පවරා දෙන ලද ලේඛන,
- ○ ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයිය පත්ඉරු,(අත්කර ගැනීමෙන් අනතුරුව)
- ○ පැරණි සිතියම් පරිශීලනය,
- ○ කොමිෂන් වාර්තා,
- ○ සැසි වාර්තා,
- ○ රජය මගින් නඩත්තු කිරීම් හා සංවර්ධනය කිරීම් සිදු කරන බවට සාක්ෂි සහිතව තහවුරු කර ගැනීම. (තාර, කොන්ක්‍රීට් ආදිය යෙදීම, පාලම් බෝක්කු ආදිය යෙදීම හා පිළිසකර කිරීම,රජය මගින් වීදි ලාම්පු යොදා නඩත්තු කිරීම වැනි)

02.1.2. පරිපාලනමය හා අවශ්‍යතාවය මත මාර්ගයක් හිමිවන රාජ්‍ය ආයතන

- පළාත් පාලන ආයතන
  - ○ මහ නගර සභා
  - ○ නගර සභා
  - ○ ප්‍රාදේශීය සභා

- මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය (RDA)
- පළාත්බද මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය (PRDA)

02.2 පෞද්ගලික අයිතිය.

ඉහත සඳහන් ආකාරයෙන් රජය සතු නොවන මාර්ගයක් ලෙස නිරූපිත සෙසු සියලුම බිම් ඒකකයන් හි අයිතිය පුද්ගලයන් සතු වන අතර එම අයිතිය එක් පුද්ගලයෙකුට හෝ කිහිපදෙනකු සතු විය හැකිය.

පෞද්ගලික මාර්ගය ලෙස නිරූපිත බිම් කොටසක අයිතිය හිමි වන ආකාර

- ○ ඉඩමේ මුල් හිමිකරු වීමෙන්,

  යම් බිම් කොටසක් මාර්ගයක් ලෙස බෙදා වෙන් කිරීමට පෙර පැවති ඉඩමෙහි හිමිකරු බෙදා වෙන් කරන ලද මාර්ගයෙහි ද හිමිකරු වේ.

- ○ මුල් හිමිකරුගේ උරුමකරුවන් විමෙන්,

  යම් බිම් කොටසක් මාර්ගයක් ලෙස බෙදා වෙන් කිරීමට පෙර පැවති ඉඩමෙහි හිමිකරුගේ උරුමකරුවන් බෙදා වෙන් කරන ලද මාර්ගයෙහි ද උරුමකරුවන් වේ.

- ○ ප්‍රදානය කිරීමෙන්,

  යම් බිම් කොටසක් යම් අයෙකු වෙත ප්‍රදානය කරනු ලබන අවස්ථාවේදීම ඒ සඳහා යාම් ඊම් සඳහා වෙන් කරන ලද බිම් කොටස මාර්ග අයිතියක් ලෙස ප්‍රදානය කිරීම.

- ○ අගනා ප්‍රතිෂ්ඨාව ගෙවා හිමිකර ගැනීමෙන්,

  යම් බිම් කොටසක් හිමිකරගන්නා අවස්ථාවේ දී එයට යාම්ඊම් සඳහා අයිතියක් නොමැති බිම් කොටසක අයිතිය ලබා ගැනීම සඳහා, එහි හිමිකරු වෙත අගනා ප්‍රතිෂ්ඨාව ගෙවා මාර්ග අයිතිය හිමිකර ගැනීම.

- ○ අධිකරණය මගින් මාර්ගයක් වෙන් කිරීමට ලබා දෙන නියෝගයක්/තීන්දුවක් මගින්,

- ○ කාලාවරෝධ නීතියට අනුව අයිතිය ලබා ගැනීමෙන්.

03. මාර්ග සඳහා හිමිකම් තීරණ ලබාදීම.

ඉහත සඳහන් පරීක්ෂණ හා සාක්ෂි පදනම් කරගනිමින් අදාළ මාර්ගය රජය සතුවේද පුද්ගලික මාර්ගයක් වේද යන්න ප්‍රථමයෙන් තීරණ කළ යුතු වේ.

මාර්ග අයිතිය රජය සතු වන විට,

මාර්ගයක් රජය සතු වන විට එම බිමෙහි අයිතිය රජය සතු වේ. එම බිම් කොටස රජය සතු වන බවට තහවුරු කරන ලද සියලු සාක්ෂි ගොනුවට ඇතුළත් කර තිබීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. අනතුරුව අදාළ බිම් කොටසේ පරවශතා හිමිකම ලබා ඇති බිම් කොටස් පවතින්නේද යන්න පරීක්ෂා කළ යුතු වේ. මේ සඳහා ලේඛන හා ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණ තොරතුරු පාදක කරගත යුතු වේ.

මාර්ග අයිතිය පෞද්ගලික වන විට,

පෞද්ගලික මාර්ග අයිතියේ ස්වභාවය අනුව ආකාර කිහිපයකින් භූමියෙහි හඳුනාගත හැකි අතර ඒ ඒ අවස්ථාවන්හි දී හිමිකම් තීරණය කිරීම පහත සටහනට අනුව සිදු කළ යුතුය.

අවස්ථාව	මාර්ග අයිතියේස්වභාවය	හිමිකම් තීරණ ලබා දීම	සම්බන්ධතාවය ඇතුලත් කිරීම
01	ඉඩම් කොටසක හිමිකම සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන ලේඛනයේ සලකා බලනු ලබන මාර්ගය සඳහා මාර්ග අයිතිය සඳහන් කර ඇති විට	සලකා බලනු ලබන මාර්ගයේ මාර්ග අයිතිය සහිතව ඉඩම සඳහා හිමිකම් තීරණ ලබා දිය යුතු ය.	විනිශ්චයන් සහ ඉන්ජෙන්ෂන් තහනම් අපේක්ෂාවෙන් ඇති උකස් හා බැඳීම් පිළිබඳ විස්තර තීරයේ මාර්ගයේ කැබලි අංකය සහිතව මාර්ග අයිතිය ඇතුළත කළ යුතු ය.
02	ඉඩම් කොටසක හිමිකම සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන ලේඛනයේ සලකා බලනු ලබන මාර්ගය සඳහා මාර්ග අයිතිය ඇතුලත් නොවුවද වෙනත් ලේඛනයකින් එම ඉඩම සඳහා මාර්ග අයිතිය ලබා ඇති විට	-එම-	-එම-
03	මුල් ඉඩම කොටස් කර එම කොටස් කල ඉඩම් සඳහා මුල් ඔප්පුව ඉදිරිපත් කර හිමිකම්පාන විට,	ඉඩමේ මුල් හිමිකරුට, බෙදා වෙන් කර ඇති මාර්ගයේ මාර්ග අයිතිය සහිතව හිමිකම් තීරණය ලබා දීම,	-එම-

04	මාර්ගය : තනි පුද්ගලයෙකු සතු වීම ප්‍රවේශ : තනි පුද්ගලයෙකු සතු වීම	මාර්ගය පිහිටි බිමෙහි අයිතිය ඉඩමේ හිමිකරුට හිමි වන බැවින්, හි.නි.කො.ජ. 05 ආකෘතිය මගින් හිමිකම්පෑමක් ලබා ගත යුතු අතර මාර්ගය සඳහා කැබැලි ගොනුවක් විවෘත කර අදාළ ලේඛන ඇතුළත් කර ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාල ලේඛන පරික්ෂා කර ඒ අනුව පුද්ගලයා නමින් හිමිකම ද බැඳීම් යටතේ ප්‍රවේශ අයිතිය ඇති ඉඩම් කොටස්වල අංක ද අතුලත්ව හිමිකම් තීරණය ලබා දිය යුතු ය. ඒ අනුව හිමිකම් නියෝග ආකෘති 04 අනුව උප ලේඛනය සකස් කර අදාළ පත් ඉරුව වසා හිමිකම් පත්ඉරුවක් විවෘත කර මාර්ගය සඳහා හිමිකම් සහතික සකස් කිරීමට හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර් වෙත යොමු කළ යුතු ය.	“යම් විශේෂ හෝ පෞද්ගලික නීතියකට යටත් නම් ඒ පිළිබඳ විස්තර” යන තීරයේ ප්‍රවේශ වීමට ඇති ඉඩම් කොටස් අංක ඇතුලත් කළ යුතුය. උදා:කැබලි අංක 25 ට ප්‍රවේශ වීම සඳහා.
05	මාර්ගය : තනි පුද්ගලයෙකු සතු වීම ප්‍රවේශ :එක් අයෙකුට වැඩි	-එම-	-එම- උදා:කැබලි අංක 25, 26 සහ 30 ට ප්‍රවේශ වීම සඳහා.
06	පුද්ගලයන් කිහිපදෙනකු සතු වීම	සියලු හිමිකරුවන්ගෙන් හි.නි.කො.ජ. 05 ආකෘතිය ලබා ගනිමින් හවුල් අයිතිය යටතේ ඉහත 01 පරිදි කටයුතු කළ යුතු ය.	-එම-
07	මුල් ඉඩම කොටස් කර සියලු කොටස් බැහැර කිරීමෙන් අනතුරුව මාර්ගයට යටත් බිම් කොටසේ මුල් හිමිකරු හෝ උරුමකරුවන් වෙනත් ස්ථානයක සිට හිමිකම් පෑම් ඉදිරිපත් කිරීමේ දී	හිමිකම්පාන්නන් වෙතින් හි.නි.කො.ජ. 05 ආකෘතිය ලබා ගෙන ඉහත 01 පරිදි කටයුතු කළ යුතුය.	-එම-
08	මුල් ඉඩම කොටස් කර සියලු කොටස් බැහැර කිරීමෙන් අනතුරුව මාර්ගයට යටත් බිම් කොටසේ මුල් හිමිකරු හෝ උරුමකරුවන් හිමිකම්පෑම් සඳහා ඉදිරිපත් නොවීම/ නොසිටීම.	පරවශාතා අයිතිය හිමි පුද්ගලයන් වෙත කාලාවරෝධ නීතියට අනුව හිමිකම ලබා දිය හැකිය.(කාලාවරෝධි අයිතිකරුවන් වෙතින් හි.නි.කො.ජ. 05 ආකෘතිය ලබා ගෙන ඉහත 01 පරිදි කටයුතු කළ යුතුය.)	-එම-
සැලකිය යුතුයි: ඉහත 02 සිට 06 දක්වා අවස්ථාවල දී සලකා බලනු ලබන මාර්ගය මුල් ඉඩම තුල සංවෘතව පිහිටා තිබීම අනිවාර්ය වේ.			

04. **මාර්ගයට ඇති බැඳීම් හෝ සම්බන්ධතා හඳුනා ගැනීම - පරවශතා අයිතිය**

යම් පුද්ගලයකු වෙත වෙනත් අයෙකු සතු දේපළක් මත හෝ දේපළ සම්බන්ධයෙන් භෞතිකව භූමිය අත් කරගත නොහැකි නමුත් භුක්ති විඳිය හැකි හිමිකමක් පැවතිය හැකි ය. එය පරවශතා අයිතිය ලෙස අර්ථ නිරූපනය කර ඇත. පරවශතා අයිතිය එහි ස්වභාවය අනුව ආකාර දෙකකි.

i. නාගරික පරවශතාවය

ඉඩම පිහිටි ප්‍රදේශය කුමක් වුවත් ගොඩනැගිලි හා නිවාස සම්බන්ධයෙන් නාගරික පරවශතාවය අදාළ වන අතර එහි දී ප්‍රවේශය, වැසි ජලය බැහැර කිරීම, කාණු පද්ධති, මායිම් බිත්ති, හිරු එළිය හා වාතාශ්‍රය ලැබීම පිළිබඳ නීති රීති මෙයට අයත් වේ.

ii. ග්‍රාමීය පරවශතාවය

ග්‍රාමීය පරවශතාවය සඳහා අදාළ වන්නේ මාර්ග පරවශතාවයයි.
මාර්ග පරවශතාව නිවසක්, ගොඩනැගිල්ලක්, කමතක්, ළිඳක්, කනත්තක් ආදී ස්ථාන වෙත යාම් ඊම් සඳහා හිමි කර දේ.

04.1 මාර්ගයක පරවශතා අයිතිය හිමි වන ආකාර

- මාර්ගයේ හිමිකරු විසින් පරවශතා අයිතිය හිමිකර දීමෙන්,

  යම් බිම් කොටසක් යම් අයෙකු වෙත හිමිකර දෙනු ලබන අවස්ථාවේදීම ඒ සඳහා යාම් ඊම් සඳහා වෙන් කරන ලද බිම් කොටස පරවශතා අයිතියක් ලෙස හිමිකර දීම.

- මාර්ගයේ හිමිකරු විසින් පරවශතා අයිතිය ප්‍රදානය කිරීමෙන්,

  යම් බිම් කොටසක් යම් අයෙකු වෙත ප්‍රදානය කරනු ලබන අවස්ථාවේදීම ඒ සඳහා යාම් ඊම් සඳහා වෙන් කරන ලද බිම් කොටස පරවශතා අයිතියක් ලෙස ප්‍රදානය කිරීම.

- මාර්ගයේ හිමිකරු වෙත අගනා ප්‍රතිෂ්ඨාව ගෙවා පරවශතා අයිතිය හිමිකර ගැනීමෙන්,

  යම් බිම් කොටසක් හිමිකර ගන්නා අවස්ථාවේ දී එයට යාම් ඊම් සඳහා පරවශතා අයිතියක් නොමැති බිම් කොටසක පරවශතා අයිතියලබා ගැනීම සඳහා, එහි හිමිකරු වෙත අගනා ප්‍රතිෂ්ඨාව ගෙවා පරවශතා අයිතිය හිමිකර ගැනීම.

- අධිකරණය මගින් මාර්ග පරවශතාවයක් හිමි කරමින් ලබා දෙන නියෝගයක්/තීන්දුවක් මගින්, (පොදුවේ භාවිතා කිරීමට හැකිවන පරිදි)

- අත්‍යාවශතාව මත,

- කාලාවරෝධ නීතියට අනුව පරවශතා අයිතිය ලබා ගැනීමෙන්.

මාර්ග පරවශතාවයේ ස්වභාවය අනුව ආකාර කිහිපයකින් භූමියෙහි හඳුනාගත හැකි අතර ඒ ඒ අවස්ථාවන්හි දී හිමිකම් තීරණය කිරීම පහත සටහනට අනුව සිදු කළ යුතුය.

අවස්ථාව	මාර්ග පරවශතා අයිතියේස්වභාවය	හිමිකම් තීරණ ලබා දීම	සම්බන්ධතාවය ඇතුලත් කිරීම
01	ඉඩම් කොටසක හිමිකම සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන ලේඛනයේ සලකා බලනු ලබන මාර්ගය සඳහා පරවශතාවයක් සඳහන් කර ඇති විට	සලකා බලනු ලබන මාර්ගයේ පරවශතා අයිතිය සහිතව හිමිකම් තීරණ ලබා දිය යුතු ය.	"විනිශ්වයන් සහ ඉන්ජෙන්ෂන් තහනම් අපේක්ෂාවෙන් ඇති උකස් හා බැඳීම් පිළිබඳ විස්තර තීරයේ මාර්ගයේ කැබලි අංකය සහිතව මාර්ග පරවශතා අයිතිය ඇතුළත කළ යුතු ය.
02	ඉඩම් කොටසක හිමිකම සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන ලේඛනයේ නොව වෙනත් ලේඛනයක සලකා බලනු ලබන මාර්ගය සඳහා පරවශතාවයක් සඳහන් කර ඇති විට	**-එම-**	**-එම-**
03.	ඔප්පු ලිවීමේදි සිදුවන අතපසු වීම් හේතුවෙන් අදාල පරවශතාවයන් ඇතුලත් නොවීම	මුල් උරුමකරුවන්ගේ ඔප්පුහා ඒ හා සම්බන්ධිත පත්ඉරු පරීක්ෂා කිරීමෙන් තහවුරු කරගෙනසලකා බලනු ලබන මාර්ගයේ පරවශතා අයිතිය සහිතව හිමිකම් තීරණ ලබා දිය යුතු ය.	**-එම-**
04.	**මාර්ග පරවශතා අයිතිය ඔප්පුවේ ඇතුළත් නොවූවත් මාර්ග පරවශතා අයිතිය ඉල්ලා සිටීම.**	13වන වගන්තිය යටතේ විමර්ශනයක් සිදු කිරීමෙන් අනතුරුව තීරණය ලබා දීම. • සලකා බලනු ලබන මාර්ගය හැර ඉඩමට ප්‍රවේශ වීම සඳහා වෙනත් කිසිඳු මාර්ගයක් නොමැති බවට තහවුරු කර ගත යුතු වේ. • මතක නැති කාලයක සිට(ඉතා පැරැණි කාලයක සිට) භුක්තිවිඳින බව මෙහි දී පරීක්ෂා කළ යුතු වේ. මෙය කාලාවරෝධය නොවන අතර ප්‍රතිවිරුද්ධ භුක්තියක් ඔප්පු කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.	**-එම-**

05.	කාලාවරෝධය මත මාර්ග පරවශතා අයිතිය ඉල්ලා සිටීම	13වන වගන්තිය යටතේ විමර්ශනයක් සිදු කිරීමෙන් අනතුරුව තීරණය ලබා දීම. මෙහි දී වසවර 10කට වැඩි කාලයක් අඛණ්ඩව, ප්‍රති විරුද්ධව, නිරවුල්ව හා ස්වාධීනව භුක්ති විඳ ඇති බවට හිමිකම්පාන්නා විසින් තහවුරු කළ යුතු වේ.	**-එම-**
06.	ඉඩමේ සිට මාර්ගයක පිවි මට හෝ මාර්ගයේ සිට ඉඩමට පිවිසීමට වෙනත් කිසිදු විකල්ප මාර්ග (ක්‍රම) නොමැති විට	'අත්‍යවශ්‍ය මාර්ග අයිතිය' යටතේ අධිකරණය වෙත යොමු කරවීම (මාර්ගයක් නොමැති වීම ඉඩම සඳහා හිමිකම් තීරණය ලබා දීමට බාධාවක් නොවේ)	මාර්ග අයිතිය රහිතව ඉඩම සඳහා හිමිකම් තිරණය ලබා දීම
07	තමන්ට හිමි මාර්ගය තමාගේම ක්‍රියාවක් මත අසුරා ගනිමින් විකල්ප මාර්ගයක පරවශතාව ඉල්ලීම	පරවශතා අයිතිය ලබා දිය නොහැකිය	-
08	අයිතිය ඉදිරිපත් කරන ලේඛනයේ මාර්ග පරවශතා අයිතින් එකකට වැඩි සංඛ්‍යාවක් ඇති විට	අදාළ පිඹුරුපත් පරීක්ෂා කර නිවැරැදි මාර්ගය කඩයිම් සිතියමෙහි හඳුනාගැනීමෙන් අනතුරුව සියලු මාර්ග ඇතුළත් කර හිමිකම් තිරණය ලබා දිය යුතුය.	"විනිශ්වයන් සහ ඉන්ජෙන්ෂන් තහනම් අපේක්ෂාවෙන් ඇති උකස් හා බැඳීම් පිළිබඳ විස්තර තීරයේ මාර්ගයේ කැබලි අංකය සහිතව මාර්ග පරවශතා අයිතිය ඇතුළත් කළ යුතු ය.
09.	ඔප්පුවේ සඳහන් මාර්ගය වෙනුවට වෙනත් මාර්ගයක් භූමියෙහි පැවතීම	13වන වගන්තිය යටතේ විමර්ශනයක් සිදු කිරීමෙන් අනතුරුව තීරණය ලබා දීම. පෙර මාර්ගයේ සියලු පාර්ශවයන් නව මාර්ගය සඳහා එකඟතාවය ලබා දීය යුතුවේ.	**-එම-**

05. මාර්ග අයිතියක් / මාර්ග පරවශතා අයිතියක් අවසන් වන අවස්ථා.

- බැහැර කිරීමෙන්,
- ප්‍රධාන ඉඩමේ හා පරවශතා ඉඩමේ හිමිකරු එකම පුද්ගලයා වීමෙන්,(වෙනත් අයෙකුට පරවශතා නොතාබිය යුතු ය.)
- අධිකරණ තීන්දුවක් ක්‍රියාත්මක වීමෙන්,
- විනාශ වීමෙන්,
- අන්‍යොන්‍ය එකඟතාව මත.

පරවශ්‍යතාවය යනු ඉතා සංකීර්ණ තේරුම් ගැනීමට අපහසු නීති සිද්ධාන්තයකි. එම නිසාම අධිකරණයේ මේ සම්බන්ධයෙන් පවතින නඩු විශාල ප්‍රමාණයක් පවතී. එබැවින් හිමිකම් තිරණ නිර්දේශ කිරීමේ දී මාර්ග පරවශ්‍යතා අයිතිය පිළිබඳව වඩාත් විමසිල්ලෙන් කටයුතු කිරීම ඉතාම වැදගත් වේ. යම් පුද්ගලයෙකුගේ අයිතියක් අහිමි කිරීමට මෙන්ම නැති අයිතියක් හිමිකම් තීරණයක් මඟින් ලබා දීමට හැකියාවක් නොමැත.

පළාත් පාලන නීතිය හා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ නීතිය අනුව

1. නිවාස ඒකක 4ක් වෙත යාම සඳහා අඩි 10 පළල හා උපරිම අඩි 166 දිග
2. නිවාස ඒකක 4 හා 8 අතර අඩි 15 පළල හා උපරිම අඩි 133 දිග
3. නිවාස ඒකක 8 හා 20 අතර අඩි 20 පළල පාරක්
4. නිවාස 20 ට වැඩිනම් අඩි 30 ක් පළල පාරක් තිබිය යුතුය. නමුත් ඉඩමේ පිහිටීම අනුව සම්මත දිග පළල වෙනස් වූ විටකදී වුවත් අනුමැතිය ලබා දේ.

08. පනතේ 14වන වගන්තිය යටතේ ගැසට් නිවේදනයේ පළ කිරීම හා 19වන හා 26වන වගන්තිය යටතේ ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය වෙත උපලේඛන යොමු කිරීම.

යම් ඉඩම් කොටසක් සම්බන්ධයෙන් පනතේ 13වන වගන්තිය යටතේ සිදු කරනු ලබන විමර්ශනය අනුව එම ඉඩම් කොටසේ හිමිකම සම්බන්ධයෙන් ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් සෑහීමකට පත් වන්නේ නම් එම තීරණය පනතේ 14වන වගන්තිය අනුව ගැසට් නිවේදයක් මගින් ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතු ය.

මෙම ක්‍රියාවලියේ දී ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයීය කාර්යමණ්ඩලය හා ප්‍රධාන කාර්යාලයේ කාර්යමණ්ඩලය විසින් ඉටු කළ යුතු රාජකාරීමය වගකීම් අනු පිළිවෙල පහත සඳහන් පරිදිවේ.

දත්ත පරිගණක ගත කිරීම සඳහා රා.ක.සේ.නි. වෙත යොමු කිරීම.
හි.වි.නි. - ප්‍රා.කා.

→

දත්ත පරිගණක ගත කිරීම.
රා.ක.සේ.නි-ප්‍රා.කා

→

පරිගණක ගත දත්ත පරීක්ෂාව,අවශ්‍ය නිවැරදි කිරීම් සඳහා යොමුකිරීම,ප්‍රති ක්ෂේප කළ යුතු ඉඩම් ඉවත් කිරීම.
හි.වි.නි. - ප්‍රා.කා.

↓

අවශ්‍ය නිවැරදි කිරීම් සිදු කිරීම.
රා.ක.සේ.නි. - ප්‍රා.කා.

←

නැවත පරීක්ෂාව, නිර්දේශය සඳහා යොමු කිරීම.
හි.වි.නි. - ප්‍රා.කා.

↓

පරිගණක ගත දත්ත පරීක්ෂව,අවශ්‍ය නිවැරදි කිරීම් සඳහා යොමු කිරීම,ප්‍රතික්ෂේප කළ යුතු ඉඩම් ඉවත් කිරීම.නිර් දේශ කිරීම.
නි.කො./ස.කො. - ප්‍රා.කා.

→

දත්ත පරීක්ෂාව,ප්‍රතික්ෂේප කළ යුතු ඉඩම් කොටස් ඉවත් කිරීම, නැවත පරීක්ෂාව, දත්ත ඇතුළත් ගොනු සැකසීම.
හි.වි.නි - (ප්‍රකාශන අංශය)

↓

ගොනු පරීක්ෂාව,ගැටලු සහිත ඉඩම් කොටස් නැවත පරීක්ෂාවට යොමු කිරීම,ප්‍රතික්ෂේප කළ යුතු ඉඩම් ඉවත් කිරීම, නිර්දේශ කිරීම, ගැසට් පත්‍රය සකස් කළ යුතු නිලධාරි නම් කිරීම - **නි.කො./.කො. - ප්‍ර.කා. - ප්‍රකාශන**

←

ගොනු පරීක්ෂාව,ගැටලු සහිත ඉඩම් කොටස් නැවත පරීක්ෂාවට යොමු කිරීම,ප්‍රති ක්ෂේප කළ යුතු ඉඩම් ඉවත් කිරීම, නිර්දේශ කිරීම.
කොමසාරිස් - බිම් සවිය

↓

ගොනු පරීක්ෂාව,ගැටලු සහිත ඉඩම් කොටස් නැවත පරීක්ෂාවට යොමු කිරීම,ප්‍රතික්ෂේප කළ යුතු ඉඩම් ඉවත් කිරීම,,14 වන වගන්තිය යටතේ ගැසට් කිරීම සඳහා අනුමැතිය ලබා දීම.
හි.නි.කො.ජ.

→

පද්ධතිය හරහා පෙළ ගොනුව බාගත කිරීම,මුද්‍රණ ආකෘතියෙන් Microsoft office 2007 publisher හරහා පෙළ ගොනුවක් සකස් කිරීම. සිංහල,ඉංග්‍රීසි, දමිළ භාෂා අනුව සකස් කිරීම
පරිගණක අංශය

↓

සෝදුපත් කියවීම, වැරදි ඇත් නම් නිවැරදි කිරීම් (සිංහල,ඉංග්‍රීසි, දමිළ භාෂා අනුව)
හි.වි.නි - (ප්‍රකාශන අංශය)

←

අවශ්‍ය නිවැරදි කිරීම් සිදු කිරීම.
පරිගණක අංශය

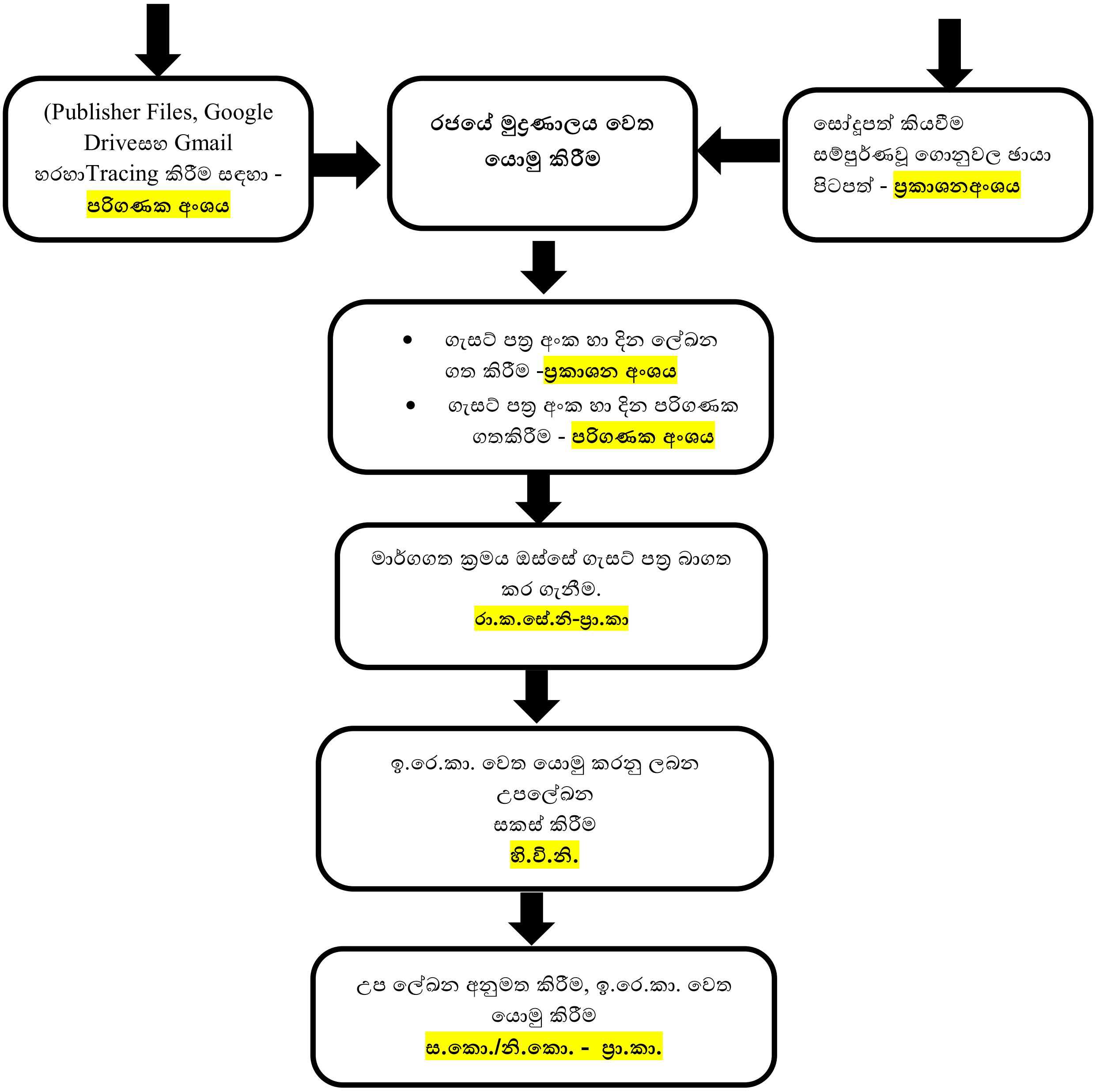

තීරණ ප්‍රසිද්ධියට පත් කිරීමෙන් අනතුරුව අංක 1302/16 දරන හා 2003.08.19 දිනැති සංශෝධිත නියෝගයට අනුව විරෝධතා ඉදිරිපත් වී නොමැතිනම් ලිත් මාසයක් ඇවෑමෙන් පනතේ 26 වන වගන්තියට අනුව හිමිකම් රෙජිස්ටරයේ ලියාපදිංචි කිරීම සඳහා පහත පරිදි හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර් වෙත යොමු කළ යුතු අතර විරෝධතා කාල සීමාව තුළ යම් විරෝධතා ඉදිරිපත් වන්නේනම් මෙහි 22වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කළ යුතු ය.

ඉහත කාර්යයන් ඉටු කිරීමේ දී අදාළ නිලධාරී විසින් පහත සඳහන් කරුණු වෙත විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතු වේ. එනම්,

- නිර්දේශ කරන ලද ගොනු පමණක් පරිගණක ගත කිරීමට යොමු කිරීම,
- දත්ත පරිගණක ගත කිරීමේ දී ගොනුවෙහි තොරතුරු නිවැරදිව ඇතුළත් කිරීම,
- දත්ත පරිගණක ගත කිරීමේ දී නිවැරදි අක්ෂර භාවිතය,
- සෑම පරීක්ෂා කිරීමකදීමවැරදි අඩුපාඩු අවම කර ගැනීම සඳහා උපරිම ලෙස පරීක්ෂාවට ලක් කිරීම. (කැඩස්තර සිතියම, අනන්‍යතාව ඉදිරිපත් කළ ලේඛනය, ඔප්පුව, ගැසට් පත්‍රය, උපලේඛන ආදිය නැවත පරීක්ෂාවට ලක් කිරීම)

- ගැසට් පත්‍රය මාර්ගගතව (Online) ලබා ගැනීමට හා කාර්යාලයීය ගැසට් ගොනුවක් පවත්වාගෙන යාම.

- ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය වෙත උපලේඛන යොමු කිරීමේ දී,

  - නිවැරදි ආකෘති පත්‍ර භාවිතා කිරීම.

    - රජයේ ඉඩම් 19 වන වගන්තිය සඳහා (1050/10 හි ආකෘති පත්‍ර 15අ)
    - පෞද්ගලික ඉඩම් 26 වන සහ 31(2) වගන්තිය සඳහා(1050/10 හි ආකෘති පත්‍ර 15ආ සහ 16)

  - උපලේඛනයේ අනු අංක 7වන තීරයේ නිවැරදිව සලකුණු කිරීම. එනම් ගැසට් කරන ලද ඉඩම,
    - පත් ඉරුවෙහි සඳහන් සම්පූර්ණ ඉඩමම වන විට - සම්පූර්ණ ඉඩමම වේ.
    - පත් ඉරුවෙහි සඳහන් ඉඩමෙන් කොටසක් වන විට - ඉඩමේ බෙදා වෙන් කළ කොටසකි.
    - පත් ඉරු කිහිපයක සඳහන් ඉඩම්වල ඒකාබද්ධ ඉඩමක් වන විට - ඉඩම්වල ඒකාබද්ධ කිරීමකි.
    - පත් ඉරු කිහිපයක සඳහන් ඉඩම් කොටස් ඒකාබද්ධ කර නැවත බෙදා වෙන්කරන ලද ඉඩමක් වන අවස්ථාවක -ඉඩම්වල ඒකාබද්ධ ඉඩමේ බෙදා වෙන් කළ කොටසකි. ලෙස සටහන් කිරීම අත්‍යවශ්‍යා වේ.

  - ගැසට් කරන ලද ඉඩම සඳහා උපලේඛන එකකට වැඩි සෑම අවස්ථාවක දීම සියලුම උපලේඛන අංකනය කර එක වර යොමු කළ යුතු ය. (උදා:- උපලේඛන තුනක් ඇති විට 1/3, 2/3, 3/3 ලෙස)

  - ගැසට් කරන ලද ඉඩමට අදාළ අවසන් පත් ඉරුව දිරාපත් වී ඇති විට සහ ලියාපදිංචි කරන ලද ලේඛන රහිතව හිමිකම් තීරණ ලබා දී ඇති විට - දෙවන උපලේඛනයේ විශේෂ සටහන් තීරයේ **නව ලියාපදිංචියක් ලෙස ලියාපදිංචි කරන්න** යන්න සඳහන් කළ යුතු ය.

  - ගැසට් කරන ලද ඉඩමට අදාළව යම් උකසක්, බද්දක් වෙනත් පත් ඉරුවක ලියාපදිංචි කර ඇති විට අවසන් පත් ඉරුව වෙනත් සටහන් තීරයේ සටහන් කළ යුතු ය.

- උපලේඛනයේ ඡායා පිටපතක් ගොනුවට ඇතුළත් කළ යුතු ය.

- උපලේඛනයේ දෝෂයක් මත හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර් විසින් එය ආපසු යොමු කර ඇති විටක දෝෂය එම උපලේඛනයෙහි ම නිවැරදි කළ යුතු අතර එහි ඡායා පිටපතක් ගොනුවට ඇතුළත් කළ යුතු ය.

- වැඩ අවසන් කළ ගොනුව සුරක්ෂිතව ලේඛණාගාරය වෙත යොමු කළ යුතු ය.

08.1 ගැසට් සංශෝධනය/ හිමිකම් තීරණ සංශෝධනය කිරීම

පනත ප්‍රකාරව ලියාපදිංචි කරන ලද ඉඩම් කොටසක ලියාපදිංචිය අවලංගු කිරීම සඳහා ප්‍රතිපාදන මෙම පනත තුළ අන්තර්ගතව නොමැත. නමුත් ඉඩම් කොටස ලියාපදිංචි කිරීමට ප්‍රථම හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්වරයාගේ තීරණය සංශෝධනය කිරීමට හැකියාව පවතී.

එසේ වුවද ගොනුවේ හා ගැසට් පත්‍රයේ ඇති තොරතුරු අතර වෙනස්කම් ඇති විට ගැසට් පත්‍ර සංශෝධනය කළයුතු ද යන්න හා එසේ නොමැතිනම් උපලේඛනයේ විශේෂ සටහන් තීරයේ නිවැරදි විය යුතු ආකාරය සටහන් කිරීම ප්‍රමාණවත්ද යන්න පිළිබඳව තීරණය කළ යුතු වේ.

ගැසට් පත්‍රය සංශෝධනය කළ යුතු අවස්ථා

- කඩයිම් සිතියමේ ප්‍රමාණය හා ගොනුවේ දැක්වෙන ප්‍රමාණයට වඩා වෙනස්ව ගැසට් පත්‍රයේ සඳහන් වන විට,
- ගැසට් පත්‍රයේ සඳහන් කැබලි අංකය තොරතුරු ගොනුවේ තොරතුරු සමග සම්පූර්ණයෙන්ම වෙනස් වන විට,
- ඉඩම් කොටස සඳහා ගොනුවේ තීරණ ලබා දී ඇති අයිතියේ පන්තිය හා ස්වභාවය ගැසට් පත්‍රයේ නිවැරදිව සටහන් නොවන අවස්ථාවන්හි දී.
- ගැසට් පත්‍රයේ සඳහන් නම හා ගොනුවේ සඳහන් නම වෙනස්වීම මුද්‍රණ දෝෂයක් හෝ අත්හැරීමක් නොවන බව නිරීක්ෂණය වන විට,
- උකස් හා බැඳීම් පිළිබඳ විස්තර තීරයේ මාර්ග පරවශතා අයිතියක් සඳහන් කිරීමේ මඟහැරීමක් නිරීක්ෂණය වන විට.

ගැසට් පත්‍රය සංශෝධනය නොවන අවස්ථා

- ගැසට් පත්‍රයේ හා ගොනුවේ සඳහන් නම අතර සුළු වෙනස්කමක් නිරීක්ෂණය වන විට,
- ජාතික හැඳුනුම්පත් අංකය/ ලිපිනය යම් සුළු වෙනස්කම් ඇති විට,
- උකසක් ඇතුලත් නොවන විට,
- ජීවිත භුක්ති බලයක් ඇතුලත් නොවන විට.

මෙහිදී ගොනුවේ තොරතුරු පැහැදිළිව පරීක්ෂා කර අවශ්‍ය නිවැරදි කිරීම් උපලේඛනයේ විශේෂ සටහන් තීරයට ඇතුලත් කළ යුතු වේ.

එමෙන්ම ඇතැම් ගැටළු නිරාකරණය කළ යුතුම අවස්ථාවලදී හිමිකම් තීරණ නිකුත් කිරීමෙන් පසුවද සංශෝධනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවන් මතුවේ. පහත සඳහන් අවස්ථාවල දී කැඩැස්තර සිතියමේ පෙන්නුම් කරන ඉඩම් කොටස් සඳහා ලබාදී ඇති හිමිකම් තීරණය එම ගැසට් නිවේදනයේ සඳහන් සියලු තොරතුරු ඉවත් කර සංශෝධනය කිරීමට කටයුතු කළ යුතුවේ.

- ඉඩම් කොටසක උපලේඛන හි. රෙ. වෙත යොමු කිරීමේ දී එම ඉඩම් කොටස නැවත අතුරු බෙදීම් සිදුවී හෝ ඒකාබද්ධ වීම සිදු වී පත්ඉරුවල ලියාපදිංචි වී ඇති විට,
- ඉඩම් කොටසක උපලේඛන හි. රෙ. වෙත යොමු කිරීමේ දී එම ඉඩම් කොටස සම අයිතිය යටතේ පුද්ගලයින් කිහිපදෙනෙකු නමින් පත්ඉරුවල ලියාපදිංචි වී ඇති විට,
- ඉඩම් කොටසක් සඳහා හිමිකම් සහතික සකස් වී ඇති අවස්ථාවක, එසේ හිමිකම් සහතිකයක් සකස් වී ඇති බවට ඉඩම් හිමිකරු හෝ ඔහුගේ උරුමකරුවන් ඒ පිළිබඳව අනුදැනුමකින් තොරව ඉඩම අතුරු බෙදා හෝ ඒකාබද්ධ කර ගනුදෙනු සිදු වී පත්ඉරුවල ලියාපදිංචි වී ඇති විට

මෙහිදී ඉහත කරුණු සම්බන්ධයෙන් යම් හිමිකරුවෙක් විසින් ඒ බව දැනුවත් කරන අවස්ථාවකදී ඔවුන්ගේ ඉල්ලීම් ලිපි ලබා ගෙන එවා කැබලි ගොනුවට ඇතුලත් කල යුතු අතර නව ලියාපදිංචි වීම් සිදු වී ඇති පත්ඉරුවල පිටපත්ද කැබලි ගොනුවට ඇතුලත් කල යුතුය.

(මේ සම්බන්ධයෙන් අදාළ වන කරුණු සඳහා අංක 02/2025 දරන 2025.01.27 දිනැති චක්‍රලේඛය පරිශීලනයකරන්න.

09. හිමිකම් සහතික නිකුත් කිරීම

හිමිකම් සහතික සකස් කිරීමෙන් අනතුරුව හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර් විසින් ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය වෙත සහතික භාර දිය යුතුය.

1. එසේ ලැබෙන හිමිකම් සහතික නි.කො./ ස.කො. විසින් භාරගත යුතු අතර එය තමන් භාරයේ සුරක්ෂිතව තබා ගත යුතු ය.

2. නි.කො./ ස.කො. විසින් නම් කරන ලද රා.ක. ස. නි. විසින් ඉටු කල යුතු කාර්ය
   - හිමිකම් සහතික ලැබීම්/ නිකුත් කිරීම් පිළිබඳ ලේඛනයක් පවත්වා ගෙන යාම.
   - අදාල හි.වි.නි. වෙත පරීක්ෂා කිරීම සඳහා හිමිකම් සහතික ලබා දීම.
   - හි.වි.නි. විසින් නිවැරදි බව තහවුරු කරන ලද හිමිකම් සහතික නිකුත් කිරීම සඳහා හිමිකරුවන් වෙත කැඳවීම් ලිපි යොමු කිරීම.
   - හිමිකරුවන් පැමිණි විට, හිමිකම් සහතිකය හා නිකුත් කිරීමේ ලේඛනය සමඟ හි. වි. නි. වෙත භාර දීම.
   - දෝෂ සහිත හිමිකම් සහතිකය නිවැරදි කරන තුරු සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා නි. කො./ ස. කො. වෙත භාර දීම.
   - භාර දීමට නොහැකි වූ හිමිකම් සහතික සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම.

3. හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරි විසින් ඉටු කල යුතු කාර්ය
   - හිමිකම් සහතිකය ඔප්පුව, ගොනුව හා සමඟ පරීක්ෂා කිරීමෙන් නිවැරදිතාවය තහවුරු කර ගැනීමත් නිවැරදි බව තහවුරු වන හිමිකම් සහතිකයන්හි හිමිකරුවන් කැඳවීම සඳහා රා.ක.සේ.නි. වෙත භාර දීම.
   - හිමිකරු පැමිණි විට හිමිකම් සහතිකලාභියාගේ අනන්‍යතාවය තහවුරු කර ගැනීමෙන් අනතුරුව, අවලංගු කිරීමේ මුද්‍රාව තබා අදාල ඔප්පුව අවලංගු කර අවලංගු කිරීමේ මුද්‍රාව මත හිමිකම් සහතික අංකය , කඩයිම් සිතියම් අංකය හා අවලංගු කරනු ලබන දිනය සටහන් කිරීමට මෙන්ම හි.වි.නි. විසින් මුද්‍රාව මත අත්සන් කිරීම.මෙහිදී ඔප්පුවේ වැසිය යුත්තේ සම්පූර්ණ ඉඩම ද/ඉඩමේ කොටසක් ද යන්න විශේෂ අවධානය යොමු කල යුතුය. එසේම හිමිකම් ඉදිරිපත් කරන ඔප්පුවේ එක් ඉඩමකට වඩා ඇතිවිට හිමිකරුට අදාල කොටස පමණක් වැසීමට වග බලා ගත යුතු ය.
   - නිකුත් කිරීමේ ලේඛනයේ අදාල සටහන් යෙදිය යුතුය.
   - හිමිකම් සහතිකය නිකුත් කර එය භාර ගත් බවට හිමිකරුවන්ගෙන් නිකුත් කිරීමේ ලේඛනයෙහි අත්සන් ලබා ගත යුතුය.
   - නිකුත් කිරීමේ ලේඛනය හා ගොනුව රා.ක.ස.නි. වෙත ආපසු භාර දිය යුතුය.
   - දෝෂ සහිත හිමිකම් සහතිකයක් ඇති විට එහි ජායා පිටපතක් ගොනුවට ඇතුලත් කර හිමිකම් සහතිකය රා.ක.සේ.නි. වෙත භාර දිය යුතු අතර, දෝෂය නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කිරීම.

භාර දීමට නොහැකි වූ හිමිකම් සහතික සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරන ආකාරය.

හිමිකම් සහතිකය බාර ගැනීමට පැමිණෙන ලෙස ඉඩම් හිමිකරු වෙත අවස්ථා 03ක් ලිඛිතව දැනුම්දීම් සිදු කළ යුතු අතර එසේ කැඳවා නොපැමිණීම හේතුවෙන් කාර්යාලයේ රැඳී ඇති හිමිකම් සහතික සම්බන්ධයෙන් පහත පරිදි කටයුතු කළ යුතු ය.

- කැබලි ගොනුවට හිමිකම් සහතිකයේ පිටපතක් ඇතුලත් කර ගොනුව ලේඛනාගාරයට යොමු කිරීම.
- හිමිකම් සහතික ලැබීම්/ නිකුත් කිරීම් පිළිබඳ ලේඛනයේ හි.රෙ. වෙත යොමු කල බවට සටහනක් යෙදීම.
- අවස්ථා 03කදී හිමිකම් සහතිකය බාර ගැනීමට කැඳවීම් කල ද ඉඩමේ හිමිකරු නොපැමිණීම හේතුවෙන් හිමිකම් සහතිකය නැවත යොමු කරන බවට ලිඛිතව දන්වමින් හිමිකම් රෙජිස්ටරයේ ගොනු කිරීම සඳහා හිමිකම් රෙජිස්ටාර් වෙත යොමු කළ යුතුය.

සැ. යු.අදාල නිලධාරියා නොමැති අවස්ථාවකදී කාර්යාල දිනය ආවරණය කරන නිලධාරියා විසින් හිමිකම්සහතික නිකුත් කල යුතුය.

10. පනතේ 21වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම.

පනතේ 13වන වගන්තිය යටතේ සිදුකරනු ලබන විමර්ශනය අතරතුර දී හිමිකම්පෑම්වල ආරවුල් සහගත ස්වභාවය හේතු කොට ගෙන විමර්ශන කටයුතු දිසා අධිකරණය විසින් කරගෙන යාම වඩා උචිත බව හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්වරයාගේ මතය වන අවස්ථාවක, ඉඩම පිහිටි ප්‍රදේශයේ දිසා අධිකරණය වෙත එම හිමිකම්පෑම් විමර්ශනය කොට තීරණය කිරීම සඳහා හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල්වරයාට යොමු කළ හැකිය . ඒ අනුව පහත පරිදි කටයුතු තුළ හැකිය .

- නි.කො./ ස.කො. විසින් ආරවුල් සහගත බවෙහි ස්වභාවය පැහැදිළි කරමින් සවිස්තරාත්මක වාර්තාවක් සකස් කිරීම.(හිමිකම ආරවුලක් නම් එය අයිතිය /උරුමය / භුක්තිය/පරවශාතා අයිතිය/ වැටමායිම් / නෛතික /පොදු ගැටළුවක් ද යන වග පැහැදිළි කළ යුතුය.)

- එම සවිස්තර වාර්තාවේ පිටපතක් සහිතව අනු ගොනුවක් ප්‍රධාන කාර්යාලයේ නීති අංශය වෙත යොමු කළ යුතු ය.

- නීති අංශය විසින් සිය නිරීක්ෂණ නිර්දේශ සහිතව හි.නි.කො.ජ. වෙත යොමු කළ යුතු ය.

- හි.නි.කො.ජ. විසින් පනතේ 21වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම සඳහා අනුමත කරන ලද ගොනුව නීති අංශය වෙත යොමු කළ යුතුය.

- නීති අංශය විසින් ඉදිරි කටයුතු කළ යුතු ය.

(මේ සම්බන්ධයෙන් අදාළ වන කරුණු සඳහා අංක 02/2023 දරන 2023.06.28 දිනැති චක්‍රලේඛය පරිශීලනය කරන්න.)

11. පනතේ 22වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම.

පනතේ 14වන වගන්තිය යටතේ වූ හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල්ගේ යම් ප්‍රකාශයකින් අතෘප්තියට පත් යම් හිමිකම් පාන්නකු විසින්, ඒ ප්‍රකාශයට විරුද්ධව ඉඩම් කොටස පිහිටි ප්‍රදේශයේ අධිකරණ බලය ඇති දිසා අධිකරණය වෙත නියමිත කාලය ඇතුළත (1302 /16 දරන හා 2003.08.19 දිනැති සංශෝධිත නියෝගයට අනුව ලිත් මාසයක් ඇතුළත) අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කරනු ලැබිය හැකි ය. එවැනි ක්‍රියාමර්ගයකට එළඹීමට කිසියම් පාර්ශවයක් විසින් කටයුතු කරන බවට දෙපාර්තමේන්තුව දැනුවත් කරන අවස්ථාවක දී,

- අභියාචන පෙත්සමේ පිටපත ලබා ගැනීමටත්,
- ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය වෙත උපලේඛන යොමු කිරීම අත්හිටුවීම,
- එම විරෝධතාවය හේතුවෙන් උපලේඛන යොමු කිරීම අත්හිටවූ බවත්,එම විරෝධතාවය සම්බන්ධයෙන්මාස 06ක කාලයක් ඇතුළත නිත්‍යානුකූල පියවර ගෙන ඒ බව කාර්යාලය වෙත දැන්විය යුතු බවත්, එසේ නොවන්නේ නම් මාස 06 ඉක්මවීමෙන් අනතුරුව ඉදිරිකටයුතු සිදු කරන බවත් විරෝධතාකරුවන් වෙත ලිඛිතව දැන්විය යුතු ය.
- නිත්‍යානුකූල කටයුතු සම්බන්ධයෙන් තීරණයක් ලද වහාම, එම තීරණය අනුව කටයුතු කළ යුතුය.
- මාස 06ක් ඉක්මවන විට විරෝධතාකරුවන් විසින් ප්‍රතිචාර නොදැක්වූයේ නම් ලිඛිතව ඔවුන් දැනුවත් කර ලියාපදිංචියට අදාළ ඉදිරි කටයුතු සිදු කළ යුතු ය.

12. පනතේ 23වන වගන්තිය යටතේ නැවත මැනුම් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම.

මෙම පනත යටතේ තත්කාර්ය සඳහා කඩයිම් සිතියම් පිළියෙල කිරීමෙන් අනතුරුව

විමර්ශන අවස්ථාවේදී හෝ ඉන් පසුව තීරණ පෙන්නුම් කිරීම පිණිස කැඩැස්තර සිතියම සඳහා යම් අතිරේක මැනීමක් අවශ්‍ය බව හි.නි.කො.ජ.ගේ මතය වන අවස්ථාවක එම අතිරේක මැනීම කරන ලෙස සහ මායිම් සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය විග්‍රහ කරන ලෙස මැනුම්පතිවරයාගෙන් ඉල්ලා සිටීම සඳහා මෙම වගන්තියෙන් ප්‍රතිපාදන සලසා ඇත. ඒ අනුව,

- හි.වි.නි. විසින් නැවත මැනීමට ඇති අවශ්‍යතාවය පැහැදිළි කරමින් වාර්තාවක් සකස් කර නි.කො./ ස.කො. නිර්දේශය සඳහා යොමු කළ යුතුය.
- එම වාර්තාව සහිත ගොනුව පරික්ෂා කර සිය නිර්දේශය සහිතව ඉදිරි කටයුතු සඳහා උපදෙස් සහිතව හි.වි.නි. වෙත යොමු කළ යුතුය.
- නැවත මැනීමට නිර්දේශ කර ඇත්නම් හි.වි.නි. විසින් නැවත මැනීමේ ආකෘති පත්‍රය (හි.නි.කො.ජ. 15) සම්පූර්ණ කර නි.කො./ ස.කො. නිර්දේශය සඳහා යොමු කළ යුතුය.
- නි.කො./ ස.කො. නිර්දේශය සහිත මැනුම් ඉල්ලීම පෙ.මී.අ. වෙත යොමු කළ යුතුය.මැනුම් ඉල්ලීම සමඟ අවශ්‍ය ලිපිලේඛන පිටපත් පෙ.මී.අ. වෙත යොමු කිරීමත්, මැනුම් ඉල්ලීමේ පිටපත ගොනු ගත කිරීමත් හි.වි.නි. විසින් සිදු කළ යුතුය.
- එසේ යොමු කරන මැනුම් ඉල්ලීමට අදාල සංශෝධන සිතියම ලද පසු රා.ක.සේ.නි. විසින් එක් පිටපතක් මුල් කැඩැස්තර සිතියමට ඇතුලත් කිරීම සඳහා හි.වි.නි. වෙතද, එක් පිටපතක් ලේඛනාගාරයේ සිතියම් ගොනුවට ද ඇතුලත් කිරීම සඳහා ලේඛනාගාරය භාර නිලධාරී වෙත ද යොමු කළ යුතුය.
- සංශෝධිත සිතියම අනුව ඉදිරි කටයුතු සිදු කළ යුතු වේ.
- නැවත විමර්ශනය සිදු කල යුතු අතර එය අවසන් කිරීමෙන් අනතුරුව තීරණය මත පැරණි තීරණය සංශෝධනය / අවලංගු කිරීමට යොමු කළ යුතුය.
- මැනුම් ඉල්ලීමක් සිදු කරන විට හා සංශෝධිත මැනුම ලැබීමෙන් පසුව, කඩයිම් සිතියමෙහි අවසන් වාර්තාවේ සටහන් යෙදීමෙන් පත්‍ර අංකය, කැබලි අංකය මාරු වීම මෙන්ම මුල් ඉඩම සඳහා හිමිකම් තීරණ ලබා දීම වැනි දෝෂ අවම කර ගත හැකිය.

13. පනතේ 31වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම (දෙවන පන්තියේ හිමිකම් තීරණ ප්‍රථම පන්තියට පරිවර්තනය කිරීම)

පනතේ 31වන වගන්තිය ප්‍රකාරව අයිතිය පිළිබඳව දෙවන පන්තියේ හිමිකමක් සහිතව ලියාපදිංචි වී ඇති තැනැත්තකුට හෝ ඔහුගේ මාර්ගයෙන් හිමිකමට හිමිකම් පා සිටින තැනැත්තකුට, ඒ ලියාපදිංචි කිරීමෙන් අවුරුදු දහයක (10) කාලයක් අවසානයේදී ඒ ලියාපදිංචි කිරීමට විරුද්ධව ඒ අන්තර් කාලය තුළදී 29වන වගන්තිය යටතේ කිසිම නඩුවක් නොමැති නම්, එම ලියාපදිංචි කිරීම පරම අයිතිය පිළිබඳ පළමුවන පන්තියේ හිමිකමකට පරිවර්තනය කර ගැනීමට සුදුසුකම ලැබේ. ඒ අනුව,

- දෙවන පන්තියේ හිමිකම ලියාපදිංචි කරන ලද තැනැත්තාම විසින් වසර 10 ඉක්ම වීමෙන් අනතුරුව,
- දෙවන පන්තියේ හිමිකම ලියාපදිංචි කරන ලද තැනැත්තා වසර 10ක් ඉක්ම වීමට පෙර මිය ගිය අවස්ථාවක ඔහුගේ උරුමකරුවන් වෙත දෙවන පන්තියේ හිමිකමත් ලියාපදිංචි කර, මුල් ලියාපදිංචියේ සිට වසර 10ක් ඉක්මවන අවස්ථාවක දී,
- දෙවන පන්තියේ හිමිකම ලියාපදිංචි කරන ලද තැනැත්තාම විසින් වසර 10 ඉක්මවීමට පෙර ඉඩම බැහැර කර ඇති විටක මුල් ලියාපදිංචිය සිදු කර වසර 10 ඉක්මවන අවස්ථාවක දී ප්‍රථම පන්තියේ හිමිකමකට අයදුම් කිරීමට සුදුසුකම් ලබයි.

එසේ අයදුම් කරන අවස්ථාවක දීඅනුගමනය කළයුතු ක්‍රියාමාර්ග

- නි.කො / ස.කො විසින් එම ඉල්ලීම ලිඛිතව ලබා ගැනීම සහ ඉදිරි කටයුතු සඳහා උපදෙස් සහිතව හි.වි.නි. වෙත යොමු කිරීම.
- අදාල පෙර කැබලි ගොනුවද නැවත පරික්ෂා කරඉල්ලීම ගොනුගත කිරීම.
- අධිකරණ ක්‍රියාමාර්ගයකට යොමු වී යම් නඩුවක් පිළිබඳ දැන්වීම, හිමිකම් රෙජිස්ටරය බැඳීම් අංශයේ ලියාපදිංචි කර තිබේදැයි පරීක්ෂා කිරීම.(29වන වගන්තිය යටතේ)
- එසේ නොමැති බවට තහවුරු වන්නේ නම්,හිමිකම් පිළිබඳ උපලේඛනය (ආකෘති 15(ආ)) හි.වි.නි. විසින් සම්පූර්ණ කරඅනුමැතිය සඳහා නි.කො/ ස.කො වෙත යොමු කිරීම.
- අනුමැතියෙන් අනතුරුව රා.කා.සේ.නි. විසින් අදාල ලේඛනයෙහි ඇතුලත් කර හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර් වෙත යොමු කිරීම.

14. පනතේ 50 හා 51 වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම (සහාධිපත්‍ය පනත යටතේ ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීම)

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත යටතේ සහාධිපත්‍ය දේපළක් සහිත ඉඩමක් ලියාපදිංචි කිරීම.

ජාතික රාජ්‍ය සභාවේ 1973 අංක 11 දරන බද්ධ නිවාස අයිතිවාසිකම් පනත මගින් සහාධිපත්‍ය දේපල සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරන ආකාරය පැහැදිළි කර ඇති අතර එම පනත 1982 අංක 45 සහ 2003 අංක 39 දරන පනත් මගින් සංශෝධනය වී ඇත. මෙම පනත මගින් ගොඩනැගිලි වල සහාධිපත්‍ය කොටස් වලට අදාළ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීම සඳහා ද ගොඩනැගිල්ල අනුබද්ධ පොදු අංගෝපාංග ඇති සහාධිපත්‍ය කොටස් වලට නැවත බෙදා වෙන් කිරීම සහ ඒකාබද්ධ කිරීම සඳහා ද, එම කොටස් වලට වෙන් වෙන් වශයෙන් අයිතිය ලබා ගැනීමට හැකි වීම පිණිස සහ ඒවායේ හිමිකම් බැහැර කිරීමට හැකි වීම පිණිස ද ඊට සම්බන්ධ හෝ අනුශාංගික කරුණු සඳහා ද විධිවිධාන සැලස්වීම පිණිස මෙම පනත ස්ථාපිත කර ඇත.

සහාධිපත්‍ය සැලැස්ම.

සහාධිපත්‍ය සැලැස්මක් යනු දේපල බෙදීමේ ක්‍රමයක් වන අතර එමඟින් පුද්ගලයෙකුට ගොඩනැගිල්ලක කොටසකට හෝ "ඒකකයකට" හිමිකම් ඇති අතර අනෙක් සියලුම දේපල හිමිකරුවන්ට පොදු වන දේපලෙහි ඉතිරි කොටසකි. "සහාධිපත්‍ය" යන පදය නේවාසික, වාණිජ හෝ කාර්මික දේපල සඳහා අදාළ වේ. ගොඩනැගිලි නව ගොඩනැගිලි හෝ පවතින ගොඩනැගිලි විය හැකිය.

හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත යටතේ සහාධිපත්‍ය දේපල සම්බන්ධ ප්‍රතිපාදන.

පනතේ 50, 51 සහ 52 යන වගන්ති යටතේ සහාධිපත්‍යය දේපල සම්න්ධයෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා ප්‍රතිපාදන සපයා ඇති අතර 1998.10.21 දිනැති අංක 1050/10 හි 17වන නියෝගයේ හා 2014.10.31 දිනැති අංක 1886/58 දරන නියෝගයේ දක්වා ඇත.

හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත යටතේ සහාධිපත්‍ය දේපළක් සහිත ඉඩමක් ලියාපදිංචි කිරීම අවස්ථා දෙකක් යටතේ සිදු කළ යුතු වේ.

- සහාධිපත්‍ය දේපලක් සහිත ඉඩමක හිමිකම ලියාපදිංචි කිරීම.
- හිමිකම් සහතිකයක් සහිත ඉඩමක සහාධිපත්‍ය දේපළක් ලියාපදිංචි කිරීම.

1. දැනටමත් හිමිකම් සහතික ලබා දී ඇති ඉඩම් සම්බන්ධයෙන්1973 අංක 11 බද්ධ නිවාස පනතේ 2003 සංශෝධනයට පනත ප්‍රකාරව සිදු විය යුතුය. එනම් එම පනතේ 3වන වගන්තිය යටතේ දක්වා ඇති ආකාරයට කටයුතු කර අදාල සහතිකය ලබා ගැනීම සහ එම පනතේ වගන්තිය අනුව කටයුතු කර හිමිකම් ලියාපදිංචියට යොමු කළ යුතුය.(මෙම කාර්යයේදී හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුවට සෘජු රාජකාරියක් නොමැති අතර ඉඩම් කොටස ලියාපදිංචියට අදාලව කඩයිම් සිතියම ඒකක සහිත නව අංක යොදා යාවත්කාලීන කිරීම කළ යුතුය.)

පසු ගනුදෙනු සම්බන්ධයෙන් සාමාන්‍යඅයුරින් කටයුතු කලයුතු අතර සාධනපත් මගින් ගනුදෙනු ලියාපදිංචි කල යුතුය.සහාධිපත්‍ය නීතිය අවසන් වීමෙන්(ගොඩනැගිල්ල විනාශ කිරීමෙන්) අනතුරුව ඒකක ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතාත්මක අගය මත ඉඩම් කොටස හෝ අගය අයිතිකරුවන් අතර බෙදිය යුතුය.

(මේ සම්බන්ධයෙන් ඉදිරියේ දී චක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරනු ලැබේ.)

15. පනතේ 55වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම.

හිමිකම් රෙජිස්ටරයේ ලියාපදිංචි අයිතිකරුවෙකු තම ඉඩම් කොටස සඳහා අන්තිම කැමති පත්‍රයක් නොතබා මියගිය හොත්, යම් සබඳතාවයක් ඇති පාර්ශවකරුවෙක් විසින් ඒ ලියාපදිංචි අයිතිකරුගේ මරණය පිළිබඳ හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්වරයා වෙත දැනුම් දෙන අවස්ථාවක මියගිය තැනැත්තාගේ නමට ලියාපදිංචි කර ඇති ඉඩම් කොටසේ උරුමකරුවන් වෙත හිමිකම පවරා දීම පනතේ 55 වගන්තිය යටතේ සිදුකරනු ලබයි.

ඒ සඳහා පහත ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කළ යුුතුය.

- නි.කො/ ස.කො විසින් එම ඉල්ලීම,**මරණ සහතිකයේ පිටපත, හිමිකම් සහතිකය හෝ හිමිකම් රෙජිස්ටරයේ පිටපත** සමඟ ලිඛිතව ලබා ගත යුතු අතර ඉදිරි කටයුතු සඳහා උපදෙස් සහිතව හි.වි.නි. වෙත යොමු කළ යුතු ය.මෙම අවස්ථාවේ දී මියගිය අයගේ නීත්‍යානුකූල උරුමකරුවන් පිළිබඳ වාර්තාවක් ලබා ගැනීම සඳහා හි.නි.කො./55/3 දරන ආකෘතිය අදාල ඉඩම් කොටස පිහිටි ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයේ ග්‍රාම නිලධාරිවරයා වෙත යොමු කරන ලෙස ඉල්ලා සිටිමින් හි.නි.කො/55/2 ආකෘතිය දරන ලිපිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් වෙත යොමු කළ යුතුය. එසේම මෙම අවස්ථාවේ දී මිය ගිය අය වෙත නිකුත් කරන ලද හිමිකම් සහතිකය නි.කො./ස. කො. බාරයට ගැනීම සුදුසු වේ.
- හි.වි.නි. විසින්, පනතේ 55(2)වගන්තිය ප්‍රකාරව අති විශේෂ ගැසට්පත්‍රයේ පළ කිරීම සඳහා වන හි.නි.කො/55/1 දරන ආකෘතිය සම්පූර්ණ කර නිර්දේශය සඳහා නි.කො./ස. කො. වෙත යොමු කළ යුතු අතර එය නි.කො./ස. කො. නිර්දේශය සහිතව ප්‍රධාන කාර්යාලය-ප්‍රකාශන අංශය වෙත යොමු කළ යුතු ය.(එක් ඉඩමකට වැඩි ඉඩම් සංඛ්‍යාවක් සඳහා ඇති විට එක් එක් ඉඩම සඳහා වෙන් වෙන් වශයෙන් යොමු කළ යුතු ය.)
- ප්‍රධාන කාර්යාලය ප්‍රකාශන අංශය විසින් මෙම ලේඛන පරීක්ෂා කර පරිගණක අංශය වෙත යොමු කළ යුතු අතර එම අංශය විසින් සිංහල, ඉංග්‍රීසි හා දමිළ භාෂාවන්ට පරිවර්ථනය කරමින් දත්ත පරිගණක ගත කර ප්‍රකාශන අංශයට යොමු කළ යුතු ය. ප්‍රකාශන අංශය විසින් එම ලේඛන පරීක්ෂා කර නිවැරදි බව තහවුරු කර ගැසට් නිවේදනයේ පල කිරීම සඳහා දෘඩ පිටපත ද පරිගණක අංශය විසින් මෘදු පිටපත ද රජයේ මුද්‍රණාලය වෙත යොමු කළ යුතු ය.
- මෙම දැන්වීම ප්‍රාදේශීය කාර්යාල විසින් බාගතකර ගත අතර හි.නි.කො/55/4 දරන ආකෘතිය ප්‍රකාරව නි.කො./ස.කො.ගේ අත්සනින් සහිතව විෂය ගත ඉඩම් කොටසෙහි ලිත් මාසයක් පුරා ප්‍රදර්ශනය කිරීමට හි.වි.නි විසින් කටයුතු කළ යුතු ය. ඊට සමගාමීව ග්‍රාම නිලධාරී කාර්යාලයේ දැන්වීම් පුවරුවේ හා නි.කෝ/ ස.කො. අභිමතය පරිදි වෙනත් ප්‍රසිද්ධ ස්ථානවල දැන්වීම් ප්‍රදර්ශනය කළ හැකිය. දැන්වීම ප්‍රදර්ශනය සම්බන්ධයෙන් ඡායාරූප සාක්ෂියක් තබා ගැනීම සුදුසු වේ.
- ලිත් මාසය ඉක්මවීමෙන් අනතුරුව නි.කො./ ස.කො. විසින් පනතේ 13වන වගන්තිය යටතේ විමර්ශනය සිදු කළ යුතු අතර මේ සඳහා හි.වි.නි. විසින් සිය සහය නි.කො./ ස.කො. වෙත ලබා දිය යුතු ය.

මෙම විමර්ශනය අනුව පහත සඳහන් නිර්දේශයන් ලබා දිය හැකි අතර ලබා දෙනු ලබන නිර්දේශය අනුව පහත පරිදි කටයුතු කළ යුතු ය.

- උරුමකරුවන් තහවුරු වීම.

  පනතේ 14වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීමට යොමු කිරීම. මෙම කාර්ය පටිපාටි සංග්‍රහයේ '**පනතේ** 14වන වගන්තිය යටතේ ගැසට් නිවේදනයේ පල කිරීම හා 19, 26වන වගන්තිය යටතේ ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය වෙත උපලේඛන යොමු කිරීම' යන මාතෘකාව පරිදි කටයුතු කළ යුතු ය. එසේමනි.කො./ස. කො. විසින් බාර ගන්නා ලද හිමිකම් සහතිකය උපලේඛන සමඟ හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර් වෙත යොමු කළ යුතු වේ.

- උරුමකරුවන් හඳුනා ගැනීම සහ තහවුරු කර ගැනීම අපහසු වීම.
    - පුවත්පත් දැන්වීම් පළ කිරීම - හි.නි.කො/55/5 සිංහල, දෙමළ, ඉංග්‍රීසි දරන ආකෘති ප්‍රකාරව සිකුරාදා දින භාෂාත්‍රයෙන් රජයේ ජාතික පුවත්පත්වල දැන්වීමක් පළ කරන ලෙස උරුමකරුවන්ට දැන්වීම.
    - පනතේ 21වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම - මෙම කාර්ය පටිපාටි සංග්‍රහයේ පැහැදිලි කර ඇති පරිදි.

(වැඩිමනත් කරුණු සඳහා චක්‍ර ලේඛ අංක 03/2025 - 2025.02.18, 3/2023 -2023.07.21 හා 3/2023(1)-2023.11.16 පරිශීලනය කරන්න)

01. පරීක්ෂණ ලිපිගොනුවේ අන්තර්ගතය පහත පරිදි විය යුතුය.

1. මිය ගිය අයගේ සබඳතාවයන් ඇති පාර්ශවකරුවෙක් විසින් මරණය පිළිබඳව සිදුකරනු ලබන දැනුම් දීමේ ලිපිය.
2. මරණ ලියාපදිංචි කිරීමේ ලේඛනයේ සහතික කළ පිටපත.
3. ඉඩම් කොටසට අදාළ හිමිකම් සහතිකයේ/ හිමිකම් පත්‍රයේ පිටපත.
4. හිමිකම් සහතික අස්ථානගත වූ විටක එය තහවුරු කරන පොලිස් පැමිණිල්ලේ පිටපත.
5. ‘අන්තිම කැමති පත්‍රයක් නොමැති දේපල සඳහා හිමිකම් පෑම් ඉදිරිපත් කරන’ ලෙස ප්‍රධාන කාර්යාලයට යොමු කළ සම්පූර්ණ කළ දැන්වීම් ආකෘතිපත්‍රයේ ඡායා පිටපත.
6. හිමිකම්පෑම් ඉදිරිපත් කරන ලෙසට වූ ගැසට් දැන්වීම.
7. අදාල ඉඩම් කොටසේ ප්‍රදර්ශනයට සකස් කළ දැන්වීමේ පිටපතක්.
8. ඉඩම් කොටසේ/ ග්‍රාම නිලධාරී කාර්යාලයේ දැන්වීම ප්‍රදර්ශනය කළ බවට ඡායාරූප සාක්ෂිය.
9. ග්‍රාම නිලධාරී විසින් නිකුත් කළ උරුමකරුවන් පිළිබඳ වාර්තාව / සමගි මණ්ඩල වාර්තාව/ නීතිඥයෙකු විසින් විසින් ලබා දෙන උරුම වාර්තාව.
10. නෛතික උරුමකරුවන් විසින් ලබා දෙන දිව්රුම් ප්‍රකාශය.
11. මියගිය අයගේ විවාහ ලේකම් පොතේ සහතික කළ පිටපතක්,
12. පැවත එන්නන්ගේ උප්පැන්න සහතික වල සහතික කළ පිටපත්.
13. අනු බෙදුම් සිදුකිරීමට අදාලව මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව වෙත යොමු කළ විමර්ශන වාර්තාව හා මැනුම් අවසරය.
14. ස.කො./ නි.කො.විසින් සහතික කළ උරුමකරුවන් ලබාදුන් ලිඛිත ප්‍රකාශ.
15. සම්පූර්ණ කරන ලද 55 වගන්තියට අනුව හිමිකම් අයදුම්පත සහ දේපල විමර්ශන වාර්තාව.
16. දත්ත පද්ධතියට ඇතුළත් කිරීමෙන් අනතුරුව මුද්‍රිත උපලේඛනය.
17. පනතේ 14වන වගන්තිය යටතේ තීරණය සහිත ගැසට් පත්‍රයේ පිටපත.
18. හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර් වෙත යවන උපලේඛනයේ ඡායා පිටපත.

16. පනතේ 58වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම.

මෙම වගන්තිය මගින් හිමිකම් රෙජිස්ටරය සංශෝධනය කිරීමට අවස්ථා දෙකක් යටතේ හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර් වෙත බලය පවරා ඇත.

01. හිමිකම් පිළිබඳ රෙජිස්ට්‍රාර් ජනරාල්වරයාගේ නියමයක් මත, එනම්,

- සම්බන්ධතාවයට වැදගත් ආකාරයකින් බලපෑමක් නොවන වැරදි හෝ අත්හැරීම් සොයා ගනු ලැබූ අවස්ථාවක දී ,
- නැවත මැනීමක් මත මිනුම්පතිවරයා විසින් සහතික කරන ලද අවස්ථාවක දී,
- උප්පැන්න හා මරණ ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ විධිවිධාන යටතේ ලියාපදිංචි අයිතිකරුගේ නම වෙනස් කර ඇති බවට සාක්ෂි ඉදිරිපත් කර ඇති අවස්ථාවක දී,

02. පනතේ 59වන වගන්තිය යටතේ නිවැරදි කරන ලෙස අධිකරණය විසින් කරන ලද ආඥාවක් මත.

17. පනතේ 64වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම.

මෙම පනත යටතේ ස්වකීය කර්තව්‍ය ඉටු කිරීමේදී මිනුම්පතිවරයා, හි.නි.කො.ජ ,හි.රෙ. ජ. හෝ ඔහුගේ සහායකයින් හෝ නියෝජිතයන් දැන දැනම නොමඟ යවන හෝ රවටන යම් තැනැත්තකු වරදකරු විය යුතු බව මේ වගන්තිය මගින් පැහැදිළි කර ඇත.

ඒ අනුව යම් හිමිකම්පාන්නකු විසින් දැන දැනම නොමඟ යවන හෝ රවටන ලදැයි නි.කො./ ස.කො. වෙත හැඟී යන අවස්ථාවක දී පහත පරිදි කටයුතු කළ යුතු ය.

- අදාල සාක්ෂි කැබලි ගොනුවෙහි ගොනු කිරීම.
- සවිස්තර වාර්තාවක් සහිතව අනු ගොනුවක් ප්‍රධාන කාර්යාලයේ නීති අංශය වෙත යොමු කළ යුතු ය.
- නීති අංශය විසින් සිය නිරීක්ෂණ නිර්දේශ සහිතව හි.නි.කො.ජ. වෙත යොමු කළ යුතු ය.
- හි.නි.කො.ජ. විසින් පනතේ 64වන වගන්තිය යටතේ කටයුතු කිරීම සඳහා අනුමත කරන ලද ගොනුව නීති අංශය වෙත යොමු කළ යුතු ය.
- නීති අංශය විසින් ඉදිරි කටයුතු කළ යුතු ය.

18. ස්වේච්ඡා ඉල්ලීම් මත හිමිකම් සහතික නිකුත් කිරීම.

දැනට පනත ක්‍රියාත්මක නොවන ප්‍රදේශයන්හි පිහිටි ඉඩමක් සඳහා යම් පුද්ගලයකු විසින් සිදු කරනු ලබන හිමිකම් ඉල්ලීමකට ප්‍රතිචාර දක්වමින් එම ඉඩම් කොටස සඳහා හිමිකම් සහතික ලබාදීමේ අරමුණ ඇතිව ස්වේච්ඡා ඉල්ලීම මත හිමිකම් සහතික නිකුත් කිරීමේ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ. ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයක් පවතින ප්‍රදේශයක නම් එම කාර්යාලය මගින් ද එසේ නොමැති නම් ප්‍රධාන කාර්යාලය මගින් ද ස්වේච්ඡා ඉල්ලීම් මත හිමිකම් සහතික නිකුත් කිරීමේ රාජකාරි ඉටු කළ යුතු ය. මෙම හිමිකම් ඉල්ලා සිටිනු ලබන ඉඩම් කොටස සම්බන්ධයෙන් මූලික විමර්ශන කටයුතු සඳහා පහත සඳහන් ලේඛන ලබා ගත යුතුය.

1.ඉඩම් හිමිකරු විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන ඉල්ලීම් ලිපිය

2. ඉල්ලුම්කරුගේ අනන්‍යතාවය තහවුරු කිරීමට අදාළ ලේඛන

3.හිමිකම් සහතික ලබා ගැනීමට අපේක්ෂිත ඉඩමේ වර්තමාන හා පෙර අයිතියට අදාල ඔප්පු, පිඹුරු හා ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයීය පත්ඉරු,

4. අවට ඉඩම් හිමියන්ගේ ලැයිස්තුව,සලකා බලනු ලබන ඉඩමේ මායිම සමඟ කිසිදු මායිම් ආරවුලක් නොමැති බවට ඔවුන් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන ප්‍රකාශයක් සහ මැනුම් කරන අවස්ථාවේදී සහභාගි වන බවට දැන්වීමේ ලිපි

5. ස්වේච්ඡා හිමිකම් සහතිකයක් නිකුත් කිරීමේ පිරිවැය දැරීමට අදාලව ගාස්තු ගෙවීමේ එකඟතා ලිපිය

6. බිම් කට්ටි අනුමත කිරීමේ ලේඛනයක් පවතී නම් එම ලේඛනය

7. ඉඩම් හිමිකරු විසින් මැනුම් කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා ලියාපදිංචි බලයලත් මිනින්දෝරුවරයෙකු යොදා ගැනීමට අදහස් කරන්නේනම් එම අයගේ තොරතුරු

8. ස්වේච්ඡා හිමිකම් සහතිකයක් නිකුත් කිරීමට අදාල ගිවිසුම

ස්වේච්ඡා හිමිකම සම්බන්ධයෙන් ඉල්ලීම ලැබුන පසු නි.කො./ ස.කො විසින් එම කාර්යය ඉටු කිරීම සඳහා නිත්‍ය හි.වි.නි. පත් කළ යුතු අතර එම නිලධාරියා විසින් ක්ෂේත්‍රයේ මූලික විමර්ශනය සිදු කර හිමිකරුවන් සහ අවට ඉඩම් පිළිබඳව දළ සටහනක් සහිත වාර්තාවක් සකස් කළ යුතුය.

එම වාර්තාව සඳහා නි.කො./ ස.කො විසින් නිර්දේශය ලබා දෙන්නේනම් අදාල ඉඩම මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුවේ රජයේ මිනින්දෝරුවරයකු මැනුම් කටයුතු කිරීම හෝ ලියාපදිංචි බලයලත් මිනින්දෝරුවරයෙකු මගින් මැනුම් කිරීම අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා හැකියාව පවතින්නේද යන්න හාර්ට සමගාමීව ඉඩම පිහිටි ප්‍රදේශයේ හිමිකම් රෙජිස්ටරයේ ලියාපදිංචි කිරීමේ හැකියාව සම්බන්ධයෙන් රෙජිස්ට්‍රාර් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් විමසිය යුතු ය.

ඉහත කරුණු සම්පූර්ණ වන්නේනම් එම ඉඩමේ මැනුම් කටයුතු සඳහා මැනුම් ඉල්ලීමක් සර්වේයර් ජනරාල් වෙත යොමු කළ යුතුය.

ඉඩමේ අයිතිය තහවුරු කිරීමට අදාල ලේඛන (ඔප්පුව,පිඹුර) සහ ආවරණ ලිපියක් සහිතව මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුවේ ගාස්තු ගෙවීම් සහ ඒ හා සම්බන්ධ කටයුතු සඳහා අදාල අයදුම්කරු මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව වෙත යොමු කළ යුතු අතර අදාල ඉඩමේ මැනුම් කටයුතු සිදු කරන අවස්ථාවේ දී ඒකාබද්ධ විමර්ශනයක් සඳහා අදාල නිලධාරින් සහභාගි කරවිය යුතුය.

මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව වෙතින් ඉඩමට අදාල කැඩැස්තර සිතියම ලැබීමෙන් පසු හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතු ය. පනතේ 13වන වගන්තිය යටතේ ප්‍රසිද්ධ විමර්ශනය පැවැත්වීමේදී අවට ඉඩම් හිමියන් සහ පිවිසුම් මාර්ගයේ සබඳතාකරුවන් දැනුවත් කර විමර්ශනය සඳහා පාර්ශවකරුවන් සහභාගි කරවීමේ වගකීම ස්වේච්ඡා මැනුම් ඉල්ලුම්කරු සතු බවට ඔහු දැනුවත් කළ යුතුය.

(මේ සම්බන්ධයෙන් ඉදිරියේ දී චක්‍රලේඛයක් නිකුත් කරනු ලැබේ.)

19. හිමිකම් විමර්ශනයේ දී සම්බන්ධ වන වෙනත් අණපනත් හා නීති.

යම් ඉඩම් කොටසක් සඳහා හිමිකම් තීරණ ලබා දීමේදී ඊට බලපාන අනුෂාංගික අණපනත් නීති කිහිපයක් හි ඒ පිළිබඳ සංකෂිප්ත සටහනක් පහත දැක්වේ. එම කරුණු මනාව අධ්‍යයනය කර අවබෝධ කර ගැනීම තුලින් විමර්ශන කාර්යය සාර්ථක කර ගත හැකිය.

i. නෛතික අයිතිවාසිකම් හා උරුම ආඥ පනත
   a. මුස්ලිම් නීතිය
   b. උඩරට නීතිය
   c. තේසවලාමේ නීතිය

ii. කාලාවරෝධි ආඥා පනත

iii. භාර ආඥා පනත

iv. පළාත් පාලන ආයතන සම්බන්ධ නීතිය

v. ලේඛන ලියාපදිංචි කිරීමේ ආඥා පනත

vi. ඇටර්නි බලපත්‍ර අඥාව

vii. මැනුම් පනත

viii. ඉඩම් නිරවුල් කිරීමේ ආඥා පනත

ix. රජයේ ඉඩම් ආඥා පනත

x. ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත

xi. ඉඩම් ප්‍රධාන විශේෂ විධිවිධාන පනත

xii. ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත

xiii. සුසාන භූමි පිළිබඳ ආඥා පනත

xiv. විහාර දේවාලගම් ආඥා පනත

xv. ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ පනත

xvi. වංචා වැලැක්විමේ ආඥා පනත

xvii. අන්තිම කැමති පත්‍ර ආඥා පනත

xviii. සන්තකය සීමා කිරීමේ ආඥා පනත

19.1 ඉඩම් නිරවුල් කිරීමේ ආඥා පනත - 1931 අංක 20

ඉඩම් නිරවුල් කිරීම යනු, රජයේ ඉඩම්, පුද්ගලික ඉඩම් මොනවාද යන්න තීන්දු කර පුද්ගලික ලෙස තීන්දු කළ ඉඩම් අදාළ උරුමකරුවන් වෙත පුද්ගලික අයිතියට පවරා දීමත්, එම ඉඩම් සඳහා ඔවුනට පිඹුරුපතක් නිකුත් කිරීමත්, රජය සතු ඉඩම් රජය වෙත පවරා දීමත්ය. මෙවැනි ක්‍රියාවලියක් මේ රටට අවශ්‍ය වූයේ යම්කිසි ඓතිහාසික පසුබිමක් පදනම් කරගෙනය. වසර දහස් ගණනක් තිස්සේ මේ රටේ ජනතාව ඉඩම් භුක්ති විඳීමත්, පරිහරණය කිරිමත් කළ ද ඔවුන්ට එම ඉඩම්වල අයිතිය පවරා දීමක් සිදු නොවීය. ඉඩම්වල හිමිකම සනාථ කළ හැකි ඔප්පු තිරප්පු වැනි ලිඛිත සාක්ෂි කිසිවක් ඔවුන්ට නොවීය. මෙවැනි තත්ත්වයක් යටතේ බ්‍රිතාන්‍ය පාලකයින් විසින් 1840 දී අංක 12 දරණ අනවසර ඉඩම් ආඥා පනත ප්‍රකාශයට පත් කරන ලදී.

මූලික වශයෙන් එම ආඥා පනතින් ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ යම්කිසි පුද්ගලයකුට තම ඉඩම තමාට අයත් බව සනාථ කිරීමට නොහැකි වන්නේ නම්, එම ඉඩම රාජ සන්තක වන බවයි. මිනිසුන්ගේ පරම්පරාගත භුක්තිය හා වගාව බ්‍රිතාන්‍ය පාලකයින් විසින් සැලකිල්ලට නොගන්නා ලදී. ඔවුන් අදහස් කළේ අයිතිය සනාථ කිරිම ඔප්පු, තිරප්පු, සන්නස් වැනි ලිඛිත සාක්ෂි මඟින් කළ යුතු බවයි. මෙම තත්ත්වය යටතේ 1840 අනවසර ඉඩම් ආඥා පනත නිසා මිනිසුන්ගේ ඉඩම් අක්කර දහස් ගණනින් ඔවුනට අහිමි විය. ලංකාවේ ජනතාවට සිදු වූ මෙම අසාධාරණය පිළිබඳව එවකට සිටි ලංකාවේ දේශීය නායකයින් සිය විරෝධතාවය හා කනස්සල්ල ප්‍රකාශ කරන ලදී. මේ අනුව මෙම ගැටලුවට විසඳුමක් වශයෙන් රජයේ ඉඩම් මොනවාද, පුද්ගලික ඉඩම් මොනවාද, යන්න තීන්දු කිරීමේ නිරවුල් කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් ආරම්භ කිරීමට බ්‍රිතාන්‍ය පාලකයින්ට සිදු විය. ඒ අනුව 1897 දී මුඩු බිම් ආඥා පනත ආරම්භ කරන ලදී. මුලින් දිසාපතිවරුන් හා විශේෂ නිලධාරින් විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ඉඩම් නිරවුල් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය 1903 දී ස්ථාපිත කරන ලද ඉඩම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව යටතට පත් කරන ලදී. මුඩුබිම් ආඥා පනත ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ඇතිවූ අඩුපාඩු හා ඉන් ජනතාවට සිදු වූ අසාධාරණකම් නැති කර ගැනීමේදී වඩාත්නිවැරදිවූත්, නීත්‍යානුකූලවූත්, නිරවුල් කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් සිදු කිරීම සඳහා "1931 අංක 20 දරණ ඉඩම් නිරවුල් කිරීමේ ආඥා පනත" ආරම්භ කරන ලදී.

ඉඩම් නිරවුල් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ පියවර

1. මූලික ඉඩම් පරීක්ෂාව - (ඉඩම් පරීක්ෂාව - 4වගන්තිය)
2. නිරවුල් කිරීමට අදාල මූලික ලේඛන ලැබීම හා ඒවා ලේඛනගත කිරීම-(ආඥා පනත ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පරිපාලන කාර්යයකි)
3. ඉඩම් නිරවුල් කිරීම සඳහා ගම වැසීම -(ඉඩම් නියෝග 291)
4. නිරවුල් කිරීමේ දැන්වීම් ගැසට් පත්‍රයේ පල කිරීම-(4වගන්තිය)(ඉඩම් නියෝග 282)
5. නිරවුල් කිරිමේ දැන්වීම් ප්‍රසිද්ධ කිරීම - (4වගන්තිය)
6. උරුමකරුවන්ගේ උරුම ලිපි ලියාපදිංචි කිරීම -(ඉඩම් නියෝග 286(ඒ))
7. නිරවුල් කිරීමේ උරුම විභාග පැවැත්වීම - (5වගන්තිය)
8. උරුම කියන ලද ඉඩම නැවත පරීක්ෂා කිරීම - (5(4)වගන්තිය)
9. ඉඩම් නිරවුල් කිරීම -(5වගන්තිය) – 5(1),5(4)අ,(4)ආ,5(4)ඇ
10. නිරවුල් කිරිම පිළිබද ප්‍රකාශන සහ වාර්තා සැකසීම-(5වගන්ති–5(1),5(4)අ,(4)ආ , (ඉඩම් නියෝග 286 (ග)(ඩ))
11. මිනුම්පති වෙත මැන වෙන් කිරිම් අවශ්‍යතා යැවීම-(පනත ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පරිපාලන කාර්යයකි)
12. මැන වෙන් කිරිම් ලැබීම් සහ පරීක්ෂා කිරිම-(පනත ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පරිපාලන කාර්යයකි)
13. නිරවුල් කිරීමේ ආඥාව සඳහා විධානය සැකසීම-(පනත ක්‍රියාත්මක කිරීමේ පරිපාලන කාර්යයකි)

14. නිරවුල් කිරීමේ ආඥා පිළියෙල කිරීම- (5(5) වගන්තිය)
15. නිරවුල් කරන ලද ඉඩම් සඳහා රේඛා සටහන් ඉල්ලුම්පත්‍ර පිළියෙල කර දිස්ත්‍රික් මිනින්දෝරු කාර්යාල වෙතින් රේඛා චිත්‍ර ගෙන්වා ගැනීම- (ඉඩම් නියෝග 289(i))
16. නිරවුල් කරන ලද ඉඩම් ලියාපදිංචි කිරීම-(9 වගන්තිය) (ඉඩම් නියෝග 289(ii))
17. නිරවුල් කිරීමේ ආඥාව ඉඩම් අමාත්‍යතුමාගේ අනුමැතියට යැවීම- (5(6)වගන්තිය)
18. නිරවුල් කිරීමේ ආඥාව ප්‍රසිද්ධ කිරීම-(8 වගන්තිය)
19. නිරවුල් කිරීමේ ආඥාව සහ පිඹුරුපත් උරුමකරුවන් වෙත බෙදාදීම-(ඉඩම් නියෝග 289(iii))
20. අවසාන වාර්තා පිළියෙල කිරීම-(ඉඩම් නියෝග 289(iii))
21. ගම නිදහස් කිරීම-(ඉඩම් නියෝග 289(iii))

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් නිරවුල් කිරීමේ අඥා පනත යටතේ කටයුතු කරන ප්‍රදේශ.

දළ වශයෙන් හෙක්ටයාර් 6,561,000 ක් වූ ලංකාවේ මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් හෙක්ටයාර් 1,902,064 ක ප්‍රමාණයක් නිරවුල් කිරීමේ ක්‍රියාවලියෙන් බැහැර කර ඇත. එය දළ වශයෙන් 29% ක් පමණය. අධික ජනගහනයක් සහිත එසේම ඉඩම්වල මායිම් පැහැදිලි, රජයේ ඉඩම් හා පුද්ගලික ඉඩම් මොනවාද යන්න වෙන් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොමැති ප්‍රදේශ, එසේ නිරවුල් කිරීමේ ක්‍රියාවලියෙන් බැහැර කර ඇති බව 1931 පරිපාලන වාර්තාවේ සඳහන් වේ.

යාපනය අර්ධද්වීපයේ කොටසක්, පුත්තලම දිස්ත්‍රික්කයේ සිට මාතර දිස්ත්‍රික්කය දක්වා මුහුදුබඩ තීරය, කොළඹ, ගම්පහ යන දිස්ත්‍රික්ක, නුවරඑළිය, මාතලේ දිස්ත්‍රික්කවලින් කොටසක් නැගෙනහිර පළාතේ මුහුදුබඩ තීරයේ ප්‍රදේශ සමහරක් හා බදුල්ල, කුරුණෑගල, මහනුවර, කෑගල්ල, මොණරාගල දිස්ත්‍රික්කවලින් කොටසක් ද වශයෙන් නිරවුල් කිරීමේ කාර්යයෙන් බැහැර කළ ප්‍රදේශ හැරුණු කොට ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිරි මුළු බිම් ප්‍රමාණයට ම නිරවුල් කිරීමේ ආඥා පනත අදාළ වේ.

ඉඩම් නිරවුල් කිරීමේ ආඥා පනත යටතේ රජය සහ පුද්ගලික ඉඩම් අයිතිය තීරණය කිරීම සිදු කර ඇති ප්‍රදේශවල හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ කටයුතු සිදු කිරීමේදි අවධානය යොමු කළ යුතු යි.

19.2 ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනත - 1950 අංක 09

(1961 අංක 60, 1964 අංක 05, 1964 අංක 28 සහ 1979 අංක 08 දරන පනත් වලින් සංශෝධිත)

පොදු කාර්යයන් සඳහා ඉඩම් සහ පරවශතා අත්කර ගැනීමට විධිවිධාන සැලැස්වීම පිණිසද ඒ විධිවිධාන වලට සම්බන්ධ හෝ අනුෂාංගික කරුණු සඳහා විධිවිධාන සැලැස්විම පිණිස ද වූ පනතකි.

මෙම පනත යටතේ යම් ප්‍රදේශයක ඉඩමක් පොදු කාර්යයන් සඳහා උවමනා බව ඇමතිවරයා විසින් තීරණය කරණු ලබන අවස්ථාවක දැන්වීමක් අදාල ප්රදේශයේ ප්‍රසිද්ධ කරන ලෙස දිස්ත්‍රික්කයේ අත්කර ගැනීමේ නිලධාරියාට නියම කළ හැකිය. පනතේ 17 වන වගන්තිය පරිදි අත්කර ගැනීමේ නිලධාරියාගේ තීරණය අනුව 38වන වගන්තිය යටතේ ඇමතිවරයා විසින් ගැසට් පත්‍රයෙහි පළ කරනු ලැබූ ආඥාවක් මගින්,

ඒ තීරණය යම් ඉඩමක් සඳහා වන අවස්ථාවක, එහි සන්තකය ඉඩම පිහිටි දිස්ත්‍රික්කයේ අත්කර ගැනීමේ නිලධාරියා විසින් භාර ගන්නා ලෙස ද (38 (අ) වගන්තිය මගින්)

එම තීරණය යම් පරවශතාවයක් අත්කර ගැනීමට අදාල වනවිට, ඒ පරවශතාව අත්කර ගැනීමට නියමිතව ඇත්තේ යම් ඉඩමකින්ද ඒ ඉඩම පරවශතාවයට යටත් විය යුතු යයි ප්‍රකාශ කළ හැකිය.(38(ආ)වගන්තිය මගින්)

එසේ වුවද,

38 (අ) සහ 38(ආ) අතුරු විධානය අනුව ඉහත සඳහන් පරිදි දැන්වීමක් පළමුවරට ප්‍රසි ධ කිරීමෙන් පසු. යම් අවස්ථාවක යම් අත්‍යාවශ්‍යතාවයක් හේතු කොට ගෙන යම් ඉඩමක සන්තකය හෝ යම් පරවශතාවයක් වහාම අත්කර ගැනීම අවශ්‍ය වන විට ඇමතිවරයා විසින් ඉහත සඳහන් ආඥාවක් නිකුත් කළ හැකිය.

එසේම ඉහත 38වන වගන්තිය පරිදි සතු කිරීමේ ආඥාවක බලය ප්‍රකාරව අත්කර ගන්නා ලද ඉඩමක සන්තකය ඇත්ත වශයෙන්ම භාර ගෙන නොමැතිනම් 39වන වගන්තිය යටතේ ඇමතිවරයා විසින් පළ කරනු ලැබූ, ආඥාවකින් සතු කිරීමේ ආඥාව ප්‍රත්‍යාදිෂ්ට කළ හැකිය.

යම් ඉඩමක් සම්බන්ධයෙන් හිමිකම් විමර්ශනය කිරීමේදි මෙම පනත යටතේ කටයුතු කර තිබේද යන්න තහවුරු කර ගැනීම සඳහා පහත කරුණු පිළිබඳව අවධානය යොමු කළ යුතුය.

- ඉහත සඳහන් පරිදි දැන්වීම් ප්‍රසිද්ධ කර ඇතද යන්න
- අත්කර ගැනීමට අනුව පිඹුරක් සකසා ඇතද
- 38වන වගන්තිය පරිදි කටයුතු කර ඇති හෝ නැති බව පරීක්ෂා කිරීම, ඒ අනුව
    - කටයුතු කර තිබේනම් අත්කර ගත් කොටස රජය නමින් හිමිකම් තීරණය ලබා දිය යුතුය.
    - කටයුතු කර නොමැති විට හිමිකම් තීරණය පුද්ගලයා නමින් ලබා දිය හැකිය.(මෙම තීරණය හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතට අදාල විය යුතුය. එසේ වුවද අත්කර ගැනීමේ පනතේ දැන්වීම ප්‍රදර්ශනය කරන ලද දින සිට මාස 12 ක කාලයක් ඇතුළත සිදුකරන ගනුදෙනු බල රහිත බව සැලකිය යුතුය)
    - ප්‍රත්‍යාදිෂ්ට කළ ඉඩමක හිමිකම්තීරණයපුද්ගලයා නමින් ලබා දිය හැකිය. (40වන වගන්තිය යටතේ)

19.3 ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත - 1969 අංක 16

1981 අංක 27, 1995 අංක 09, 1996 අංක 20 දරන ඉඩම් සංවර්ධන (සංශෝධිත) පනත් රජයේ ඉඩම් අන්සතු කිරීම මෙම පනතින් විධිවිධාන සලසා ඇති ආකාරයට ක්‍රියාත්මක කළ හැකිය. රජය සතු ඉඩම් අන්සතු කිරීමේ නිත්‍යානුකූල ක්‍රමවේදය මෙම පනත මගින් පැහැදිළි කර ඇත.

හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරිමේ පනත යටතේ රජයේ ඉඩම් සහ රජය විසින් බැහැර කරන ලද ඉඩම් ලෙස හඳුනා ගනු ලබන ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමේ දී හිමිකම් තීරණ ලබා දීමට පෙර ඉහත පනත මගින් සලසා ඇති ප්‍රතිපාදනයන්ට අනුකූලව එම බැහැර කිරීම් සිදු කර තිබේද යන්න විමර්ශනය කළ යුතු වේ.

ජනාධිපතිවරයා විසින් රජය සතු ඉඩමක් යම් පුද්ගලයෙකු වෙත කොන්දේසි සහිතව දීමනාපත්‍රයක් (ස්වරණ භූමි,ජය භූමි,රත්න භූමි,රන්බිම) මගින් බැහැර කිරීමෙන් අනතුරුව එම ඉඩම පුද්ගලයා සතු වන අතර එයට පෙර සෑම අවස්ථාවකදීම ඉඩමේ හිමිකම රජය සතු වේ.

අවස්ථාව	තීරණය
ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත යටතේ බෙදාදුන් ඉඩමක් වගා කරමින් (සංවර්ධනය කරමින්) භුක්ති විඳින නමුත් බලපත්‍රයක් නොමැති ඉඩමක්,	හිමිකම රජය සතු වේ. මෙම ඉඩම සඳහා බලපත්‍රයක් නිකුත්වී නොමැති බැවින් බැඳීම් වල භුක්තිකරුගේ නම සඳහන් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ.
බලපත්‍රයක් නොමැතිව අනවසරයෙන් අල්ලාගෙන සංවර්ධනය කරමින් භුක්ති විඳින ඉඩමක්,	(1995.06.15 දිනට පෙර අල්ලාගත් ඉඩමක් වුවද) හිමිකම රජය සතු වේ.
පනතේ 19(2) වගන්තිය යටතේ නිකුත් කර ඇති බලපත්‍රයක් අත දරමින් ඔහු විසින් ඉඩම වගා කරමින් සංවර්ධනය කර භුක්ති විඳින ඉඩමක්,	* මෙම ඉඩම සඳහා දීමනාපත්‍ර/ප්‍රදානපත්‍ර ලබාදී නොමැති බැවින් හිමිකම රජය සතුවේ. බැඳීම් තීරයේබලපත්‍රකරුගේ නම සටහන් කළ යුතුය. * මෙහිදී බලපත්‍රය නීත්‍යානුකූල බව, අවලංගු කර නොමැති බවට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලයේ/ අන්තර් පළාත් ඉඩම් කොමසාරිස් කාර්යාලය, එම ප්‍රදේශයේ පිහිටි සහකාර/ නියෝජ්‍ය ඉඩම් කොමසාරිස් කාර්යාලයේ ඉඩම් ලෙජරය හා බලපත්‍ර අනු පිටපත් ගොනුව, බලපත්‍ර ලේඛනය ආදිය පරීක්ෂා කිරීමෙන් තහවුරු කර ගත හැකිය.
බලපත්‍රය අත දරමින් පසු උරුමකරුවෙකුද නම් කර බලපත්‍රකරු ඉඩම භුක්ති විඳිමින් වගාකරමින් සංවර්ධනය කරන ඉඩමක්,	ඉඩම රජය නමින් හිමිකම ලියාපදිංචි කිරීමටත් බැඳීම් තීරුවේ බලපත්‍රකරුගේ නම බලපත්‍ර අංකය සහ පසු උරුමකරුගේ නම ඇතුළත් කළ යුතුය.
බලපත්‍රකරු මියගොස් පසුඋරුමකරු භුක්ති විඳින ඉඩමක්,	මෙම අවස්ථාවේ පසුඋරුමකරු විසින් ඔහු නමින් බලපත්‍රයක් ලබාගත යුතුය. එසේ ලබාගෙන නොමැති නම් හිමිකම රජය සතුවේ.
බලපත්‍රකරු මියගොස් පසු උරුමකරුවෙකු නම් කර නොමැත,	පසු උරුමකරු නම්කර තිබුනද උරුමයට ඉදිරිපත් වී නොමැත. පනතේ 3 උපලේඛනයේ සඳහන් පරිදි
උරුමකරුවකු ඉදිරිපත් වී බලපත්‍ර ලබාගෙන නොමැති නම්,	හිමිකම රජය සතුය. බැඳීම් නොමැත.

බලපත්‍රකරු මියගිය පසු, නම් කළ පසුඋරුමකරු/තුන්වන උපලේඛනයේ සඳහන් අයෙකු ඔහුගේ නමට නව බලපත්‍රයක් ලබාගෙන ඇති අවස්ථාව,	හිමිකම රජය නමින් ද බැදීම් තීරයේ බලපත්‍රකරුගේ නම/පසු උරුමකරුවෙකු නම්කර ඇත්නම් ඔහුගේ නම ද ඇතුළත් කළ යුතුය.
බලපත්‍රය අවලංගු කර ඇති අවස්ථාවක	හිමිකම රජය සතු වේ. බැදීම් නැත .
බලපත්‍රකරු මියගිය විට කලත්‍රයා නමින් ජීවිත භුක්ති දීමනා පත්‍රයක් සකස් කළවිට,	මෙම අවස්ථාවේ කලත්‍රයා නමින් හිමිකම ලියාපදිංචි කළ නොහැක. කලත්‍රයාගේ ජීවිතභුක්තිය අවසන්වූ පසු, පසුඋරුමකරු හෝ තුන්වන උපලේඛනයේ සඳහන් උරුමකරුවෙකු විසින් ප්‍රාදේශීය ලේකම් මගින් මුල්උරුමය තහවුරු කරගෙන LDO හි ලියාපදිංචි කිරීමෙන් පසු හිමිකම ලියාපදිංචි කළ හැක.
පනතේ 19(4) උපවගන්තිය යටතේ නිකුත් කර ඇති දීමනාපත්‍රය(ප්‍රදානපත්‍රය) අතදරමින් භුක්ති විඳින රජයේ ඉඩමක්,	ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයේ LDO පත්ඉරුව පරීක්ෂාකර බලා හිමිකම දීමනාපත්‍රකරු නමින් හා බැදීම් තීරුවේ ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාවේ කොන්දේසිවලට යටත්ව පසු උරුමකරුවෙකු නම් කර ලියාපදිංචි කර තිබේනම් ඔහුගේ නම ද බැදීම් තීරුවේ ලියාපදිංචි කිරීමට
දීමනාපත්‍රකරු මියගොස්, පසුඋරුමය නම් කර එය ලියාපදිංචි වී තිබීම.	මෙම අවස්ථාවේ දී පසුඋරුමකරු නම්කර තිබුනද හිමිකම් ලියාපදංචි කළ නොහැක. පසු උරුමය නියමිත පරිදි ප්‍රාදේශීය ලේකම් මගින් මුල්උරුමය බවට හරවා එම ලේඛනය ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයේ ලියාපදිංචි කළ යුතුය.
දීමනාපත්‍රකරු මියගොස්,නොබෙදූ කොටස් සඳහා නම්කර ඇති පසුඋරුමකරුවන් ලියාපදිංචි කර ඇතිඅවස්ථාවක,	කඩඉම් සිතියමේ හවුල් අයිතිකරුවන්ගේ කොටස් වෙන වෙනම මැන තිබේනම් එම කොටස් සඳහා ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනතේ කොන්දේසිවලට යටත්ව හිමිකම උරුමකරුවන් නමින් ලබා දිය හැක.
පසු උරුමය අන්තිම කැමති පත්‍රයකින් නම් කර ඇති අවස්ථාවක,	සුදුසු අධිකරණයක විභාග කර උරුමය සනාථ කර එයLDO පත්ඉරුවේ නිසි පරිදි ලියාපදිංචි කර තිබේ නම් ඔහු නමින් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමට බැදීම් යටතේ ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාවේ කොන්දේසිවලට යටත්ව යන්න ලියාපදිංචි කළ යුතුය
දීමනාපත්‍රකරු මියගොස්, කලත්‍රයා ජීවිතභුක්තිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් වෙතින් පවරා ගෙන ඇතිවිට,	මෙම අවස්ථාවේ කලත්‍රයාට ජීවිත භුක්තිය පමණක් හිමි බැවින් ඇගේ/ ඔහුගේ නමින් හිමිකම් ලියාපදිංචි කළ නොහැක.
දීමනාපත්‍රකරු මියගොස්, නම් කළ පසුඋරුමකරු හෝ තුන්වන උපලේඛනය අනුව උරුමකරු ප්‍රාදේශීය ලේකම් මගින් කළත්‍රයාගේ ජීවිත භුක්තියට යටත්ව මුල්අයිතිය ලියාපදිංචි කර ඇතිවිට,	මුල් උරුමකරුට හිමිකම ද, කලත්‍රයාගේ ජීවිත භුක්තිය හා ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනතේ කොන්දේසි බැදීම් ලෙස ඇතුලත් කරහිමිකම් තීරණ ලබා දීම.

දීමනාපත්‍රකරු මියගොස්, කලත්‍රයා අනුප්‍රාප්තිකයා ලෙස නම් කර ඇතිවිට සහ කලත්‍රයා ප්‍රාදේශීය ලේකම් මගින් මුල් උරුමය ලබාගෙන LDO හි ලියාපදිංචි කර ඇති විට,	ඉඩමේ හිමිකම කලත්‍රයා නමින් ද කොන්දේසි හා බැඳීම් යටතේ LDOකොන්දේසිවලට යටත්ව ද යන්නත් සඳහන් කර හිමිකම් තිරණය ලබා දීම.
මුල් උරුමය අවු.18 ට අඩු බාලවයස්කරුවෙකු වෙත පැවරී ඇති විට,	බාලවයස්කරු වෙනුවෙන් ප්‍රාදේශීය ලේකම් විසින් ආරක්ෂක බලකරුවෙකු පත්කර තිබේනම්, එම තැනැත්තා මගින් බාලවයස්කරු නමින් හිමිකම් තීරණ ලබා දිය හැකි ය.
අවලංගුකළ බලපත්‍ර පැමිණි අවස්ථාවක,	හිමිකම රජය සතු ය.
අවලංගු කළ දීමනාපත්‍ර,	මෙවැනි අවස්ථාවක් ඉතාම කලාතුරකින් තිබිය හැක. දීමනාපත්‍රහිමි ඉඩමක දීමනාපත්‍රකරු මියගිය පසුඅනුප්‍රාප්තිකයෙකු නොමැතිවීම, සිටියද අනුප්‍රාප්තිකයා වීමට අකැමැතිවීම වැනි හේතු නිසා ධූරය දරන ජනාධිපතිතුමාට දීමනාපත්‍රය අවලංගු කළහැකිය.එසේ අවලංගු කල අවස්ථාවක එම ඉඩමේ හිමිකම රජය සතුය.
ප්‍රාදේශීය ලේකම්ගේ අනුමැතිය සහිත උගස් බැඳීම් ඇති දීමනාපත්‍ර හමුවූ විට,	හිමිකම දීමනාපත්‍රකරු නමින් ද බැඳීම් තීරයේ ඉඩම් සංවර්ධන ආඥ පනතේ කොන්දේසි වලට සහ උගස පිළිබඳ විස්තර ඇතුලත් කළ යුතුය.
ප්‍රාදේශීය ලේකම්ගේ අනුමැතිය සහිත කළ උගසක් සින්නවී ඇතිවිට සහ එය වෙන්දේසියේ විකුණා හෝ විකුණුම්කයක් ලියාඇතිවිට,	පුද්ගලික ඉඩමක් සේ සලකා හිමිකම් තීරණ ලබා දිය යුතු ය.
ප්‍රාදේශීය ලේකම්ගේ පූර්ව ලිඛිත අනුමැතිය රහිතව ලියා ඇති නොතාරිස් සහතික කළ ලියාපදිංචි ඕනෑම ඔප්පුවක්,	බල රහිතය. එම ඔප්පුවේ හිමිකරු නමින් හිමිකම් ලියාපදිංචිය කළ නොහැක.
ප්‍රදානපත්‍රයක් ලැබී ඇති ඉඩමකට ප්‍රාදේශීය ලේකම්ගේ පූර්ව ලිඛිත අනුමැතිය යටතේ ලියා ඇති නොතාරිස් ඔප්පුවක්,	ලැබුම්කරු නමින් හිමිකම් තීරණය ද බැඳීම් යටතේ ඉඩම් සංවර්ධන ආඥාවේ කොන්දේසි ඇතුලත් කළ යුතු ය.
ප්‍රාදේශීය ලේකම් අනුමැතිය මත වසරකට අඩුකාලයක් සඳහා දීමනාපත්‍ර සහිත ඉඩම බදුදී ඇතිවිට,	බැඳීම් ලෙස ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනතේ කොන්දේසි සහ බදු බැඳීම් ඇතුළත් කළ යුතුය.

19.4 රජයේ ඉඩම් ආඥා පනත - 1947 අංක 08

රජයේ ඉඩම් ආඥා පනත යටතේ ඉඩම් අන්සතු කිරීමේ ප්‍රභේද ගණනාවකි.

1. විකිණීම/ නිදහස් දීමනාපත්‍ර
2. ප්‍රධාන පත්‍ර
3. දීර්ඝ කාලීන බදු දීම
4. පැවරුම් නියෝග
5. නිදහස් කිරීම
6. වාර්ෂික අවසරපත්‍ර ලබා දීම
7. පූජා ඔප්පු

1. විකිණීම/ නිදහස් දීමනාපත්‍ර

නිදහස් දීමනාපත්‍ර සඳහා පුද්ගලික ඉඩමක් සේ සලකා අදාල හිමිකරු නමින් හිමිකම් සහතිකය නිකුත් කළ හැකිය.(රජයට කිසිඳු බැඳීමක් නැත.

2. **ප්‍රදාන පත්‍ර**

ප්‍රදාන පත්‍රවල කොන්දේසි ඇත.එම කොන්දේසිවලට යටත්ව හිමිකම ලියාපදිංචි කළ හැකිය.

3. දීර්ඝ කාලීන බදු

රජයේ ඉඩම් ආඥා පනතට අයත් රාජ්‍ය ලේඛන අතර තවත් වැදගත් ලියවිල්ලකි.

දීර්ඝ කාලීනව බදු ලබා දී ඇති අවස්ථා,

i. ආගමික සිද්ධස්ථාන
ii. ග්‍රාමීය මට්ටමේ සමිති සමාගම් සඳහා
iii. සමූපකාර සමිති සඳහා
iv. බැංකු
v. සංස්ථා මණ්ඩල
vi. නිවාස සඳහා පුද්ගලයන්ට
vii. වාණිජ, කාර්මික, කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා පුද්ගලයන්ට හා ආයතනයන්ට.

මෙවැනි ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේදී හිමිකම රජය නමින්ද, බදුකරුගේ නම, බදුකාලය හා කොන්දේසි බැඳීම් තීරයේ ද සඳහන් කර ලියාපදිංචි කල හැකිය.

4. පැවරුම් නියෝග

පළාත් පාලන ආයතන (ක්‍රීඩා භූමි, ගොඩනැගිලි, සුසාන භූමි, පොදු ළිං ආදී විවිධ අවශ්‍යතා සඳහා) හෝ ත්‍රිවිධ හමුදාවට රජයේ ඉඩමක් අවශ්‍ය වූ විට 27වන වගන්තිය යටතේජනාධිපතිවරයාගේ අනුමැතිය යටතේ පැවරුම් නියෝග මත ලබා දේ.
පැවරුම් නියෝගවල කොන්දේසි ඇත. එම කොන්දේසි කඩ කිරීම හෝ වෙනයම් හේතුවක් මත පනතේ 30 වගන්තිය යටතේ පැවරුම් නියෝගය අවලංගු කිරීමට ජනාධිපතිවරයාට බලය ඇත.

ඒ අනුව පැවරුම් නියෝග යටතේ ලබා දී ඇති ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ දී පැවරුම් නියෝගයේ සඳහන් කොන්දේසිවලට යටත්ව සහ රජයේ ඉඩම් ආඥා පනතේ කොන්දේසිවලට යටත්ව අදාල ආයතනය නමින් හිමිකම ලියාපදිංචි කළ යුතුය.

5. නිදහස් කිරීම

රජයේ ඉඩම් ආඥා පනත යටතේ රජයේ දෙපාර්තමේන්තුවලට (අමාත්‍යාංශ ද ඇතුළුව) ඉඩම් ලබා දීම සිදුවේ. එලෙස රජයේ ඉඩම් ලබා දෙන්නේ ඉඩම් නිදහස් කිරීම මතය. මෙසේ දෙපාර්තමේන්තු වලට රජයේ ඉඩම් නිදහස් කිරීමේ බලධරයා වන්නේ ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල්වරයායි. යම් ඉඩමක් දෙපාර්තමේන්තුවකට නිදහස් කිරීම සඳහා ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල්ගේ අනුමැතිය ලැබුන විට ප්‍රාදේශීය ලේකම් හා අදාල දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානියා අතර ඉඩම භාර දීමේ හා භාර ගැනීමේ ලියවිල්ලක් අත්සන් කර ඉඩම දෙපාර්තමේන්තුවට පවරා ගත හැකිය. මෙම ලියවිල්ලට පිඹුරක් හෝ අනුරේඛනයක් අමුණා තිබිය යුතුය. දෙපාර්තමේන්තුවට අවශ්‍ය තාක් කල් ඉඩම ප්‍රයෝජනයට ගත හැකිය.

මෙවැනි ඉඩමක් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ දී හිමිකම රජයටත් අදාල දෙපාර්තමේන්තුව පිහිටා ඇති බව වෙනත් බැඳීම් තීරයේ සඳහන් කර ලියාපදිංචි කළ යුතු ය.

6. වාර්ෂික අවසර පත්‍ර

රජයේ ඉඩම් ආඥාපනත යටතේ නිකුත් කරන තවත් ලියවිල්ලක් වන්නේ වාර්ෂික අවසර පත්‍රයයි. විවිධ වාර්ෂික අවසර පත්‍ර ඇත.

i. ඉඩම් කොමසාරිස් 71- ජලය හරවා යැවීම්/ ඉවුරු මත ඉඳිකිරීම සඳහා අවසර පත්‍රය.
ii. ඉඩම් කොමසාරිස් 75 - රජයේ ඉඩමක තාවකාලික වගාවක් වැනි දේ සඳහා භාවිතා වේ.
iii. ඉඩම් කොමසාරිස් 76 - ගොඩනැගිලි සහිත රජයේ ඉඩමක පදිංචියට දෙන අවසර පත්‍රය. (වාර්ෂික)
iv. ඉඩම් කොමසාරිස් 77 - ගොඩනැගිලි සහිත රජයේ ඉඩමක් භුක්ති විඳීමට දෙන අවසරපත්‍රය. (මාසික බද්දට)
v. ඉඩම් කොමසාරිස් 78 - එලදාව සඳහා වන බලපත්‍රය.

මෙම කුමන වර්ගයේ අවසරපත්‍රයක් වුවද එය තාවකාලික ලියවිල්ලකි. ඒවායේ කාලය අවුරුදු එකකට සීමා වේ. මෙම ලියවිලි වසර මැද වුවද කාලය අවසන් කළ හැකිය.

මෙවැනි ලියවිලි සහිත රජයේ ඉඩම් ක්ෂේත්‍රයේදී හමුවුවහොත් එම තොරතුරු ගොනුවේ සටහන් කර ගත යුතුය. ඉඩමේ හිමිකම රජය නමින් ලියාපදිංචි කළ යුතු අතර මෙවැනි බදු, බැඳීම් යටතේ හෝ සඳහන් කළ නොහැක.

7. පූජා ඔප්පු

පූජා ඔප්පු ආකාර තුනකි.

i. ප්‍රාරම්භක බදුකරය
ii. පූජා ඔප්පුව
iii. නිදහස් දීමනාපත්‍රය

i ප්‍රාරම්භක බදුකරය

රජයේ ඉඩමක විහාරස්ථානයක් ඉදි කිරීම සඳහා ඉල්ලීමක් ලද විට ප්‍රාදේශීය ලේකම් විසින් සිය නිර්දේශ සමග අදාල සියළුම ලේඛන සමඟ ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල් වෙත යොමු කරයි. එය කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් සිය නිර්දේශය සමග ඉඩම් අමාත්‍යාංශ ලේකම් මගින් විෂය භාර ඇමතිවරයාට යොමු කර අනුමැතිය ලබා ගත යුතු ය. අමාත්‍යවරයාගේ අනුමැතිය ලද පසු ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් රජයේ ගැසට්පත්‍රයේ නිවේදනයක් පළකර විරෝධතා කැඳවනු ලබයි. සති 06 ක් ඇතුළත විරෝධතා ලැබී නොමැති නම් ප්‍රාදේශීය ලේකම් විසින් බදු මුදල් අය කර අදාල භාර මණ්ඩලයට ඉඩම භාර දෙයි. ඒ බව ප්‍රාදේශීය ලේකම් විසින් ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල් වෙත දැනුම් දුන් පසුව ප්‍රාරම්භක බදුකරය සකසා බදු ගැණුම්කරුගෙන් අත්සන් ලබා ගෙන ජනාධිපතිවරයාගේ අත්සන ලබා ගැනීමට යොමු කරයි. එය ලද පසු ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයේ ලියාපදිංචි කර භාරකාර මණ්ඩලයට භාර දෙයි.

මෙවැනි ලේඛනය ක්ෂේත්‍රයේ දී ලද හොත් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ දී රජය නමින් හිමිකම ද බැඳීම් තීරයේ බදු ගැණුම්කරුගේ විස්තර හා විහාරස්ථානයේ නම සඳහන් කර ලියාපදිංචි කළ යුතු ය.

ii පූජා ඔප්පුව

භාර මණ්ඩලය විසින් ඉඩමේ විහාරාරාම ආදී ගොඩනැගිලි ඉදිකර සංවර්ධනය කළ පසු බෞද්ධ කටයුතු පිළිබඳ කොමසාරිස්ගේ අනුමැතිය ඇතිව පූජා ඔප්පුවකින් අදාල ඉඩම විහාරස්ථානයට පවරා දීම මෙහිදී සිදුවේ. මෙය නොතාරිස් ඔප්පුවක් වන අතර ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයේ ලියාපදිංචි කරනු ලැබේ.

මෙවැනි ඔප්පුවක් ක්ෂේත්‍රයේ දී ලද විට එම ඉඩම තවදුරටත් රජයට අයිති බැවින් ඉහත ප්‍රාරම්භක ඔප්පුව පරිදිම හිමිකම රජය නමින් ද බැඳීම් යටතේ විහාරස්ථානය පිළිබඳ විස්තර ද ඇතුළත් කර ලියාපදිංචි කළ යුතුය.

iii නිදහස් දීමනාපත්‍රය

පූජා ඔප්පුව නිකුත් කල පසුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් විසින් අදාල ඉඩමට මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව මගින් මැනුම් කරවා පිඹුරක් සකස් කර නිදහස් දීමනාපත්‍රය සකස් කර ඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල් මගින් ජනාධිපතිවරයාගේ අත්සන ලබා ගැනීමෙන් අනතුරුව එය ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයේ ලියාපදිංචි කළ යුතුය. ඉන් පසුව එම නිදහස් දීමනාපත්‍රය විහාරස්ථානයේ විහාරාධිපති හිමිට භාර දීම කළ යුතුය.

මෙවැනි නිදහස් දීමනාපත්‍රයක් ලදහොත් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේදී බැඳීම් තීරයේ රජයේ ඉඩම් ආඥා පනතේ කොන්දේසිවලට යටත්ව හිමිකම විහාරාධිපති තනතුරට හා විහාරස්ථානයේ නම හා ලිපිනය සඳහන් කර ලියාපදිංචි කළ හැකිය.

- මේතාක් බෞද්ධ ආගමික ආයතන සඳහා දෙනු ලබන්නේ දීර්ඝකාලීන බදුය. (විහාරස්ථාන ගණයට නොවැටෙන ආරණ්‍ය සේනාසන, බෞද්ධ මධ්‍යස්ථාන, පිරිවෙන්, සිල්මාතා ආරාම මෙවැනි ආයතන සඳහා දීර්ඝකාලීන බදුකර මගින් රජයේ ඉඩම් ලබා දීම සිදු කෙරේ. මෙවැනි ආයතන සඳහා බදු දීමේ දී ගැසට් පත්‍රයේ දැන්වීමක් එල කළ යුතුය. (21 (2) රෙගුලාසි)

- ක්‍රිස්තියානි හෝ කතෝලික ඉඩම් බදු දෙනු ලබන්නේ රාජගුරු ප්‍රසාදීන් වහන්සේලා නමින්ය.

- හින්දු හා මුස්ලිම් ආයතන වලට ඉඩම් බදු දෙනු ලබන්නේ ඒ සඳහා ව්‍යවස්ථානුකූලව පිහිටුවා ගත් සමිතියක භාරකරුවන්ටය. බදුකුලිය½% (0.5 %)

19.5 ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ පනත- 1972 අංක 01

(1981 අංක 30, 1986 අංක 14, 1986 අංක 18 **දරන පනත් වලින් සංශෝධිත)**

ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවක් පිහිටුවීම සඳහා පුද්ගලයන් විසින් අයිතිව තබා ගත හැකි කෘෂිකාර්මික ඉඩම් ප්‍රමාණයපිළිබඳ උපරිමයක් නියම කිරීම සඳහාද ඒ උපරිමයට වැඩියෙන් අයිතිව තිබෙන ඉඩම්,ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව වෙත සතු කිරීම පිණිස හා ඒ ඉඩම් කොමිෂන් සභාව විසින් දෙනු ලබන ව්‍යවස්ථාපිත බද්දක් පිට කලින් අයිතිකරුවන් විසින්ම දැරීමට විධිවිධාන සැලැස්වීම සඳහා දඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව වෙත සතු වන කෘෂිකාර්මික ඉඩම්, නිෂ්පාදනය හා රැකියා වැඩිවන පරිදි එම කොමිෂන් සභාව විසින් යොදවනු ලබන කාර්යයන් හා ආකාරය නියම කිරීම සඳහා ද, මෙම පනත යටතේ සිය ඉඩම්වලට අහිමි වූ තැනැත්තන්ට වන්දි ගෙවීම පිණිස විධිවිධාන සැලැස්වීම සහ ඒවාට සම්බන්ධ හෝ ආනුෂංගික කරුණු පිළිබඳව සම්බන්ධයෙන් විධිවිධාන සැලැස්වීම සඳහා වූ පනතකි.

1972 අංක අංක 01 දරණ ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ පනත ප්‍රකාරව ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව වෙත සතු වූ ඉඩම් ආකාර දෙකකින් ජනතාව සතු කරණු ලබයි.

01. විකුණුම්කර මගින්
02. බලපත්‍ර මගින්

රජයේප්‍රතිපත්තිතීරණප්‍රකාරවදියත්කරනුලැබූවිශේෂව්‍යාපෘතිසඳහාඉඩම්ලබාදීම.

i. ආගමික ස්ථාන සඳහා ඉඩම් ලබාදීම.
ii. පොදු කාර්යයන් සඳහා ඉඩම් ලබාදීම.
iii. රජයේ ආයතන සඳහා ඉඩම් ලබාදීම

ඉ. ප්‍ර.කො.සතු ඉඩමක් නම්	අයිතියඉ. ප්‍ර.කො.සතුය.
විකුණුම්කර මගින් ඉඩම් පුද්ගලයින්ට ලබාදී ඇති විට	අයිතියපුද්ගලයා සතුය.
විකුණුම්කරය කොන්දේසි සහිතව ලබාදී ඇති විට	අයිතිය පුද්ගලයා සතුය. කොන්දේසි ඉ.ප්‍ර.කො. සමඟ ඇති බැඳීමකි.
බලපත්‍ර මගින් ලබා දී ඇති ඉඩමක් නම්	අයිතිය ඉ.ප්‍ර.කො.සතුය. සම්බන්ධතාවය අදාළ බලපත්‍රලාභියා නමින්
රජයේ ප්‍රතිපත්ති තීරණ ප්‍රකාරව දියත් කරනු ලැබූ විශේෂ ව්‍යාපෘති සඳහා ඉඩම් ලබාදී ඇති විට	ඉඩම් අයිතිය විශේෂ ව්‍යාපෘතිය අදාළ ආයතනයට
රජය විසින් නියාදන සාදන පත්‍ර මගින් ජනතාවට ලබා දී ඇත් නම්	අයිතිය පුද්ගලයා සතුය.
රජය විසින් ඉ.ප්‍ර.කො.සභාව සතු ඉඩම්වල ජනතාව පදිංචි කර ඇතත් එම ඉඩම් නිසියාකාරව ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවෙන් රජයට පවරාගෙන නොමැති විට,	ඉඩම් අයිතිය ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව සතුවේ.

19.6 පොදු සුසාන සහ පුද්ගලික සුසාන පිළිබඳ ආඥා පනත - 1946 අංක 57

පොදු සුසාන භූමි සහ පෞද්ගලික සුසාන භූමි හා සම්බන්ධ වූ නීතිය ඒකාබද්ධ කරලීම සඳහා 1946 අංක 57 දරන පොදු සුසාන සහ පුද්ගලික සුසාන පිළිබඳ ආඥා පනත ස්ථාපනය කරන ලදී.

සුසාන භූමි වර්ග දෙකකි

01. පොදු සුසාන භූමි

1862 අංක 12 දරන ආඥා පනතේ හෝ මෙම ආඥා පනතේ විධිවිධාන යටතේ පිහිටුවන ලද පොදු සුසානයක් අදහස් වේ.

7 වගන්තිය - මියගියවුන් භූමදාන කිරීම සඳහාකැප කොට තිබී හෝ විශේෂයෙන් වෙන් කොට තිබී, ඉහත පනත්හි විධිවිධාන යටතේ මෘතදේහ භූමදාන කිරීම නවත්වා ඇති කවර ඉඩමක් වුවද, ඇමතිවරයාගේ අවවසරය නොමැතිව විකි ම, මනාපයක් කිරීම හෝ සෙසු කිසිම කාර්යයක් සඳහා යෙදවීම නොකළ යුතුය.

11 වගන්තිය - කිසියම් පොදු සුසානයක කවර කොටසක් වුවද, කිසියම් ආගමික නිකායක් මගින් විශේෂ ප්‍රයෝජනය සඳහා ඉල්ලා සිටින්නේනම් එය විකුණන්නට නිසි බලධරයාට පිළිවන.එසේ විකුණන ලද කොටස, මෙම ආඥා පනත සම්බන්ධයෙන් පමණක්, යථොක්ත භූමිය භාරව සිටි බලධරයා විසින් එබඳු ආගමින නිකායක් වෙනුවෙන් ඔප්පුවක් මගින් පවරා දිය හැකිය.

02.පෞද්ගලික සුසාන භූමි -මෙම ආඥා පනත වලංගු වන අවස්ථාවේදී, මියගියවුන් වැළලීම හෝ ආදාහන කිරීම සඳහා පාවිච්චි කරන ලද්දාවු හෝ මියගියවුන් වැළලීම හෝ ආදාහනය කිරීම සඳහා III වෙනි පරිච්ජේදයේ විධිවිධාන යොදා ඇති පරිදි නැතහොත් එයින් පසුව ඇමතිවරයා විසින් අනුමත කරන ලද (පොදු සුසානයක් නොවන) කිසියම් ඉඩමක් හෝ භූමියක් අදහස් වේ.

19.7 කාලාවරෝධ ආඥා පනත - 1871 අංක 22

(1889 අංක 02 සහ2014 අංක 26 දරන ව්‍යවස්ථා මගින් සංශෝධිත)

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩමක් සම්බන්ධයෙන් අයිතිය ලබා ගැනීම උදෙසා දීර්ඝ කාලීන භුක්තිය මත පදනම්ව කාලාවරෝධි අයිතිවාසිකමක් කියාපෑමට ඉඩ ප්‍රස්ථාව ලබා දී ඇත්තේ කාලාවරෝධි ආඥා පනතෙනි. සාමාන්‍ය ජනවහරේ ඉඩමක් භුක්තියට සව්වීම ලෙස හඳුන්වනුයේ මෙම සංකල්පයයි.

කාලය සාධකයක් වීම හෝ බාධාවක් වීම මත ඉඩමක අයිතිය අත් කර ගැනීම උදෙසා මෙම කාලාවරෝධය නමැති නීති මූලධර්මය වැදගත්වේ. ඉඩම් ඵලදායී උපයෝජනය සඳහා මෙම සංකල්පය හරහා අවස්ථාව ලබා දී ඇත.

ආඥාපනතේ 3වන වගන්තියට සහ නඩු තීරණ නීතියට අනුව පහත සාධක සියල්ල සම්පූර්ණ කිරීම මගින් කාලාවරෝධී අයිතිය ලබාගත හැකි ය. වෙනත් කෙනකුට අයිති ඉඩමක් සම්බන්ධයෙන්,

- භුක්තියේ භෞතික අංගය සැපිරීම
- අවුරුදු දහයක අඛණ්ඩ භුක්තිය
- අඛණ්ඩ සහ නිර්භාධිත භුක්තිය
- අයිතියට ප්‍රතිවිරුද්ධ හෝ ස්වාධීන භුක්තියඔප්පු කරනු ලබන්නෙකුට ඉඩමේ හෝ නිශ්චල දේපලෙහි අයිතිය ලබා ගත හැක.

භුක්තියේ භෞතික අංගය සැපිරීම

මෙය කාලාවරෝධයේ පදනමයි. සක්‍රීය, දෘශ්‍ය සහ විවෘත භුක්තියක් පෙන්නුම් කරමින් ඉඩම භෞතිකව පාලනය කළ යුතුය. භුක්තිය පවත්වා ගැනීමේ චේතනාව තිබිය යුතුය. භුක්ති විඳිනු ලබන ප්‍රමාණය, භුක්ති විඳිනු ලබන දේපලේ මූලික ස්වභාවය, භාවිතය සහ අරමුණ මෙහිදී සලකා බලනු ලැබේ.

අඛණ්ඩ සහ නිර්භාධිත භුක්තිය

බාධාවකින් තොරව භුක්ති විඳි බව මෙයින් අදහස් කෙරේ. අඛන්ඩ භුක්තිය ඇති තැන භුක්තිය නිර්භාධිත වේ. නිර්බාධ භුක්තිය ඛණ්ඩනය වන අවස්ථා

- තම කැමැත්තෙන්ම ඉඩමෙන් ඉවත්ව යාමෙන්
- නීත්‍යානුකූල නොවන ක්‍රමයකින් ඉඩමෙන් නෙරපීම
- භුක්තිය ඉල්ලා හෝ භුක්තියට එරෙහිව නඩු පැවරීම (මෙහිදී නඩුවේ තීන්දුව එනතුරු තාවකාලිකව ඛණ්ඩනය වීමක් සිදුවේ.)

අවුරුදු දහයක අඛණ්ඩ භුක්තිය

කාලාවරෝධයෙන් ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමට නම් භුක්තිකරු 10 වසරක් අඛණ්ඩව එම ඉඩම භුක්ති විඳිමට යටත් විය යුතුය. දේපලට හිමිකම් කියන පාර්ශවයන්ට එරෙහිව එහි දස අවුරුදු කාල පරිච්ඡේදය ආරම්භ වන්නේ අදාල දේපලෙහි සන්තකය, එසේ කාලාවරෝධය යටතේ අයිතිය කියා සිටින පාර්ශවකරුවන් විසින් අත්කර ගන්නා දින සිට පමණි. මෙහිදී සමුච්චිත දස අවුරුදු කාලය ප්‍රමාණවත් වේ. එනම් පූර්වගාමීන්ගේ භුක්තික කාලය, නියෝජිතයින්ගේ භුක්තික කාලය ඈඳා ගත හැකිය.

අයිතියට ප්‍රතිවිරුද්ධ හෝ ස්වාධීන භුක්තිය

ඉඩමේ අයිතිකරුවාගේ අයිතිවාසිකම් ප්‍රතික්ෂේප කරමින් ඉඩම භුක්ති විඳිම ප්‍රතිවිරුද්ධ භුක්තිය නම් වේ. ඉඩම් අයිතිකරුවාගේ නෛතික අයිතිය සාධාරණ ලෙස පිළිගැනීම, අයිතිකරුවාට කුලියක් හෝ ගෙවීමක් සිදුකිරීම, එලදාවක් ලබාදීම, සේවාවක් හෝ යුතුකමක් සිදුකිරීම ආදී කාර්යයන් සිදුකරමින් ඉඩම භුක්ති විඳිම ප්‍රතිවිරුද්ධ භුක්තිය නොවේ.

කාලාවරෝධ නීතියට හසු නොවන ඉඩම් භුක්තිය

- අවසරලාභී භුක්තිකරුවෙකු (බදුකරුවකු) ලෙස ඉඩමට ඇතුළු වීම සහ එය නීතිය ඉදිරිපිට ඔප්පු කල හැකි වීම.

- හවුල් හිමිකාරිත්වයක් ඇති ඉඩමක් එක් හවුල් හිමිකරුවෙකු විසින් මුළු ඉඩමම භුක්ති විදීම.

- රජයේ ඉඩම් භුක්ති විදිම මගින් කාලාවරෝධය යටතේ අයිති කර ගත නොහැකි විම. (1871 අංක 22 දරන කාලාවරෝධ ආඥා පනතේ 15 වන වගන්තිය)

- කිසියම් ව්‍යවස්ථාවක, ඉඩමක් භුක්ති විඳිම මඟින් කාලාවරෝධය යටතේ අයිති කර ගත නොහැකි බව සඳහන් කිරීම. (ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ පනත, බෞද්ධ විහාර දේවාලගම් ආඥා පනත)

- 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත යටතේ ලියාපදිංචි කරන ලද පුද්ගලික ඉඩම් සඳහා කාලාවරෝධී අයිතිය ක්‍රියාත්මක නොවේ.

- කාලාවරෝධය ගණනය කිරීමට ලක් නොවන පුද්ගලයින්ට අයත් ඉඩම් භුක්ති විදීම. එනම්, කාලාවරෝධ ආඥා පනතේ 13වන වගන්තිය මගින් කාලාවරෝධය යටතේ නඩු පැවරීමට ඇති අයිතිය ප්‍රථමයෙන් ඇතිවූ අවස්ථාවේදී ඉඩමේ අයිතිකරු පහත නොහැකියාවන්ගෙන් යුක්ත වේ නම් කාලාවරෝධී අයිතිවාසිකම ක්‍රියාත්මක නොවේ.

  o ළදරුභාවය

  o මුග්ධභාවය

  o සිහිවිකලත්වය

  o උමතුභාවය

  oදිවයිනෙන් බැහැරව සිටීම

මෙකී නොහැකියාවන් අවසන් වීම හෝ එකී පුද්ගලයාගේ මරණය සිදුවීමෙන් පසුව හෝ මෙම අවස්ථාවන් දෙකෙන් පළමු වන අවස්ථාව සිදු වූ පසු කාලාවරෝධය ගණන් ගැනීම එදින සිට ආරම්භ වේ.

එමෙන්ම නොහැකියාවකින් යුක්ත වූ අයිතිකරුගේ හිමිකමට අනුප්‍රාප්ත වන තැනැත්තාගේ නොහැකියාව කාලාවරෝධී කාල සීමාව ගණනය කිරීම සඳහා බාධාවක් නොවේ. යම් භුක්තිකරුවෙකු, ඉහත සඳහන් කළ නොහැකියාවන් යුත් අයිතිකරුවෙකුට විරුද්ධව ද අවුරුදු 30ක් කාලාවරෝධ ආඥා පනතේ 3 වන වගන්තියේ අවශ්‍යතා සපුරාලමින් අඛණ්ඩ සහ නිර්භාධිත භුක්තියක් දැරුවහොත් කාලාවරෝධී අයිතිවාසිකමක් ගැනීමට එය තීරණාත්මක සාධකයක් වන්නේය.

19.8 විහාරදේවාලය ගම්ආඥාපනත- 1931 අංක 19

1905 බෞද්ධ විහාරදේවාලය ගම් පනතේ විධිවිධානයන්ගේ බෞද්ධ විහාර හා දේවාලගම් වලට සෑහෙන පමණ ආරක්ෂාව නොලැබී තිබෙන බව පෙනී ගිය බැවින්ද, එබඳු විහාර හා දේවාලගම් වලට සෑහෙන පමණ ආරක්ෂාව ලැබෙන පරිදි ඒ පිළිබඳව පාලන සංවිධාන ක්‍රමයක් ලබාදීමට1931 අංක 19 දරණ විහාර දේවාලගම් ආඥා පනත ස්ථාපනය කරන ලදී.

විහාර හා දේවාල සතු දේපල සම්බන්ධව ක්‍රියාකල යුතු ආකාරය ආඥා පනතේ 20 සිට 34 වන වගන්තිය දක්වා ආඥා පනතේ තුන්වන භාගයේ සඳහන් කර ඇත.

විහාර දේවාලගම් ඉඩම් සම්බන්ධව අදාල සිද්ධස්ථානයේ හිමිකම ලිඛිත ලේඛන ලෙස සෙල්ලිපි, සන්නස්, තෝම්බු, තුඩපත්, සීට්ටු, තල්පත්, රන්පත්, ආදිය පවතින අතර වර්තමානය වන විට පූජා ඔප්පු ආදී ලේඛන දැක ගත හැකිය. තෝම්බු හා සන්නස්වලට අදාල ඉඩම් කොටස් මැනීම් කර ඇත. මෙම ආඥා පනතේ විධි විධාන වලට ශ්‍රී ලංකාව තුල ඇති සෑම විහාරස්ථානයක්ම යටත් වුවද දළදා මාලිගාව, ශ්‍රී පාදස්ථානය හා අනුරාධපුරයේ අටමස්ථාන හැර වෙනත් ඕනෑම විහාරස්ථානයක්බෞද්ධ කටයුතු භාර අමාත්‍යවරයා විසින් ගැසට් කරන ලද නියෝගයක් මගින් පනතේ සියලු නියමයන්ගේ හෝ කොටසක් ලෙස නිදහස් කළ හැකිය.

7වන වගන්තිය - දළදා මාලිගාවේ භාරකාර තැන දියවඩන නිළමේ
8වන වගන්තිය - දේවාලයක භාරකාර තැන බස්නායක නිලමේ හෝ අන් කෙනෙක්
9වන වගන්තිය - අටමස්ථානයේ භාරකාරයා අටමස්ථාන සභාව
10වන වගන්තිය - විහාර සතු ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් හිමිකම සඳහා පාලන විහාරාධිපති, විහාරාධිපති, නැතහොත් භාරකරුවෙකු ඉදිරිපත් වියයුතු අතර, අධිකාරි ධූරයට පත් වූ ආකාරය පිළිබඳව අදාල ලේඛන හෝ ක්‍රමවේදය පිළිබඳව සලකා බැලිය යුතුය.

23වන වගන්තිය - යම් භික්ෂුවකගේ උරුමයෙන් ලද දේපලක් හැර පෞද්ගලිකව උපයාගත් දේපලක්, පරිත්‍යාගයන් වශයෙන් ලද දේපලක් එම භික්ෂුව ජීවත්ව සිටියදී අන් සතු කර නොමැති නම් එම භික්ෂුවගේ අපවත් වීමෙන් පසු එම භික්ෂුව අයත් සිද්ධස්ථානයේ දේපලක් ලෙස සැලකිය යුතුය.

26වන වගන්තිය -යම් සිද්ධස්ථානයකට අයිති නිශ්චල දේපල උගස් කිරීම විකිණීම හෝ වෙනත් අයුරකින් අන්සතු කිරීම නීති ප්‍රකාරව වලංගු නොවේ.

28වන වගන්තිය - යම් විහාරස්ථානයක් සතු දේපල ඉඩම් පනතේ විධිවිධාන වලට විරුද්ධව හෝ පටහැනිව අනිසි ලෙස අන්සතු කර තිබේනම් ඒවා අවලංගු කර නැවත භුක්තිය ලබා ගැනීමටත් හැකියාව පවතී.
29(1)වන වගන්තිය- විහාර සතු නිශ්චල දේපල බදු දීමේ දී ඉඩම් සම්පූර්ණ වශයෙන් හෝ ඉඩමක කොටසක්, අක්කර පහකට අඩුනම් හා වටිනාකම රුපියල් පන්සියයකට අඩුනම් අවුරුද්දකට වැඩි නොවන කාලයක් සඳහා බදු දිය හැකිය. (විහාරාධිපති හෝ භාරකරුවන් විසින් බදු දීම කළ යුතුය)

29(3)වන වගන්තිය- කවර කරුණක් නිසාවත් කිසිම බද්දක් අනූනව අවුරුද්දකට (99) වඩා කාලයකට බදු නොදිය යුතුය.

34වන වගන්තිය -කාලාවරෝධ ආඥා පනතවිහාර දේවාල සතු ඉඩම් සඳහා බලපානු නොලැබේ.

සියලු අසපු සම්බන්ධව පුද්ගලික ඉඩම් ලෙස කටයුතු කළ හැකිය. (බෝධියක් , දාගැබක් සහ බුදු ගෙය යන පන්සලක මූලික අංග තිබේ නම් සලකා බැලිය යුතුය. ඒ සඳහා බෞද්ධ කටයුතු කොමසාරිස් ජනරාල් විමසීම වඩාත් සුදුසු ය.)

01. ශිෂ්‍යානු ශිෂ්‍ය පරම්පරාවෙන්
02. ඥාති ශිෂ්‍ය පරම්පරාවෙන්
03. සිවුරු පරම්පරාවෙන් - ජ්‍යේෂ්ඨත්වය මත

සිද්ධස්ථානයක භාරකාරීත්වය පිළිබඳව පනතේ දෙවන භාගයේ කරුණු පැහැදිළි කර ඇත.

19.9 දේපල උරුමය සහ අනුප්‍රාප්තිය.

කිසියම් තැනැත්තෙකුගේ මරණයේදී ඔහු සතුව පැවති සියළුම වත්කම් හා වගකීම් ඔහු විසින් නම්කළ හෝ නම්නොකරන ලද උරුමකරුවන් වෙත සාරෝපණය වීම අනුප්‍රාප්තිය ලෙස සරලව දැක්විය හැකිය.

අනුප්‍රාප්තිය

දේපල අනුප්‍රාප්තිය ප්‍රධාන ආකාර දෙකක් යටතේ වර්ග කල හැකිය.

01. අන්තිම කැමති පත්‍රයක් සහිත දේපල අනුප්‍රාප්තිය
02. අන්තිම කැමති පත්‍රයක් රහිත දේපල අනුප්‍රාප්තිය

01. අන්තිම කැමති පත්‍රයක් සහිත දේපල අනුප්‍රාප්තිය

දේපල හිමි ඕණෑම තැනැත්තෙකුට තම දේපල අන්තිම කැමති පත්රයක් මගින් තමා කැමති ඕණෑම අයෙකුට පැවරීමට හැකිය. මෙය 1844 අංක 21 දරණ අන්තිම කැමති පත්‍ර ආඥා පනත යටතේ බලාත්මක වේ. සිවිල් නඩු විධාන සංග්‍රහයේ 516 සිට 529දක්වා වන වගන්ති වලට අනුව අන්තිම කැමති පත්‍රයක් ලියා අත්සන් කොට කිසියම් පුද්ගලයකු මියගිය විට එකී අන්තිම කැමති පත්‍රය භාරව පැවති තැනැත්තා හෝ එකී අන්තිම කැමති පත්‍රය සොයාගනු ලබන තැනැත්තා විසින් සාධාරණව හැකි ඉක්මනින් එය ඔප්පු කරවා ගැනීමටත් අදාල අන්තිම කැමති පත්‍රය සම්බන්ධව ප්‍රොබෙට් බලපත්‍රයක් නිකුත් කරවා ගැනීමටත්, අදාල දිසා අධිකරණයට ඉල්ලීමක් කළ යුතුවේ. අදාල ඉල්ලීම එකී අන්තිම කැමති පත්‍රයේ නියෝජිතයා ලෙස නම් කොට ඇති පුද්ගලයා පදිංචි ස්ථානයට අදාල ප්‍රදේශයේ දිසා අධිකරණයට හෝ අන්තිම කැමති පත්‍රකරු මිය යන ලද ස්ථානයට අදාල ප්‍රදේශයේ දිසා අධිකරණයට හෝ ඉදිරිපත් කළයුතු ය. ඉන් අනතුරුව දිසා අධිකරණය අදාල ඉල්ලීම සලකා බලා ප්‍රොබේට් බලපත්‍රයක් නිකුත් කරනු ලබන අතර ඉන් අනතුරුව අන්තිම කැමති පත්‍රය ප්‍රකාරව දේපළ බෙදී යාම තීරණය කරනු ලබයි.

02. අන්තිම කැමති පත්‍රයක් රහිත දේපල අනුප්‍රාප්තිය

යම් පුද්ගලයෙක් අන්තිම කැමති පත්‍රයක් නොතබා මියගිය විටකදී අනුගමනය කළ යුතු නෛතික පටිපාටිය සිවිල් නඩු විධාන සංග්‍රහයේ 530 සිට 554(ඇ) දක්වා වගන්ති වල සඳහන් වේ.ඒ අනුව මියගිය අයගේ, දේපල අද්මිනිස්ත්‍රාසි කිරීම සඳහා,මියගිය අයගේ දේපල සහ උරුමකරුවන් පිළිබඳව විස්තර දක්වමින් දිසා අධිකරණයෙන් ඉල්ලීමක් කළයුතුය.අධිකරණය විසින් මිය ගිය තැනැත්තා අයත් වන පුද්ගල නීතිය අනුව ඔහුගේ දේපලයන්හි උරුමකරුවන් කවුරුන් ද යන්න තීරණය කර, උරුමකරුවන් අතර දේපල බෙදා දීම සඳහා අද්මිනිස්ත්‍රාසි බලකරුවෙකු පත් කරනු ලබයි.

අන්තිම කැමති පත්‍රයක් රහිත දේපල අනුප්‍රාප්තිය

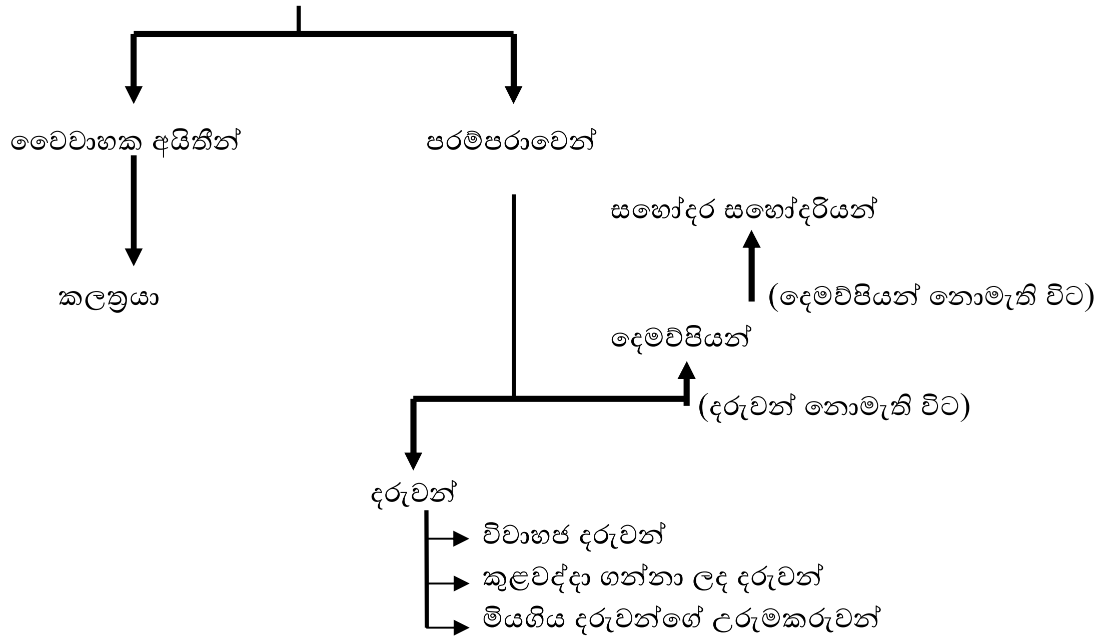

අන්තිම කැමති පත්‍රයක් රහිත දේපල අනුප්‍රාප්තිය හිමි වන ආකාරය අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ පුද්ගල නීති 04 ක් හඳුනාගත හැකිය.

1. සාමාන්‍ය නීතිය
2. උඩරට නීතිය
3. මුස්ලිම් නීතිය
4. තේසවලමෙම නීතිය

19.9.1 සාමාන්‍ය නීතිය

ශ්‍රී ලංකාවේ උඩරට නීතිය, තේසවලාමේ නීතිය හා මුස්ලිම් නීතිය මගින් පාලනය නොවන අනෙකුත් සියළුම ජනතාව වෙත සාමාන්‍ය නීතිය අදාල වේ. 1876අංක 15 දරනවෛවාහක අයිතිවාසිකම් හා උරුම ආඥාපනත මගින් මේ සඳහා විධිවිධාන සලසා දී ඇත.

මෙම ආඥා පනතේ 22 සිට 36 දක්වා වූ වගන්තිවල උරුමකරුවන් හා හිමිවන ප්‍රමාණයන් පිළිබඳ විධිවිධාන අන්තර්ගත වේ.දෙමාපියෙකුගේ දේපළවලට අනුප්‍රාප්තිය සම්බන්ධයෙන් ආඥා පනත පූර්ණ හෝ අර්ධ සහෝදර සහෝදරියන් අතර වෙනසක් නොදක්වයි.

- උරුමය සාරෝපණය වන ප්‍රමුඛතා අනුපිළිවෙල ලෙස
- ජීවත්වන කලත්‍රයා,
- විවාහජ දරුවන්, ඔවුන්ගේ පැවත එන්නන්,
- දෙමාපියන් හෙවත් පූර්වගාමීන්
- සහෝදර සහෝදරියන් හෙවත් සමපාර්ශවිකයන් සහ ඔවුන් මියගොස් ඇත්නම් ඔවුන්ගේ පැවත එන්නන් දැක්විය හැකිය.

කලත්‍රයා වෙන්ව ජීවත් වුවද දික්කසාද වී නොමැති නම් එකී කලත්‍රයාට වෛවාහක අයිතිවාසිකම මත දේපළ හිමිවනු ඇත.

දේපල අනුප්‍රාප්තිය සම්බන්ධයෙන් වෛවාහක අයිතිවාසිකම් හා උරුම ආඥා පනතේ විධිවිධාන සැකෙවින්,

22වන වගන්තිය-ජීවත්වන කලත්‍රයා දේපළෙන් නොබෙදූ හරි අඩක් (½) උරුමය ලබයි.

23වන වගන්තිය - ජීවත්වන කලත්‍රයාගේ උරුමයට යටත්ව මිය ගිය තැනැත්තාගේ,

1. පූර්ණ ලේ සහ අර්ධ ලේ සහිත විවාහජ දරුවන්,
2. මවුපිය පරම්පරාව,(පූර්වගාමීන්)
3. පූර්ණ ලේ සහ අර්ධ ලේ සහිත සහෝදර සහෝදරියන් (සමපාර්ශවිකයින්) අනුපිළිවලින් උරුමය ලබයි.

24වන වගන්තිය -පැවතෙන්නන් සමාන කොටස් (per capita) වශයෙන් ද ඔවුන් මියගොස් ඇති අවස්ථාවක ඔවුන්ගේ දරුවන් (එනම් මියගිය තැනැත්තාගේ මුනුබුරු මිනිබිරියන්) එකී කොටස සඳහා නියෝජනය මගින් (per stripes) ද උරුමය ලබයි.

25වන වගන්තිය -

- දරුවන් හෝ ඔවුන්ගේ පැවත එන්නන් නොමැති විට ජීවත් වන කලත්‍රයාගේ නොබෙදූ ½ක උරුමයට යටත් ව ඉතිරි නොබෙදූ ½ ක දේපළ කොටස මියගිය තැනැත්තාගේ දෙමව්පියන් වෙත උරුම වේ.
- දෙමාපියන් දෙදෙනාගෙන් එක් අයෙක් පමණක් ජීවත් වන්නේ නම් මියගොස් ඇති දෙමව්පියාට හිමි කොටස ඔහුගේ දරුවන්ට හෝ පැවත එන්නන්ට එනම් මියගිය තැනැත්තාගේ පූර්ණ ලේ සහ අර්ධ ලේ සහෝදර සහෝදරියන්ට හෝ ඔවුන්ගේ පැවත එන්නන්ට උරුම වේ.

26වන වගන්තිය - මියගිය තැනැත්තාගේ මව්පිය දෙපළම මියගොස් නම් ජීවත් වන කලත්‍රයාගේ නොබෙදූ ½ක උරුමයට යටත් ව ඉතිරි නොබෙදූ දේපළ අර්ධය මියගිය තැනැත්තාගේ පූර්ණ හෝ අර්ධ ලේ සහෝදර සහෝදරියන්ට සහ (හෝ ඔවුනගේ පැවත එන්නන්ට) සමාන කොටස්වලින් උරුම වේ.

27වන වගන්තිය -මියගිය තැනැත්තාගේ මව් පාර්ශ්වයේ අර්ධ ලේ සහෝදර සහෝදරියන් එකී මව් පාර්ශ්වයේ දේපළ කොටස් සඳහා පමණක්ද, මිය ගිය තැනැත්තාගේ පිය පාර්ශවයේ අර්ධ ලේ සහෝදර සහෝදරියන් එකී පිය පාර්ශවය දේපළ කොටස් සඳහා පමණක්ද උරුමය ලබයි.

29වන වගන්තිය -

- ජීවත්වන කලත්‍රයාට හිමි නොබෙදූ½කට යටත්ව
- මියගිය තැනැත්තාට කිසිදු සහෝදර සහෝදරියක් හෝ ඔවුන්ගේ පැවතඑන්නෙක් නොමැති විට සහ මියගිය තැනැත්තාගේ දෙමව්පියන්ගෙන් එක් අයෙක් මියගොස් ඇති විට සහ එම මියගිය මව හෝ පියාගේ කොටස නියෝජනය කිරීමට අර්ධ ලේ සහෝදර සහෝදරියක්වත් නොමැති විට එකී කොටස එම මියගිය මව හෝ පියාගේ මවට හෝ පියාට (මියගිය තැනැත්තාගේ ආච්චි/ සීයාට) හිමිවේ.
- එම ආච්චි සීයා හෝ ජීවත්ව නොසිටියේ නම් එකී කොටස ඔවුන්ගේ දරු දැරියන් හෙවත් මියගිය තැනැත්තාගේ නැන්දා මාමා (හෝ ඔවුන්ගේ පැවත එන්නන්) වෙත උරුම වේ.

32වන වගන්තිය- ඉහතකීකිසිවෙක් නොමැතිනම් ජීවත් වන කලත්‍රයාට සම්පූර්ණ දේපළම හිමිවේ.

33වන වගන්තිය- අවජාතක දරුවන් මවගේ දේපළ සඳහා උරුමය ලබයි. පියාගේ දේපළ සඳහා උරුමය නොලබයි.

34වන වගන්තිය- කිසිඳු උරුමකරුවෙක් නොමැති විට එකී දේපළ රජයට පැවරේ.

19.9.2 උඩරටනීතිය

මෙම නීතිය උඩරැටියන් සඳහා පමණක් අදාළ වේ. උඩරැටියන් යනු 1815 වන විට උඩරට ප්‍රදේශවල ස්ථිරව පදිංචිව සිටි සිංහලයන්ගේ පැවත එන ජනතාව ලෙස දැකිවිය හැක. උඩරට නීතියෙන් පාලනය වන පුද්ගලයන් පිළිබඳව 1917 අංක 23 දරන උඩරට අනුප්‍රාප්ති ආඥා පනතේ 02වන වගන්තියේ දක්වා ඇත.

උඩරට විවාහ නීතිය අදාල වන ප්‍රදේශ පිළිබඳ 1952 අංක 44 දරන උඩරට විවාහ හා දික්කසාද පනතේ පළමු හා දෙවන උපලේඛනයේ දක්වා ඇත. (මූලිකව එය මධ්‍යම උතුරු මැද, ඌව, සබරගමු පළාත් සහ කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය අදාල වේ.)

1938 අංක 39 දරන උඩරට නීති ප්‍රකාශන සහ සංශෝධන ආඥා පනතේ 4(1) වගන්තියට අනුව උඩරට නීතියෙන් පාලනය වන පුද්ගලයෙකු විසින් ලබා දෙන ත්‍යාග ඔප්පුවක් ඕනෑම අවස්ථාවක දී හේතු නොදක්වා අවලංගු කළ හැකිය.

(උඩරට නීතිය යටතේ පාලනය වූ අන්තිම කැමති පත්‍රයක් රහිතව මියගිය තැනැත්තෙකුගේ දේපල උරුමය සම්බන්ධයෙන් ඇමුණුම 05 බලන්න.)

1952 අංක 44 දරණ උඩරට විවාහජ සහ දික්කසාද පනතේ 3වන වගන්තිය අනුව ලියාපදිංචි නොකරන ලද උඩරට විවාහයක් අවලංගු වන බව දක්වා ඇත. ඒ අනුව සෑම විවාහයක්ම බලාත්මක වීමට නම් එය අනිවාර්යයෙන්ම ලියාපදිංචි කළ යුතු ය.උඩරැටියෙක් හාඋඩරැටියන් නොවන පුද්ගලයෙක් අතර සිදුවන මිශ්‍ර විවාහයක් සාමාන්‍ය නීතිය අනුව සිදුකළ යුතු අතර දරුවන්ට සාමාන්‍ය නීතිය අදාළ වේ.

උඩරට නීතියට අනුව දේපළ අනුප්‍රාප්තිය තීරණය කරන සාධක 05කි.

- දේපළ ආකාරය (පරවේනි හා අත්කර ගත් දේපල)
- මියගිය අයගේ ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය
- උරුමකරුවන්ගේ ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය
- මියගිය අයගේ හා උරුමකරුවන්ගේ විවාහක අවිවාහකබව
- විවාහක නම් විවාහ වර්ගය

උඩරට නීතිය හා සම්බන්ධ සිද්ධි අධ්‍යයනයේ දී එම සිද්ධීය තුල ඇති කරුණු උක්ත සඳහන් කරන ලද සාධක 5 යටතේ විමර්ශනය කිරීම යෝග්‍ය වේ.

පරවේණි දේපළ

ආඥා පනතේ 10වන වගන්තිය මගින් පරවේණි දේපල අර්ථ දක්වා ඇත. පරවේණි දේපල යනු මියගිය තැනැත්තාගේ පාරම්පරික හෝ උරුම වූ දේපල වේ.

- අන්තිම කැමති පත්‍රයක් නොමැතිව මියගිය තැනැත්තකුගේ උරුමකරුවකු ලෙස උරුමය ලැබීම.
- අන්තිම කැමති පත්‍රයක් නොමැතිව මියගිය තැනැත්තකුගේ උරුමකරුවෙකුගෙන් ලැබුණ ත්‍යාගයක් මගින්.
- අන්තිම කැමති පත්‍රයක් නොමැතිව මිය ගිය තැනැත්තෙකුගේ උරුමකරුවෙකුගේ අන්තිම කැමති පත්‍රය මගින්.

19.9.3 මුස්ලිම් නීතියට අනුව දේපල බෙදීම

1931 අංක 10 දරන මුස්ලිම් අන්තිම කැමති පත්‍ර රහිත අනුප්‍රාප්ති ආඥා පනත මගින් විධිවිධාන සපයා ඇත.

මෙරට තුල පවතින නිශ්චල දේපලක හිමිකරු වූ ශ්‍රී ලාංකික පුරවැසියකු වන මුස්ලිම්වරයෙකු මියගිය අවස්ථාවකදී ඔහුගේ/ ඇයගේ දේපල සඳහා අනුප්‍රාප්තිය එකී තැනැත්තා අයත් වූ මුස්ලිම් නිකායට අදාල මුස්ලිම් නීතියට අනුව විය යුතු බවට සිදු කළ යුතු ය.

උරුමකරුවන් ආකාර තුනක් යටතේ වර්ග කර දැක්විය හැකිය. එනම්

- කුරාණීය උරුමකරුවන් / කොටස්කරුවන්
- අවශේෂකයින් /ඉතිරිය ලැබෙන්නන්
- දුරස්ථ නෑදෑයින්

01. කුරාණීයඋරුමකරුවන් / කොටස්කරුවන්

කුරාණිය උරුමකරුවන් යනු මියගිය අයගේ දේපලෙන් ස්ථාවර කොටසක් හිමිවන්නා වූ උරුමකරුවන්ය. අන් සියල්ලටම පෙර ඔවුන්ට හිමි කොටස ලබාදිය යුතු බවශුද්ධ වූ කුරාණයේ දක්වා ඇත.

කුරාණීය උරුමකරුවන් 12 දෙනෙකි.
ඉන් 4 දෙනෙකු පිරිමින් වන අතර 8 දෙනකු කාන්තාවන් වෙති.

පිරිමි පාර්ශවයන්

මියගිය අයගේ

1. පියා
2. පියාගේ පියා
3. මවු පාර්ශවයේ අර්ධ සහෝදරයා
4. වැන්දඹුස්වාමිපුරුෂයා

විශේෂයෙන්ම මියගිය අයගේ පුත්‍රයා හා පූර්ණ සහෝදරයා කිසිදු විටෙක කුරාණීය උරුමකරුවකු නොවේ.

කාන්තා පාර්ශවයන්

මියගිය අයගේ

1. වැන්දඹු බිරිඳ
2. දියණිය
3. පුතාගේ දියණිය
4. මව
5. නියම ආච්චි (පියාගේ මව /මවගේ මව)
6. පූර්ණ සහෝදරිය
7. පිය පාර්ශවයේ අර්ධ සහෝදරිය
8. මව් පාර්ශවයේ අර්ධ සහෝදරිය

කොටස්කරුවන් සහ ඔවුන්ට උරුමවන නොබෙදූ කොටස් පහත පරිදිය.

පියා	පියාගේ පියා	ස්වාමිපුරුෂයා	භාර්යාව	දියණිය	මව	ආච්චී
1/6	පියා නැති විට 1/6	දරුවන් නැති විට 1/2	දරුවන් නැති විට 1/4	එක දියණියක් සිටී නම්½	දරුවන් නැති විට 1/3	1/6
		දරුවන් සිටින විට (හෝ දරුවන්ගේ පුතෙක් ඇති විට) 1/4	දරුවන් සිටින විට (හෝ දරුවන්ගේ පුතෙක් ඇති විට)1/8 භාර්යාවන් කිහිප දෙනෙකු සිටින විට සියල්ලන්ට උක්ත පංගුව හිමි වේ.	දියණියන් කිහිපදෙනෙක් සිටීනම් 2/3	දරුවන් ඇතිවිට 1/6	ආච්චිලා දෙදෙනෙකු සිටී නම් දෙදෙනාටම 1/6

02. අවශේෂකයින් /ඉතිරිය ලැබෙන්නන්

සාමාන්‍යයෙන් පිරිමි අය***(පුංඥාතීන්)***අවශේෂකයින් ලෙස සලකයි. නමුත් පවුලේ පිරිමි අය සිටින විට කාන්තාවන් ද අවශේෂකයින් බවට පත්වේ.
කාන්තාවක් අවශේෂකයෙක් බවට පත්වන විට ඇය පිරිමියකුට වෙන්කර ඇති කොටසින් භාගයකට පමණක් උරුමය ලබයි.(2:1 අනුපාතය)
උදාහරණයක් ලෙස මියගිය අයට පුත්‍රයෙක් සිටී නම් දියණිය කුරාණීය උරුමකරුවෙක් නොවී අවශේෂකයකු බවට පත්වේ. එවිට කුරාණීය උරුමකරුවන්ට හිමි වන ඉතිරි වූදේපල කොටස පුතුන් හා දියණියන් අතර 2:1 අනුපාතයට බෙදේ.
මියගිය තැනැත්තාට සහෝදරයින් සිටින්නේනම් සහෝදරියෝ අවශේෂකයෝ බවට පත්වේ. එනම් ඉතිරි දේපළ සහෝදර සහෝදරියන් අතර 2:1 අනුපාතයට බෙදේ.

03. දුරස්ථ ඥාතීන් හෙවත් එක කුස උපන් ඥාතීන්

මියගිය අයගේ දියණියන්ගේ දරුවන්, මියගිය අයගේ පුතාගේ දියණියන්ගේ දරුවන්, ව්‍යාජ සීයා (මවගේ පියා/පියාගේ මවගේ පියා), ව්‍යාජ ආච්චි (මවගේ පියාගේ මව) වැනි ඥාතින් දුරස්ථ ඥාතීන් ලෙස සැලකිය හැකිය. දුරස්ථ ඥාතීන් පිළිබඳ තෙස්තමේන්තු රහිත අනුප්‍රාප්තිය නිගමනය කිරීම දීර්ඝ විස්තර සහිත වූවක් නොවේ. වඩාත් පිළිගත් අර්ථ දැක්වීම යනුඉහත සඳහන් පුද්ගලයින් හරහා මියගිය අයට සම්බන්ධ වූ සියලු පුද්ගලයින් දුරස්ථ ඥාතීන් ලෙස හඳුන්වයි.

මුස්ලිම් නීතිය යටතේ මියගිය අයගේ උරුමය බෙදීම සංක්ශිප්තව දක්වා ඇත.

1.මවට,පියාට, ජීවත්වන භාර්යාවට/භාර්යාවන්ට/සැමියාට, දියණියන්ට නියමිත කොටස් වෙන් කරන්න. (කුරාණිය උරුමකරුවකු ලෙස)

2.පුතුන් පමණක් සිටීනම් අවශේෂකයින් ලෙස ඉතිරියඔවුන්ට හිමි වේ.

3.පුතුන් සහ දූවරු සිටී නම් ඉතිරිය 2:1 අනුපාතයට බෙදේ.

4.මියගිය අයට පුතුන්, පුතුන්ගේ පුතුන්, පියා, දියණියන්, පුතාගේ දියණියන්, සහෝදරයන් නැත්නම් පූර්ණ සහෝදරියට නොබෙදු ½ ක් කුරාණිය උරුමකරුවන් ලෙස උරුම වේ. පූර්ණ සහෝදරියන් එක් අයෙකුට වඩා වැඩිනම් සියළුම දෙනාට2/3 හිමිවේ.

5. සහෝදර සහෝදරියන් දෙයාකාරයෙන්ම සිටී නම් ඉතිරිය 2:1 අනුපාතයට බෙදේ.

මුස්ලිම් නීතිය අනුව උරුමකරුවන් සොයාගත නොහැකි අවස්ථාවක වහුම් සභාව වෙත ලියා උරුමකරුවන් හඳුනා ගත යුතුය.

ප්‍රත්‍යාගමන රීතිය

අවශේෂ උරුමකරුවන් නොමැතිව කුරාණිය උරුමකරුවන් පමණක් සිටින අවස්ථාවක නිශ්චිත කොටස එකී කුරාණිය උරුමකරුවන්ට ලබා දීමෙන් පසුව තවත් ශේෂයක් ඉතිරි වන සිද්ධීන් තිබිය හැකිය.

අවශේෂ උරුමකරුවන් නොමැති නිසාත්, කුරාණිය උරුමකරුවන් ජීවත්ව සිටින නිසාත් දුරස්ත ඥාතීන්ට කිසිදු අනුප්‍රාප්තියක් ලබාගත නොහැකි නිසාත්, ශේෂය නැවත කුරාණිය උරුමකරුවන් අතර ඔවුන්ගේ කොටස්වල අනුපාතයට නැවත ලබා දීම ප්‍රත්‍යාගමන රීතිය ලෙස හඳුන්වයි. ප්‍රත්‍යාගමන රීතිය මගින් උරුමය හිමිවන ඥාතීන් වන්නේ මියගිය අයගේ මව, ආච්චී, දියණිය, පුතාගේ දියණිය, පූර්ණ සහෝදරිය, පිය පාර්ශවයේ අර්ධ සහෝදරිය, මව් පාර්ශවයේ අර්ධ සහෝදරිය, මව් පාර්ශවයේ අර්ධ සහෝදරයා යන අයයි. මියගිය අයගේ කලත්‍රයාට ප්‍රත්‍යාගමන රීතිය යටතේ උරුමයක් ලැබෙනුයේ ඉහත සඳහන් කළ කිසිදු ඥාතියෙකු නොමැති විටදී පමණි.

19.10 පළාත් පාලන ආයතන සතු ඉඩම්

පළාත් පාලන ආයතනයන් සතු ඉඩම් යනු ප්‍රාදේශීය සභා , නගර සභා සහ මහ නගර සභා සතු ඉඩම් වේ. මෙම ආයතන සඳහා පහත ආකරයෙන් ඉඩමක අයිතිය ලබා ගත හැකිය.

1. රජය විසින් පවරා දීමෙන් : එනම් ජනාධිපතිවරයා විසින් පවරා දීමෙන් හා 1950 අංක 4 දරන ඉඩම් අත්කර ගැනීමේ පනතේ 44 හා 49වන වගන්ති ප්‍රකාරවඉඩම් කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් පවරා දීමෙන්.

2. පූර්වගාමීන් ගෙන්: එනම් ගම්සභා, සුළු නගර සභා, සංවර්ධන සභා යන ආයතන සතුව පැවති ඉඩම්, පළාත් පාලන ආයතන වලට පැවරිය හැකිය.

3. අත්කර ගැනීමෙන්:පුද්ගලික ඉඩම් අත්කර ගැනීම.

4. පුද්ගලික ඉඩම් :පුද්ගලයින් සතු පුද්ගලික ඉඩම් මිළදී ගැනීමෙන් හෝ පුද්ගලයින් විසින් තෑගි කිරීමෙන්.

5. වරිපනම් නොගෙවීම මත නිශ්චල දේපළ පළාත් පාලන ආයතන වලට පවරා ගත හැක.

* ඉහත 3, 4 හා 5 යටතේ අත්කර ගන්නා ලද ඉඩම් විකිණීමට පළාත් පාලන ආයතන වලට බලය ඇත.
* 44 පැවරුමක් කර ඇත්නම් 2010ට පෙර නම් එය සැලකිය යුත්තේ පැවරුමක් ලෙසය. ඊට පසු නම් සම්පූර්ණ පැවරුමක් ලෙස නොගනී.

20. පොදු උපදෙස්

- සෑම නිළධාරියෙකුම හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව මනා අවබෝධයක් ලබා ගත යුතු ය.

- සේවය ලබා ගැනීම සඳහා පැමිණෙන මහජනතාව වෙත කාරුණික හා සුහදශීලී විය යුතු අතර මහජනතාව ඒ ක්‍රියාවලිය තුළ නිවැරදි ස්ථානයේ පිහිටුවා මහජන කාර්යය ඉටුවන අයුරින් ක්‍රියාකිරීමට වග බලා ගත යුතු ය.

- හිමිකම් ලියාපදිංචිය සඳහා සම්බන්ධතා ඇති සියලු රාජ්‍ය ආයතන හා නිලධාරීන් සමග සුහදව කටයුතු කළ යුතුය.

- කාර්යාලයේ සියලු නිලධාරීන් සාමූහිකව සහ සහයෝගයෙන් කටයුතු කළ යුතු ය.

- ඒකාබද්ධ විමර්ශනයේ දී මිනින්දෝරුවරයා සමග හි.වි.නි. සහයෝගයෙන් කටයුතු කළ යුතුය.

- හි.වි.නි. විසින් තමා වෙත ලබා දී ඇති මාසික ඉලක්කයන් සම්පූර්ණ කිරීමත්, නි.කො./ ස.කො. විසින් අධික්ෂණය කර ඒ සඳහා සිය නිර්දේශ ලබා දීමත් සිදු කළ යුතු අතර සෙසු නිලධාරීන් එම කාර්යය නිවැරදිව හා කාර්යක්ෂමව ඉටු කරගැනීම සඳහා සිය සහය ලබා දිය යුතු ය.

- මාසික ඉලක්ක සම්පූර්ණ කිරීමේදී අවම වශයෙන් අදාල මාසයේ 25වන දිනයට පෙර සිය යෝජනා නිර්දේශය සඳහා නි.කො./ ස.කො. වෙත යොමු කිරීම තුළි මාසික ඉලක්කය අදාල මාසයේම සපුරා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු ය.

- 14වන වගන්තිය යටතේ තීරණ පරිගණකගත කර, ප්‍රධාන කාර්යාලය - ප්‍රකාශන අංශය විසින් නිකුත් කරන අවසන් දිනයට පෙර යොමු කිරීමට අදාළ සියලු නිලධාරින් වගබලා ගත යුතුය.

- හි.වි.නි. විසින් සිය ඉදිරි වැඩසටහන අදාළ ආකෘතියට අනුව සකස් කර පෙර මාසයේ 25 දිනට පෙර නි.කො./ ස.කො. වෙත යොමු කර අනුමැතිය ලබා ගත යුතු අතර කළ වැඩසටහන පසු මාසයේ 05 දිනට පෙර නි.කො./ ස.කො. වෙත යොමු කර අනුමත කර ගත යුතු ය.

- හි.වි.නි. විසින් ක්ෂේත්‍ර සටහන් දින පොත දෛනිකව සටහන් තැබීමත්, මාසය අවසානයේ නි.කො./ ස.කො. වෙත ඉදිරිපත් කිරීමත් සිදු කළ යුතු අතර නි.කො./ ස.කො. විසින් එහි සිය නිරීක්ෂණය සටහන් කළ යුතු ය. (අවශ්‍ය අවස්ථාවකදී පරීක්ෂා කිරීම සඳහා නි.කො./ ස.කො.විසින් ඉල්ලා සිටින්නේනම් හි.වි.නි. විසින් ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.)

- කාර්යාල කටයුතු පවත්වාගෙන යාමේදී අවශ්‍යතාවය මත තත් කාලීනව නිකුත් කරන ආකෘති පත්‍ර භාවිතා කිරීමට සෑම ප්‍රා. කා. නිලධාරියෙකුම වග බලා ගත යුතු ය.

- ප්‍රධාන කාර්යාලය විසින් වරින් වර නිකුත් කරන සෑම චක්‍රලේඛ/ උපදෙස් සියළු නිලධාරින්ගේ අවධානයට යොමු කරවීමටත් විධිමත්ව ගොනු ගත කරවීමටත් ඒ අනුව කටයුතු කිරීමටත් නි.කො./ ස.කො.විසින් පියවර ගත යුතු ය.

- හිමිකම් ලියාපදිංචිය කිරීම හා සම්බන්ධ සමගාමී අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තු විසින් නිකුත් කරන චක්‍රලේඛ සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් වීම සඳහා කටයුතු කළ යුතු ය.

රෙගුලාසි හා චක්‍රලේඛ

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත යටතේ නිකුත් කරන ලද නියෝග ඇතුලත් ගැසට් පත්‍ර.

ගැසට් අංකය		නිකුත් කළ දිනය
1050 /10	-	1998.10.21
1302 /16	-	2003.08.19
1616 /23	-	2009.08.24
1886 /58	-	2014.10.31
1912 /4	-	2015.04.27
2308 / 27	-	2022.12.01

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 1වැනි වගන්තිය යටතේ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත යටතට ගැනෙන ප්‍රෙද්ශ ලෙස නියම කිරිම.

ගැසට් අංකය		නිකුත් කළ දිනය
1670 /29	-	2010.09.09
1511 /16	-	2007.08.23
1508 / 20	-	2007.08.01

දෙපාර්තමේන්තු චක්‍රලේඛ අංක හා නිකුත් කරන ලද දිනයන් - (විශේෂ අවධානයට)

චක්‍රලේඛ අංක		නිකුත් කළ දිනය		අන්තර්ගතය
02 /2023	-	2023.06.28	-	21 වන වගන්තිය සම්බන්ධව
02 /2023 (1)	-	2023.11.16	-	ගැටළු සම්බන්ධ උපදෙස්
02 /2023 (2)	-	- 2024.09.18	-	ගැටළු සම්බන්ධ උපදෙස්
01 /2025	-	2025.01.03	-	සම අයිතිය සම්බන්ධව
02 /2025	-	2025.01.27	-	14 තීරණය - සියළු තොරතුරු ඉවත් කිරීම
03 / 2025	-	2025.02.18	-	55 වන වගන්තිය යටතේ විමර්ශන සිදු කිරීම

ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ කාර්යයේදී භාවිතා කරන ආකෘතිපත්‍ර.

ආකෘති පත්‍රය	පිටු අංකය
සමගි මණ්ඩල සාමාජිකයන් නම් කරවා එවන ලෙස ප්‍රාදේශීය ලේකම් වෙත යොමු කරන ලිපිය.	75
සමගි මණ්ඩල සාමාජිකයන් සඳහා පත්වීම් ලිපිය.	76
ඉඩම් ආරවුල සමගි මණ්ඩලය වෙත යොමු කිරීම	77
පනතේ 11 වන වගන්තිය යටතේ මැනුම් ඉල්ලීම් ආකෘතිය.	78
ඉඩම් කැබලිවලට හිමිකම් පෑම් ඉදිරිපත් කරන ලෙස දැනුම්දීම (12 වගන්තිය)	79
හිමිකම් අයදුම් කිරීමට 12 දැන්වීම් ප්‍රසිද්ධ කිරීම.	80
ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධ කරන දැන්වීම	81
හිමිකම් අයදුම්පත. - (හි.නි.කො. 05)	82 - 83
විමර්ශනයට කැඳවීම් ලිපිය.	84
ප්‍රසිද්ධ විමර්ශනයට කැඳවීම් ලිපිය.	85
ඉඩම පිළිබඳ විමර්ශන තොරතුරු වාර්තාව. - (හි.නි.කො.ජ.01)	86 - 91
ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කාර්යාලයේ පූර්ව ලේඛන පරීක්ෂණ සටහන - (හි.නි.කො.ජ 15)	92
හිමිකම් විමර්ශන වාර්තාව (රජය)	93 - 94
ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත යටතේ බලධාරීන් මඟින් හිමිකම යාවත්කාලීන කලයුතු ඉඩම් පිළිබඳ තොරතුරු - (හි.නි.කො.ජ 02)	95
ව්‍යවස්ථාපිත ආයතන මඟින් (ඉ.ප්‍ර.කො/ ජා.නි.සං.අ/ නා.ස.අ) යාවත්කාලීන කලයුතු ඉඩම් හිමිකම් පිළිබඳ තොරතුරු - (හි.නි.කො.ජ 03)	96
හි.නි.කො.ජ. තීරණය (14වන වගන්තිය)	97
මැනුම් සංශෝධන සඳහා යොමු කිරීම - (හි.නි.කො.ජ 15)	98
ගැසට් සංශෝධන සඳහා යොමු කිරීම - (හි.නි.කො.ජ 16)	99 - 100
හිමිකම් පිළිබඳ උපලේඛනය (19 වගන්තිය)	101 - 102
හිමිකම් පිළිබඳ උපලේඛනය (26 හා 31(2) වගන්තිය)	103 - 104
දෙවන පංතියේ හිමිකම් සහතිකය ප්‍රථම පන්තියට පරිවර්ථනය කිරීමට අදාල උපලේඛනය	105 - 106
හිමිකම් තීරණ ප්‍රකාශ කල නොහැකි බව දැනුම් දීම - (හි.නි.කො.ජ 13)	107
55 වගන්තියට අදාලව කටයුතු කිරීමේ ආකෘති	108 - 111

<u>සමගි මණ්ඩල සාමාජිකයින් නම් කරවා ගැනීමට ඉල්ලුම් කිරීම</u>

ප්‍රාදේශීය ලේකම්,

....

(ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය)

<u>1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත (7 වන වගන්තිය) යටතේ සමගි මණ්ඩල සාමාජිකයන් නම් කරවා ගැනීම.</u>

ඔබ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ .... ග්‍රාමයේ .... ග්‍රාම නිළධාරී වසම සඳහා සමගිමණ්ඩල සාමාජිකයන් ලෙස පත් කිරීමට සුදුසු පුද්ගලයින් (3 දෙනෙකුට නොඅඩු 7 දෙනෙකුට නොවැඩි වසමේ ග්‍රාම නිළධාරියාද ඇතුළුව) නම් කර එවන මෙන් කාරුණිකව ඉල්ලා සිටිමි.

*පහත ආකෘතිය අනුව තොරතුරු සම්පූර්ණ කිරීමට කාරුණික වන්න.

දිස්ත්‍රික්කය .... ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය ....ග්‍රාම නිළධාරී කොට්ඨාශය..............

අනු අංකය	නම	ලිපිනය	ජා.හැ. අංකය	ස්ත්‍රී/ පුරුෂ භාවය

....

නියෝජ්‍ය / සහකාර කොමසාරිස්

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව

අංක 1200/6, "මිහිකත මැදුර",රජමල්වත්ත පාර, බත්තරමුල්ල.

20............................ දින

.... මයා/ මිය,

.... දිස්ත්‍රික්කයේ .... ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ.. ග්‍රාම නිළධාරී කොට්ඨාසයේ

සමගි මණ්ඩලයේ සාමාජිකයෙකු වශයෙන්

.... දින සිට

ඔබ පත් කරන බව සතුටින් දන්වමි.

ඔබේ පත්වීම වර්ෂ 3ක කාලයක් සඳහා වන අතර, අවශ්‍ය වුවහොත් එම කාල සීමාව දීර්ඝ කළ හැකිය.

මෙම පත්වීම ස්වේච්ඡා පදනම යටතේ සමඟි මණ්ඩල කාර්යයන් ඉටු කිරීම සඳහා වන අතර, වැටුප් ලබන රජයේ තනතුරක් නොවේ.

සමඟි මණ්ඩල සාමාජිකයෙකු වශයෙන් කටයුතු කිරීමට ඔබ නොසුදුසු යැයි හැඟීයන අවස්ථාවක ඔබ සමඟි මණ්ඩල සාමාජිකත්වයෙන් ඉවත් කිරීමට හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්වරයාට බලය ඇත.

සමඟි මණ්ඩල සාමාජිකයෙකු වශයෙන් ඔබ විසින් ඉටු කළ යුතු වගකීම් හා කාර්යයන් පිළිබඳව ඔබට වරින්වර අවශ්‍ය උපදෙස් ලබාදෙනු ලබන අතර, ඔබේ කාර්යයන් මැනවින් ඉටු කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරනු ලැබේ.

පී.සී.ඩී.සිගේරා

හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල්

(රෙගුලාසි 1050/10 ආකෘති පත්‍ර අංක 6)

ඉඩම් ආරවුල සමගි මණ්ඩලය වෙත යොමු කිරීම

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත
(8 වන වගන්තිය)

ලේකම්,
....
සමගි මණ්ඩලය.

අංක .... දරන කැඩැස්තර සිතියමේ අංක .... දරන ඉඩම් කොටසට/ කොටස්වලට හිමිකම්පාන්නන් අතර ආරවුලක් උද්ගත වී තිබේ. මේ ආරවුල ගැන පරීක්ෂාකොට එය සමථයකට පත් කිරීමට උත්සාහ කිරීම සඳහා එය ඔබ වෙත මෙයින් යොමු කරමි.

ඉඩම් කොටසේ / කොටස්වල අංක ....
.... හිමිකම්පාන්නා /හිමිකම්පාන්නන්
....

ආරවුලේ සවභාවය:
....
....
....
....

ඔබේ වාර්තාව 20.......................... දින වනවිට මට ලැබෙන්නට සලස්වනු මැනවි.

....
හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්
ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව

<u>මැනුම් ඉල්ලීමේ අකෘතිය</u>

මගේ අංකය : ....

ජ්‍යේෂ්ඨ මිනින්දෝරු අධිකාරී
දිස්ත්‍රික් මිනින්දෝරු අධිකාරී කාර්යාලය
....
20......................................

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 11 වන වගන්තිය යටතේ කරනු ලබන මැනුම් ඉල්ලීම.

.... ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ .... ග්‍රාම නිළධාරී වසමේ .... ග්‍රාමයට අදාලව කැඩැස්තර සිතියම සකස් කොට ඒවායේ සහතික පිටපත් මා වෙත ලබා දෙන මෙන් කාරුණිකව ඉල්ලා සිටිම....................................

නියෝජ්‍ය කොමසාරිස්/ සහකාර කොමසාරිස්

පිටපත් -

1. හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් - ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව
2. මිනින්දෝරු අධිකාරී - ප්‍රාදේශීය මිනින්දෝරු අධිකාරී කාර්යාලය

දැන්වීම් අංක ....(දිස්ත්‍රික්කය/කොට්ඨාශය) ....පළාතේ.....................................දිස්ත්‍රික්කයේ..............................ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ .... ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශය තුළ පිහිටි...................................... ගමට හෝ ඉන් කොටසකට හෝ අදාළව. 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 11 වන වගන්තිය යටතේ මිනුම්පතිවරයා විසින් සාදන දල අංක........................ දරන කැඩැස්තර සිතියමේ දක්වා ඇති ඉඩම් කොටස් එකක හෝ ඊට වැඩි ගණනක හෝ අයිතියට නැතහොත් සන්තකයට හෝ සම්බන්ධතාවයකට හිමිකම්පාන කවර වුවද තැනැත්තෙක් විසින් තම හිමිකම්පෑම 20..... ....මස...... වන දිනට පෙර, පහත අත්සන් කරන අය වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය. එකී දිනට පෙර යම් හිමිකම් පෑමක් ඉදිරිපත් කිරීම පැහැර හරිනු ලැබුවහොත්, ඒ ඉඩමේ අයිතිය සම්බන්ධයෙන් ඒක පාක්ෂික පරීක්ෂණයක් පවත්වනු ලබන අතර, එහි දී ගනු ලබන තීරණය ඉහත සදහන් පනතේ 14 වගන්තිය ප්‍රකාර ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරනු ලැබේ.

ඉහත සඳහන් අංක ....දරන කැඩැස්තර සිතියම, අදාල ග්‍රාම නිලධාරී ග්‍රාම නිලධාරී කාර්යාලයේ දී, ප්‍රාදේශීය ලේකම් ප්‍රාදේශීය මහ ලේකම් කාර්යාලයේදී, දිස්ත්‍රික් මිනුම් කාර්යාලයේ දී හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් කාර්යාලයේදී හෝ මිනුම්පතිවරයාගේ කාර්යාලයේදී, පරීක්ෂා කරනු ලැබිය හැකි ය.

වැඩිදුර විස්තර ග්‍රාම නිලධාරීගෙන්,ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයාගෙන් හෝ හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් වරයාගෙන් ලබාගත හැකිය.

හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව

20..........................වන දින කොළඹ දී ය.

දැන්වීමයි

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත

(12 වන වගන්තිය)

මිනුම්පතිවරයා විසින් පිළියෙළ කරන ලද අංක .... දරන කැඩැස්තර සිතියමේ අඩංගු වන්නා වූ ද .... දිස්ත්‍රික්කයේ, ... ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ/ කොට්ඨාශවල .... නැමති ගම තුළ පිහිටියා වූ ද, ඉඩම් කොටස් සඳහා හිමිකම් ඉදිරිපත් කරන ලෙස දැනුම් දෙන අංක ....දරන දැන්වීම, 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 12 වන වගන්තියේ විධිවිධානවලට අනුකූලව, ... මස .... වන දින සහ අංක .... දරන ගැසට් පත්‍රයේ පළ කර ඇත.

වැඩිදුර විස්තර සඳහා ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරයා, ග්‍රාම නිලධාරි හෝ පහත අත්සන් කරන අය විමසන්න.

....

හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව

ප්‍රසිද්ධ දැන්වීමයි !

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව.

1998 අංක 21 දරණ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 12 වන වගන්තිය යටතේ

ඉඩම් කැබලිවලට හිමිකම්පෑම් ඉදිරිපත් කරන ලෙස දැනුම් දීම

.... ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ පහත සඳහන් ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසවලට අයත් කඩයිම් සිතියම් වලට අදාල හිමිකම්පෑම් කැඳවීමේ දැන්වීම 20 .... මස .... වන දින අංක .... දරණ රජයේ ගැසට් පත්‍රයේ පළකර ඇත.

ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසයේ අංකය හා නම	ගම	ක. සි. අංක	කලාප අංක
1.	....	....	....
2.	....	....	....
3.	....	....	....
4.	....	....	....
5.	....	....	....
6.	....	....	....

ඉහත කඩයිම් සිතියමකට අයත් එක් කැබැල්ලකට හෝ ඊට වැඩි ගණනකට හිමිකම්පාන කවර තැනැත්තකු වුවද තම හිමිකම්පෑම 20...... .... මස .... වන දින හෝ ඊට පෙර "සටහන" යටතේ දක්වා ඇති ලිපිනයට ලැබෙන සේ යොමු කරන ලෙස දැනුම් දෙමි. හිමිකම් අයදුම්පත් ඔබ ග්‍රාම නිලධාරී වෙතින් හෝ අදාල හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයෙන් ලබා ගත හැකිය. අයදුම්පත බහා එවන කවරයේ වම් පස උඩ කෙලවරේ "ඉඩම් හිමිකම් අයදුම්පත කැබලි අංක .... " යනුවෙන් ලිවිය යුතුය.

ඉඩම් හිමිකම් අයදුම්පත සම්පූර්ණ කර අත්සන ග්‍රාම නිලධාරී වෙතින් සහතික කර තැපෑලෙන් මෙහි සටහන යටතේ දක්වා ඇති ලිපිනයට යොමු කරනු ලැබිය හැකිය. නැතහොත් අතින් භාරදිය හැකිය.

ඉහත සඳහන් කඩයිම් සිතියම සහ ඊට අදාල ඉඩම් විස්තර ලැයිස්තු ඉහත නම් සඳහන් ග්‍රාම නිලධාරී කාර්යාල, ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල, ප්‍රාදේශීය මිනින්දෝරු අධිකාරී කාර්යාල සහ (නම) .... ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයේදී පරීක්ෂා කරනු ලැබිය හැකිය. නැතහොත් www.document.gov.lkවෙබ් අඩවියෙන් ලබා ගත හැකිය.

වැඩි විස්තර .... ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය හෝ 1200/6, මිහිකත මැදුර, රජමල්වත්ත පාර, බත්තරමුල්ල ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුවේ ප්‍රකාශන අංශයේ දුරකතන අංක 011-2797467 ඇමතීමෙන් ලබා ගත හැකිය.

නියෝජ්‍ය/ සහකාර කොමසාරිස්
හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය
....
....
....
දු.ක. ....
20 .... මස .... දින ......

සටහන

හිමිකම්පෑමේ අයදුම්පත් ලබා ගත යුතු සහ එවිය යුතු ස්ථාන හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය

....

....

ආකෘතිපත්‍ර අංක හි.නි.කො. ජ: 05
விண்ணப்ப இல: கா. உ. நி. ஆ. 05
Form No:C.G.T.S. 05

ඉඩම් හිමිකම් අයදුම්පත
காணி உரிமைக்கான விண்ணப்பம்
APPLICATIONFOR CLAIMS

1998 අංක 21 දරණ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 12 වගන්තිය
1998 ஆம் ஆண்டின் 21 ஆம் இலக்க உரிமைப் பதிவுச் சட்டம் 12 ஆம் பிரிவு
Section 12 of the Registration of Title Act No. 21 of 1998.

දිස්ත්‍රික්කය / மாவட்டம்/ District : ....

01.(අ) ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය:.................................. (ආ). ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශය / අංකය:...............................
(அ) பிரதேச செயலாளர்பிரிவு:... (ஆ) கிராம அலுவலகர் பிரிவு / இலக்கம்:.....................
(a)Divisional secretariat Division:..................................... (b) Grama NiladariDivision:...

(ඇ)ගම:..
(இ) கிராமம்:...
(c)Village:...

02.(අ) කඩඉම් සිතියම් අංකය:... (ආ) කලාප අංකය:...
(அ) எல்லைப்பட இலக்கம்:.. (ஆ) பிரிவு இலக்கம்: ....
(a)Cadastral MapNo:.. (b) Block No: ....

(ඇ) පත්‍ර අංකය: .... (ඈ)ඉඩම් කැබලි අංකය: ....
(இ) தாள் இலக்கம்: .... (ஈ) காணித்துண்டு இலக்கம்: ....
(c)SHEET No: .... (d) Land parcel No: ....

(ඉ)කඩඉම් සිතියම අනුව ප්‍රමාණය: .... (ඊ) ඉඩමේ නම:...
(உ) விஸ்தீரணம்: .... (ஊ) காணியின்பெயர்: ....
(e)Extent of cadastral map: .... (f) Nameof Land: ....

03. (අ) හිමිකම්පාන අයගේ නම/නම් (වාසගම සහිත සම්පූර්ණ නම හැඳුනුම්පතේ සඳහන් පරිදි විය යුතුයි).
(அ) உரிமை கோருபவரின் பெயர்/பெயர்கள் (தேசிய அடையாள அட்டையில் குறிப்பிடப்பட்டுள்ளவாறு முழுப்பெயர் எழுதப்படல்வேண்டும்).
(a) Name/s of the claimant/ claimants (Full name of the claimant as appeared in the N.I.C. shown).

නම பெயர் Name	ලිපිනය விலாசம் Address	ජා.හැ.අං. தே.அ.அ. இல. N.I.C.NO
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....

දු. ක. අ:.. වට්සැප් අංකය:..වි.තැ.ලිපි:..
தொலைப்பேசி இல:………….. வட்சப் இல:………………………… மின்னஞ்சுல் முகவரி:……………
Telephone No:………………. WhatsApp No:…………………… Email Address:…………………....

04. (අ) ඉල්ලා සිටින හිමිකමේ ස්වභාවය:සම්පූර්ණ අයිතිය/හවුල් අයිතිය/උකස් අයිතිය/අඳ අයිතිය.
(அ) கோரி நிற்கும் உரிமையின் தன்மை: காணியின் பூரண உரிமை/ கூட்டு உரிமை/ வாடகை உரிமை மற்றும்வேறு உரிமை.
(a)Nature of claim: Full ownership/Co-ownership/Mortgage right/Lease right/Tenant.
(ආ)හවුල් අයිතියේ ප්‍රමාණය:..
(ஆ) கூட்டு உரிமையாயின், அதன் விஸ்தீரணம்:………………………………………………………
(b) If Co-ownership extent of Title:…………………………………………………………………….

05.ස්වභාවය :ඔප්පුවක්ද / දීමනා පත්‍රයක්ද / අධිකරණ නියෝගයක්ද / නිරවුල් කිරීමේ නියෝගයක්ද / වෙනත්.
உரிமை பிரகடனப்படுத்தப்படும் ஆவணங்களின் தன்மை: - காணி உறுதி/ கொடைப் பத்திரங்கள்/ நீதிமன்றக் கட்டளைகள் நிருணயக் கட்டளைகள்/ ஏனைய காரணங்கள்.
Category : Deed/Grant/Court order/Settlement order/Any other*

අංකය:..	දිනය:..
இலக்கம்:……………………………………	திகதி:...
No:...	Date : :..

නොතාරිස්වරයාගේ නම:...
பத்திரங்களுக்கு சட்டபூர்வ அதிகாரம் வழங்கும் அதிகாரியின் பெயர் (நொத்தாரிசு):……………………………….
Name of Notary:...

06.ලියාපදිංචි කරන ලද බැදීම් තිබේද ? (බදු/උකස්/ආදී) එසේ තිබේනම් පහත විස්තර සපයන්න பதிவு செய்வதற்கான தடைகள் உண்டா (ஈடு/ குத்தகை/ வேறு) அவ்வாறு இருப்பின் பின்வரும் விளக்கங்களைத் தருக Are there any registered encumbrances (Mortgages/lease etc.) If available, please furnish following details	බදු/උකස්/හෝ බැදීම් ஈடு/ குத்தகை/ தடைகள Mortgage/lease or encumbrances	ලියාපදිංචි ලිපිගොනු අංකය கோப்பு இலக்கம் Registration FileNo.

(අ)**බදු/උකස් හිමියාගේ නම:..
(அ)** ஈட்டு/ குத்தகை உரிமையாளர் பெயர்:…………………………………………………………………
(a) **Name of lease/mortgagee :...

(ආ)උකසක් නම් උකස් කර ඇතිමුදල රු :...
(ஆ) ஈட்டிற்குட்பட்டதெனின் பெறுமதி ரூபா:…………………………………………………………………..
(b)If leased, the amount of such lease (Rs) :...

(ඇ)බද්දක් නම් බදු කාලය :...
(இ) குத்தகையாயின் குத்தகை காலம் :……………………………………………………………………….
(c) If mortgaged the period of such mortgagee :..

07. ප්‍රවේශ මාර්ග/ජල/විදුලි/දුරකථන මාර්ගආදිය මෙම ඉඩම් හරහා වෙනත් ඉඩමකට හෝවෙනත් ඉඩම් හරහා ඉඩමට තිබේද?
பாதை உரிமை/ நீர்/ மின்சாரம்/ தொலைப்பேசிக் கம்பிகள் இந்தக் காணியின் ஊடாக வேறு காணியொன்றுக்கு அல்லது வேறு காணிக்கு உண்டா?
Whether there are right of way/ water/ electricity/telephone lines existing though this land to another land or thought another land to this land.

> ඉහත සඳහන් තොරතුරු මා/අපි දන්නා තරමින් නිවැරදි බවට සහතික වෙමි/වෙමු. සිතියමේ සඳහන් ඉඩම් ප්‍රමාණය සඳහා මගේ/අපගේ නමින් හිමිකම් සහතිකයක් ලබා දෙන ලෙස ඉල්ලා සිටිමි/සිටිමු.
> மேலே கூறப்பட்ட விடயங்கள் எனது/எமது அறிவுக்கு உட்பட்டவரை உண்மையானவை என உறுதிப்படுத்துகிறேன்/உறுதிப்படுத்துகின்றோம். வரைப்படத்தில் குறிப்பிட்டுள்ள விஸ்தீரணத்திற்கமைய, எனது/ எமது காணிக்கான உரித்துச் சான்றிதழினைப் பெற்றுத்தருமாரு தாழ்மையுடன் கேட்டுக் கொள்கின்றேன்/கொள்கின்றோம்.
> I/We hereby certify that the above-mentioned particulars are correct to best of my/our knowledge. Please register my/ our title for the extend of land above mentioned.

....
හිමිකම්පාන්නාගේ/පාන්නන්ගේ අත්සන
உரிமை கோருபவரின்/ கோருவோரின் கையொப்பம்
Signature/s of Title Claimant/s

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව
காணி உரித்து நிர்ணயத் திணைக்களம்
LAND TITLE SETTLEMENT DEPARTMENT
1200/6, මිහිකතමැදුර, රජමල්වත්තපාර, බත්තරමුල්ල
1200/6, மிஹிகத மெதுர, இராஜமல்வத்த வீதி, பத்தரமுல்லை
1200/6, MihikathaMedura, Rajamalwatta Road, Battaramulla

මගේඅංකය / எனது இல / My No:	ඔබේඅංකය / உமது இல / Your No:	දිනය / திகதி / Date .

....
ගරු ස්වාමින්වහන්ස/ ගරු පූජකතුමණි/ මහත්මයාණෙනි/ මහත්මියණී

කැඩැස්තර සිතියම් අංක : .... කලාප අංක: .... පත්‍ර අංක: .... කැබලි අංක:...........

ඉඩම් අමාත්‍යාංශය මඟින් ක්‍රියාත්මක කරන බිම්සවිය රාජ්‍ය වැඩසටහන යටතේ .... ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ .... ගමෙහි .... ග්‍රාම නිලධාරි වසමේ ඔබ විසින් භුක්ති විඳින ඉඩම් කොටස / කොටස් උක්ත කැබලි අංකය යටතේ මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මැනුම් කටයුතු සිදුකර කැඩැස්තර සිතියම සකසා ඇත. (එහි ඡායා පිටපතක් ග්‍රාම නිලධාරි කාර්යාලයේදී පරීක්ෂා කලහැක.)

02. එම ඉඩම් කැබැල්ලට අදාලව රජයේ වගකීමක් සහිත " හිමිකම් සහතිකය" නොමිලයේම සකස් කිරීම සඳහා 1998 අංක 21 දරණ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත ප්‍රකාරව විමර්ශනයක් සිදු කලයුතු අතර ඒ සඳහා ඔබ සතු පහත සඳහන් ලේඛන රැගෙන .... යන ලිපිනයේ පිහිටි ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයට 20.................. දින පෙ.ව............. සිට ප.ව. .... දක්වා කාලය තුල පැමිණෙන මෙන් කාරුණිකව දන්වා සිටිමි.

03. හිමිකම්පෑමක් ඉදිරිපත් කිරීම පැහැර හරිනු ලැබුව හොත් 1998 අංක 21 දරණ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතට අනුව හිමිකම් සහතික නිකුත් කල නොහැකි ඉඩමක් සේ සලකා ඉදිරි කටයුතු සිදු කරන බව කාරුණිකව දන්වමි.

ඔබ රැගෙන ආ යුතු ලිපි ලේඛන

I. මෙම කැඳවීමේ ලිපිය
II. ඔබගේ ජාතික හැඳුනුම්පත හා එහි ඡායා පිටපතක්
III. ඉඩමට අදාල ඔප්පුවේ මුල් පිටපත හෝ අයිතිය සනාථ කිරීමට අදාල ලේඛන හා ඒවායේ ඡායා පිටපතබැගින්
IV. ඉඩමට අදාල පිඹුර (ප්ලෑන) ඇත්නම් මුල් පිටපත හා ඡායා පිටපතක්
V. ඉදිරිපත් වන්නේ ඉඩමේ හිමිකරු නොවේ නම් හිමිකරු විසින් බලය පැවරූ ලිපියක් (ඇටෝර්නි බලපත්‍රය හා එහිඡායා පිටපත්)

ස්තූතියි,

මෙයට විශ්වාසී,

....
නියෝජ්‍ය / සහකාර කොමසාරිස් හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරි

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් වෙනුවට

ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයේ දු.අංකය - ....
ප්‍රධාන කාර්යාලයේ දු.අංකය - 011 – 2797400 / 011-2797469
ප්‍රධාන කාර්යාලයේ විද්‍යුත් ලිපිනය - investigationltsd@gmail.com

හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ නියෝජ්‍ය/ සහකාර කොමසාරිස්,
හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය
…..…………………..………….......
20………/…………/…………...

....
....
....

ගරු ස්වාමීන්වහන්ස/ පූජකතුමනි/ මහත්මයාණනි, මහත්මියනි,

<u>1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත</u>

<u>13 වන වගන්තිය යටතේ පවත්වනු ලබන ප්‍රසිද්ධ විමර්ශනය</u>

හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ වැඩසටහන යටතේ…..……………..…................….. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ…..………………. ග්‍රාම නිලධාරී වසමේ …..………….…………ගමට අදාළව රජයේ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලද අංක ……………හා …………..…. දිනැති දැන්වීමට අනුව මෙහි පහත විස්තර සඳහන් කර ඇති ඉඩමට ඔබගේ අයිතිවාසිකම් පරීක්ෂාකර බැලීම පිණිස 20……......……......……… මස …....……දින පෙ.ව./ප.ව. ……………ට ………………….. යන ස්ථානයට පහත සඳහන් ලිපි ලේඛන සමග පැමිණෙන මෙන් කාරුණිකව ඉල්ලමි.

1. ඔබගේ ජාතික හැඳුනුම්පත (නොමැති නම් විදේශ ගමන් බලපත්‍රය, රියදුරු බලපත්‍රය, වැඩිහිටි හැඳුනුම්පත)

2. ඉඩම් සම්බන්ධ ඔප්පු/ දීමනා පත්‍ර/ සන්නස්/ නිරවුල් කිරීමේ ආඥාව ඇතුළත් ගැසට් පත්‍ර/ නඩු තීන්දු පිටපත් හෝ ඉඩමේ අයිතිය හා හිමිකම් තහවුරු කරන වෙනත් ලියවිලි (විවාහ සහතික, මරණ සහතික, උප්පැන්න සහතික ආදිය)

3. ඉඩමට සම්බන්ධ පිඹුරු (ප්ලෑන්)

   ඔබගේ පහසුව පිණිස අදාළ ඉඩම සම්බන්ධයෙන් මෙම කාර්යාලයේ පවත්නා තොරතුරු පහත දැක්වේ,

   ග්‍රාම නිලධාරී වසම:....................................... ගම: …..………………..……..……......…

   කඩයිම් සිතියම් අංකය: .... කලාප අංක: …..……………......….…...

   පත්‍ර අංකය:... ඉඩම් කැබලි අංකය: ....

4. පරීක්ෂණය සඳහා පැමිණෙන විට මෙම ලිපියද රැගෙන එන්න.

5. විශේෂ හේතුවක් මත ඔබ සහභාගි නොවන්නේ නම් ඔබගේ ඇටර්නි බලකරු තොරතුරු සමඟ සහභාගි කරවන්න.

මෙයට
විශ්වාසී,

නියෝජ්‍ය/ සහකාර කොමසාරිස්,

…..……………..…..….….. ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්ගේ ජනරාල් වෙනුවට.

ආකෘති පත්‍ර අංකය : හි. නි. කො. ජ. 01

තාවකාලික කැබලි අංකය : ....

ගොනු අංකය : ....

<u>ඉඩම පිළිබඳ විමර්ශන තොරතුරු වාර්තාව</u>

<u>ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව</u>

01.ඉඩමේ පිහිටීමපිළිබඳතොරතුරු (වර්තමාන තත්වයඅනුව)

1.1. දිස්ත්‍රික්කය : .... 1.2 ප්‍රා.ලේ.කොට්ඨාශය : ....

1.3 ග්‍රා.නි. වසම සහ අංකය : .... 1.4 ගම : ....

1.5 වරිපනම් අංකය (තිබේ නම්) : ....

02. ඉඩමේ හිමිකරු පිළිබඳ තොරතුරු

2.1 අයිතිකරුගේ නම/නම් 2.2 ලිපිනය. 2.3 ජා .හැ. අං
(ජාතික හැදුනුම්පතේ සඳහන් පරිදි)

1. ....
.... | | | | | | | | | | | | |

2. ....
.... | | | | | | | | | | | | |

3. ....
.... | | | | | | | | | | | | |

2.4 දුරකථන අංකය :
1 .... 2 .... 3..

2.6 භුක්තිකරුගේ නම හා ලිපිනය : (ස්ථිර පදිංචි ලිපිනය සඳහන්කළ යුතුවේ)

....
....

2.6 ස්ත්‍රී /පුරුෂ භාවය : (අදාල අනු අංකය)
ස්ත්‍රී පුරුෂ

2.7 ඔප්පුවේ/දීමනා පත්‍රයේ/නඩු තීන්දුවේ සඳහන් පරිදි නම :
....
....

(ජා.හැ.ප. හා ඔප්පුවට අනුව නමේ වෙනසක් තිබේ නම් පමණක් දිවුරුම් ප්‍රකාශයක් ඇමිණියයුතුවේ)

03. ඔප්පුවේ ස්වාභාවය/අයිතිය ලද ලේඛනයේ ස්වාභාවය :

විකුණුම්කරය/තෑගි ඔප්පුව/බෙදුම් ඔප්පුව/ප්‍රකාශන ඔප්පුව/නඩු
තීන්දුව/ඉසුරුභූමි/ස්වර්ණභූමි/ජයභූමි/රත්නභූමි/ නියාදන සාධන පත්‍ර/දීර්ඝකාලීන
බලපත්‍ර/ප්‍රවේනි/උරුම/ඉ.සං.ආ බලපත්‍ර/බණ්ඩාර ඉඩම්/රාජකාරී ඉඩම්/පූජා ඔප්පු/නිරවුල් කිරීමේ
නියෝග/අනවසර/වෙනත් (අනවශ්‍ය වචන කපා දමන්න)

04. අනවසර අල්ලා ගැනීම් පිළිබඳ විස්තර

....

....

05.ඉඩමේ තොරතුරු

5.1ඉඩමේ හිමිකම පැමිණි ආකාරය.

A.තනි ඉඩමක්ද ☐ C.ඒකාබද්ධ ඉඩමක්ද ☐

B.තනි ඉඩමක බෙදාවෙන් කල කොටසක්ද ☐ D.ඒකාබද්ධ ඉඩමේ බෙදාවෙන්කළ කොටසක්ද යන වග ☐

5.2 ඉඩමේ හිමිකමලද ලේඛනයේ තොරතුරු

ඔප්පු /දීමනාපත්‍ර අංකය	ලියාපදිංචි වෙළුම හා පත්ඉරු අංකය	ඔප්පුවේ සදහන් දිනය	නොතාරිස්වරයාගේ හෝ බලධාරියාගේ නම	ප්‍රමාණය
....	....	....	....	....
....	....	....	....	....
....	....	....	....	....
....	....	....	....	....
....	....	....	....	....

5.3 ඉඩමේ නම - (ඔප්පුවට අනුව) : ....

5.4. ඔප්පුවේ සඳහන් පිඹුරේ : මිනින්දෝරුවරයාගේ නම : ....

අංකය හා දිනය : ....

කැබලි අංකය : ....

5.5 ජීවිත භුක්තිය තිබේද?

ඔව් ☐ නැත ☐

5.5.1 ඔව් නම් ජීවිත භුක්ති කරුවන්ගේ නම් (ඔප්පුවේ සඳහන් පරිදි)

....

....

5.5.2. ජීවිත භුක්තිකරුවන් ජීවතුන් අතර සිටී ද ?

ඔව් ☐ නැත ☐

නැත්නම් ඒ බව සනාථ කිරිම සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලේඛනය අමුණා ඇති පිටු අංක : ....

5.6 මාර්ග අයිතිය තිබේද?

ඔව් ☐ නැත ☐

"ඔව්" නම් ඒ පිළිබඳ විස්තර සඳහන් කරන්න

....

5.7. පරවශ්‍යතා අයිතීන් තිබේද?

ඔව් නම් අදාල පරවශ්‍යතා සඳහන් කරන්න. ඔව් ☐ නැත ☐

....

5.8 ඔප්පුවට අනුව ඉඩමේ හිමිකම සම්බන්ධවෙනත් කොන්දේසි තිබේද?

ඔව් ☐ නැත ☐

5.8.1 කොන්දේසි තිබේනම් කෙටියෙන් සඳහන් කරන්න.
....
....
....

5.9 ඉඩම ඇපයකට/උකසකට/බද්දකට/පරවශ්‍යතා බැඳීමකට/අධිකරණ නඩුවකට හෝ වෙනත් බැඳීමකට යටත් වේ නම් ඒ පිළිබඳ විස්තර : ....

5.9.1 උකස්/බදු/බැඳීම් තිබේද ? ඔව් /නැත : ....

5.9.2. ඔව් නම් උකස් හිමියාගේ නම හා ලිපිනය : ....

....

5.9.3. බදුකරුගේ නම හා ලිපිනය : ....

....

5.9.4. බදු කාලය : ....

5.10 අධිකරණ නඩුවකට හෝ වෙනත් බැඳීමකට යටත්වේද? ඔව් ☐ නැත ☐

"ඔව්" නම් ඒ පිළිබඳ විස්තර සඳහන් කරන්න.
....

06.ඉඩමේ පවතින ස්වභාවය
(මෙහි ඔප්පුවේ සඳහන් ස්භාවය සහ ක්ෂේත්‍රයේ පවතින ස්භාවය අනුව ඇතුළත් කළ යුතුය.)

ඔප්පුවේ සඳහන් ස්වභාවය:- ගොඩ ☐ කුඹුරු ☐
ක්ෂේත්‍රයේ පවතින ස්වභාවය:- ගොඩ ☐ කුඹුරු ☐

7. කොපමණ කලක සිට ඉඩමේ පදිංචිව සිටී ද /භුක්ති විඳී ද යන වග ....

8. ඉහත 5.4 ට අමතරව වෙනත් පිඹුරක් තිබේද ? ඔව් ☐ නැත ☐

8.1 තිබේ නම් අදාළ

- මිනින්දෝරුවරයාගේ නම : ....
- පිඹුරු අංකය : ....දිනය : ....
- කැබලි අංකය: ....
- 8.2 එකී පිඹුර පළාත් පාලන ආය තනය මඟින් අනුමත කර තිබේද?ඔව් ☐ නැත ☐

09. හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරියාගේ නිරීක්ෂණය - (ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණයේ දී ලබාගත් විශේෂිත තොරතුරු සහිතව)
....
....
....
....
....
....
....

හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරියාගේ නම : ....
අත්සන : .... දිනය : ....

(නිල මුද්‍රාව)

10. ක.සි. ලැබීමෙන් පසු තොරතුරු (12 වගන්තිය ප්‍රකාශයට පත් වීමෙන් පසුව සම්පූර්ණ කිරීම සුදුසු ය.)

10.1.කඩයිම් සිතියම් අංකය : ....කලාප අංකය : .... පත්‍ර අංකය: .... කැබලි අංකය : ....
හෙක්ටයාර්: .... (අක් : ....රූඩ් : ....පර් : ....)

10.2 ඔප්පුවට අනුව ප්‍රමාණය :
හෙක්ටයාර් : .... (අක් : ....රූඩ් : ....පර් : ....)

10.3 ප්‍රමාණ වෙනස :..................... (අක් : ....රූඩ් : ....පර් : ....)

10.4 ප්‍රවේශ මාර්ගය අයිතිය

කඩයිම් සිතියම් අංකය : ....කලාප අංකය : .... පත්‍ර අංකය: .... කැබලි අංකය : ....

10.5. වෙනත් පරවශ්‍යතා තිබේනම් එයට අදාල කඩයිම් සිතියම් අංකය : ....

10.6. හිමිකරු / හිමිකරුවන්ගේ නම / නම් සහ අයිතියේ ප්‍රමාණය / විෂම හවුල් අයිතියක් නම් ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර් වලින් සඳහන් කරන්න.

අයිතිකරුවන්ගේ නම්	අයිතියේ ප්‍රමාණය(හෙක්ටයාර්)
1	....
2	....
3...	....

10.7. කඩයිම් සිතියමට අනුව ප්‍රමාණයට සහ මායිම් වලට ද ඉහත 10.1 සිට 10.6 දක්වා කරුණු වලටද එකඟ වෙමි / එකඟ වෙමු.

අත්සන / වම් මාපට ඇඟිලි සලකුණ		
	1	දිනය :1 ....
	2	2 ....
	3	3...........................

10.8 කඩයිම් සිතියමට අනුව ප්‍රමාණයට සහ මායිම්වලට ද එකඟ නොවෙමි / එකඟ නොවෙමු .

එකඟ නොවීමට හේතු : ....

අත්සන / වම් මාපට ඇඟිලි සලකුණ		
	1	දිනය :1 ....
	2	2 ....
	3	3 ....

10.9 ඉහත අත්සන / අත්සන් / වම් මාපට ඇඟිලි සලකුණ මා ඉදිරිපිටදී තැබූ බව සහතික කරමි.

හි.වි.නි.ගේ නම : .... අත්සන: ....

දිනය: ....(නිල මුද්‍රාව)

11. පිටු අංක ....ඉ. රෙ. කාර්යාල ලේඛන පරීක්ෂණ වාර්තා අනුව අයිතිය තහවුරු වේ/ නොවේ. (විස්තර ඇත්නම් ඇමුණුමක් ලෙස.)

12. **සමගි මණ්ඩලයට යොමු කරන ලද්දේ නම් දිනය හා යොමුව : ....**

සමගි මණ්ඩල නිර්දේශය (සම්පිණ්ඩනය)

....
....
....
....

13. විමර්ශන නිලධාරියාගේ සම්පිණ්ඩන වාර්තාව : {ක්ෂේත්‍රයේ ලබා ගත් තොරතුරු සහ ලේඛන වලින්(ඔප්පු, පිඹුරු සහ වෙනත්) ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය පත්ඉරු හා දෙවන පිටපත් මඟින් ලබා ගත් තොරතුරු/පුද්ගලයා සම්බන්ධ ප්‍රකාශ, සමගි මණ්ඩල නිර්දේශ, ග්‍රාම නිලධාරී වාර්තා සහ වෙනත් වාර්තාවන් ඇතුළත් විස්තර :

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

14. **කැඩැස්තර සිතියම් අංක : ....** දරන ඉඩම් කොටසෙහි හිමිකම පිළිබඳ අව්‍යාජ සහ අනන්‍යාකාර බව සනාථ වේ / නොවේ.

පහත හේතු නිසා හිමිකම සනාථ නොවේ.

I. ....

II. ....

III. ....

හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරියාගේ යෝජනාව

බැඳීම් :

1. **මාර්ග අයිතිය : ....**
2. **මාර්ගපරවශ්‍යතාව : ....**
3. **උකස් බැඳීම: ....**
4. **බදු: ....**
5. **ජීවිත භුක්තිය : ....**
6. **රාජකාරි පංගු : ....**
7. **වෙනත් බැඳීම් : ....**

ඉහත සඳහන් කරුණු නිවැරදි බවත් මෙහි හිමිකරු / හිමිකරුවන් වන ....
....
....
.... යන (අයට / අයවලුන්ට) අක් .... රූ.................... පර් ....
හෙක්........................ ක් වන ඉඩම සඳහා සම්පූර්ණ / ප්‍රථම / දෙවන පන්තියේ හිමිකම් සහතිකයක් ඉහත සඳහන් ජීවිත භුක්තිය/ බැඳීම් වලට හා පරවශ්‍යතා අයිතියට යටත්ව ලබා දීමට යෝජනා කර නිර්දේශය සහ අනුමැතියට ඉදිරිපත් කරමි.

....

දිනය හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරී /අති. රෙ ගේ අත්සන

(නිල මුද්‍රාව)

නියෝජ්‍ය/ සහකාර කොමසාරිස්ගේ අනුමැතිය

ඉහත කරුණු අධ්‍යයනය කළෙමි. විමර්ශනය පිළිබඳව සෑහීමට පත්වෙමි...
.... යන අයට ප්‍රථම/දෙවන පන්තියේ හිමිකමක් ප්‍රකාශ කිරීම අනුමත කරමි/ නොකරමි.

....

දිනය නියෝජ්‍ය/ සහකාර කොමසාරිස්ගේ අත්සන

(නිල මුද්‍රාව)

ඉඩම් හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ කාර්යාලයේ පූර්ව ලේඛන පරීක්ෂණ සටහන

ඉදිරියට ගෙන ආ කොට්ඨාසය වෙළුම හා පත්ඉරුව:- .... ප්‍රමාණය:-
හෙක්.................අක්........රූඩ්...............පර්...... වෙනත්............

ඉඩමේ නම :- ....

කොට්ඨාශය	වෙළුම	පත් ඉරුව	දිනපොත් අංකය	දීමනාකරුගේ නම	ලැබුම්කරුගේ නම	අන්සතුකිරීමේ ස්භාවය සහ ඔප්පුවේ සඳහන් පරිදි ප්‍රමාණය	ඔප්පු අංකය හා දිනය	නොතාරිස්වරයාගේ නම	යම් බැදීමක් තිබේද?*

ඉහත සඳහන් තොරතුරු ඉඩම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලයෙන් ලබාගත් සත්‍ය තොරතුරු බව සහතික කරමි.

පරීක්ෂා කළේ: නම: .... තනතුර:... ඉදිරියට ගෙන ගිය වෙළුම හා පත්ඉරුව ....

අත්සන :.. දිනය:..

*මෙයින් අදහස් කරනුයේ (උකස්/කේවියට් තහනම්/ලිස්පෙන්ඩනයන්/ජීවත භුක්ති/අනිකුත් ආඥාපනත්/ නව මැනුම් සම්බන්ධ විස්තර වලට) කොන්දේසි ආදිය

ඉ. නි. කො. ජ. 14

හිමිකම් විමර්ශන වාර්තාව (රජය)

1. ක.සි.අංකය : | | | | | | |

2. කලාප අංක : | | |

3. පත්‍ර අංකය : | | | |

4. කැබලි අංකය : | | | |

5. ප්‍රමාණය : ....

6. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය : ....

7. ගම : ....

8. ග්‍රා.නි වසම : ....

9. (1) ජාතික හැඳුනුම්පත අනුව හිමිකරුගේ නම : ....

(2) ලිපිනය : ....

(3) ජාතික හැඳුනුම්පත් අංකය : | | | | | | | | | | | | |

(4) 1. ඔප්පුව හා ජා.හැ.ප. අනුව නමේ වෙනසක් තිබේද? ඔව් / නැත

2. නමේ වෙනසක් තිබේ නම්ලබා ගත් දිවුරුම් ප්‍රකාශය අමුණා ඇති පිටු අංකය : ....

<u>රජයේ ඉඩම්</u>

(5) රජය කලින් ලබා දුන් දීමනාපත්‍ර ඉඩමක් ද? ඔව්/නැත.

(6) ඔව් නම් LOD දීමනා පත්‍රයක් ද / නියාදන සාධන පත්‍රයක් ද? : ....
....

(7) අදාළ කොන්දේසි සඳහන් කරන්න : ....

(8) 1. අනුප්‍රාප්තිකයෙකු නම් කර ලියාපදිංචි කර තිබේද? ඔව්/නැත
2. ඔව් නම් අනුප්‍රාප්තිකයාගේ නම : ....

(9)1. ජීවිතභුක්තියක් තිබේද? ඔව් / නැත
2. ජීවිත භුක්තිකරුගේ නම් : ....
3. ජීවිත භුක්තිකරු මියගොස් නම් මරණ සහතිකය අමුණා ඇති පිටු අංකය : ....

(10)1. උකස් බදු/බැදීම්තිබේද? ඔව්/ නැත
2. ඔව් නම් උකස් හිමියාගේ නම් හා ලිපිනය : ....
3. උකස් මුදල : ....

(11)1. අවසාන දීමනාපත්‍ර අංකය හා දිනය : ....

(13)1. විමර්ශනයේ දී තහවුරු කරගත් වෙනත් තොරතුරුඇතොත්මෙහි සඳහන් කරන්න.

....
....
....
....
....

2. ඉඩම පරීක්ෂා කළේද? ඔව් ☐ ☐ නැත

3. මායිම හඳුනා ගත්තේද? ඔව් ☐ ☐ නැත

(14) 1. ගොණුවේ පිටු අංක .... සිට .... ඉ. රෙ. කා .පරීක්ෂණ වාර්තා අනුව නිරවුල් අයිතියක් ඇත.

2. ඉ. රෙ. කා. පරීක්ෂණය අනුව විශේෂ තොරතුරු ඇත්නම් සඳහන් කරන්න.
……………………………………………………………………………………………………

…………………………………………………………………………………………………….

……………………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………………

(15)පිටු අංක .... උරුම අයදුම්පත හා ගොණුවේ තොරතුරු සැසඳේ.

ඉහත සඳහන් තොරතුරු සත්‍ය හා නිවැරදි බවත්, මෙහි හිමිකරු වන ....
....
....යන අයට ප්‍රථම පන්තියේ/ දෙවන පන්තියේ හිමිකම් සහතිකයක් නිකුත් කිරීම නිර්දේශ කරමි. ගොනුව පසෙක තැබීමට / නැවත මැනුම් නිර්දේශ කරමි.

....
....
දිනය
අත්සන

හි.වි.නි./අති.රෙජි.
(නිල මුද්‍රාව තබන්න)

<u>**පරීක්ෂා කරන නිලධාරියාගේ සටහන**</u>

ලිපි ගොනුවේ තොරතුරු සමඟ වාර්තාව පරීක්ෂා කළෙමි. වාර්තාවේ තොරතුරු නිවැරදිය. ප්‍රථම පන්තියේ/ දෙවන පන්තියේ හිමිකම් සහතිකයක් දීම සුදුසුය.

....
අත්සන
හි.වි.නි./අති.රෙජි.
(නිල මුද්‍රාව තබන්න)

<u>**නියෝජ්‍ය කොමසාරිස්/ සහකාර කොමසාරිස්ගේ අනුමැතිය (ඉහත නිර්දේශ නොමැතිව අනුමත කිරීම සිදු නොකළ යුතුවේ).**</u>

ප්‍රථම පංතියේ / දෙවන පංතියේ හිමිකම් සහතිකයක් අනුමත කරමි/නොකරමි/පසෙක තැබීමට/නැවත මැනුම් කිරීමට යොමු කරමි.

....

දිනය නියෝජ්‍ය කොමසාරිස් / සහකාර කොමසාරිස්ගේ අත්සන
(නිල මුද්‍රාව තබන්න)

හි.නි.කො.ජ. - 02

ඉඩම් සංවර්ධන ආඥා පනත යටතේ බලධාරින් මඟින් හිමිකම යාවත්කාලින කලයුතු ඉඩම් පිළිබඳ තොරතුරු.

කාර්යාලය:.......................... **ග්‍රාම නිලධාරි වසම: ....**

කඩයිම් සිතියම් අංකය, කලාප අංකය, පත්‍ර අංකය, කැබලි අංකය	දීමනා පත්‍රයේඅංකය	ඉඩම් හිමියාගේ නම හා ලිපිනය	ඉඩමේ ප්‍රමාණය	ගැටළුවේ සවභාවය

දිනය :..................... ....

නි.කො./ ස.කො.

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව

හි.නි.කො.ප.03

ව්‍යවස්ථාපිත ආයතන මඟින් (ඉ.ප්‍ර.කො./ ජා.නි.ස.අ./ නා.සං.අ.) හිමිකම යාවත්කාලින කලයුතු ඉඩම් පිළිබඳ තොරතුරු.

කාර්යාලය:..........................ග්‍රාම නිලධාරි වසම: ....

කඩයිම් සිතියම් අංකය, කලාප අංකය, පත්‍ර අංකය, කැබලි අංකය	ඉඩමේ නම	ඉඩම් හිමියාගේ නම හා ලිපිනය	ඉඩමේ ප්‍රමාණය	ගැටළුවේ සවභාවය

දිනය :..................... ....

නි.කො./ ස.කො
ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව

හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්වරයාගේ තීරණය

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත

(14 වන වගන්තිය)

අංක................................දරන කැඩැස්තර සිතියම් අංක........................දරන ඉඩම් කොටස ලෙස පෙන්නුම් කොට ඇත්තා වූ ද...................................... දිස්ත්‍රික්කයේ................................ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ….………………. ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශය/ කොට්ඨාශ තුළ.................................නමැති ගමේ පිහිටියා වූ ද, හිමිකම් ඉදිරිපත් කරන ලෙස දැනුම් දෙමින් 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 12 වන වගන්තිය ප්‍රකාර 20....................වන දින සහ අංක............................දරන ගැසට් පත්‍රයේ යථා පරිදි පළ කරන ලද දැන්වීමේ සඳහන් කොට ඇත්තා වූ ද, ඉඩම් කොටසේ අයිතිය සම්බන්ධයෙන්, මෙහි උපලේඛනයේ දැක්වෙන මගේ තීරණය, 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 14 වන වගන්තියෙන් මා වෙත පවරා ඇති බලතල ප්‍රකාර මම මෙයින් ප්‍රකාශ කරමි.

හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්වරයා

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව

202.............වන දින කොළඹ දී ය.

උපලේඛනය

ඉඩම් කොටසේ අංකය	ප්‍රමාණය (හෙක්ටයාර්)	අයිතිකරුගේ/ අයිතිකරුවන්ගේ සම්පූර්ණ නම/ නම්	ජාතික හැඳුනුම්පත් අංකය	අයිති ඉඩම් ප්‍රමාණය	අයිතියේ පන්තිය සහ ස්වභාවය	විනිශ්චයන්සහ ඉන්ජන්ෂන් තහනම් අපේක්ෂාවෙන් ඇති උකස් සහ බැඳීම් පිළිබඳ විස්තර	යම් විශේෂ හෝ පෞද්ගලික නීතියකට යටත්ව තිබේනම් ඒ පිළිබඳ විස්තර

23වන වගන්තිය යටතේ මැනුම් සංශෝධන සඳහා යොමු කිරීම

ගොනු අංකය …..……………………..…………

1.	හිමිකම්පාන්නාගේ නම සහ ලිපිනය දුරකථන අංකය		
2.	දිස්ත්‍රික්කය	3. ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසය	
4.	ගම		
5.	ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසය හා අංකය		
6.	කඩයිම් සිතියම් අංකය / කලාප අංක / පත්‍ර අංකය / කැබලි අංකය		
7.	ඉඩමේ නම		
8.	ඉඩමේ වර්ග ප්‍රමාණය ඔප්පුව අනුව	කඩයිම් සිතියමට අනුව	
9.	කලින් ඉඩම මැන තිබේ නම් ඊට හෝ ඉඩම යාබදව වූ බිම් කට්ටිවලට හෝ සිතියම් කොලයට හෝ ඇති සම්බන්ධය		
10.	මැනීම උවමනා වීමට හේතුව		
11.	කටු සටහන (මායිම් පැහැදිලි ලෙස දැක්විය යුතුයි)		

වර්ෂ …………... වූ…………...මස…………...දින

…..…………….....…..….. ප්‍රාදේශීය කාර්යාලයේදී ය.

…..…………….....…..…..

නි.කො. / ස.කො./ හි.වි.නි.

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් වෙනුවට.

සංශෝධනය

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත

(14 වන වගන්තිය)

හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්ගේ තීරණ ප්‍රකාශය

උක්ත ශීර්ෂය යටතේ 20 .... මස .... වන දින අංක .... දරන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළකරන ලද .... පළාතේ .... දිස්ත්‍රික්කයේ .... ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ අංක .... ග්‍රාම නිලධාරි කොට්ඨාසය තුල .... නමැති ගමේ පිහිටියා වූ අංක .... දරන කැඩැස්තර සිතියමේ කලාප අංක .... හි පත්‍ර අංක .... කැබලි අංක .... ඉඩම් කොටස සම්බන්ධයෙන් එහි උපලේඛනයෙහි,

.... තීරුවේ

"..
...."

(සංශෝධනයට පෙර තිබූ ආකාරය ඉහත සටහන් කරන්න)

ලෙස සඳහන් තොරතුර

"..
...." ලෙස සංශෝධනය කරනු ලැබේ.

<u>ස.කො./නි.කො.නිර්දේශය</u>

අංක ....දරන ගැසට් පත්‍රයේ හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්ගේ තීරණ ප්‍රකාශය (14 වන වගන්තිය)සංශෝධන ඉහත දක්වා ඇති පරිදි සිදු කරලීමට තීරණ නිර්දේශ ලබා දෙමි.

දිනය .... අත්සන හා නිල මුද්‍රාව ....

<u>ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල්ගේ අනුමැතිය</u>

ඉහත දක්වා ඇති පරිදි තීරණ නිර්දේශ අනුමත කරමි.

දිනය .... අත්සන හා නිල මුද්‍රාව ....

හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් වෙත,

.... දිනැතිව ඔබ වෙත යොමු කරන ලද 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 14 හා 55 යන වගන්ති වලට අනුව ගැසට් කිරීමෙන් පසුව සහ නැවත ගැසට් සංශෝධනයක් සිදු කිරීමෙන් පසු හඳුනා ගන්නා ලද දෝෂ පහත හේතූන් මත සංශෝධනය කල යුතු වේ.

01.වත්මන් ගැසට් තීරණයේ ස්වභාවය ☐ 14 ☐ 55 ☐ ගැසට් සංශෝධනය

02. වැඩ පියවරේ වත්මන් තත්ත්වය

උපලේඛන යවා ඇත ☐ හිමිකම් සහතිකය නිකුත් වී ඇත ☐

සංශෝධිත උපලේඛන ලැබී ඇත ☐ පසු ගනුදෙනු සිදු වී ඇත ☐

03. අවශ්‍යතාව සංශෝධනයක්ද ? ☐ සියලු තොරතුරු ඉවත් කර සංශෝධනය කිරීමක්ද ? ☐

අදාල සංශෝධනය යාබද ඉඩම් වල හිමිකම් සඳහා බලපෑම් කරන්නේද ?

සියලු තොරතුරු ඉවත් කර සංශෝධනය කරන්නේ නම් ඊට හේතු
………
………
………

04.ඉහත අවශ්‍යතාවයට හේතුව

i. කැඩැස්තර මැනුමේ දෝෂ ☐

ii. විමර්ශනයේ දෝෂ ☐

iii. ලියාපදිංචියේ දෝෂ ☐

iv. ඉරේ යාවත්කාලීන කිරීමේ නොහැකියාව ☐

v. හිමිකම් පාන්නා නිවැරදි තොරතුරු ලබානොදීම ☐

vi. හිමිකම් පාන්නා මියයාම ☐

05. සංශෝධන අවශ්‍යතාවයේ ස්වභාවය

i. පරවශ්‍යතාවය සඳහන්ව නැත ☐

ii. පරවශ්‍යතාවය සඳහන්ව ඇති ඉඩම් කොටස මාරු වී ඇත ☐

iii. මාර්ග අයිතිය සඳහා මාර්ග පරවශ්‍යතාවය ලබා දී ඇත ☐

iv. මාර්ගපරවශ්‍යතාවයසඳහා මාර්ගඅයිතිය ලබා දී ඇත ☐

v. නම,ලිපිනය හා ජාතික හැඳුනුම්පත් අංකයේ වෙනස්කම් ☐

vi. පත්‍ර,කැබලි අංකයේ වෙනසක් ☐

vii. ප්‍රමාණයේ වෙනස්කම ☐

viii. ඉඩමෙන් කොටසක් බෙදා වෙන්කර බැහැර කිරීම ☐

ix. එම ඉඩම සම/විෂම අයිතියට බැහැර කිරීම ☐

x. පනතක/ආඥාපනතක කොන්දේසි සඳහන්ව නැත ☐

xi. රාජකාරි පංගුව සඳහන්ව නැත ☐

xii. වෙනත් ....

....

නියෝජ්‍ය කොමසාරිස්/සහකාර කොමසාරිස් නිර්දේශය

(රෙගුලාසි 1050/10 ආකෘති පත්‍ර අංක 15අ)

හිමිකම් පිළිබඳ උපලේඛනය

1998 අංක 21 දරණ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත

(19 වගන්තිය)

හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර්

....

හිමිකම් පෑම් ඉදිරිපත් කරන ලෙස දැනුම් දෙමින් 1998 අංක 21 දරණ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 12 වන වගන්තිය යටතේ .... වන දින සහ අංක .... දරන ගැසට් පත්‍රයේ පළකරන ලද දැන්වීමෙහි සඳහන් කර ඇති .... දිස්ත්‍රික්කයේ .... ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ .... ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයේ .... ගමට/ගම් වලට අදාලව සකස් කරන ලද අංක .... දරන කැඩැස්තර සිතියමේ කලාප අංක .... පත්‍ර අංක හාකැබලි අංක ....

....

කොටස/කොටස් වශයෙන් පෙන්නුම් කොට ඇත්තාවූ ද ඉඩම් කොටසේ/ කොටස් වල අයිතිය සම්බන්ධයෙන් ඉහත සඳහන් පනතේ 13 වන වගන්තිය යටතේ පවත්වන ලද විමර්ශනය මත මාගේ තීරණය .... වන දින අංක .... දරණ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කර ඇති බව එකී පනතේ 14 වන වගන්තියෙන් මා වෙත පවරා ඇති බලතල ප්‍රකාර මම මෙයින් ප්‍රකාශයට පත්කරමි.

02. කරුණාකර ලියාපදිංචි කරන්න.

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල්/ වෙනුවට
ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව.

.... වන දින දීය.

උපලේඛනය

1. ඉඩම් කොටස් අංකය :
2. ප්‍රමාණය
   (හෙක්ටයාර්)
3. මායිම්
4. ඉඩමට අදාල පනත්
5. නියාදනය කිරීම පිළිබඳ විස්තර
6. වටිනාකම්
7. වෙන් කර තැබීම හෝ කැප අයිති හෝ වෙනත් දෑ
8. නඩු විභාගයට සහ ඉන්ජන්ෂන් තහනම් බැදීම්, උකස් සහ බැදුම්කර පිළිබඳ විස්තර
9. වෙනත්කරුණු

I. යම් සම්බන්ධතාවයක් පිට දරණ තැනැත්තාගේ නම් හා ලිපිනය
II. ජාතික හැඳුනුම්පත් අංක
III. ආයතනය
IV. සම්බන්ධතාවයෙහි ස්වාභාවය
V. කාලය

1	2 (හෙක්ටයාර්)	4	5 I II III IV V	7	8	9

....

සකස්කලේ පරීක්ෂාකලේ සහතිකකලේ

(රෙගුලාසි 1050/10 ආකෘති පත්‍ර අංක 15)

හිමිකම් පිළිබඳ උපලේඛනය

1998අංක21 දරණ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත

(26 සහ 31 (2) වගන්තිය)

හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර්
....

කඩයිම් සිතියම් අංක .... කලාප අංක .... පත්‍ර අංක .... ඉඩම් කොටස් අංක ....
ගම ....

.... දිස්ත්‍රික්කයේ .... ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ .... ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයේ .... නැමති ගමෙහි පිහිටියාවූද අංක .... දරණ කැඩැස්තර සිතියමේ කලාප අංක .... පත්‍ර අංක .... හි ඉඩම් කොටස් අංක .... වශයෙන් පෙන්නුම් කොට ඇත්තාවූද, ඉඩම් කොටසේ / ඉඩම් කොටස් වල අයිතිය සම්බන්ධයෙන් ඉහත සඳහන් පනතේ 13 වන වගන්තිය යටතේ පවත්වන ලද විමර්ශනය මත, මගේ තීරණය එකී පනතේ 14 වගන්තියේ පවරා ඇති බලතල ප්‍රකාර .... දින හා අංක .... දරණ අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ පළ කර ඇත. ඒ හා සම්බන්ධ හිමිකම් පිළිබඳ උපලේඛනය මේ සමඟ එවමි. කරුණාකර එය ලියාපදිංචි කරන්න.

දිනය	ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් වෙනුවට
පිටපත් : මැනුම්පති	ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව.

<u>පළමුවන උපලේඛනය</u>

(ඉඩමේ විස්තරය පිළිබඳව ගැසට් පත්‍රයේ පිටපතක් අමුණා ඇත.)

විශේෂ සටහන්

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

<u>දෙවන උපලේඛනය</u>

1. **පූර්ව ලියාපදිංචියට යොමුව :**
ඔප්පු අංකය ....
කොට්ඨාශය / වෙළුම /පත්ඉරුව : ....
හිමිකරුගේ නම (ඔප්පුවට අනුව) : ....
....

2. **ඉඩමේ නම:** ....
මිනින්දෝරු වරයාගේ නම : ....
පිඹුරු අංකය/දිනය : .... කැ.අ. ....

3. **පිහිටීම**
දිස්ත්‍රික්ක: .... ප්‍රා.ලේ.කොට්ඨාසය : ....
පත්තුව : .... කෝරලය : ....
ග්‍රා.නි කොට්ඨාශය : .... ග්‍රාමය හෝ නගරය : ....
වීදිය/මාවත/පාර :..................................... වරිපනම් අංකය: ....

4. **මායිම්:**
උ...
....
නැ ....
....
ද ....
....
බ ....
....

5. **ප්‍රමාණය : අක්..........රූඩ්..................පර්..................හෙක්.................වෙනත්...............**

6.(1) පසු පිට විස්තර කොට ඇති ඉඩම ඉහත උපලේඛනයේ විස්තර කොට ඇති ඉඩමම වේ / ඉඩමේ බෙදා වෙන් කළ කොටසකි / ඉඩම් වල ඒකාබද්ධ කිරීමකි / ඉඩම් වල ඒකාබද්ධ ඉඩමේ බෙදා වෙන් කළකොටසකි.

විශේෂ සටහන්: ....
....

(1) ඉහත විස්තර සැපයිය යුත්තේ අවසන් වරට ලියාපදිංචි කර ඇති ලේඛනයේ හි දැක්වෙන ආකාරයටය.
(2) පනතේ 31(2) වන වගන්තිය යටතේ වූ උපලේඛන සම්බන්ධයෙන් වන විට ඉහත විස්තර අදාල නොවේ.

ඉරේ ලේඛන පරීක්ෂා කල දිනය .... (පසු ගණුදෙනු යාවත්කාලීන කරන්න.)

සකස් කලේ - නම: .... තනතුර .... දිනය.....................

අත්සන ....

නිල මුද්‍රාව

<u>දෙවන පංතියේ හිමිකම් සහතිකය ප්‍රථම පන්තියට පරිවර්තන</u>

1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ සහතිකය

(31 (2) වගන්තිය)

හිමිකම් පිළිබඳ රෙජිස්ට්‍රාර්,

....

මෙහි උපලේඛනයේ විස්තර කර ඇති අයිතිය පිළිබඳ දෙවන පංතියේ හිමිකම් සහතිකය, 1998 අංක 21 දරන පනතේ 31 (2) වගන්තිය ප්‍රකාර, පරම අයිතිය පිළිබඳ ප්‍රථම පංතියේ හිමිකමකට මෙයින් පරිවර්තනය කරනු ලැබේ.

ඒ අනුව අදාල හිමිකම් රෙජිස්ටරයේ ලියාපදිංචි කරන්න.

....

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස්

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව.

<u>දෙවන උප ලේඛනය</u>

1. ප්‍රාදේශීයලේකම්කොට්ඨාසය - ....
2. පූර්ව ලියපදිංචිය - ....

කොට්ඨාසය - .... වෙළුම - .... පත්ඉරුව - .... දිනය -..................

3. කඩඉම්සිතියම් අංකය - .... කළාප අංකය - ....
   පත්‍ර අංකය/ කැබලි අංකය - ....
4. ඉඩමේප්‍රමාණය - ....
5. මායිම් - උතුර -..

   නැගෙනහිර - ....

   දකුණ - ....

   බස්නාහිර - ....

6. අයිතිය පිළිබඳ දෙවන පංතියේ හිමිකම් සහතිකයේ අංකය - ....
7. අයිතිකරු/ අයිතිකරුවන්ගේ,

	නම/ නම්	ලිපිනය/ ලිපිනයන්	ජා.හැ. අංකය
i.	....	....	....
ii.	....	....	....
iii.	....	....	....

8. පරම අයිතිය පිළිබඳ ප්‍රථම පන්තියේ හිමිකමට පරිවර්තනය කල දිනය : ....

9. වෙනත් කරුණු...
   ……………………………………………………………………………………………
   …………………………………………………………………………………………..
   ………………………………………………………………………………………..........

හි.නි.කො.ජ. 13

යොමු අංකය ....

හිමිකම්පාන්නන්,

01. .... ස්වාමීන් වහන්ස/ මහතා / මිය
02. .... ස්වාමීන් වහන්ස/ මහතා / මිය
03. .... ස්වාමීන් වහන්ස/ මහතා / මිය

<u>හිමිකම් තීරණ ප්‍රකාශ කළ නොහැකි බව දැනුම් දීම.</u>

ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් අංක .... දරන .... දිනැති රජයේ අති විශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ 1998 අංක 21 දරණ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 12 වගන්තිය පරිදි පල කරන ලද හිමිකම් කැඳවීමේ නිවේදනට අදාලව ඔබ විසින් .... දරන ඉඩම් කොටස වෙනුවෙන් ඉදිරිපත් කරන ලද හිමිකම් පෑම් වලට අදාළවය.

පනතේ 13 වගන්තිය යටතේ පවත්වන ලද විමර්ශනයේදී ඉදිරිපත්වූ / පැන නැඟුණු පහත සඳහන් කරුණු නිසා ඔබගේ හිමිකම්පෑම් පිළිබඳ නිරවුල් හිමිකමක් ප්‍රකාශ කිරීමට නොහැකි බව කාරුණිකව දැනුම් දෙමි.

ඔබ හිමිකම්පානු ලබන ඉඩම් සම්බන්ධයෙන්

1. අධිකරණයේ නඩු කටයුත්තක් පැවතීම / පවතින බව අනාවරණය වීම / නඩුකරයක් පැවරීමට අපේක්ෂා කරන බව තහවුරු කර තිබීම.
2. ඉදිරිපත් කර ඇති සන්නස් / ඔප්පු / ලේඛන මගින් හිමිකම තහවුරු නොවීම / පිළිගත නොහැකි වීම.
3. මායිම් / ප්‍රමාණ /හැඩය පිළිබඳ පාර්ශවයන් අතර එකඟත්වයක් නොමැතිවීම.
4. ඔබ වෙනුවට ඉදිරිපත් කරන ලද නියෝජිතවරුන්ට නිසි බලය පවරා නොතිබීම.
5. හිමිකම / ප්‍රවේශ මාර්ග / පරවශතා / .... පිළිබඳ ආරවුල් සහගත බවක් පැවතීම.
6. භුක්තිකරුවන්ගේ භුක්තියට අදාල කොන්දේසි පිළිබඳ පාර්ශවයන් අතර එකඟතාවයක් නොපැවතීම.
7. .... ආඥාපනතේ / පනතේ / වලංගු බලපත්‍රයේ විධිවිධානයන්ට පටහැනිව අයිතිය පවරාගෙන තිබීම / භුක්ති විඳීම.
8. .... (ආයතනයේ) අයත් ඉඩමක් වන මෙම බිම් කොටස අනවසරයෙන් භුක්ති විඳින බව අනාවරණය වීම.
9. (වෙනත් සඳහන් කරන්න) ....
....
....

(සැ. යු. අදාල නොවන වචන කපා හරින්න)

ඉහත තීරණය පිළිබඳ ඔබට කියා පෑමට කරුණු ඇත්නම් මෙම ලිපියේ දින සිට එක් මසක් ඇතුළත පහත සඳහන් ලිපිනයට ලියාපදිංචි තැපැල් මගින් මෙම ලිපියේ යොමු අංකයද සඳහන් කර තීරණයට එරෙහි වීමට හේතු කාරණා හා එකී කරුණු ඔප්පු කිරීමට ලිඛිත සාක්ෂි ඉදිරිපත් කරන ලෙසද දැනුම් දෙනු ලැබේ.

ලිපිනය : නියොජ්‍ය / සහකාර කොමසාරිස්
.... ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය
....
....

……………………………………..
නියෝජ්‍ය/සහකාර කොමසාරිස්/ හි.වි.නි.
ඉඩම් හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල් වෙනුවට
(මුද්‍රාව තබන්න)

(55 වගන්තිය)

ඉඩම් හිමිකම් අයදුම්පත

1998 අංක 21 දරණ හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 55 වගන්තිය

01. (අ) දිස්ත්‍රික්කය: .... (ආ)ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශය : ....
(ඇ) ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශය/අංකය : ....(ඈ) ගම : ....

02. (අ)හිමිකම් සහතිකයේ අංකය : .... (ආ) කඩයිම් සිතියම් අංකය :.................................
(ඇ)කලාප අංකය : .... (ඈ) පත්‍ර අංකය හා කැබලි අංකය : ....
(ඉ) කඩයිම් සිතියම අනුව ප්‍රමාණය : ....

03. (අ) හිමිකම්පාන අයගේ නම/නම් (වාසගම සහිත සම්පූර්ණ නම හැඳුනුම්පතේ සඳහන් පරිදි විය යුතුයි)

නම	ලිපිනය	ජාතික හැඳුනුම්පත් අංකය
....	....	....
....	....	....
....	....	....

04. (අ) ඉල්ලා සිටින හිමිකමේ ස්භාවය : සම්පූර්ණ අයිතිය/හවුල් අයිතිය/උකස් අයිතිය/අඳ අයිතිය
(ආ) හවුල් අයිතියේ ප්‍රමාණය : ....

05. හිමිකම් සහතිකයේ අංකය : .... දිනය: ....

06. ලියාපදිංචිකර ඇති හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර් කාර්යාලය : ....

07. ලියාපදිංචි කරන ලද බැඳීම් තිබේද ? (බදු/උකස්/ආදී) (එසේ තිබේනම් පහත විස්තර සපයන්න)

බදු/උකස්/හෝ බැඳීම් ලියාපදිංචි ලිපිගොනු අංකය : ....

(අ) බදු/උකස් හිමියාගේ නම : ....

(ආ) බදු/උකස් හිමියාගේ ලිපිනය : ....

(ආ) උකසක් නම් උකස් කර ඇතිමුදල රු : ....

(ඇ) බද්දක් නම් බදු කාලය : ....

08. ජීවිත බුක්තිය/රාජකාරි බැඳීම් තිබේද?තිබේනම් විස්තරය : ....

ඉහත සඳහන් තොරතුරු මා දන්නා තරමින් නිවැරදි බවට සහතික වෙමි. මැනුම් කිරීමේදි මායිම් පෙන්වා දුන් අතර කඩයිම් සිතියමේ සඳහන් ඉඩම් ප්‍රමාණය සඳහා මගේ නමින් හිමිකම් සහතිකයක් ලබා දෙන ලෙස ඉල්ලා සිටිමි.

දිනය : ..../ .... / 20....... .

....

....
හිමිකම්පාන්නන්/හිමිකම්පාන්නාගේ අත්සන්

දේපල හා විමර්ශන තොරතුරු වාර්තාව (55 වගන්තිය)

1. ඉඩමේ පිහිටීමපිළිබද තොරතුරු(වර්තමාන තත්වය අනුව)

1.1 දිස්ත්‍රික්කය : .... 1.2 ප්‍රා.ලේ.කොට්ඨාශය : ....

1.3 ග්‍රාම නිලධාරී වසම : .... 1.4 ගම : ....

2. ඉඩමේ හිමිකරු පිළිබඳ තොරතුරු

2.1 අයිතිකරුගේ නම / නම් (ජාතික හැදුනුම්පතේ ආකාරයට)

....

2.2 ලිපිනය : ....

2.3 දුරකථන අංකය : .... 2.3.ජාතික හැදුනුම්පත් අංකය : ....

2.4 අයිතිකරුගේ/භුක්තිකරුගේ ලිපිනය-(ස්ථිර පදිංචි ලිපිනය සඳහන් කල යුතුවේ.)

....

....

2.5ස්ත්‍රී/පුරුෂ භාවය - ස්ත්‍රී ☐ පුරුෂ ☐

3. ඉඩමේ හිමිකම සම්බන්ධ තොරතුරු

4.1 හිමිකම් සහතික අංකය : .... ලියාපදිංචි දිනය : ....

4.2 හිමිකම් රෙජිස්ටරයේ පරීක්ෂාව අනුව හිමිකම තහවුරු වේ/ තහවුරු නොවේ.

4.3 ඉඩමේ හිමිකම සම්බන්ධ කොන්දේසි: ....

....

4.4 ජීවිත භුක්තිය ඇත ☐ නැත ☐

4.5 ජීවිත භුක්තිකරුගේ නම (හිමිකම් සහතිකේ සඳහන් පරිදි)

....

4.6 මාර්ග අයිතිය තිබේ නම් එහි විස්තර : ....

4.7 පරවශයතාවන් තිබේ නම් එහි විස්තර : ....

....

මාර්ග අයිතිය .... , මාර්ග පරවශයතාව .... උකස්
බැඳීම් .... බදු .... ජීවිත බුක්තිය ....
රාජකාරි පංගු .... වෙනත් බැඳීම්
.... යන කරුණු නිවැරදි බවත් මෙහි හිමිකරු වන
.... යන අයට හෙක්ටයාර් .... ක්
වන ඉඩම සඳහා සම්පූර්ණ / ප්‍රථම / දෙවන පන්තියේ හිමිකම් සහතිකයක් ඉහත සඳහන් ජීවිත භුක්තිය / බැඳීම් වලට හා පරවශ්‍යතා අයිතියට යටත්ව ලබාදීමට යෝජනා කර නිර්දේශයට සහ අනුමැතියට ඉදිරිපත් කරමි.

විමර්ශන නිලධාරියාගේ නම : ....

දිනය .... අත්සන..

10. නියෝජ්‍ය / සහකාර කොමසාරිස්ගේ අනුමැතිය :

ඉහත කරුණු අධ්‍යානය කලෙමි. විමර්ශනය පිළිබඳව සෑහීමට
පත්වෙමි...
....
යන අයට ප්‍රථම / දෙවන පන්තියේ හිමිකමක් අනුමත කරමි / නොකරමි.

දිනය: ....

....

නියෝජ්‍ය / සහකාර කොමසාරිස්ගේ අත්සන

(නිල මුද්‍රාව)

හිමිකම් පිළිබඳ උපලේඛනය

1998 අංක 21 හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනත

(26 වගන්තිය)(55 - වගන්තියට අදාල)

හිමිකම් රෙජිස්ට්‍රාර්,

....

...............................පළාතේ ....දිස්ත්‍රික්කයේ .... ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ .... ග්‍රාම නිළධාරී කොට්ඨාසයේ .... ගමට/ගම්වලට අදාලව සකස් කරන ලද අංක .... දරන කැඩැස්තර සිතියමේ කළාප අංක .... පත්‍ර අංක හා කැබලි අංක .... කොටස/ කොටස් වශයෙන් පෙන්නුම් කොට ඇත්තාවූ ද හිමිකම් පෑම් ඉදිරිපත් කරන ලෙස දැනුම් දෙමින් 1998 අංක 21 දරන හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීමේ පනතේ 55 වන වගන්තිය යටතේ .... වන දින සහ අංක .... දරන ගැසට් පත්‍රයේ පළකරන ලද අංක..දැන්වීමෙහි සඳහන් කර ඇති ඉඩම් කොටසේ/ කොටස් වල අයිතිය සම්බන්ධයෙන් ඉහත සඳහන් පනතේ 13 වන වගන්තිය යටතේ පවත්වන ලද විමර්ශනය මත, මාගේ තීරණය (...........................වන දින අංක .... දරන ගැසට් පත්‍රයේ පළකර ඇත.) එකී පනතේ 14 වන වගන්තියෙන් මා වෙත පවරා ඇති බලතල ප්‍රකාර මම මෙයින් ප්‍රකාශයට පත් කරමි.

හිමිකම් ලියාපදිංචි කිරීම සඳහා අදාල උපලේඛනය මේ සමඟ එවමි.

02. කරුණාකර එය ලියාපදිංචි කරන්න.

03. දිනය: ....

නි.කො./ස.කො.

පළමුවන උපලේඛනය

(ඉඩමේ විස්තරය පිළිබඳව ගැසට් පත්‍රයේ ඇතුළත්වේ.)

දෙවන උපලේඛනය

1. පූර්ව හිමිකම් ලියාපදිංචියට යොමුව -...
   I. පූර්ව හිමිකම් සහතික අංකය -...
   II. පූර්ව කැඩැස්තර සිතියම් අංකය - .... කලාප අංකය - .... පත්‍ර අංකය හා කැබලි අංකය - ....
   III. පූර්ව හිමිකරුගේ සම්පූර්ණ නම - ....
2. මායිම් (කැඩැස්තර සිතියමට අනුව)
   උතුර - ....
   නැගෙනහිර - ....
   දකුණ - ....
   බස්නාහිර - ....
3. ප්‍රමාණය(හෙක්ටයාර) - ....
4 පන්තිය - ....

ඉඩම් සම්බන්ධ විවිධ මිනුම් ක්‍රම

හුණ්ඩු	04	=	සේරු	01	=	නැලි	01
සේරු	32	=	බුසල්	01			
සේරු	80	=	මුට්ට	01			
පත	04	=	නැලි	01			
නැලි	04	=	ලාස්	01			
ලාස්	05	=	බෙර	01			
බෙර	02	=	පැල්	01			
පැල්	04	=	අමුණු	01			
ලාස්	10	=	පැල්	01			
කුරුණි	01	=	ලාස්	01			
රූඩ්	04	=	අක්කර	01	=	පර්චස්	160
ලාස්	01	=	පර්චස්	13.33 හෝ 10			
අක්කර	01	=	පර්චස්	160			
රූඩ්	01	=	පර්චස්	40			
රූඩ්	01	=	අක්කර	¼			
බුසල්	02	=	අක්කර	01			
ලාස්	06	=	බුසල්	01			
ලාස්	12	=	බුසල්	03	=	අක්කර	01
කුරක්කන් නැලි	04	=	අක්කර	01			
වී තිඹ	01	=	ලාස්	04			
පර්චස්	01	=	වර්ග මීටර්	25.29			
පර්චස්	01	=	වර්ග අඩි	272.25			
අක්කර	01	=	හෙක්ටයාර්	0.4047			
මීටර්	01	=	අඩි	3.3			
අඟල්	01	=	මිලි මීටර්	25.4			
යාර	01	=	මීටර්	0.9144			
වර්ග අඩි	01	=	වර්ග සෙ.මී.	929.030			
වර්ග මීටර්	01	=	වර්ග අඩි	10.76			
වර්ග සෙ.මී.	01	=	වර්ග අඟල්	0.16			
හෙක්ටයාර්	01	=	අක්කර	2.5 (2.471)			
රූඩ්	01	=	හෙක්ටයාර්	0.10			
වර්ග මීටර්	1000	=	හෙක්ටයාර්	01			
හෙක්ටයාර්	0.4047	=	අක්කර	01			
පර්චස්	120	=	අක්කර	3/4			
පර්චස්	80	=	අක්කර	1/2			
පර්චස්	40	=	අක්කර	1/4			

$$\frac{\text{හෙක්ටයාර් ගණන} * 160}{0.4047} = \text{පර්චස් ගණන}$$

පර්චස් ගණන * 0.4047 = හෙක්ටයාර් ගණන * 160

යෙල අමුණ = කුරක්කන් අක්කර 15 = වී අක්කර 03

කෙටි යෙදුම් පැහැදිලි කිරීම

හි.නි.කො.ජ.	-	හිමිකම් නිරවුල් කිරීමේ කොමසාරිස් ජනරාල්
නි.කො.	-	නියෝජ්‍ය කොමසාරිස්
ස.කො.	-	සහකාර කොමසාරිස්
ප්‍ර. කා.	-	ප්‍රධාන කාර්යාලය
ප්‍රා. කා.	-	ප්‍රාදේශීය කාර්යාලය
ඉ.ප්‍ර.කො.	-	ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවක්
ප්‍රා.ලේ.	-	ප්‍රාදේශිය ලේකම්
ජෙ.මි.අ.	-	ජ්‍යෝෂ්ඨ මිනින්දෝරු අධිකාරී
මි.අ.	-	මිනින්දෝරු අධිකාරී
හි.වි.නි.	-	හිමිකම් විමර්ශන නිලධාරි
රා.ක.සේ.නි.	-	රාජ්‍ය කළමනාකරණ සේවා නිලධාරි
ග්‍රා.නි.	-	ග්‍රාම නිලධාරී

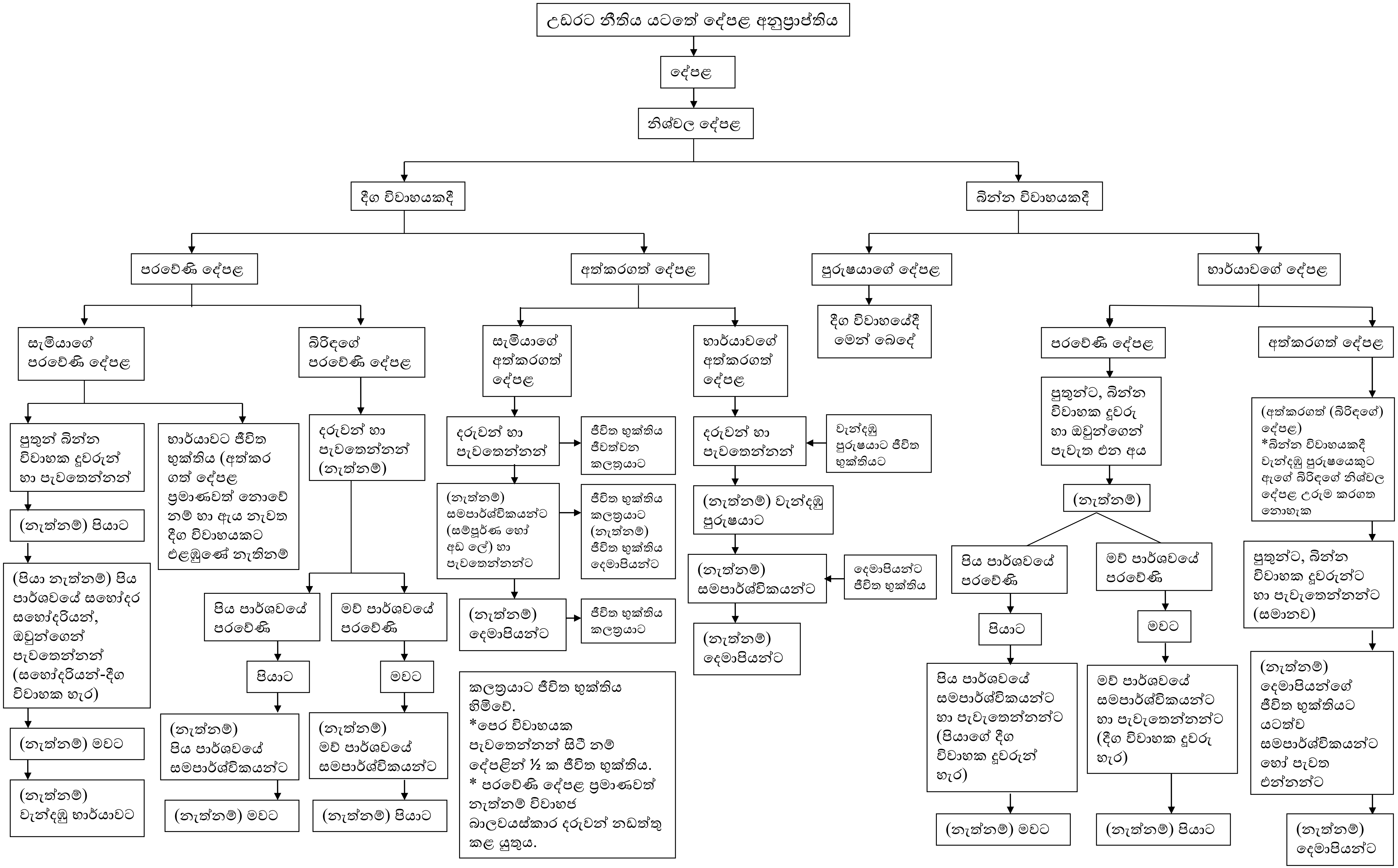
උඩරට නීතිය යටතේ දේපළ අනුප්‍රාප්තිය
දේපළ
නිශ්චල දේපළ
දීග විවාහයකදී
බින්න විවාහයකදී
පරවේණි දේපළ
අත්කරගත් දේපළ
පුරුෂයාගේ දේපළ
භාර්යාවගේ දේපළ
සැමියාගේ පරවේණි දේපළ
බිරිඳගේ පරවේණි දේපළ
සැමියාගේ අත්කරගත් දේපළ
භාර්යාවගේ අත්කරගත් දේපළ
දීග විවාහයේදී මෙන් බෙදේ
පරවේණි දේපළ
අත්කරගත් දේපළ
පුතුන් බින්න විවාහක දුවරුන් හා පැවතෙන්නන්
භාර්යාවට ජීවිත භුක්තිය (අත්කර ගත් දේපළ ප්‍රමාණවත් නොවේ නම් හා ඇය නැවත දීග විවාහයකට එළඹුණේ නැතිනම්
(නැත්නම්) පියාට
(පියා නැත්නම්) පිය පාර්ශවයේ සහෝදර සහෝදරියන්, ඔවුන්ගෙන් පැවතෙන්නන් (සහෝදරියන්-දීග විවාහක හැර)
(නැත්නම්) මවට
(නැත්නම්) වැන්දඹු භාර්යාවට
දරුවන් හා පැවතෙන්නන් (නැත්නම්)
පිය පාර්ශවයේ පරවේණි
මව් පාර්ශවයේ පරවේණි
පියාට
මවට
(නැත්නම්) පිය පාර්ශවයේ සමපාර්ශ්විකයන්ට
(නැත්නම්) මව් පාර්ශවයේ සමපාර්ශ්විකයන්ට
(නැත්නම්) මවට
(නැත්නම්) පියාට
දරුවන් හා පැවතෙන්නන්
ජීවිත භුක්තිය ජීවත්වන කලත්‍රයාට
(නැත්නම්) සමපාර්ශ්විකයන්ට (සම්පූර්ණ හෝ අඩ ලේ) හා පැවතෙන්නන්ට
ජීවිත භුක්තිය කලත්‍රයාට (නැත්නම්) ජීවිත භුක්තිය දෙමාපියන්ට
(නැත්නම්) දෙමාපියන්ට
ජීවිත භුක්තිය කලත්‍රයාට
කලත්‍රයාට ජීවිත භුක්තිය හිමිවේ. *පෙර විවාහයක පැවතෙන්නන් සිටී නම් දේපළින් ½ ක ජීවිත භුක්තිය. * පරවේණි දේපළ ප්‍රමාණවත් නැත්නම් විවාහජ බාලවයස්කාර දරුවන් නඩත්තු කළ යුතුය.
දරුවන් හා පැවතෙන්නන්
වැන්දඹු පුරුෂයාට ජීවිත භුක්තියට
(නැත්නම්) වැන්දඹු පුරුෂයාට
(නැත්නම්) සමපාර්ශ්විකයන්ට
දෙමාපියන්ට ජීවිත භුක්තිය
(නැත්නම්) දෙමාපියන්ට
පුතුන්ට, බින්න විවාහක දුවරු හා ඔවුන්ගෙන් පැවැත එන අය
(නැත්නම්)
පිය පාර්ශවයේ පරවේණි
මව් පාර්ශවයේ පරවේණි
පියාට
මවට
පිය පාර්ශවයේ සමපාර්ශ්විකයන්ට හා පැවැතෙන්නන්ට (පියාගේ දීග විවාහක දූවරුන් හැර)
මව් පාර්ශවයේ සමපාර්ශ්විකයන්ට හා පැවැතෙන්නන්ට (දීග විවාහක දූවරු හැර)
(නැත්නම්) මවට
(නැත්නම්) පියාට
(අත්කරගත් (බිරිඳගේ) දේපළ) *බින්න විවාහයකදී වැන්දඹු පුරුෂයෙකුට ඇගේ බිරිඳගේ නිශ්චල දේපළ උරුම කරගත නොහැක
පුතුන්ට, බින්න විවාහක දූවරුන්ට හා පැවැතෙන්නන්ට (සමානව)
(නැත්නම්) දෙමාපියන්ගේ ජීවිත භුක්තියට යටත්ව සමපාර්ශ්විකයන්ට හෝ පැවත එන්නන්ට
(නැත්නම්) දෙමාපියන්ට